Handlingsprogram og økonomiplan 2027–2030 med årsbudsjett 2027

Østre Toten kommune

Alle oppdateringer av dette dokumentet vil skje i webutgaven

Kommunedirektørens innledning

Kommunens overordnede mål er å sikre trygghet, utvikling og bærekraftige tjenester for innbyggerne i Østre Toten. Dette skal oppnås gjennom helhetlig ressursbruk, samarbeid på tvers av organisasjonen og målrettede prioriteringer i tråd med vedtatt samfunnsplanen for Østre Toten kommune.

Vi står overfor betydelige utfordringer i årene som kommer, særlig grunnet en stadig mer krevende økonomisk situasjon. De tilgjengelige økonomiske rammene står ikke i forhold til de oppgavene vi blir pålagt.

I handlingsprogrammet for 2027–2030 har vi lagt vekt på bærekraftig økonomistyring, samtidig som vi opprettholder kritiske tjenester for våre innbyggere.

Norges best styrte kommune
Kommuneindeksen utarbeides av Agenda Kaupang og sammenligner norske kommuner på bakgrunn av resultater innen tre likeverdige dimensjoner: tjenestekvalitet, kostnadseffektivitet og økonomisk bærekraft. Indeksen bygger på offentlig tilgjengelige nøkkeltall, blant annet fra KOSTRA, og har som formål å måle kommunenes samlede styringsevne gjennom resultater fremfor ressursinnsats.

I Kommuneindeksen 2026 er Østre Toten kommune rangert som nummer 149 av 357 kommuner. Les mer om Norges best styrte kommune!

Kommunebarometeret 2026
Kommunebarometeret utarbeides av Kommunal Rapport og sammenligner landets kommuner ved hjelp av 157 nøkkeltall fordelt på tolv sektorer. Tallene er i hovedsak hentet fra Statistisk sentralbyrås KOSTRA-database, supplert med statistikk fra blant annet Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Telemarksforsking. Kommunebarometeret 2026 bygger i hovedsak på regnskaps- og tjenestedata fra 2025.

Østre Toten kommune er rangert som nummer 168 av 357 kommuner i rapporten oppdatert 16. august 2026.

Kommunedirektøren vurderer at Kommunebarometeret 2026 gir grunnlag for videre oppfølging av både tjenesteutvikling, ressursbruk og kvaliteten på kommunens rapportering. Den samlede plasseringen må tas på alvor, men bør ikke tolkes som et entydig uttrykk for at alle tjenester er blitt svakere. Flere sektorer har gode plasseringer, samtidig som enkelte nøkkeltall viser en utvikling som bør undersøkes nærmere.
Resultatene inngår i kommunalområdenes arbeid med virksomhetsplanlegging, kvalitetsforbedring og økonomisk tilpasning i perioden 2027–2030. Les mer om Kommunebarometeret!

Ansettelseskontroll
Fra 1. januar 2026 ble det innført ansettelseskontroll i hele organisasjonen. Ordningen skal bidra til å tilpasse bemanningen til kommunens økonomiske handlingsrom og redusere bemanningskostnadene gjennom naturlig avgang, omstilling og bedre bruk av eksisterende ressurser.

Kommunedirektøren foreslår å videreføre ansettelseskontrollen også i 2027, med en restriktiv praksis for nyrekruttering. Bemanningsreduksjoner må følges av tydelige prioriteringer og endringer i oppgaver eller arbeidsmåter. Dersom færre ansatte skal løse de samme oppgavene på samme måte, kan arbeidsbelastningen øke og de økonomiske gevinstene bli redusert gjennom økt bruk av overtid, vikarer og ekstrahjelp. Les mer om ansettelseskontroll!

Fremtidig barnehage- og skolestruktur
Arbeidet med framtidig barnehage- og skolestruktur vil ha stor betydning for både kommunens økonomi, investeringer og tjenesteproduksjon i planperioden 2027–2030. Saken er lagt ut på høring høsten 2026, og endelig politisk behandling er planlagt i begynnelsen av 2027. Kommunen har utredet fire alternative modeller for framtidig organisering av de kommunale barnehagene og skolene, med ulikt antall og ulik plassering av barneskoler. Les mer om fremtidig barnehage- og skolestruktur!

Økonomiske rammer og utvikling
For kommunene er hovedbildet at statsbudsjettet gir en moderat vekst i de frie inntektene, samtidig som innstrammingen i toppfinansieringsordningen reduserer noe av effekten for kommuner med høye utgifter til ressurskrevende tjenester. For tilrettelagte tjenester vil utviklingen i antall brukere, tjenestebehov og statens refusjonsordninger fortsatt være blant de viktigste faktorene for den økonomiske utviklingen i 2027. Les mer om økonomiske rammer og utvikling!

Stab og fellesområder
Fra 1. januar 2027 er de administrative støttefunksjonene i Østre Toten kommune organisert i stab og fellesområder som består av stab HR, stab økonomi og fellesområder. Under fellesområder ligger budsjett for politisk virksomhet, kontrollutvalget, kirkelig fellesråd og de andre rådene.

Stab og fellesområder har et samlet netto driftsbudsjett på 59,7 millioner kroner for 2027. Brutto driftsutgifter er på 67 millioner kroner, mens driftsinntektene er på 7,3 millioner kroner. Av disse er lærlingtilskudd på 3,1 millioner kroner.

Det er foreslått flere tiltak for å komme i balanse i 2027. Les mer om stab og fellesområder!

Kommunalområdet for oppvekst og velferd
Kommunalområdet skal redusere bemanning med 16 årsverk i 2027, som konsekvens av kommunestyrevedtak om ansettelsesstopp og ansettelseskontroll gjort i juni 2026. Arbeidet med ytterligere tilpasninger fortsetter inn i 2027. Alle ledige stillinger vurderes nøye før de eventuelt lyses ut, og intern rekruttering er hovedregelen. Les mer om kommunalområdet for oppvekst og velferd!

Kommunalområdet for helse og mestring
Budsjettets prioriteringer følger tre hovedretninger: god helse for alle, øke frivillighet og medvirkning, og videreutvikle kommunen som organisasjon. Dette skal bidra til en mer bærekraftig tjenesteutvikling og et helse- og mestringstilbud som er tilpasset framtidens behov.

Kommunalområdet har et netto driftsbudsjett på 506,2 millioner. Rammene faller litt i 2028 for deretter å øke litt i 2029 og 2030. Dette skyldes en ønsket dreining av midler fra oppvekst og velferd til helse og mestring med bakgrunn i demografisk utvikling.

For å tilpasse driften til vedtatte økonomiske rammer, foreslås det tiltak med en samlet innsparing på 19 millioner kroner i 2027. Tiltakene innebærer reduksjon i bemanning, nedtak av vakante stillinger, redusert kjøp av tjenester og tilpasninger i tjenestetilbudet. Les mer om kommunalområdet for helse og mestring!

Kommunalområdet for samfunn og strategi
Kommunalområde for samfunn og strategi har en netto driftsramme på 120,1 millioner kroner i 2027. Økningen fra 2026 må blant annet ses i sammenheng med at tjenesteområdet administrasjon flyttes fra tidligere fellestjenester til samfunn og strategi fra 2027.

Kommunalområdet dekker et bredt spekter av oppgaver knyttet til samfunnsutvikling, planlegging, bygg og eiendom, veg, vann og avløp, brann og redning, kultur og næringsutvikling. Området står samtidig overfor økte driftskostnader, særlig innen bygg og eiendom som følge av gjennomførte og planlagte investeringer. Det er omdisponert 5 millioner kroner for å møte deler av kostnadsøkningen. Samtidig skal kommunalområdet redusere bemanningen med fem stillinger, tilsvarende om lag 4,6 millioner kroner, og gjennomføre ytterligere tilpasninger i driften.

I planperioden vil det derfor være behov for tydelige prioriteringer mellom oppgaver og utviklingsarbeid. Samfunn og strategi får også en viktig rolle i å legge til rette for de større omstillingene i kommunen, blant annet gjennom areal- og samfunnsplanlegging, utvikling og forvaltning av kommunale bygg og infrastruktur og gjennomføring av investeringsprosjekter.
Les mer om kommunalområdet for samfunn og strategi!

Ole Magnus Stensrud
Lena, 14. oktober 2026

Spørsmål og svar

Politikere

I høringsperioden vil det her komme spørsmål og svar fortløpende.

Budsjettvedtak

Om dokumentet

Kommunestyret skal vedta et netto budsjett for hvert kommunalområde. Kommunalområdene har egne kapitler med informasjon om størrelsen og sammensetningen av budsjettet, beskrivelse av virksomheten, utfordringer og strategi for gjennomføring og sammendrag om de viktigste endringene i driften.

Kommunestyret skal også vedta investeringsbudsjettet. Vedtaket er et rammevedtak. Alle investeringsprosjekter skal ha enkeltvedtak i henhold til reglement. Som vedlegg til dokumentet er det en oversikt over alle investeringsprosjektene med tilhørende kommentarer.

Dokumentet inneholder også obligatoriske tabeller som viser oversikter over driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet.

Det er et eget kapittel om kommunens satsingsområder.

Det er et eget kapittel om hovedmål/overordnede mål med tilhørende delmål.

Kirkelig fellesråds forslag til kommunalt tilskudd til driftsformål og forslag til kommunal bevilgning til investeringsprosjekter for 2027 er vedlagt. Kontrollkomiteens vedtatte budsjett for 2027 er også vedlagt.

Gebyrregulativet er omtalt i eget kapittel.

Videre behandling av kommunedirektørens framlegg til handlingsprogram/økonomiplan 2027–2030 og årsbudsjett 2027:

- kommunedirektørens presentasjon onsdag 14. oktober
- formannskapets første behandling onsdag 21. oktober
- utvalg for samfunnsutvikling og tjenesteutvalget 11. og 12. november
- Østre Toten ungdomsråd, eldrerådet og rådet for personer med funksjonsnedsettelse 10. november
- formannskapets behandling onsdag 18. november med innstilling til kommunestyret
- formannskapets innstilling legges ut på offentlig høring
- kommunestyrets behandling onsdag 16. desember

Spørsmål som er stilt innen 12. november til politiker@ototen.no, vil bli besvart samlet mandag 16. november.

Kommunedirektøren vil fremme innstilling til budsjettvedtak i forbindelse med den endelige behandlingen i formannskapets møte 18. november og i kommunestyrets møte 16. desember.

Her kommer kommunestyrets budsjettvedtak. Vedtaket omfatter også de obligatoriske budsjettskjemaene.

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-603 596	-632 114	-640 014	-672 961	-672 973	-672 949	-672 976
Inntekts- og formuesskatt	-520 485	-540 074	-549 974	-572 241	-572 241	-572 241	-572 241
Eiendomsskatt	-37 218	-41 700	-41 700	-42 000	-42 000	-42 000	-42 000
Andre generelle driftsinntekter	-76 803	-72 382	-61 782	-49 750	-42 007	-36 940	-32 354
Sum generelle driftsinntekter	**-1 238 101**	**-1 286 270**	**-1 293 470**	**-1 336 952**	**-1 329 221**	**-1 324 130**	**-1 319 571**
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**1 168 796**	**1 174 851**	**1 181 241**	**1 200 811**	**1 167 285**	**1 162 218**	**1 155 456**
Avskrivninger	76 065	62 164	62 164	80 164	80 164	80 164	80 164
Sum netto driftsutgifter	**1 244 861**	**1 237 015**	**1 243 405**	**1 280 975**	**1 247 449**	**1 242 382**	**1 235 620**
Brutto driftsresultat	**6 760**	**-49 255**	**-50 065**	**-55 977**	**-81 772**	**-81 748**	**-83 951**
Renteinntekter	-36 509	-34 350	-32 350	-34 600	-32 600	-30 600	-29 600
Utbytter	-12 329	-10 000	-13 000	-13 000	-13 000	-13 000	-13 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	93 454	80 000	80 000	95 300	100 300	96 300	97 300
Avdrag på lån	73 923	67 278	69 978	77 044	78 044	79 044	80 044

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Netto finansutgifter	**118 540**	**102 928**	**104 628**	**124 744**	**132 744**	**131 744**	**134 744**
Motpost avskrivninger	-76 065	-62 164	-62 164	-80 164	-80 164	-80 164	-80 164
Netto driftsresultat	**49 235**	**-8 491**	**-7 601**	**-11 397**	**-29 192**	**-30 168**	**-29 371**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	21 860	3 200	3 200	3 500	3 500	3 500	3 200
Avsetninger til bundne driftsfond	11 465	550	550	550	550	550	550
Bruk av bundne driftsfond	-38 567	1 231	686	-3 562	-3 562	-3 562	-3 562
Avsetninger til disposisjonsfond	64 226	49 133	49 133	49 703	67 498	68 474	67 977
Bruk av disposisjonsfond	-108 219	-45 623	-45 968	-38 794	-38 794	-38 794	-38 794
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**-49 235**	**8 491**	**7 601**	**11 397**	**29 192**	**30 168**	**29 371**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Stab og fellesområder	61 171	58 888	59 730	59 869	56 742	56 489	56 259
Kommunalområdet for oppvekst og velferd	504 406	486 372	497 884	489 156	466 142	459 115	452 281
Kommunalområdet for helse og mestring	522 672	493 194	516 574	506 220	496 215	499 188	502 354
Kommunalområdet for samfunn og strategi	116 499	122 319	126 184	120 144	115 764	115 004	114 316
Fellesområder	-42 289	14 209	-19 545	21 059	28 059	28 059	25 883
Sum bevilgninger drift, netto	**1 162 458**	**1 174 982**	**1 180 827**	**1 196 449**	**1 162 923**	**1 157 856**	**1 151 094**
Herav:							
Avskrivinger	76 065	62 164	62 164	80 164	80 164	80 164	80 164
Motpost avskrivninger	-76 065	-62 164	-62 164	-80 164	-80 164	-80 164	-80 164
Netto renteutgifter og -inntekter	5 158	-1 100	-1 100	-800	-800	-800	-800
Overføring til investering	16 510	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	10 642	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-38 567	1 231	686	-3 562	-3 562	-3 562	-3 562
Bruk av disposisjonsfond	-81	0	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**1 168 796**	**1 174 851**	**1 181 241**	**1 200 811**	**1 167 285**	**1 162 218**	**1 155 456**

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	183 219	477 081	477 081	308 880	442 475	518 705	594 030
Tilskudd til andres investeringer	1 516	500	500	1 000	500	1 000	500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 510	3 500	3 500	3 500	4 000	3 500	4 000
Utlån av egne midler	6 350	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**194 596**	**481 081**	**481 081**	**313 380**	**446 975**	**523 205**	**598 530**
Kompensasjon for merverdiavgift	-26 890	-82 489	-82 489	-55 443	-64 803	-78 667	-60 143
Tilskudd fra andre	-19 747	0	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-719	0	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-116 777	-421 880	-421 880	-254 437	-378 172	-441 038	-534 387
Sum investeringsinntekter	**-164 133**	**-504 369**	**-504 369**	**-309 880**	**-442 975**	**-519 705**	**-594 530**
Videreutlån	103 203	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	0
Bruk av lån til videreutlån	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	0
Avdrag på lån til videreutlån	17 994	13 300	13 300	13 900	16 000	18 000	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-25 113	-13 300	-13 300	-13 900	-16 000	-18 000	0
Netto utgifter videreutlån	**-3 915**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-21 860	-3 500	-3 500	-3 500	-4 000	-3 500	-4 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	7 119	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**-14 741**	**-3 500**	**-3 500**	**-3 500**	**-4 000**	**-3 500**	**-4 000**
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	**11 806**	**-26 788**	**-26 788**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Kommunalområdet for oppvekst og velferd	2 706	21 800	21 800	0	0	0	0	0
Kommunalområdet for helse og mestring	6 942	92 254	92 254	81 350	75 720	140 525	104 350	401 945
Kommunalområdet for samfunn og strategi	171 056	360 127	360 127	226 030	365 755	376 680	488 680	1 457 145
Fellesområder	2 515	2 900	2 900	1 500	1 000	1 500	1 000	5 000
Investeringer i varige driftsmidler	**183 219**	**477 081**	**477 081**	**308 880**	**442 475**	**518 705**	**594 030**	**1 864 090**

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Justeringsavtale VA Stensbyhagen	5	0	0	0	0	0	0	0
Justeringsavtale VA Midttun	44	0	0	0	0	0	0	0
Justeringsavtale Askegård	13	0	0	0	0	0	0	0
Den digitale legetjenesten	7	0	0	0	0	0	0	0
Justeringsavtale VA Furumo	447	0	0	0	0	0	0	0
Investeringstilskudd Kirkelig Fellesråd	1 000	500	500	1 000	500	1 000	500	3 000
Tilskudd til andres investeringer	**1 516**	**500**	**500**	**1 000**	**500**	**1 000**	**500**	**3 000**

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Aksjer	3 510	3 500	3 500	3 500	4 000	3 500	4 000	15 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	**3 510**	**3 500**	**3 500**	**3 500**	**4 000**	**3 500**	**4 000**	**15 000**

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Andre lån	6 350	0	0	0	0	0	0	0
Utlån av egne midler	**6 350**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Sum del 1-4	**194 596**	**481 081**	**481 081**	**313 380**	**446 975**	**523 205**	**598 530**	**1 882 090**

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-603 596	-632 114	-640 014	-672 961	-672 973	-672 949	-672 976
Inntekts- og formuesskatt	-520 485	-540 074	-549 974	-572 241	-572 241	-572 241	-572 241
Eiendomsskatt	-37 218	-41 700	-41 700	-42 000	-42 000	-42 000	-42 000
Andre skatteinntekter	-486	-550	-550	-550	-550	-550	-550
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-76 483	-71 832	-61 232	-49 200	-41 457	-36 390	-31 804
Overføringer og tilskudd fra andre	-195 505	-104 687	-168 210	-161 405	-161 405	-161 405	-161 405
Brukerbetalinger	-38 031	-38 031	-37 301	-37 636	-37 636	-37 636	-37 636
Salgs- og leieinntekter	-163 773	-168 157	-168 157	-178 332	-178 332	-178 332	-178 332
Sum driftsinntekter	**-1 635 575**	**-1 597 146**	**-1 667 138**	**-1 714 325**	**-1 706 594**	**-1 701 503**	**-1 696 944**

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Lønnsutgifter	803 943	742 480	801 066	780 163	752 222	752 222	752 222
Sosiale utgifter	227 071	206 407	222 949	238 488	238 488	238 488	238 488
Kjøp av varer og tjenester	455 059	490 792	482 589	512 000	506 414	501 347	494 585
Overføringer og tilskudd til andre	80 198	46 047	48 306	47 534	47 534	47 534	47 534
Avskrivninger	76 065	62 164	62 164	80 164	80 164	80 164	80 164
Sum driftsutgifter	**1 642 335**	**1 547 891**	**1 617 073**	**1 658 348**	**1 624 822**	**1 619 755**	**1 612 993**
Brutto driftsresultat	**6 760**	**-49 255**	**-50 065**	**-55 977**	**-81 772**	**-81 748**	**-83 951**
Renteinntekter	-36 509	-34 350	-32 350	-34 600	-32 600	-30 600	-29 600
Utbytte	-12 329	-10 000	-13 000	-13 000	-13 000	-13 000	-13 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	93 454	80 000	80 000	95 300	100 300	96 300	97 300
Avdrag på lån	73 923	67 278	69 978	77 044	78 044	79 044	80 044
Netto finansutgifter	**118 540**	**102 928**	**104 628**	**124 744**	**132 744**	**131 744**	**134 744**
Motpost avskrivninger	-76 065	-62 164	-62 164	-80 164	-80 164	-80 164	-80 164
Netto driftsresultat	**49 235**	**-8 491**	**-7 601**	**-11 397**	**-29 192**	**-30 168**	**-29 371**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	21 860	3 200	3 200	3 500	3 500	3 500	3 200
Avsetninger til bundne driftsfond	11 465	550	550	550	550	550	550
Bruk av bundne driftsfond	-38 567	1 231	686	-3 562	-3 562	-3 562	-3 562
Avsetninger til disposisjonsfond	64 226	49 133	49 133	49 703	67 498	68 474	67 977
Bruk av disposisjonsfond	-108 219	-45 623	-45 968	-38 794	-38 794	-38 794	-38 794
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**-49 235**	**8 491**	**7 601**	**11 397**	**29 192**	**30 168**	**29 371**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Budsjett per funksjonsområde

-

Beløp i 1000

Funksjonsområde, kontogruppe, kontotype	Regn 2025	Oppr. bud 2026	Rev. bud 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
10 - Lønn	1 026 142	943 377	1 013 697	1 007 915	979 975	979 975	979 975
11 - Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	233 428	270 354	248 075	259 033	253 447	248 380	241 618
13 - Kjøp av varer og tjenester som erstatter	226 503	225 949	244 831	263 702	263 702	263 702	263 702

Funksjonsområde, kontogruppe, kontotype	Regn 2025	Oppr. bud 2026	Rev. bud 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
kommunal egenproduksjon							
14 - Overføringsutgifter	80 198	45 947	48 206	47 434	47 434	47 434	47 434
15 - Finansutgifter	340 993	262 425	265 125	306 361	330 156	328 132	329 335
Sum Driftsutgifter	**1 907 264**	**1 748 052**	**1 819 934**	**1 884 445**	**1 874 714**	**1 867 623**	**1 862 064**
16 - Salgsinntekter	-201 804	-206 188	-205 458	-215 968	-215 968	-215 968	-215 968
17 - Refusjoner	-195 253	-104 687	-168 210	-161 405	-161 405	-161 405	-161 405
18 - Overføringsinntekter	-1 238 519	-1 286 270	-1 293 470	-1 336 952	-1 329 221	-1 324 130	-1 319 571
19 - Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-271 688	-150 906	-152 796	-170 120	-168 120	-166 120	-165 120
Sum Driftsinntekter	**-1 907 264**	**-1 748 052**	**-1 819 934**	**-1 884 445**	**-1 874 714**	**-1 867 623**	**-1 862 064**
Sum total -	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Satsingsområder

Visjon

Visjon: Livskvalitet ved Mjøsa Slagord: Tett nok ved og langt nok unna

Visjonsbeskrivelse

«Livskvalitet ved Mjøsa» er Østre Totens visjon. Den peker ut retningen for utviklingen av samfunnet vårt. Målet er å skape et lokalsamfunn der innbyggerne kan leve gode og meningsfulle liv, i tråd med egne ønsker og behov. Dette innebærer trygghet i hverdagen, muligheter for utvikling og deltakelse og opplevelse av tilhørighet. Østre Toten skal være en åpen og inkluderende kommune med gode tjenester, høy etisk standard og attraktive bokvaliteter. Beliggenheten gir nærhet til både natur og byer, og kombinerer det beste fra både land og by. Dette uttrykkes godt gjennom kommunens slagord: «Tett nok ved og langt nok unna». For å realisere visjonen, må hele lokalsamfunnet være med. Innbyggere, næringsliv, frivillige og kommunen må samarbeide for å løse utfordringer og gripe muligheter. Sammen kan vi utvikle Østre Toten som et sted preget av livskvalitet for alle.

Verdier

Verdiene våre gjenspeiler hva slags lokalsamfunn vi ønsker å være, og hvordan vi skal samhandle som kommune, innbyggere, næringsliv og frivillighet. Østre Toten skal være et samfunn preget av **stolthet, mot, handlekraft og samarbeid**.

Vi skal være stolte av lokalsamfunnet vårt og møte utfordringer med mot og optimisme. Vi skal ha mot til å tenke nytt, utfordre hverandre og bidra til utvikling. Vi skal vise handlekraft gjennom å finne gode løsninger og levere tjenester med høy kvalitet. Og vi skal samarbeide – fordi vi vet at de beste resultatene skaper vi sammen, på tvers av roller og ansvar.

Verdiene våre skal prege både tjenesteutviklingen og måten vi møter hverandre på i hverdagen. De er felles rettesnorer for hvordan vi sammen skaper et trygt, bærekraftig og inkluderende Østre Toten-samfunn. Verdiene våre gjenspeiler hva slags lokalsamfunn vi ønsker å være, og hvordan vi skal samhandle som kommune, innbyggere, næringsliv og frivillighet. Østre Toten skal være et samfunn preget av stolthet, mot, handlekraft og samarbeid.

God oppvekst

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
Barn og unge i Østre Toten skal ha en trygg og god oppvekst, med gode rammer for læring og utvikling og et bredt aktivitets- og fritidstilbud.	I perioden 2027 til 2030 skal kommunen sikre trygge og inkluderende oppvekstmiljøer som fremmer læring, utvikling og mestring. Tidlig innsats, forebygging, samarbeid med foresatte og reell medvirkning fra barn og unge skal bidra til å redusere utenforskap. Tjenestene må samtidig tilpasses færre barn og unge, slik at kommunen opprettholder likeverdige tilbud og faglig sterke miljøer innenfor de økonomiske rammene	

Overordnede mål for kommunen

Satsingsområde	Overordnet mål	Delmål
God oppvekst	Barn og unge i Østre Toten skal ha en trygg og god oppvekst, med gode rammer for læring og utvikling og et bredt aktivitets- og fritidstilbud.	Alle barn skal ha tilgang på barnehageplass av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til grunnskolen
		Barn og unge skal utvikle kompetanse for framtiden
		Barn og unge skal utvikle relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap
		Østre Toten skal ha trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestringsevne, tilhørighet og god helse
		Østre Toten skal være et godt lokalsamfunn å bo, leve og vokse opp i

Bærekraftige lokalsamfunn

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
Østre Toten skal være en attraktiv og god bokommune med inkluderende, trygge og bærekraftige lokalsamfunn og god infrastruktur	I perioden 2027 til 2030 skal kommunen se boligpolitikk, stedsutvikling, infrastruktur og beredskap i sammenheng. Det skal legges til rette for varierte og trygge boliger og levende lokalsamfunn, samtidig som arealbruk, jordvern, trafikksikkerhet og framtidige driftskostnader ivaretas. Samfunnssikkerhet og kontinuitet i kritiske samfunnsfunksjoner skal være en integrert del av planleggingen.	

Overordnede mål for kommunen

Satsingsområde	Overordnet mål	Delmål
Bærekraftige lokalsamfunn	Østre Toten skal være en attraktiv og god bokommune med inkluderende, trygge og bærekraftige lokalsamfunn og god infrastruktur	Alle innbyggere skal ha tilgang på rent og godt drikkevann og hensiktsmessige avløpsløsninger
		Alle innbyggere skal ha tilgang på tilfredsstillende og trygge boliger
		I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar, uavhengig av etnisk bakgrunn
		Østre Toten kommune skal ha et balansert og bærekraftig bosettingsmønster
		Østre Toten skal sikre de store kulturminnene i kommunen på en god måte, både som kulturarv og til aktiv bruk
		Østre Toten skal være en trygg kommune å bo i, besøke og drive næringsvirksomhet i
		Østre Totens ulike strukturer skal utvikles med vekt på helhet og gode sammenhenger

God helse for alle

Hovedmål for kommunen

- Østre Toten-samfunnet skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle innbyggere, uansett alder.
- I perioden 2027 til 2030 skal kommunen legge større vekt på forebygging, tidlig innsats og støtte til innbyggernes egenmestring, slik at flere kan leve aktive og selvstendige liv. Flere eldre, færre yrkesaktive og flere med sammensatte behov krever tydelig prioritering og omstilling av tjenestene. Ressursene skal brukes der de gir størst helsegevinst og sikrer nødvendig hjelp innenfor bærekraftige økonomiske rammer.

Overordnede mål for kommunen

Satsingsområde	Overordnet mål	Delmål
God helse for alle	Østre Toten-samfunnet skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle innbyggere, uansett alder.	Innbyggere som mottar helse1tjenester skal kunne leve aktive og selvstendige liv, ta medansvar for egen helse og delta i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetninger og behov
		Innbyggerne skal ha tilgang til helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid
		Østre Toten kommune skal samarbeide aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer
		Østre Toten skal ha tilrettelagte og trygge bomiljøer for mennesker i alle aldre og med alle funksjonsnivå
		Østre Toten-samfunnet skal arbeide helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død

Frivillighet, medvirkning og samskaping

Hovedmål for kommunen

- Østre Toten kommune skal ha engasjerte innbyggere og en sterk og selvstendig frivillig sektor som bidrar til gode og aktive nærmiljøer for alle aldersgrupper.
- I perioden 2027 til 2030 skal kommunen legge til rette for deltakelse, fellesskap og et aktivt lokaldemokrati gjennom et tydelig og forutsigbart samarbeid med innbyggere og frivillige aktører. Medvirkning og samskaping skal brukes der det kan gi bedre løsninger og større eierskap. Frivillig innsats skal utfylle, men ikke erstatte, kommunens lovpålagte oppgaver og fagansvar.

Overordnede mål for kommunen

Satsingsområde	Overordnet mål	Delmål
Frivillighet, medvirkning og samskaping	Østre Toten kommune skal ha engasjerte innbyggere og en sterk og selvstendig frivillig sektor som bidrar til gode og aktive nærmiljøer for alle aldersgrupper.	Frivilligheten skal gis gode vilkår i samsvar med intensjonene vedtatt i tidligere planverk
		Kommunen skal være en medspiller for frivillig sektor
		Østre Toten skal ha et sterkt og aktivt lokaldemokrati
		Østre Toten skal videreutvikles som en fellesskapskommune, der inn1byggerne, næringslivet, kommunen og andre aktører føler og tar ansvar for fellesskapet

Satsingsområde	Overordnet mål	Delmål
		Østre Toten skal være et samfunn der alle setter samarbeid og samskaping i fokus

Næringsutvikling og innovasjon

Hovedmål for kommunen

- Østre Toten skal ha et kompetent og innovativt næringsliv basert på lokale og regionale fordeler, som også evner å utnytte de muligheter som det grønne skiftet innebærer.
- I perioden 2027 til 2030 skal kommunen legge til rette for utvikling i eksisterende næringsliv og nye etableringer med utgangspunkt i Østre Totens lokale og regionale fortrinn. Forutsigbar arealforvaltning, relevant infrastruktur, næringsvennlig service og regionalt samarbeid skal støtte lokal verdiskaping og arbeidsplasser. Utviklingen skal balanseres mot jordvern, naturverdier og kommunens økonomiske handlingsrom.

Overordnede mål for kommunen

Satsingsområde	Overordnet mål	Delmål
Næringsutvikling og innovasjon	Østre Toten skal ha et kompetent og innovativt næringsliv basert på lokale og regionale fordeler, som også evner å utnytte de muligheter som det grønne skiftet innebærer.	Bidra til økt regionalt samarbeid
		Etablere samarbeidsarenaer med kompetansemiljøer som er relevante for lokalt næringsliv
		Østre Toten skal arbeide aktivt med å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næringer
		Østre Toten skal ha gode rammebetingelser for næringsvekst
		Østre Toten skal være en næringsvennlig kommune

Klima- og miljøvennlig utvikling

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
Østre Toten skal bli et klimarobust lavutslippssamfunn der hensynet til klima og miljø veier tungt i alle kommunale beslutninger, og der det er naturlig for alle i kommunesamfunnet å velge miljøvennlig.	I perioden 2027 til 2030 skal klima- og miljøarbeidet konsentreres om et begrenset antall gjennomførbare prioriteringer som gir dokumentert miljøeffekt, reduserer risiko eller gir lavere kostnader. Kommunen skal redusere egen miljøbelastning, bruke	

energi og ressurser mer effektivt og tilpasse lokalsamfunnet til klimaendringer. Naturmangfold og jordvern skal ivaretas i planlegging og arealforvaltning.

Overordnede mål for kommunen

Satsingsområde	Overordnet mål	Delmål
Klima- og miljøvennlig utvikling	Østre Toten skal bli et klimarobust lavutslippssamfunn der hensynet til klima og miljø veier tungt i alle kommunale beslutninger, og der det er naturlig for alle i kommunesamfunnet å velge miljøvennlig.	Alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag
		Østre Toten skal bli et samfunn som er tilpasset kommende klimaendringer
		Østre Toten skal fremme sirkulærøkonomi
		Østre Toten skal ivareta naturmangfoldet og viktige økosystemtjenester
		Østre Toten-samfunnet skal redusere klimagassutslippene i tråd med nasjonale og internasjonale målsettinger, med sikte på å bli et lavutslippssamfunn innen 2050

Kommunen som organisasjon

Hovedmål for kommunen

- God kommunikasjon skal være en integrert og naturlig del av all planlegging og alle aktiviteter i kommuneorganisasjonen.
- I perioden 2027 til 2030 skal kommunikasjon bidra til forståelse, forutsigbarhet og tillit i møte med krevende prioriteringer og endringer. Ledere har ansvar for god internkommunikasjon, mens kommunens eksterne kommunikasjon skal være åpen, tydelig og tilgjengelig. Klarspråk, riktige kanaler, tiltak mot digitalt utenforskap og beredskap for krisekommunikasjon skal prioriteres.

- Østre Toten kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og ha en fleksibel organisasjon med rett kompetanse til å løse de oppgavene kommunen til enhver tid har.
- I perioden 2027 til 2030 skal kommunen styrke ledelse, gjennomføringsevne og kompetanse for å levere forsvarlige tjenester og gjennomføre nødvendig omstilling. Oppgaver, bemanning og kompetanse må ses mer samlet i møte med strammere økonomi og knapphet på arbeidskraft. Digitalisering og nye arbeidsformer skal gi bedre ressursbruk, samtidig som arbeidsmiljø, informasjonssikkerhet, personvern og beredskap ivaretas.

Overordnede mål for kommunen

Satsingsområde	Overordnet mål	Delmål
Kommunen som organisasjon	God kommunikasjon skal være en integrert og naturlig del av all planlegging og alle aktiviteter i kommuneorganisasjonen.	Kommuneorganisasjonen og Østre Toten som samfunn skal ha et godt omdømme og nyte tillit hos innbyggere, besøkende og andre aktører
		Østre Toten kommune skal bruke målrettet kommunikasjon som et strategisk virkemiddel i alle deler av organisasjonen
		Østre Toten kommune skal ha en organisasjonskultur som fremmer samarbeid og samhandling
		Østre Toten kommune skal være åpen, tydelig og tilgjengelig i sin kommunikasjon
Kommunen som organisasjon	Østre Toten kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og ha en fleksibel organisasjon med rett kompetanse til å løse de oppgavene kommunen til enhver tid har.	Østre Toten kommune skal videreutvikle samarbeidet mellom politikk og administrasjon for å sikre gjensidig tillit og respekt mellom partene
		Østre Toten kommune skal ha en effektiv og fleksibel kommuneorganisasjon
		Østre Toten kommune skal ha medarbeidere og ledere som jobber sammen for å finne de beste måtene å løse kommunens samfunnsoppdrag på
		Østre Toten kommune skal ha tilstrekkelig med kvalifisert arbeidskraft
		Østre Toten kommune skal sikre de ansattes rettigheter, og ha et trygt arbeidsmiljø der ansatte kjenner seg verdsatte og godt ivaretatt

Kommunikasjon

Kommunens plan- og styringssystem

Kommunens plan- og styringssystem skal sikre at politiske mål og prioriteringer blir fulgt opp gjennom planlegging, ressursbruk og drift. Handlingsprogrammet 2027–2030 konkretiserer innsatsen i fireårsperioden. For første gang legger kommunedirektøren fram forslag til en samlet prioritering av kommuneplanens delmål, slik at det blir tydeligere hvilke delmål som skal gis særskilt oppfølging og rapportering.

Kommuneplanen som grunnlag

Kommuneplanens samfunnsdel er Østre Toten kommunes overordnede styringsdokument for samfunnsutviklingen og kommunens virksomhet. Planen ble vedtatt av kommunestyret 14. juni 2023 og gjelder fram til 2035. Den beskriver den langsiktige retningen gjennom satsingsområder med tilhørende hovedmål og delmål.

Kommunens visjon «Livskvalitet ved Mjøsa» og FNs bærekraftsmål danner et felles utgangspunkt for arbeidet. Sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft skal ses i sammenheng. Modellen nedenfor viser sammenhengen mellom visjonen, de tre bærekraftsdimensjonene og de utvalgte bærekraftsmålene.

Sammenhengen i plansystemet

Kommuneplanen består av samfunnsdelen og arealdelen. Samfunnsdelen angir mål for samfunnsutviklingen og kommunens virksomhet, mens arealdelen viser hvordan arealene skal brukes for å støtte opp under målene. Den kommunale planstrategien avklarer hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden, herunder behovet for å revidere kommuneplanen og andre planer.

Kommunedelplaner, temaplaner og handlingsplaner konkretiserer mål og tiltak innenfor bestemte områder. De skal være samordnet med kommuneplanen. Tiltak fra disse planene må vurderes og prioriteres innenfor kommunens samlede økonomiske rammer og kapasitet.

Budsjett, økonomiplan og handlingsprogram behandles i sammenheng. Økonomiplanen viser de økonomiske rammene og prioriteringene for de neste fire årene. Handlingsprogrammet konkretiserer hvordan kommuneplanen skal følges opp i perioden, mens årsbudsjettet fastsetter bevilgningene for det første året. Økonomiplanen og handlingsprogrammet rulleres årlig.

Virksomhetsplanene utarbeides administrativt i kommunalområdene, tjenesteområdene og virksomhetene. De beskriver hvordan vedtatte prioriteringer og oppgaver skal gjennomføres i praksis. Modellen nedenfor viser sammenhengen mellom plannivåene, de politiske prioriteringene og den administrative oppfølgingen.

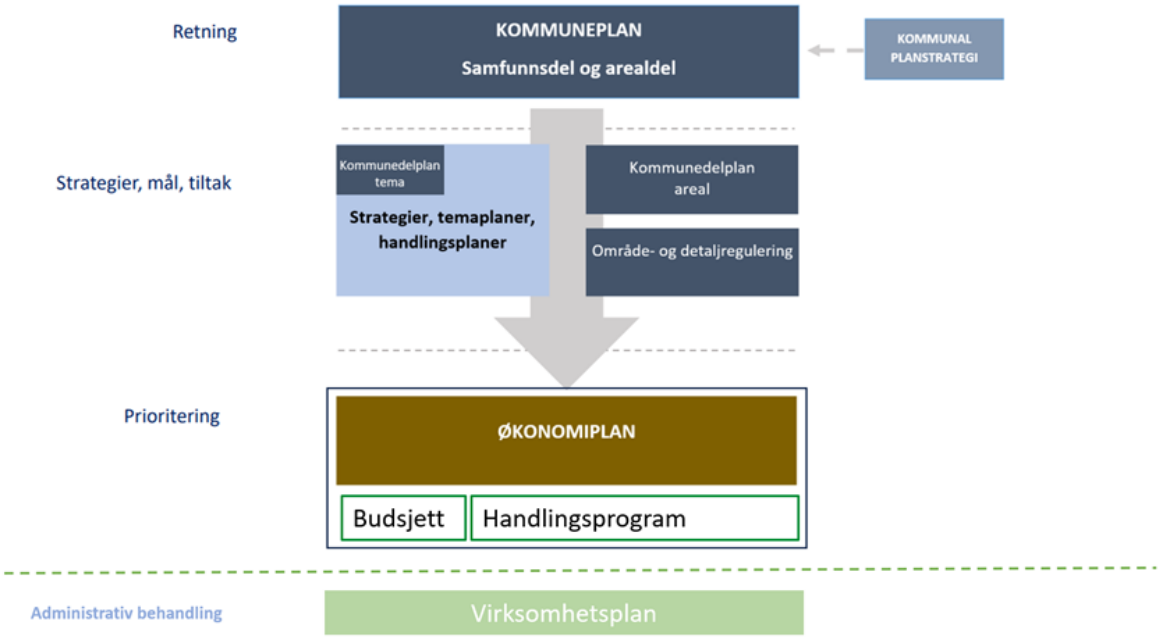

Prioritering av delmål i 2027–2030

Strammere økonomiske rammer, endrede behov i befolkningen og begrenset tilgang på arbeidskraft gjør det nødvendig å konsentrere innsatsen. Kommunen kan ikke følge opp alle mål og ambisjoner med samme styrke samtidig. Prioriteringen av delmål skal derfor vise hva som skal gis særskilt oppfølging, hva som skal ivaretas gjennom ordinær drift, og hva som må utsettes eller gis mindre oppmerksomhet i perioden.

Forslaget bygger på kommuneplanen, tidligere handlingsprogram, rapportering og politiske vedtak. Kommunalområdene og stabsfunksjonene har bidratt med vurderinger av behov, konsekvenser og gjennomføringsevne. Kommunedirektørens samlede forslag bygger på en helhetlig vurdering av kommunens ansvar og utfordringer.

I vurderingen er det lagt vekt på delmålenes betydning for kommunens viktigste utfordringer, lovpålagte og nødvendige oppgaver, kommunens egne virkemidler og forventet effekt. Økonomi, bemanning og risiko ved å gjennomføre eller utsette oppfølgingen inngår i vurderingen. Investeringer må ses i sammenheng med framtidige utgifter til drift, vedlikehold og bemanning. Overlapp mellom delmål er også vurdert, slik at samme innsats kan følges opp samlet.

Det foreslås å bruke tre prioriteringskategorier:

Prioritet	Oppfølging i planperioden
Prioritert	Delmålet gis særskilt oppfølging og rapportering. Det knyttes så langt som mulig til konkrete tiltak, ansvar, framdrift, økonomiske rammer og forventede resultater.
Nøytral prioritet	Delmålet ivaretas hovedsakelig gjennom ordinær drift, lovpålagte oppgaver, vedtatte planer eller oppfølging av andre prioriterte delmål. Det legges som hovedregel ikke opp til egne utviklingstiltak eller særskilt rapportering.
Nedprioritert	Delmålet gis ikke egne utviklingstiltak eller særskilt rapportering i perioden. Lovpålagte oppgaver og allerede vedtatte planer skal likevel følges opp.

Prioriteringen gjelder oppfølgingen i handlingsprogramperioden 2027–2030. Kommuneplanens langsiktige mål ligger fast, og delmål tas ikke ut av planen selv om de får nøytral prioritet eller nedprioriteres. Eventuelle behov for å endre vedtatte planer eller politiske oppdrag må avklares gjennom politisk behandling. Forslag til prioritering av de enkelte delmålene og begrunnelsene framgår av omtalen av satsingsområdene.

Bærekraftige lokalsamfunn

Generell prioriteringsbeskrivelse

Det foreslås å prioritere delmål som svarer direkte på de demografiske endringene, kommunens økonomiske situasjon, behovet for tilpassede boliger og tjenester samt den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen. Utvikling av kommunens strukturer, arealbruk, boliger, kritisk infrastruktur og beredskap må ses i sammenheng.

Samfunnssikkerhet og beredskap skal inngå i ordinær planlegging, investeringer, vedlikehold og virksomhetsstyring. Kommunen må kunne opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner ved ekstremvær, digitale hendelser, langvarig bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon, svikt i forsyninger og hendelser i det øvre krisespekteret, inkludert sikkerhetspolitiske kriser og krig.

Forslag til prioritering av delmålene

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
1.1 Østre Totens ulike strukturer skal utvikles med vekt på helhet og gode sammenhenger	Prioritert	Demografiske endringer, strammere økonomi, revisjon av kommuneplanens arealdel og endringer i tjenestestrukturen gjør det nødvendig å se lokalsamfunn, tjenester, bygg, infrastruktur og arealbruk samlet.
1.2 Østre Toten kommune skal ha et balansert og bærekraftig bosettingsmønster	Nøytral prioritet	Delmålet ivaretas gjennom arealplanlegging, boligpolitikk og oppfølgingen av delmål 1.1 og 1.4. Det foreslås derfor ikke særskilt oppfølging eller rapportering på dette delmålet.
1.3 Alle innbyggere skal ha tilgang på rent og godt drikkevann og hensiktsmessige avløpsløsninger	Prioritert	Vann og avløp er kritiske samfunnsfunksjoner. Vedlikehold, investeringer, forsyningssikkerhet, reservekapasitet og kontinuitet ved bortfall eller uønskede hendelser må prioriteres.
1.4 Alle innbyggere skal ha tilgang på tilfredsstillende og trygge boliger	Prioritert	Flere eldre og flere innbyggere med sammensatte behov gjør boligpolitikken viktig for tjenesteutviklingen. Boligprosjekter må prioriteres etter betydningen for tjenestebehov, ressursbruk og muligheten for at flere kan bo trygt og selvstendig.

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
1.5 Østre Toten skal sikre de store kulturminnene i kommunen på en god måte, både som kulturarv og til aktiv bruk	Nedprioritert	Kulturminnearbeidet videreføres gjennom lovpålagte oppgaver, arealforvaltning og vedtatte planer. Kommunens økonomi og kapasitet tilsier at delmålet ikke gis særskilt utviklingsinnsats eller rapportering i perioden.
1.6 Østre Toten skal være en trygg kommune å bo i, besøke og drive næringsvirksomhet i	Prioritert	Delmålet må få større vekt som følge av det endrede trusselbildet. Oppdaterte risiko- og sårbarhetsvurderinger, kontinuitetsplaner, øvelser, egenberedskap, digital sikkerhet og samarbeid med beredskapsaktører skal følges opp særskilt.
1.7 I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar, uavhengig av etnisk bakgrunn	Nøytral prioritet	Mangfold, inkludering og forebygging av utenforskap skal ivaretas i tjenestene. For å unngå dobbeltoppfølging foreslås temaet fulgt opp under blant annet God oppvekst og Frivillighet, medvirkning og samskaping.

God oppvekst

Generell prioriteringsbeskrivelse

Færre barn og unge, strammere økonomiske rammer og behovet for å tilpasse barnehage- og skolestrukturen gjør det nødvendig å prioritere kvalitet, tidlig innsats og kompetanse for framtiden.

Ressursene skal i større grad rettes mot trygge og inkluderende oppvekstmiljøer, forebygging og tiltak som bidrar til mestring, selvstendighet og redusert utenforskap. Samtidig må struktur, bemanning og ressursbruk tilpasses barnetallet, slik at kommunen kan opprettholde likeverdige tilbud og faglig sterke miljøer innenfor de økonomiske rammene.

Forslag til prioritering av delmålene

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
2.1 Østre Toten skal være et godt lokalsamfunn å bo, leve og vokse opp i	Nøytral prioritet	Delmålet er bredt og ivaretas gjennom kommunens ordinære arbeid med lokalsamfunn, frivillighet, møteplasser og inkludering. Det foreslås derfor ikke særskilt oppfølging eller rapportering under God oppvekst.

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
2.2 Østre Toten skal ha trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestringsevne, tilhørighet og god helse	Prioritert	Delmålet er grunnlaget for kommunens arbeid med tidlig innsats og forebygging. Trygge og inkluderende miljøer, støtte til foresatte og samordnet innsats skal bidra til mestring og redusere behovet for mer omfattende tiltak senere.
2.3 Alle barn skal ha tilgang på barnehageplass av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til grunnskolen	Nøytral prioritet	Tilgang til barnehage og forsvarlig kvalitet er en lovpålagt og grunnleggende oppgave som skal ivaretas gjennom ordinær drift og kvalitetsarbeid. Tilpasning av kapasitet og struktur følges opp gjennom delmål 2.5.
2.4 Barn og unge skal utvikle relevant kompetanse for framtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap	Prioritert	Relevant kompetanse er viktig for å forebygge utenforskap og forberede barn og unge på videre utdanning og arbeidsliv. Delmålet skal bidra til bedre sammenheng mellom opplæring, samfunnets kompetansebehov og framtidens arbeidsmarked.
2.5 Barn og unge skal utvikle kompetanse for framtiden	Prioritert	Delmålet omfatter både læring, livsmestring og utvikling av et likeverdig opplæringstilbud. Færre barn og unge gjør det nødvendig å tilpasse struktur og ressursbruk, samtidig som kommunen sikrer faglig sterke og mindre sårbare læringsmiljøer. Delmålet bør følges opp sammen med delmål 2.4 for å unngå dobbelt rapportering.

God helse for alle

Generell prioriteringsbeskrivelse

Flere eldre, færre yrkesaktive, økende kompleksitet i behovene og strammere økonomiske rammer gjør det nødvendig å prioritere delmål som kan redusere veksten i behovet for omfattende tjenester. Forebygging, egenmestring og tilrettelagte bo- og tjenesteløsninger skal derfor gis særlig oppmerksomhet.

Tilgang til forsvarlige tjenester er en grunnleggende og lovpålagt oppgave som ivaretas gjennom ordinær drift, kvalitetsarbeid og internkontroll. Samarbeidet med frivilligheten følges i hovedsak opp under satsingsområdet Frivillighet, medvirkning og samskaping.

Forslag til prioritering av delmålene

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
3.1 Østre Toten-samfunnet skal arbeide helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død	Prioritert	Forebygging og tidlig innsats skal bidra til bedre helse og redusere eller utsette behovet for mer omfattende tjenester.
3.2 Innbyggerne skal ha tilgang til helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid	Nøytral prioritet	Dette er en grunnleggende og lovpålagt oppgave som ivaretas gjennom ordinær drift, prioritering, kvalitetsarbeid og internkontroll.
3.3 Innbyggere som mottar helsetjenester skal kunne leve aktive og selvstendige liv, ta medansvar for egen helse og delta i utforming av tjenestene ut fra den e/nkeltes forutsetninger og behov	Prioritert	Egenmestring, rehabilitering, teknologi og tilpasset hjelp skal gjøre flere i stand til å mestre hverdagen med mindre kommunal bistand.
3.4 Østre Toten kommune skal samarbeide aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte framtidens helseutfordringer	Nøytral prioritet	Samarbeidet er viktig, men overlapper med satsingsområdet Frivillighet, medvirkning og samskaping og bør i hovedsak følges opp der.
3.5 Østre Toten skal ha tilrettelagte og trygge bomiljøer for mennesker i alle aldre og med alle funksjonsnivå	Prioritert	Egnede boliger og bomiljøer skal gjøre det mulig for flere å bo trygt hjemme lenger og redusere behovet for personellkrevende tjenester.

Frivillighet, medvirkning og samskaping

Generell prioriteringsbeskrivelse

Kommunens samarbeid med frivilligheten må bli mer konkret og forutsigbart. Det skal etableres tydelige kontaktpunkter, avklares hvilke oppgaver frivilligheten kan bidra til, og sikres at frivillig innsats utfyller, men ikke erstatter, kommunens lovpålagte oppgaver og fagansvar.

Medvirkning og samskaping skal brukes målrettet der det kan gi bedre løsninger, større deltakelse og reelt eierskap. Det må være tydelig hva innbyggerne kan påvirke, og hvordan innspillene blir fulgt opp.

Forslag til prioritering av delmålene

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
4.1 Østre Toten skal være et samfunn der alle setter samarbeid og samskaping i fokus	Nøytral prioritet	Samarbeid og samskaping videreføres som arbeidsprinsipper og følges opp gjennom de mer konkrete delmålene om frivillighet, medvirkning og lokaldemokrati.
4.2 Østre Toten skal videreutvikles som en fellesskapskommune, der	Nedprioritert	Delmålet er svært bredt og overlapper med flere andre delmål. Det foreslås

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
innbyggerne, næringslivet, kommunen og andre aktører føler og tar ansvar for fellesskapet		derfor ikke egne utviklingstiltak eller særskilt rapportering på dette delmålet.
4.3 Kommunen skal være en medspiller for frivillig sektor	Prioritert	Kommunen trenger tydelige kontaktpunkter og samarbeidsformer som gjør det enklere å utvikle konkrete tiltak sammen med frivilligheten.
4.4 Frivilligheten skal gis gode vilkår i samsvar med intensjonene vedtatt i tidligere planverk	Prioritert	Forutsigbare rammer, koordinering og avklarte forventninger er nødvendig for at frivilligheten skal kunne bidra til aktivitet, inkludering og forebygging.
4.5 Østre Toten skal ha et sterkt og aktivt lokaldemokrati	Prioritert	Målrettet innbyggerinvolvering og tilpassede medvirkningsprosesser skal bidra til deltakelse, tillit og bedre beslutningsgrunnlag.

Næringsutvikling og innovasjon

Generell prioriteringsbeskrivelse

Kommunens næringsarbeid skal konsentreres om områder der kommunen har virkemidler, påvirkningsmulighet og kapasitet til oppfølging. Næringsvennlig service, tilgjengelige næringsarealer, relevant infrastruktur og tilrettelegging for eksisterende virksomheter og nye etableringer skal prioriteres.

Regionalt samarbeid og kontakt med kompetansemiljøer skal støtte de prioriterte områdene og knyttes til konkrete oppgaver og forventede resultater. Kapp Næringshage skal brukes som en sentral arena framfor at kommunen etablerer flere nye samarbeidsarenaer.

Forslag til prioritering av delmålene

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
5.1 Østre Toten skal være en næringsvennlig kommune	Prioritert	God service, forutsigbare prosesser og dialog med etablerere og eksisterende næringsliv er områder kommunen kan påvirke direkte.
5.2 Bidra til økt regionalt samarbeid	Nøytral prioritet	Regionalt samarbeid skal videreføres der det gir konkrete resultater for lokale virksomheter og arbeidsplasser, men foreslås ikke som et selvstendig rapporteringsområde.

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
5.3 Etablere samarbeidsarenaer med kompetansemiljøer som er relevante for lokalt næringsliv	Nøytral prioritet	Eksisterende arenaer, særlig Kapp Næringshage og regionale samarbeid, skal benyttes. Det foreslås ikke en generell satsing på etablering av nye arenaer.
5.4 Østre Toten skal ha gode rammebetingelser for næringsvekst	Prioritert	Areal, veg, bredbånd, energi og andre rammebetingelser er avgjørende for utvikling i eksisterende næringsliv og nye etableringer.
5.5 Østre Toten skal arbeide aktivt med å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næringer	Prioritert	Kommunen skal legge til rette for nye etableringer og lokal verdiskaping der det finnes aktører, markedsgrunnlag og prosjekter med gjennomføringsevne.

Klima- og miljøvennlig utvikling

Generell prioriteringsbeskrivelse

Klima- og miljøarbeidet skal konsentreres om et begrenset antall gjennomførbare prioriteringer som gir miljøeffekt, reduserer risiko eller kan bidra til lavere kostnader. Det gjelder særlig energibruk i kommunale bygg, naturmangfold, arealbruk og tilpasning av bygg og teknisk infrastruktur til klimaendringene.

Holdningsskapende arbeid skal knyttes til konkrete endringer. Kommunen skal ikke prioritere egne, brede utviklingsprosjekter innen sirkulærøkonomi i denne perioden, men ivareta ombruk, kildesortering og ressursbruk gjennom ordinær drift og anskaffelser.

Forslag til prioritering av delmålene

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
6.1 Østre Toten-samfunnet skal redusere klimagassutslippene i tråd med nasjonale og internasjonale målsettinger, med sikte på å bli et lavutslippssamfunn innen 2050	Prioritert	Oppfølgingen skal konsentreres om områder kommunen kan påvirke direkte, særlig energibruk, kommunale bygg, kjøretøy, anskaffelser og arealplanlegging.
6.2 Østre Toten skal ivareta naturmangfoldet og viktige økosystemtjenester	Prioritert	Naturkartlegging, jordvern, vannmiljø og gjennomgang av eldre arealplaner skal gi et bedre grunnlag for framtidig arealforvaltning.
6.3 Østre Toten skal fremme sirkulærøkonomi	Nedprioritert	Ombruk, kildesortering og redusert ressursbruk skal ivaretas i ordinær drift, men delmålet gis ikke egne utviklingstiltak eller særskilt rapportering.

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
6.4 Alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag	Nøytral prioritet	Klima- og miljøhensyn skal inngå i kommunens beslutninger og drift. Det foreslås ikke en egen, bred satsing på holdningskampanjer uten tilknytning til konkrete tiltak.
6.5 Østre Toten skal bli et samfunn som er tilpasset kommende klimaendringer	Prioritert	Klimaendringer øker risikoen for skade på bygg, veg, vann- og avløpsanlegg og annen kritisk infrastruktur. Klimatilpasning må inngå i investeringer og vedlikehold.

Kommunen som organisasjon

Generell prioriteringsbeskrivelse

Dette satsingsområdet skal gis stor vekt i perioden 2027 til 2030. Strammere økonomi, knapphet på arbeidskraft og behovet for omstilling gjør at ledelse, kompetanse, bemanning, arbeidsmiljø, sykefravær og digitalisering må ses i sammenheng.

Kommunen må tilpasse oppgaver, bemanning og kompetanse til framtidige tjenestebehov og økonomiske rammer. Digitalisering skal gi bedre arbeidsprosesser og dokumenterbare gevinster. Beredskap, informasjonssikkerhet, personvern og kontinuitet i kritiske tjenester skal inngå i den ordinære virksomhetsstyringen.

Forslag til prioritering av delmålene

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
7.1 Østre Toten kommune skal ha tilstrekkelig med kvalifisert arbeidskraft	Prioritert	Rekruttering, kompetanseutvikling, heltidskultur, lærlinger og tiltak for å beholde medarbeidere er avgjørende for å opprettholde tjenestene.
7.2 Østre Toten kommune skal ha en effektiv og fleksibel kommuneorganisasjon	Prioritert	Organisasjonen må tilpasses færre ressurser gjennom bemanningsstyring, oppgavedeling, digitalisering og bedre arbeidsprosesser.
7.3 Østre Toten kommune skal sikre de ansattes rettigheter, og ha et trygt arbeidsmiljø der ansatte kjenner seg verdsatte og godt ivaretatt	Prioritert	Arbeidsmiljø og sykefravær har direkte betydning for tjenestekvalitet, kapasitet og økonomi og må følges opp som en del av lederansvaret.
7.4 Østre Toten kommune skal ha medarbeidere og ledere som jobber sammen for å finne de beste måtene å løse kommunens samfunnsoppdrag på	Prioritert	God ledelse, medarbeiderskap, forbedringsarbeid og gjennomføringsevne er nødvendig for å lykkes med omstilling og økonomiske tilpasninger.

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
7.5 Østre Toten kommune skal videreutvikle samarbeidet mellom politikk og administrasjon for å sikre gjensidig tillit og respekt mellom partene	Nøytral prioritet	Samarbeidet er en grunnleggende forutsetning for god styring og skal ivaretas gjennom ordinære styringsprosesser, politiske saker, rolleavklaring og dialog.

Kommunikasjon

Generell prioriteringsbeskrivelse

Kommunikasjon skal prioriteres som et virkemiddel for å gjennomføre nødvendige omstillinger og opprettholde tillit. Internkommunikasjon, lederkommunikasjon, klarspråk, forventningsavklaring og samordning av digitale kanaler skal gis særlig oppmerksomhet.

Krisekommunikasjon skal inngå i kommunens beredskapsarbeid. Kommunen må kunne informere ansatte og innbyggere raskt og korrekt også ved bortfall av strøm, digitale tjenester eller elektronisk kommunikasjon. Omdømme skal først og fremst bygges gjennom åpne prosesser, gode tjenester og tydelig kommunikasjon, ikke gjennom en egen, bred profileringssatsing.

Forslag til prioritering av delmålene

Delmål fra kommuneplanen	Prioritet 2027 til 2030	Begrunnelse
8.1 Østre Toten kommune skal bruke målrettet kommunikasjon som et strategisk virkemiddel i alle deler av organisasjonen	Prioritert	Kommunikasjon skal støtte prioriterte omstillinger, tjenesteendringer og beredskap. Ledere og kommunalområder har et selvstendig kommunikasjonsansvar.
8.2 Østre Toten kommune skal være åpen, tydelig og tilgjengelig i sin kommunikasjon	Prioritert	Klarspråk, oppdatert informasjon, riktige kanaler og tiltak mot digitalt utenforskap er grunnleggende for tillit og tilgjengelige tjenester.
8.3 Kommuneorganisasjonen og Østre Toten som samfunn skal ha et godt omdømme og nyte tillit hos innbyggere, besøkende og andre aktører	Nøytral prioritet	Tillit og omdømme skal først og fremst være et resultat av åpenhet, god tjenesteyting og oppfølgingen av de øvrige kommunikasjonsmålene.
8.4 Østre Toten kommune skal ha en organisasjonskultur som fremmer samarbeid og samhandling	Prioritert	God internkommunikasjon og felles forståelse er nødvendig for å gjennomføre endringer og sikre samarbeid på tvers av kommunalområder og nivåer.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Samfunnssikkerhet og beredskap har fått økt betydning de senere årene. Klimaendringer, økt digitalisering, internasjonal uro og en økende avhengighet av kritisk infrastruktur bidrar til et mer sammensatt risiko- og sårbarhetsbilde enn tidligere.

Østre Toten kommune har et ansvar for å ivareta innbyggernes trygghet og sikre at nødvendige tjenester kan opprettholdes både i normalsituasjoner og under kriser. Dette forutsetter et systematisk arbeid med forebygging, beredskap og evne til å håndtere uønskede hendelser.

Revisjon
Kommunen har i 2026 gjennomført en revisjon av den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen (HROS). Analysen gir et oppdatert bilde av hvilke hendelser som kan ramme kommunen, hvilke konsekvenser disse kan få og hvilke områder som krever særskilt oppfølging i planperioden. HROS er et sentralt kunnskapsgrunnlag for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, og skal bidra til at risiko- og sårbarhetsforhold blir ivaretatt i planlegging, tjenesteutvikling og prioriteringer.

Som grunnlag for analysen er det benyttet flere nasjonale rammeverk og kunnskapskilder. Beskrivelsen av hendelsene tar utgangspunkt i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps (DSB) beskrivelser av samfunnskritiske funksjoner hvor kommunen har et ansvar eller en viktig rolle. Analysen bygger også på NATOs syv grunnleggende forventninger til medlemslandenes sivile motstandsdyktighet, som omfatter blant annet kontinuitet i styringsevne, energiforsyning, mat- og vannforsyning, helsetjenester, kommunikasjonssystemer og transport. Videre er hendelser og erfaringer fra kommunens tidligere HROS fra 2018 lagt til grunn der disse fortsatt vurderes som relevante. Som en del av kunnskapsgrunnlaget er det benyttet nasjonale trussel- og risikovurderinger fra Etterretningstjenesten (E-tjenesten), Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) og Politiets sikkerhetstjeneste (PST), i tillegg til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sine analyser og vurderinger av nasjonale samfunnssikkerhetsutfordringer. Dette bidrar til å sikre at analysen bygger på et oppdatert nasjonalt situasjonsbilde og gjeldende vurderinger av risikoer og trusler som kan påvirke kommunen og dens evne til å opprettholde samfunnskritiske funksjoner.

Pandemi
Analysen viser at pandemi er den hendelsen som samlet er vurdert til høyest risiko for kommunen. Erfaringene fra covid-19-pandemien viste hvordan omfattende sykdomsutbrudd kan påvirke både tjenesteproduksjon, arbeidskrafttilgang og samfunnsliv over tid. Sammensatte hendelser vurdert med svært høy risiko. Dette er situasjoner hvor flere hendelser opptrer samtidig eller utløser hverandre, noe som kan forsterke konsekvensene og utfordre kommunens samlede beredskapsevne. Blant øvrige høyt prioriterte hendelser finner vi langvarig svikt eller bortfall av strømforsyning, masseankomst av mennesker og storulykker. Analysen peker også på sårbarheter knyttet til bortfall av elektronisk kommunikasjon, svikt i vann- og avløpstjenester, påvirkningsoperasjoner, personvernhendelser og plantesykdommer. Flom, digitale hendelser, svikt i forsyningskjeder, atomhendelser og sikkerhetspolitiske kriser er vurdert med noe lavere samlet risiko, men krever fortsatt systematisk oppfølging. Analysen viser samtidig at mange av hendelsene har en fellesnevner i avhengigheten av kritisk infrastruktur og eksterne leverandører, hvor langvarige bortfall kan få betydelige konsekvenser for kommunens evne til å opprettholde samfunnskritiske funksjoner.

Oppfølging
Oppfølging av HROS vil være en sentral del av kommunens arbeid i planperioden. Identifiserte tiltak skal innarbeides i kommunens planverk, virksomhetsstyring og budsjettprosesser. Det vil bli lagt vekt på videreutvikling av beredskaps- og kontinuitetsplaner, styrking av informasjonssikkerhet og digital beredskap, øvelser og kompetanseheving for ansatte og ledelse, samt tiltak som bidrar til økt robusthet

innen samfunnskritiske funksjoner. Samfunnssikkerhetsperspektivet skal integreres i kommunens ordinære plan- og utviklingsarbeid, slik at risiko og sårbarhet vurderes på tvers av sektorer og tjenesteområder.

Gjennom et målrettet og langsiktig arbeid skal Østre Toten kommune redusere sårbarheter, styrke sin motstandskraft og sikre best mulig beredskap for framtidige hendelser og kriser. Målet er å opprettholde innbyggernes trygghet og sikre at kommunen kan levere nødvendige tjenester også under ekstraordinære forhold. Dette er en forutsetning for en robust kommune og et trygt lokalsamfunn i årene som kommer.

Videreføring av det interkommunale samarbeidet

Interkommunalt samarbeid skal fortsatt være et viktig virkemiddel for å utvikle tjenestene og møte kommunens behov for kompetanse og kapasitet. I handlingsprogrammet og økonomiplanen 2027–2030 må samarbeidet ses i sammenheng med behovet for økonomisk tilpasning og bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser.

Kommunedirektøren vurderer at videre samarbeid gir muligheter, men at nye tiltak må bygge på tydelige behov, realistiske forventninger og kapasitet til å gjennomføre og følge opp samarbeidet.

Samarbeid – under etablering

- Toten barneverntjeneste. Vertskommune Østre Toten kommune. Tjenesten ble etablert 1. januar 2026. De viktigste gevinstene så langt er større fagmiljø og redusert sårbarhet.
- Gjøvik Toten kompetansesenter. Vertskommune Vestre Toten kommune. Senteret ble etablert 1. august 2026.
- Toten landbrukskontor. Vertskommune Østre Toten kommune. Felles kontor etableres 1. april 2027.

Videre samarbeid i Gjøvikregionen
Prosessen med å vurdere kommunesammenslåing mellom Østre Toten, Vestre Toten og Gjøvik ble avsluttet ved vedtak i kommunestyrene i mai 2026. Kommunedirektøren vurderer at kunnskapen om kommunenes utfordringer, tjenestene og mulighetene for felles løsninger bør brukes videre. Erfaringene gir også grunnlag for å legge vekt på tydelig organisering, avsatt kapasitet til koordinering, medvirkning og god kommunikasjon i nye samarbeidsprosesser.

I Gjøvikregionen pågår et eget arbeid med videreutvikling av det interkommunale samarbeidet. Det er lagt opp til at kommunestyrene behandler et felles kunnskapsgrunnlag høsten 2026. Denne behandlingen gjelder kunnskapsgrunnlaget og erfaringene. Ambisjonsnivå, prinsipper og prioriteringer skal avklares i neste fase, før det fremmes anbefalinger om konkrete samarbeid.

Kunnskapsgrunnlaget peker på utfordringer med forankring, koordinering og gjennomføringskapasitet. Flere prosesser har stoppet etter omfattende utredning. Det anbefales derfor å prioritere færre prosesser som kan fullføres, avklare forventningene tidlig og involvere fagmiljøer, tillitsvalgte og verneombud gjennom hele arbeidet. Dette er særlig relevant i en periode der kommunene samtidig skal gjennomføre omfattende økonomiske og organisatoriske tilpasninger.

Økonomiske virkninger og tid til gjennomføring
Erfaringene fra de etablerte og planlagte samarbeidene viser at økonomiske virkninger må vurderes konkret. Gevinster kan være bedre faglig kvalitet, større kapasitet og mindre sårbarhet, uten at

kommunens utgifter blir lavere. Et samarbeid kan også gi innsparinger over tid, men etableringen kan kreve økte utgifter og betydelig arbeidsinnsats før gevinstene kan tas ut.

Kommunedirektøren vurderer at samarbeid må planlegges ut fra den samlede ressursbruken. Utredning, samordning av systemer og arbeidsmåter, lokaler, ledelse og medvirkning binder kapasitet. I tillegg kommer den løpende oppfølgingen etter at samarbeidet er etablert. Det foreslås derfor at forventede økonomiske gevinster konkretiseres og tidfestes før de innarbeides som reduserte budsjettrammer. Bedre kvalitet og redusert risiko må beskrives som egne gevinster og veies mot kostnadene. Samarbeid kan bidra til økonomisk tilpasning over tid, men gir ikke i seg selv en løsning på kommunens kortsiktige behov for å redusere driftsnivået.

Kommunens samlede ansvar og styring
Kommunen har fortsatt ansvar for at innbyggerne får de lovpålagte tjenestene de har krav på når oppgavene utføres gjennom interkommunalt samarbeid. Ansvar for ledelse og internkontroll følger den valgte organiseringen. I et vertskommunesamarbeid har vertskommunen internkontroll med oppgavene den utfører, mens samarbeidskommunen må ha rutiner for å følge opp at oppgavene blir utført i samsvar med lovkrav og avtaler.

Kommunedirektøren vurderer at flere organisatoriske enheter og ulike beslutningslinjer kan gjøre det mer krevende å samordne tjenestene og prioritere kommunens samlede ressurser. Dette gjelder blant annet sammenhengen mellom barnevern, skole og helsetjenester og mellom kvalifisering, bosetting og sosiale tjenester. Kommunen må derfor beholde kapasitet og kompetanse til å følge opp tjenestene også når den løpende driften er lagt til et samarbeid.

Ved samarbeid organisert som interkommunale selskaper eller aksjeselskaper utøves eierstyringen gjennom representantskapet eller generalforsamlingen. Styret har ansvar for forvaltningen av selskapet, og selskapets ledelse inngår ikke i kommunedirektørens ordinære styringslinje. Endringer i tjenestene og ressursbruken kan dermed kreve behandling i selskapets organer og avklaringer mellom flere kommuner. Dette kan gjøre omstilling mer tidkrevende og vanskeligere å samordne med kommunens øvrige drift.

Det foreslås å legge økt vekt på tydelige avtaler, samordnet budsjettarbeid og regelmessig rapportering om økonomi, kvalitet og resultater. Kravene til økonomisk tilpasning må også omfatte tjenester som kommunen løser i samarbeid med andre. Ressursene kommunen bruker på avtaleoppfølging, eierstyring og samordning, må inngå når nytten og kostnadene ved samarbeidet vurderes.

Oppfølging i planperioden
I første del av planperioden foreslås det å prioritere en god etablering av Toten landbrukskontor og videre utvikling av Toten barneverntjeneste og Gjøvik Toten kompetansesenter.

Samtidig skal kommunen delta aktivt i det regionale arbeidet med å avklare retningen for videre samarbeid. Nye samarbeid bør prioriteres der behovet er tydelig og deltakerkommunene har felles forventninger og kapasitet til gjennomføring. Oppfølgingen av eksisterende samarbeid må gi bedre kunnskap om hvilke faglige og økonomiske gevinster som faktisk oppnås.

Økonomiske rammer og utvikling

Kommuneproposisjonen 94.S for 2027 – publisert 12. mai

Kommuneproposisjonen 2027 gir signaler om en viss inntektsvekst for kommunesektoren, men også om et vedvarende behov for økonomisk omstilling. For kommunenes handlings- og økonomiplaner er det særlig fem forhold som bør løftes fram:

- Begrenset økonomisk handlingsrom: Den varslede veksten i frie inntekter er langt mindre enn den samlede veksten i kommunenes kostnader og behov.
- Demografiske endringer: Flere eldre og færre barn endrer både behovet for tjenester og hvordan ressursene bør fordeles.
- Mangel på arbeidskraft: Kommunene må finne måter å levere gode tjenester på med begrenset tilgang på personell.
- Gjeld, renter og investeringer: Høye gjeldsnivåer gjør økonomien sårbar for renteendringer og begrenser framtidig handlingsrom.
- Omstilling og effektiv ressursbruk: Kommunene må vurdere tjenestestruktur, organisering, investeringer og interkommunalt samarbeid.

Proposisjonen er en varsling av det økonomiske opplegget for 2027, ikke det endelige statsbudsjettet. Inntektsrammene kan derfor bli justert fram mot budsjettvedtaket.

Hva betyr dette for kommunebudsjettet?
Den varslede realveksten på 3,5–4,0 mrd. kroner gjelder kommuner og fylkeskommuner samlet. Regjeringen anslår at det etter demografikostnadene gjenstår et handlingsrom på 0,5–1,0 mrd. kroner, fordelt med 80 prosent til kommunene og 20 prosent til fylkeskommunene. Dette er altså et begrenset samlet rom for forbedringer i tjenestetilbudet, styrking av økonomiske reserver og andre prioriteringer.

Det er viktig å skille mellom vekst i frie inntekter og reelt nytt handlingsrom. Frie inntekter er summen av skatteinntekter og rammetilskudd, mens kommunenes faktiske økonomiske situasjon også påvirkes av blant annet lønns- og prisvekst, pensjonskostnader, renter og lokale behov.

Regjeringen anslår at demografiske endringer gir netto merutgifter på om lag 3,7 mrd. kroner i 2027 for kommune- og fylkessektoren. Om lag 3 mrd. kroner av dette må dekkes innenfor veksten i frie inntekter. For kommunene alene er den anslåtte andelen av demografikostnadene om lag 2,4 mrd. kroner.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Driftsrammer for kommunalområdene 2027-2030.

Kommunestyret vedtok en samlet driftsramme for 2026 på 1 175 millioner kroner.

Kommunedirektøren rapporterer til kommunestyret at aktiviteten går mot budsjettbalanse 2026. Dette er nærmere beskrevet i 2. tertialrapport. Det er i tillegg tilført 11,7 millioner i vedtatt budsjett 2026 for kompensasjon for økt aktivitetsnivå, mens vi har økning i inntekter gjennom året med 17,8 millioner kroner (skatt og rammetilskudd). I tillegg har vi hatt en nedgang i vertskommunetilskudd (ned 6,4 mill.) og integreringstilskudd (ned 4,2 mill.) Utfordringen inn i budsjettet for 2027 vil være å ta ned tjenestene i takt med reduserte inntekter, i tillegg til å opprettholde gode tjenester.

Lønns- og prisveksten (kommunal deflator) fra 2026 til 2027 er beregnet til 3,8 %. Kompensasjon for lønns- og prisvekst utgjør 46,265 millioner kroner.

Den tildelte driftsrammen for 2027 er på 1 196 millioner kroner. Det gir en reduksjon på ca. 23 millioner kroner justert for prisstigning. Dette betyr at kommunen har 23 millioner kroner mindre å bruke i 2027 enn i 2026, i 2026-kroner.

Budsjettrammene har også hensyntatt endringer i demografi. Med årene blir det antatt færre barn og unge, samtidig som antall personer med pleiebehov vil få en økende tendens. Dette er justert i tildelte rammer for årene 2027–2030 etter modellene som KS kunngjør. Som i fjor er det også i år foreslått et nedtrekk på grunn av demografi på 5 millioner kroner for oppvekst og velferd, mens det er en økning på 5 millioner kroner for helse og mestring. Det vil være en tilsvarende økning og reduksjon, hvert år, for alle årene i økonomiplanperioden.

Den samlede omfordelingen mellom kommunalområdene er på 20 millioner kroner over perioden. Disse justeringene er nødvendige for å tilpasse tjenestene til endret befolkningssammensetning. Vår beslutning om denne endringen er gjort som en moderat tilpasning i henhold til befolkningsutviklingen fra SSB og KS sine økonomiske framskrivninger.

Rammeområde	Budsjett 2026	Budsjett 2026 justert med deflator 2027	Øk. plan 2027	Øk. plan 2028	Øk. plan 2029	Øk. plan 2030
Stab og fellesområder	58 888	61 126	59 869	56 742	56 489	56 259
Kommunalområdet for oppvekst og velferd	486 372	504 854	489 156	466 142	459 115	452 281
Kommunalområdet for helse og mestring	493 194	511 935	506 220	496 215	499 188	502 354
Kommunalområdet for samfunn og strategi	122 319	126 967	120 144	115 764	115 004	114 316
Fellesområder	14 209	14 749	21 059	28 059	28 059	25 883
Driftsutgifter per tjenesteområde	**1 174 982**	**1 219 631**	**1 196 448**	**1 162 922**	**1 157 855**	**1 151 093**

Rammene i budsjettet

Hvordan kommer vi frem til rammene som presenteres i budsjettet for 2027? Vi tar utgangspunktet i de rammene som er vedtatt i budsjett og revidert budsjett for 2026. Spesielt ser vi på inntektene for 2026 og sammenligner disse mot forventede inntekter i 2027 og fremover i planperioden. Ser vi også på netto finansutgifter og bevegelse på fond får vi grunnlaget for sum netto finansiering til drift. Disse rammene danner grunnlaget for det beløp vi kan dele ut i kommunalområdene.

Tilpasninger for aktivitetsendringer mellom kommunalområdene er også hensyntatt. Inn i 2027 er blant annet tjenesteområde administrasjon flyttet fra tidligere kommunalområde fellestjenester til kommunalområdet samfunn og strategi. Vi legger også inn budsjettjusteringer som følge av de momenter (forpliktelser) som kommer fra statsbudsjettet. Her legger vi til grunn modeller fra KS som oppdateres flere ganger årlig. Vi benytter sist kjente modell. Ettersom budsjettet fremlegges i samme tid som statsbudsjettet, hensyntar vi den kommunale deflatoren på 3,8 %. Rammene justeres med denne deflatoren.

Selv om det kan være fristende å ta med inntekter som er antydet eller som kan komme, forsøker vi å ha en ryddig avgrensning der ubekreftede inntekter og oppgaver (utgifter) holdes utenom budsjettet. Når inntekten er satt og rammene til kommunalområdene er gitt, må budsjettet salderes for å få disse til å gå i balanse. Vi forholder oss rimelig strengt til de kunngjorte modellene fra KS, da dette er de beste anslag og beregninger som publiseres.

Videre fremover i planperioden vil usikkerheten øke. Usikkerheten på modeller og prognoser øker generelt jo lengre tid fremover vi beveger oss. Dette gjelder for eksempel KS-modeller, pensjonskostnader, premieavvik, amortisering og politiske vedtak og satsningsområder. Fra 2027 til 2030 er det gjort ytterligere reduksjoner i driftsrammene for å nå resultatmålet om et netto driftsresultat på 1,75 %. I dette er blant annet reduksjonen i integreringstilskuddet tatt med, justering

for å nå kommunens målresultater, samt økte netto finanskostnader. Integreringstilskuddet reduseres med 16,4 millioner i planperioden. Skal kommunen legge opp til et budsjett som når resultatmålet på 1,75 utover i planperioden må driftsutgiftene foreløpig reduseres med 25 millioner. Dette er et generelt rammekutt som det ikke er knyttet målrettede tiltak til. Dette fordeles henholdsvis 10 millioner kroner på kommunalområdet oppvekst og velferd, 10 millioner kroner på kommunalområdet helse og mestring og 2,5 millioner kroner på kommunalområdet samfunn og strategi og stab.

Statsbudsjettet ble lagt fram 7. oktober, men endelig KS-modell blir ikke oppdatert før vår budsjettfremleggelse. Det kan forekomme noen endringer fra KS-modellen vi har lagt til grunn (fra juni 2026), og disse endringer vil kommuniseres på nyåret. Vi har lagt til grunn 1 245 millioner kroner i vårt budsjett, fra rammetilskudd og skatteinntekter. Virkningene av eventuelle endringer på grunn av oppdatert KS-modell vil vi komme tilbake til i politisk sak etter 1. tertial 2027. Da vil en revidering komme.

Fellesområde finansiering
Under fellesområde finansiering føres inntekter og utgifter som ikke tilhører kommunalområdenes drift (finansierer kommunens drift), herunder skatt og rammetilskudd fra staten, andre statlige tilskudd, eiendomsskatt, finansutgifter og -inntekter samt interne finanstransaksjoner (avsetning til fond, forbruk av fond og overføring til investeringsbudsjettet).

De to største inntektspostene er inntekter fra skatt på inntekt og formue og rammetilskudd fra staten. Skatteinntektene for 2027 er ført opp med 572 millioner kroner, mens rammetilskudd fra staten er ført opp med 673 millioner kroner. Dette nivået holder seg relativt stabilt gjennom planperioden. Eiendomsskatt er ført opp med uendret skattlegging, 3,27 promille for boliger og fritidsboliger, og gir 42 millioner kroner i inntekter. Skatteinntektene og rammetilskudd fra staten, sammen med inntekter fra eiendomsskatt, utgjør de såkalte frie inntektene for kommunen, og utgjør 74 % av kommunes samlede (brutto) driftsinntekter.

Andre større inntektsposter er vertskommunetilskuddet på 15,4 millioner kroner, og som finansierer deler av utgiftene som kommunen har ved det ansvaret kommunen tok ved HVPU-reformen på 1990-tallet. Dette kan bli redusert fremover, da ordningen trappes ned.

Kommunen mottar integreringstilskudd som statlig bidrag for bosetting av flyktninger med oppholdstillatelse. Tilskuddet utbetales per bosatt person, fordelt over fem år, og med forskjellige satser for hvert av årene. Tilskuddet utbetales fra og med bosettingsåret. Kommunen skal etter planen bosette 30 personer i 2026 og i 2027 er det budsjettert med 25 flyktninger, og disse tallene er lagt til grunn for inntektsberegningen. Tilskuddet utgjør 32,8 millioner kroner for 2027, og vil falle til 26 millioner kroner i 2028. beløpene for 2028 og 2029 vil bli 20,9 og 16,4 millioner kroner, forutsatt den informasjonen vi har per nå. Forutsetningene er usikre og endres på kort varsel og forventningene er at aktiviteten skal tas ned i takt med inntektsreduksjonen.

Staten har en kompensasjonsordning for kapitalutgifter der kommunene får årlig refusjon av renter for godkjente investeringer i skolebygg, omsorgsbygg og kirkebygg. Ordningen forvaltes av Husbanken. Forventet rentekompensasjon i 2027 er 3,5 millioner kroner.

Med strandlinje langs Mjøsa har kommunen noen kraftrettigheter. En av disse er inntekter fra kraftprodusenter i form av konsesjonsavgift. Denne fastsettes av staten, basert på et forventet markedsprisnivå for en gitt periode. Det er budsjettert med en inntekt på 550 000 kroner, og dette avsettes til utviklingsfondet. Det er egne vedtekter for anvendelsen av disse midlene. De skal anvendes til næringsformål. Det er utvalget for samfunnsutvikling som forvalter midlene.

Finans utgjør en stor post i kommunens budsjett og regnskap. Finans består av renteutgifter, avdrag på lån, renteinntekter og utbytte. Renteutgifter til Husbanken og renteinntekter fra Startlån føres på "fellesområdet tjenester". Renteinntektene utgjør 23,5 millioner kroner i 2027, og er budsjettert med nedgang i planperioden.

Renteutgiftene er beregnet ut fra antatt markedsrenter for lån, og forventet opptak av nye lån og avdrag på lån i økonomiplanperioden. Renteutgiftene er i 2026 70,0 millioner kroner, økende til 85 millioner kroner i 2027. Utover i perioden vil disse ligge i underkant av 90 millioner kroner. Lånegjelden for kommunen i utgangen av september 2026 er ca. 2,196 milliarder kroner inklusiv vann og avløp og startlån. Vedtak fra 10-årig investeringsplan påvirker lånegjelden vesentlig i fremtiden. Lånegjelden uten vann og avløp og startlån er 1,250 milliarder kroner. Hvis fremlagt investeringsplan vedtas vil lånegjelden øke drastisk mot slutten av perioden, dette grunnet at hovedtyngden av investeringer i 10 årsplanen kommer de første 4 år. I 2030 vil lånegjelden for kommunen være i størrelsesorden 1,850 milliarder kroner i 2030.

Utbytte fra selskaper som kommunen er medeier i er ført opp med 13 millioner i 2027. I all hovedsak fra Innlandet Energi Holding AS, som er innlandskommunenes eierselskap i Eidsiva Energi AS, som eies sammen med Oslo kommune via Hafslund ECO AS.

I kommunedirektørens framlegg til årsbudsjett for 2027 er det lagt til grunn at det positive premieavviket fra pensjonsområdet/KLP, skal avsettes til fond, og at betjeningen av tidligere års premieavvik finansieres ved overføring fra fond. Dette betyr at fra pensjonsområdet er det en netto bruk av fond på ca. 16 millioner kroner i 2027.

Netto avsetning til fond fra driften i 2027 blir 11,4 millioner kroner.

Dette forholdet endrer seg gjennom økonomiplanperioden. Egen sparing utgjør totalt 88,7 millioner kroner for de tre siste årene i perioden.

Kommunen vil i løpet av perioden ha reserver som er på nivå med de økonomiske handlingsreglene (disposisjonsfond på minimum 10,0 %), som kommunestyret har fastsatt, i og med at disposisjonsfondet vil være på 13,4 % av brutto driftsinntekter i 2030.

Rentekostnader
Det ligger inne nye låneopptak i perioden, og derfor øker rentekostnadene betydelig i planperioden, både grunnet låneopptak, men også som konsekvens av det økte rentenivået fra Norges Bank. Rentene er likevel forventet å være stabile til økende på kort sikt, med en prognose som viser en forsiktig nedgang i slutten av planperioden.

Per utgangen av september har vi en gjennomsnittlig lånerente på 4,2 % på vår portefølje. Utviklingen i NIBOR-renta er budsjettert med 4,79 % i 2027 og 4,39 % i 2028 og 3,86 i 2029 og videre utover.

Rentekostnaden innen selvkostområdene vann og avløp finansieres av gebyrinntektene, mens rentekostnader av andre investeringer og dertil økte rentekostnader finansieres av ordinære driftsinntekter. Som vi ser er det forventninger om en lav rentenedgang mot slutten av perioden.

Låneavdrag
Budsjetterte avdrag øker noe i planperioden, som følge av investeringer de siste årene. Avdragene holdes stabilt på 77–80 millioner i perioden 2027–2030. Dersom det blir høyere eller lavere investeringer enn det som er estimert i økonomiplanen, vil dette også påvirke størrelsen på fremtidige avdrag på lån.

Netto finansutgifter utgjør i gjennomsnitt om lag 7,6 % av brutto driftsinntekter i perioden. Fratrukket selvfinansierte investeringer i vann og avløp utgjør netto finansutgifter om lag 5,1 % av brutto driftsinntekter i samme perioden.

Statsbudsjettet 2027 – viktige punkter for kommunene
Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027 gir kommunesektoren en realvekst i frie inntekter på 3,2 mrd. kroner. Av dette går 2,6 mrd. kroner til kommunene og 600 mill. kroner til fylkeskommunene.

Hovedpunkter for kommunene

- Kommunesektoren får en realvekst i frie inntekter på 3,2 mrd. kroner.
- Kommunene får 2,6 mrd. kroner av veksten, mens fylkeskommunene får 600 mill. kroner.
- Handlingsrommet etter dekning av demografikostnader er anslått til om lag 0,5 mrd. kroner.
- Kommunal deflator for 2027 er beregnet til 3,8 prosent.
- Veksten kommer i tillegg til kompensasjon for pris- og lønnsvekst.

Særlige satsingsområder
Regjeringen peker på flere områder som skal prioriteres framover. Digitalisering og kunstig intelligens er ett av disse områdene. Regjeringen vil styrke satsingen på kunstig intelligens og digitalisering i offentlig sektor. Det legges også opp til økt bruk av felles digitale løsninger og felles innkjøpsavtaler mellom stat og kommune.

Digital sikkerhet og beredskap er et annet prioritert område. Det foreslås over 130 millioner kroner til å styrke den digitale sikkerheten i kommunene og offentlig sektor. Investeringer i digital infrastruktur og beredskap skal bidra til å gjøre offentlige tjenester bedre rustet mot digitale trusler og hendelser.

Innen helse og omsorg videreføres satsingen på tjenester til en aldrende befolkning. Det settes av over 4 milliarder kroner til Eldreløftet og om lag 4 milliarder kroner til heldøgns omsorgsplasser. Dette skal bidra til å møte det økende behovet for helse- og omsorgstjenester.

Regjeringen vil også styrke innsatsen mot barne- og ungdomskriminalitet. Det foreslås om lag 800 millioner kroner til dette arbeidet, med vekt på forebygging og tiltak i kommunene.

Samtidig forventes kommunene å omstille og effektivisere driften. Flere eldre og færre yrkesaktive vil føre til økt press på kommunale velferdstjenester. Kommunene må derfor finne nye måter å organisere og levere tjenestene på, samtidig som de skal møte innbyggernes behov.

De tydeligste signalene i statsbudsjettet for 2027 er:

- Økt satsing på digitalisering og kunstig intelligens.
- Økt fokus på digital sikkerhet og beredskap.
- Videre prioritering av helse- og omsorgstjenester.
- Forventninger om omstilling og effektiv ressursbruk i kommunesektoren.

For kommunene i Innlandet vil særlig digitalisering, rekruttering og bærekraftige helse- og omsorgstjenester være sentrale temaer i årene framover.

Konsekvenser for tilrettelagte tjenester
Forslaget til statsbudsjett for 2027 inneholder ingen større nye, øremerkede satsinger rettet spesifikt mot tilrettelagte tjenester. For kommunene er det særlig de generelle inntektsrammene og endringene i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester som vil få betydning.

Økte frie inntekter
Regjeringen foreslår en vekst i kommunesektorens frie inntekter på 3,2 mrd. kroner i 2027, hvorav 2,6 mrd. kroner tilfaller kommunene. Samtidig er kommunenes demografikostnader anslått til 2,2 mrd. kroner. Dette innebærer at det økonomiske handlingsrommet utover demografikostnadene er begrenset.

Endringer i toppfinansieringsordningen
Den viktigste endringen for tilrettelagte tjenester er regjeringens forslag om å stramme inn toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. Innslagspunktet (bunnfradraget) foreslås økt med 23 000 kroner utover lønnsveksten. Innstrammingen er beregnet til 152,7 mill. kroner på landsbasis.

Forslaget innebærer at kommunene må dekke en større andel av utgiftene før statlig refusjon utløses. Kommuner med mange brukere som mottar omfattende helse- og omsorgstjenester vil derfor kunne oppleve økte netto kostnader. Statsforvalteren i Innlandet peker på at økningen i innslagspunktet kan få stor betydning for flere kommuner.

Digitalisering og teknologi
Statsbudsjettet legger samtidig opp til økt satsing på digitalisering og kunstig intelligens i offentlig sektor. Dette kan over tid bidra til videre utvikling av digitale løsninger og velferdsteknologi innen helse- og omsorgstjenestene.

Vurdering
For kommunene er hovedbildet at statsbudsjettet gir en moderat vekst i de frie inntektene, samtidig som innstrammingen i toppfinansieringsordningen reduserer noe av effekten for kommuner med høye utgifter til ressurskrevende tjenester. For tilrettelagte tjenester vil utviklingen i antall brukere, tjenestebehov og statens refusjonsordninger fortsatt være blant de viktigste faktorene for den økonomiske utviklingen i 2027.

Konklusjon: Statsbudsjettet 2027 gir ingen vesentlige nye satsinger innen tilrettelagte tjenester, mens økningen i innslagspunktet i toppfinansieringsordningen representerer den mest betydningsfulle endringen for kommunenes økonomi på området.

Dette er områdene som sannsynligvis vil få størst betydning for kommunal planlegging, organisasjonsutvikling og økonomistyring i 2027.

Vi vil komme tilbake med endringene fra statsbudsjettet mot vårt budsjett i 2027, når de endelige vedtakene er på plass i stortinget.

Statistikk og sammenligning

Statistikk og sammenligning med andre kommuner er viktige verktøy for å forstå kommunens utvikling, vurdere ressursbruken og identifisere forbedringsmuligheter. Bruk av data som grunnlag for beslutninger er ett av Håvard Moes ti råd for en bærekraftig kommuneøkonomi.

I handlingsprogrammet legger kommunedirektøren fram et utvalg statistikk og sammenligninger som belyser kommunens situasjon og utfordringer. Det finnes også ytterligere statistikk og analyser som administrasjonen benytter i arbeidet med budsjettet og handlingsprogrammet. Kvantitative data og sammenligninger suppleres med kvalitative vurderinger, faglig kunnskap og erfaringer fra tjenestene. Tallene vurderes i lys av lokale forhold, innbyggernes behov og kvaliteten på tjenestene, slik at de gir et godt grunnlag for prioriteringer, økonomisk tilpasning og utvikling av kommunen.

Norges best styrte kommune
Kommuneindeksen utarbeides av Agenda Kaupang og sammenligner norske kommuner på bakgrunn av resultater innen tre likeverdige dimensjoner: tjenestekvalitet, kostnadseffektivitet og økonomisk bærekraft. Indeksen bygger på offentlig tilgjengelige nøkkeltall, blant annet fra KOSTRA, og har som formål å måle kommunenes samlede styringsevne gjennom resultater fremfor ressursinnsats.

I Kommuneindeksen 2026 er Østre Toten kommune rangert som nummer 149 av 357 kommuner. Kommunens delresultater er:

- Samlet rangering: 149. plass
- Kvalitet: 118. plass
- Kostnader: 86. plass
- Finanser: 286. plass

Resultatene viser at Østre Toten oppnår gode resultater innen kostnadseffektivitet og ligger om lag på gjennomsnittet når det gjelder kvalitet. Den samlede plasseringen trekkes imidlertid ned av svakere finansielle nøkkeltall.

Kommuneindeksen understøtter dermed et bilde av en kommune som i stor grad leverer tjenester med relativt effektiv ressursbruk, men hvor det økonomiske handlingsrommet er under press. Dette samsvarer med kommunens utfordringer knyttet til netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeldsnivå.

For økonomiplanperioden viser analysen at den viktigste utfordringen er å styrke den økonomiske bærekraften. Et vedvarende fokus på positive driftsresultater, oppbygging av disposisjonsfond og reduksjon av gjeldsbelastningen vil være avgjørende for å øke kommunens økonomiske handlingsrom. Samtidig viser resultatene at kommunen har et godt grunnlag å bygge videre på gjennom relativt sterk kostnadseffektivitet og tilfredsstillende resultater innen tjenestekvalitet. Resultater de siste 3 årene.

År	Rang best styrt	Rang kostnad	Rang kvalitet	Rang finans
2024	20	19	53	97
2025	55	68	16	176
2026	149	86	118	286

Siden metodikken kan være justert mellom årganger, bør direkte sammenligninger tolkes med en viss varsomhet.

Kommunebarometeret 2026
Kommunebarometeret utarbeides av Kommunal Rapport og sammenligner landets kommuner ved hjelp av 157 nøkkeltall fordelt på tolv sektorer. Tallene er i hovedsak hentet fra Statistisk sentralbyrås KOSTRA-database, supplert med statistikk fra blant annet Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Telemarksforsking. Kommunebarometeret 2026 bygger i hovedsak på regnskaps- og tjenestedata fra 2025.

Østre Toten kommune er rangert som nummer 168 av 357 kommuner i rapporten oppdatert 16. august 2026.

Kommunedirektøren legger til grunn at Kommunebarometeret skal brukes sammen med kommunens øvrige KOSTRA-analyser, økonomirapportering og kunnskap om tjenestene. Barometeret gir grunnlag for å identifisere utviklingstrekk, stille spørsmål og undersøke muligheter for forbedring. Rangeringene er ikke alene et mål på tjenestekvalitet eller effektiv ressursbruk, og gir ikke i seg selv grunnlag for å fastsette budsjettrammer eller beregne innsparinger.

Resultater og sammenligning over tid

Tabellen viser plasseringene for 2023–2026 og sektorenes vekt i Kommunebarometeret 2026. Årstallene viser til barometerets publiseringsår, ikke året de underliggende tjeneste- og regnskapstallene gjelder. De må ikke leses som en sammenhengende tidsserie beregnet etter uendret metode. Kommunal Rapport presiserer at endringer i indikatorer, vekting og datagrunnlag gjør at plasseringer fra ulike publiseringer ikke kan sammenlignes direkte. Ved vurdering av utviklingen må det derfor legges særlig vekt på de underliggende nøkkeltallene.

Sektor	2023	2024	2025	2026	Vekt i 2026
Grunnskole	141	80	136	175	20 %
Pleie og omsorg	235	98	67	123	20 %
Barnevern	212	251	216	199	5 %
Barnehage	105	144	231	260	10 %
Helse	67	33	66	267	7,5 %
Sosialtjeneste	21	42	17	13	7,5 %
Kultur	194	279	287	275	5 %
Klima og natur	56	48	76	66	5 %
Saksbehandling	201	48	239	51	2,5 %
Vann, avløp og renovasjon	139	211	105	222	2,5 %
Økonomi	211	175	174	266	10 %
Kostnadsnivå	123	124	173	161	5 %
Samlet rangering	**56**	**37**	**57**	**168**	**100 %**

Kommunen har sine beste sektorplasseringer innen sosialtjeneste, saksbehandling og klima og natur. De svakeste plasseringene er innen kultur, helse, økonomi og barnehage. Grunnskole og pleie og omsorg har størst betydning for totalresultatet, med en samlet vekt på 40 prosent.
Enkelte indikatorer mangler oppdaterte tall eller bygger på eldre data. Der utviklingen omtales nedenfor, er sammenligningen basert på verdiene i årets rapport.

De enkelte sektorene

Grunnskole – 175. plass

Sektoren omfatter blant annet læringsresultater, lærernes kompetanse og opplæringstilbudet. Gjennomsnittlige grunnskolepoeng for avgangselevene var 40,5 i 2025, mot 41,5 i 2024. Gjennomsnittet for de siste fire årene var 41,83. Samtidig gikk andelen elever på laveste mestringsnivå på 9. trinn, målt som fireårsgjennomsnitt, ned fra 7,73 til 6,97 prosent. Resultatene viser dermed ulik utvikling mellom indikatorene for læringsutbytte.
Andelen lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk på ungdomstrinnet økte fra 71,05 til 90,48 prosent. På barnetrinnet gikk tilsvarende andel ned fra 85,21 til 82,68 prosent.

Pleie og omsorg – 123. plass

Sektoren omfatter blant annet kompetanse, institusjonstilbud, hjemmetjenester og oppfølging av brukerne. Kommunen har 100 prosent brukertilpassede enerom med bad og toalett på sykehjem/Labo. Andelen sykehjemsopphold som er korttidsopphold, økte fra 18,41 prosent i 2024 til 20,84 prosent i 2025.
Andelen brukerrettede årsverk med fagutdanning gikk ned fra 75,5 til 71,5 prosent. Rapportert legetid på sykehjem ble redusert fra 38,4 til 31,2 minutter per beboer per uke, og gjennomsnittlig antall timer med hjemmesykepleie gikk ned fra 2,9 til 2,4 timer per uke. Andelen hjemmeboende personer med demens som mottar dagaktivitetstilbud, ble redusert fra 19,26 til 17,52 prosent.

Barnevern – 199. plass
Andelen barn under omsorg med omsorgsplan økte fra 90 til 100 prosent. Rapportens indikator for tiltaksplaner viser derimot en nedgang fra 71,1 til 54,1 prosent. Antall barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk økte fra 11,4 til 12,8. Tallene viser behov for oppmerksomhet om gjennomføring av undersøkelser og systematisk oppfølging av planer.
Barneverntjenestene i Østre Toten og Vestre Toten ble slått sammen til Toten barneverntjeneste fra 1. januar 2026, med Østre Toten som vertskommune. Tallene i årets barometer beskriver dermed situasjonen før sammenslåingen, og ikke resultatene av den nye felles tjenesten.

Barnehage – 260. plass
Antall barn per årsverk i kommunale barnehager økte fra 5,7 i 2024 til 5,9 i 2025. Andelen kommunale barnehager som oppfyller pedagognormen uten dispensasjon, økte fra 50 til 66,7 prosent. I private barnehager gikk tilsvarende andel ned fra 50 til 16,7 prosent.
Utviklingen i pedagogisk kompetanse er også forskjellig mellom kommunale og private barnehager. Andelen ansatte med pedagogisk utdanning økte fra 45,9 til 47,5 prosent i kommunale barnehager, mens andelen i private barnehager gikk ned fra 44,8 til 42,9 prosent.
Andelen barn i alderen 1–5 år med barnehageplass var 95,11 prosent. For minoritetsspråklige barn viser indikatoren en nedgang i deltakelsen fra 82,5 til 74,2 prosent.

Helse – 267. plass
Sektoren omfatter blant annet fastlegetjenesten, helsestasjon, skolehelsetjeneste og forebyggende arbeid. Fastlegeindikatorene for 2025 viser ingen åpne lister eller ledige listeplasser, og 11,11 prosent av listene er registrert uten lege. Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere gikk ned fra 15,9 til 14,9. Andelen barn med fullført helseundersøkelse innen utgangen av første skoleår gikk ned fra 96,27 til 66,93 prosent. Samtidig viser rapporten at 100 prosent av de nyfødte fikk hjemmebesøk innen 14 dager.

Sosialtjeneste – 13. plass
Sosialtjenesten er kommunens best plasserte sektor. Gjennomsnittlig stønadstid for mottakere i alderen 18–24 år var 3,5 måneder i 2025. Indikatoren for gjennomsnittlig stønadstid for sosialhjelpstilfeller økte fra 3,8 til 4,2 måneder.
Andelen mottakere med sosialhjelp i minst seks måneder økte fra 24,91 til 28,67 prosent. Andelen med sosialhjelp i minst ti måneder økte fra 9,22 til 15,73 prosent. Begge andelene ligger under rapportens gjennomsnittlige nøkkeltallverdier. Den gode plasseringen må likevel ses sammen med økt stønadstid og en økende andel langtidsmottakere.

Kultur – 275. plass

Sektoren omfatter blant annet bibliotek, kulturskole, aktivitetstilbud for barn og unge, idrett og ressursbruk til kultur. Rapporten viser en økning i bibliotekbesøk fra 4,18 til 4,4 besøk per innbygger. Andelen elever som går på kommunens musikk- og kulturskole, økte fra 13,2 til 13,7 prosent. Kommunale utgifter til aktivitetstilbud for barn og unge og til idrett og idrettsanlegg ligger under rapportens gjennomsnittlige nøkkeltallverdier.
Sektoren måler både aktivitet og ressursinnsats. Rangeringen bør derfor ikke alene brukes som en samlet vurdering av kulturlivet og aktivitetstilbudet i kommunen.

Klima og natur – 66. plass
Rapporten viser redusert energibruk per kvadratmeter i kommunale formålsbygg. Andelen kommunale veier som er tilrettelagt for syklende, økte fra 23 til 32,2 prosent. Indikatoren for samlede klimagassutslipp viser en reduksjon på 7,38 prosent over fire år. Utslippstallene publiseres ett år på etterskudd og gjelder derfor en tidligere periode enn hoveddataåret i barometeret.
Samtidig oppgir rapporten at 13 prosent av de naturlige vannforekomstene har god økologisk tilstand. Det er registrert omdisponering av 70 dekar jordbruksareal over de siste fire årene. Den gode samlede sektorplasseringen må derfor ses sammen med utfordringer knyttet til vannmiljø og arealforvaltning.

Saksbehandling – 51. plass
Gjennomsnittlig behandlingstid i 2025 var ti dager for byggesaker med tre ukers frist og 26 dager for saker med tolv ukers frist. For sistnevnte sakstype var behandlingstiden 16 dager i 2024. Andelen byggesøknader med overskredet saksbehandlingstid økte fra 4,78 til 5,03 prosent, mens andelen vedtatte byggesaker med faktisk tilsyn økte fra 2,88 til 9,6 prosent.
Mangelfull innrapportering av nøkkeltall i fjorårets barometer er hovedforklaring på endringen fra 239. til 51. plass.

Vann, avløp og renovasjon – 222. plass
Rapporten viser at 100 prosent av abonnentene er tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende resultater for de fire indikatorene for drikkevannskvalitet. Beregnet lekkasjeandel gikk ned fra 42 prosent i 2024 til 40 prosent i 2025. Gjennomsnittlig årlig fornyelse av vannledningsnettet de siste tre årene økte fra 0,58 til 0,92 prosent.
Andelen innbyggere tilknyttet avløpsanlegg som overholder alle rensekrav, gikk ned fra 100 til 35,71 prosent. Indikatoren har variert betydelig over flere år.

Økonomi – 266. plass
Sektoren omfatter blant annet driftsresultat, disposisjonsfond, gjeld og finansutgifter. Kommunal Disposisjonsfondet ble redusert fra 10,7 prosent av brutto driftsinntekter i 2024 til 7,7 prosent i 2025. Netto renteeksponert gjeld økte fra 36,2 til 43,9 prosent, mens netto finansutgifter uten avdrag økte fra 2,08 til 2,74 prosent.
Kommunedirektøren vurderer at utviklingen i fond, renteeksponert gjeld og finansutgifter understreker behovet for å styrke det økonomiske handlingsrommet. Nøkkeltallene er gjengitt etter Kommunal Rapports beregningsmåte. Barometerets korrigerte netto driftsresultat må holdes atskilt fra øvrige resultatbegreper som brukes i kommunens budsjett- og regnskapsrapportering.

Kostnadsnivå – 161. plass
Sektoren sammenligner netto utgifter per innbygger, korrigert for beregnet utgiftsbehov. De oppgitte utgiftene til pleie og omsorg, barnehage, barnevern og sosialhjelp ligger under rapportens

gjennomsnittlige nøkkeltallverdier. Utgiftene til kommunehelse og administrasjon ligger over. Sammenligningene gir grunnlag for nærmere analyser, men er ikke i seg selv uttrykk for et realiserbart innsparingspotensial.

Kommunedirektørens vurdering og videre oppfølging
Kommunedirektøren vurderer at Kommunebarometeret 2026 gir grunnlag for videre oppfølging av både tjenesteutvikling, ressursbruk og kvaliteten på kommunens rapportering. Den samlede plasseringen må tas på alvor, men bør ikke tolkes som et entydig uttrykk for at alle tjenester er blitt svakere. Flere sektorer har gode plasseringer, samtidig som enkelte nøkkeltall viser en utvikling som bør undersøkes nærmere.
Resultatene inngår i kommunalområdenes arbeid med virksomhetsplanlegging, kvalitetsforbedring og økonomisk tilpasning i perioden 2027–2030.

Innlandsstatistikk
Kommunestyret fikk i møtet 30. september 2026 en presentasjon av [Innlandsstatistikk](https://www.innlandsstatistikk.no/). Nettstedet samler statistikk og analyser om blant annet befolkningsutvikling, levekår, arbeidsliv og kommunal ressursbruk. Som supplement til Kommunebarometeret og andre analyser kan materialet gi bredere innsikt i Østre Toten, innbyggernes behov og kommunens tjenester. Folkevalgte og administrasjonen oppfordres til å bruke Innlandsstatistikk aktivt som kunnskapsgrunnlag i planlegging, prioriteringer og utvikling av kommunen.

Budsjettarbeid og omstilling

Østre Toten kommune må tilpasse driften til de økonomiske rammene og endringer i behovet for tjenester. Budsjettarbeidet og omstillingen må derfor ses i sammenheng med hvordan kommunen organiserer arbeidet, bruker kompetansen og utvikler tjenestene.

Kommunens ansatte er den viktigste ressursen i dette arbeidet. Omstillingen skal bygge på medarbeidernes kompetanse og erfaring og gjennomføres med tydelige prioriteringer, medvirkning og god oppfølging. Målet er varige økonomiske tilpasninger og en organisasjon som kan levere nødvendige og forsvarlige tjenester innenfor tilgjengelige rammer.

Ansettelseskontroll og bemanning

Fra 1. januar 2026 ble det innført ansettelseskontroll i hele organisasjonen. Ordningen skal bidra til å tilpasse bemanningen til kommunens økonomiske handlingsrom og redusere bemanningskostnadene gjennom naturlig avgang, omstilling og bedre bruk av eksisterende ressurser.

Når en stilling blir ledig, skal behovet vurderes på nytt før eventuell utlysning. Vurderingen skal ta utgangspunkt i hvilke oppgaver som må løses, og om disse kan prioriteres annerledes, organiseres på en ny måte eller ivaretas gjennom tilgjengelig kompetanse og kapasitet i organisasjonen. Kommunens ansvar for lovpålagte og forsvarlige tjenester skal ligge til grunn for vurderingene.

Gjennom 2026 er det etablert felles rutiner, retningslinjer og beslutningsprosesser for vurdering av ledige stillinger. Det er også opprettet en intern ressursbank for overtallige medarbeidere, ansatte med fortrinnsrett og andre tilgjengelige ressurser. Ressursbanken skal bidra til at muligheter for interne løsninger vurderes før ekstern rekruttering. Arbeidet er gjennomført i tett samarbeid med de tillitsvalgte og innenfor gjeldende lov- og avtaleverk.

Erfaringene så langt er at ordningen også bidrar til at ledere i større grad vurderer organisering, oppgavefordeling og bruk av ressurser før rekruttering. Naturlig avgang gir dermed muligheter til å tilpasse bemanningen og se kompetansebehov på tvers av virksomheter og kommunalområder.

Kommunedirektøren foreslår å videreføre ansettelseskontrollen i planperioden 2027–2030, med en restriktiv praksis for nyrekruttering. Bemanningsreduksjoner må følges av tydelige prioriteringer og endringer i oppgaver eller arbeidsmåter. Dersom færre ansatte skal løse de samme oppgavene på samme måte, kan arbeidsbelastningen øke og de økonomiske gevinstene bli redusert gjennom økt bruk av overtid, vikarer og ekstrahjelp.

Ansettelseskontroll og strategisk kompetanseforvaltning
For å møte kommunens økonomiske utfordringer og sikre en bærekraftig drift ble det fra 1. januar 2026 innført ansettelseskontroll i hele organisasjonen. Ordningen er et sentralt virkemiddel i arbeidet med å tilpasse bemanningen til kommunens økonomiske handlingsrom og redusere bemanningskostnadene gjennom naturlig avgang, omstilling og bedre utnyttelse av eksisterende ressurser.

Ansettelseskontrollen innebærer en grunnleggende endring i måten kommunen vurderer bemanning på. Når en stilling blir ledig, er ikke lenger utgangspunktet hvem som skal erstatte den som slutter, men om stillingen faktisk skal erstattes. Før en eventuell utlysning skal behovet vurderes på nytt. Det skal vurderes om oppgaver kan prioriteres annerledes, organiseres på en ny måte, løses gjennom intern mobilitet eller dekkes ved å benytte eksisterende kompetanse og kapasitet andre steder i organisasjonen. Samtidig skal kommunen ivareta sitt ansvar for å levere lovpålagte og forsvarlige tjenester til innbyggerne.

Gjennom 2026 er det etablert felles rutiner, retningslinjer og beslutningsprosesser for vurdering av ledige stillinger. Det er også opprettet en intern ressursbank for overtallige medarbeidere, ansatte med fortrinnsrett og andre tilgjengelige ressurser som kan benyttes på tvers av organisasjonen før ekstern rekruttering vurderes. Arbeidet er gjennomført i tett samarbeid med de tillitsvalgte og innenfor gjeldende lov- og avtaleverk.

Erfaringene så langt viser at ansettelseskontrollen har en effekt utover de stillingene som konkret holdes vakante eller løses internt. Ordningen bidrar til at ledere i større grad vurderer organisering, oppgavefordeling og ressursutnyttelse før rekruttering gjennomføres. Naturlig turnover blir dermed et aktivt virkemiddel i omstillingsarbeidet, samtidig som organisasjonen utfordres til å tenke mer helhetlig om kompetanse og kapasitet på tvers av virksomheter og tjenesteområder.

Ansettelseskontrollen understøtter også kommunens kompetanse- og rekrutteringsstrategi, hvor prinsippet er å *beholde og utvikle før rekruttere*. Før kommunen søker kompetanse eksternt, skal mulighetene for kompetanseutvikling, intern mobilitet, omplassering og bedre utnyttelse av eksisterende kompetanse være vurdert. På denne måten er ansettelseskontrollen ikke bare et økonomisk virkemiddel, men også et viktig grep for å sikre strategisk kompetanseforvaltning og langsiktig bærekraft i tjenestene.

Kommunen har som mål å redusere bemanningen med om lag 40 årsverk i 2026 og ytterligere i planperioden 2027–2030. For å lykkes med dette vil ansettelseskontroll fortsatt være et av kommunens viktigste virkemidler. Samtidig må reduksjon i bemanning følges av omstilling, prioritering av oppgaver og utvikling av arbeidsformer. Dersom bemanningen reduseres uten at oppgaver samtidig reduseres eller organiseres annerledes, kan gevinster bli motvirket gjennom økt bruk av overtid, vikarer eller ekstrahjelp.

Stillingsreduksjon per kommunalområde i 2026.

Kommunalområde fellestjenester	Kommunalområde helse og mestring	Kommunalområde oppvekst og velferd	Kommunalområde samfunn og strategi
1,6 stillinger	18 stillinger	16 stillinger	4,4 stillinger

I planperioden vil kommunen derfor videreføre en restriktiv praksis for nyrekruttering, styrke arbeidet med intern mobilitet og omstilling, og følge utviklingen i bemanning, overtid, vikarbruk og sykefravær tett. Målet er å oppnå varige økonomiske effekter, utnytte kommunens samlede kompetanse bedre og sikre at nødvendige tjenester kan opprettholdes innenfor de økonomiske rammene. Ansettelseskontrollen skal derfor videreføres som en integrert del av kommunens styring, kompetanseforvaltning og omstillingsarbeid gjennom hele planperioden.

Organisasjonsendringer
Fra 2027 består administrasjonen av kommunedirektør, stab og fellesområder samt tre kommunalområder: helse og mestring, oppvekst og velferd og samfunn og strategi.

Organiseringen skal støtte opp om tydelig ansvar, helhetlige prioriteringer og samarbeid på tvers. Endringene må følges opp med avklarte roller og fullmakter, oppdaterte rutiner og nødvendig opplæring og støtte til lederne. Kommunedirektørens ledergruppe har et særlig ansvar for å se kommunens kompetanse og ressurser i sammenheng.

Godt og tydelig lederskap er avgjørende for å lykkes med omstilling. Lederne skal forklare retningen for arbeidet, prioritere oppgaver og følge opp både gjennomføring og konsekvenser. Relasjonelt og mestringsorientert lederskap, høy etisk bevissthet og en kultur for læring skal ligge til grunn. Medarbeiderne skal møte tydelige forventninger og få støtte til å bruke og utvikle sin kompetanse.

Organisasjonskart administrasjon Østre Toten kommune pr. 1. januar 2027:

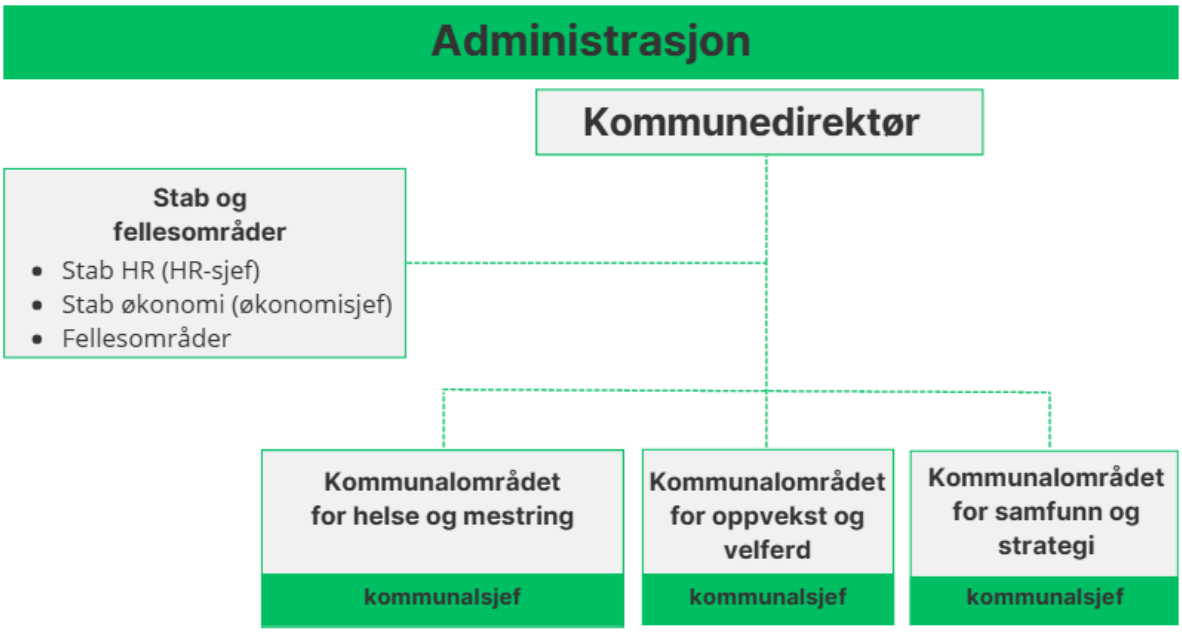

Per 1. oktober 2026 er det 992 årsverk (1036 året før) og 1338 ansatte (1373 året før) tilknyttet Østre Toten kommune. Hovedvekten av ansatte er linjeorganisert i enheter under kommunalområdet for

helse og mestring og kommunalområdet for oppvekst og velferd. Lærlinger og ansatte som dekker opp andre typer vikarer er ikke med i tallgrunnlaget for årsverk og antall ansatte.

Arbeidsgiverpolitikk og verdier

Arbeidsgiverpolitikken, vedtatt av kommunestyret 20. mars 2024, beskriver hvordan ledere og ansatte skal samspille for å utvikle kommunen som arbeidsgiver. Den skal ligge til grunn også når bemanning, organisering og arbeidsmåter endres. Arbeidet skal bidra til et inkluderende arbeidsfellesskap, et godt arbeidsmiljø og tjenester som innbyggerne opplever som helhetlige og samordnede.

Kommunens verdigrunnlag skal prege hvordan endringer gjennomføres, hvilke prioriteringer som gjøres, og hvordan ledere og ansatte møter hverandre og innbyggerne:

«Vi er stolte av å jobbe i Østre Toten kommune, hvor vi møter utfordringer med mot og optimisme.»

«Vi tør å utfordre oss selv og hverandre, tenke nytt og bry oss.»

«Vi er profesjonelle og samarbeider om gode løsninger.»

«Vi skal skape gode tjenester sammen med innbyggerne.»

Medvirkning og medarbeiderskap

Ansatte skal involveres tidlig i endringer som berører arbeidshverdagen. Medarbeidernes erfaringer og forslag er viktige for å finne løsninger som fungerer i praksis. Medarbeiderskap innebærer å ta ansvar for egne oppgaver, dele kunnskap og bidra til utvikling og samarbeid på arbeidsplassen.

Tillitsvalgte og vernetjenesten er sentrale samarbeidspartnere i omstillingsarbeidet. Arbeidsgiver og tillitsvalgte skal sikre forutsigbare samarbeidsarenaer og reell medvirkning. Den lokale tillitsvalgtordningen skal støtte opp om dette. Vernetjenesten skal medvirke til at hensynet til arbeidsmiljøet blir ivaretatt, og arbeidsmiljøutvalgene (AMU) skal bidra i planleggingen og oppfølgingen av arbeidsmiljøarbeidet.

God intern kommunikasjon er en del av lederansvaret. Med utgangspunkt i kommunens kommunikasjonsstrategi skal ansatte få tydelig informasjon om bakgrunnen for prioriteringene, hva som er besluttet, hva som fortsatt vurderes, og hvordan de kan medvirke. Det skal være rom for spørsmål, faglige innspill og bekymringer underveis.

Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor skal brukes aktivt i utviklingen av lederskap, medarbeiderskap og arbeidsmiljø. Resultatene skal følges opp gjennom dialog og konkrete tiltak på den enkelte arbeidsplass.

Kompetanse og nye arbeidsmåter
Kommunens kompetanse- og rekrutteringsstrategi bygger på prinsippet om å beholde og utvikle før kommunen rekrutterer. Før kompetanse søkes eksternt, skal mulighetene for kompetanseutvikling, intern mobilitet, omplassering og bedre bruk av eksisterende kompetanse være vurdert. Ansettelseskontrollen og kompetansearbeidet skal derfor ses i sammenheng.

Kompetanseutviklingen skal ta utgangspunkt i oppgavene kommunen skal løse og endringer i tjenestebehovene. Medarbeidere som får nye oppgaver eller skifter arbeidssted, skal få nødvendig

opplæring og oppfølging. Deling av kunnskap og samarbeid på tvers skal bidra til at kommunen bruker den samlede kompetansen bedre.

Innovasjon og digitalisering skal støtte utviklingen av arbeidsmåter som gir bedre tjenester og hensiktsmessig ressursbruk. Medarbeiderne skal involveres i å utvikle og prøve ut løsninger. Innføring av teknologi må følges av opplæring, endringer i arbeidsprosesser og tydelig ansvar, samtidig som personvern og informasjonssikkerhet ivaretas. Tiltakene må prioriteres ut fra forventet nytte, kostnader og kapasitet til gjennomføring.

Arbeidsmiljø og nærvær
Omstillingen skal gjennomføres med systematisk oppmerksomhet på arbeidsmiljøet. Når bemanning, oppgaver eller organisering endres, skal risiko og behov for tiltak vurderes. Arbeidsmengde, tidspress, emosjonelle belastninger og behovet for støtte må ses i sammenheng. Tydelige roller og prioriteringer er viktig for å forebygge uheldige belastninger.

Forebyggende HMS- og sykefraværsarbeid er et lederansvar og skal gjennomføres i samarbeid med ansatte, tillitsvalgte og vernetjenesten. Hver virksomhet skal ha oversikt over risikoforhold og følge opp nødvendige tiltak. Arbeidet med å forebygge, håndtere og følge opp vold, trusler og trakassering videreføres. Ledere og ansatte skal kjenne rutinene, og ansatte som utsettes for uønskede hendelser, skal få nødvendig oppfølging.

Hver virksomhet skal arbeide aktivt med nærvær og ha mål for å redusere sykefraværet. Felles rutiner, tidlig innsats, tilrettelegging og tett oppfølging skal bidra til å forebygge og redusere både korttids- og langtidsfravær. Erfaringer fra arbeidsmiljøarbeidet skal brukes til å justere tiltak og forbedre arbeidshverdagen.

Oppfølging av omstillingen
Kommunen skal følge utviklingen i bemanning og bemanningskostnader, overtid, vikarbruk og sykefravær. Oppfølgingen skal vise om tiltakene gir forventet effekt, og om det er behov for endringer. Økonomiske resultater må vurderes sammen med konsekvenser for arbeidsmiljø, kompetanse og tjenestene til innbyggerne.

Oppfølgingen inngår i den ordinære ledelsen, internkontrollen og rapporteringen. Ansvar for tiltak og forventede gevinster skal være tydelig. Risikovurderinger, avvik og erfaringer fra gjennomføringen skal brukes til læring og forbedring. Slik skal kommunen oppnå varige tilpasninger og samtidig utvikle organisasjonen sammen med medarbeiderne.

Fremtidig barnehage- og skolestruktur

Arbeidet med framtidig barnehage- og skolestruktur vil ha stor betydning for både kommunens økonomi, investeringer og tjenesteproduksjon i planperioden 2027–2030. Saken er lagt ut på høring høsten 2026, og endelig politisk behandling er planlagt i begynnelsen av 2027. Kommunen har utredet fire alternative modeller for framtidig organisering av de kommunale barnehagene og skolene, med ulikt antall og ulik plassering av barneskoler:

De økonomiske konsekvensene av fremtidig barnehage- og skolestruktur vil i stor grad være avhengige av hvilket alternativ som vedtas og hvordan gjennomføringen organiseres. Eventuelle gevinster er knyttet til reduserte ressurser til administrasjon og ledelse, bygningsdrift, vedlikehold og øvrige driftskostnader. Samtidig vil alternativer medføre behov for investeringer, ombygginger og kapasitetsutvidelser ved skolene som blir igjen. De økonomiske effektene er foreløpig ikke ferdig beregnet, da disse vil være avhengige av den endelige strukturen og hvordan endringene gjennomføres.

Det er arbeidet parallelt med tiårsplanen for investeringer, budsjett og økonomiplan 2027–2030 og skolestruktursaken. Det har vist seg utfordrende å innarbeide tilstrekkelige midler til nødvendige investeringer som skal ivareta den nye skole- og barnehagestrukturen. For å realisere nødvendige skoleinvesteringer må det settes av midler til planlegging. Det er imidlertid ikke funnet rom for slike midler i forslaget til tiårsplan for investeringer, utover de to prosjektene knyttet til etablering av felles ungdomsskole på Lena og barneskole i Skreia sentrum.

Kommunen må derfor basere seg på eksisterende bygningsmasse og midlertidige løsninger over en lengre periode. Investeringsplanen vil bli rullert i løpet av tiårsperioden, og ved disse rulleringene må muligheten for å innarbeide planleggingsmidler vurderes på nytt. De parallelle prosessene innebærer at det kan forekomme ulike tall i tiårsplanen, skole- og barnehagestruktursakene og saken om budsjett og økonomiplan. Gjennom den politiske behandlingen av tiårsplanen for investeringer og budsjett og økonomiplan 2027–2030 vil rammer og prioriteringer bli avklart i løpet av høsten 2026.

De planlagte reduksjonene i kommunalområdets økonomiske rammer i perioden 2027–2030 må i hovedsak hentes innen grunnskoleområdet, og i noe mindre grad innen barnehageområdet. Behovet for innsparinger kan gjøre det nødvendig å gjennomføre organisatoriske strukturendringer før nødvendige rehabiliterings- og ombyggingstiltak er gjennomført ved mottakende skoler. Dette kan innebære at enkelte skoler får økt elevtall før permanente løsninger er på plass, og at kommunen i en overgangsperiode må benytte eksisterende lokaler, modulbygg eller andre tilpasninger for å sikre forsvarlig drift.

Selv om slike overgangsløsninger kan gi utfordringer, vurderes de som nødvendige for å realisere økonomiske gevinster og tilpasse tjenestetilbudet til framtidig elevgrunnlag og kommunens økonomiske bæreevne.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. bud. i fjor 2026	Økonomiplan 2027	2028	2029	2030
Skatt på inntekt og formue	-520 485	-540 074	-572 241	-572 241	-572 241	-572 241
Ordinært rammetilskudd	-603 596	-632 114	-672 961	-672 973	-672 949	-672 976
Skatt på eiendom	-34 869	-41 700	-42 000	-42 000	-42 000	-42 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-486	-550	-550	-550	-550	-550
Andre generelle statstilskudd	-76 317	-71 832	-49 200	-41 457	-36 390	-31 804
Sum sentrale inntekter	**-1 235 752**	**-1 286 270**	**-1 336 952**	**-1 329 221**	**-1 324 130**	**-1 319 571**

Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. bud. i fjor 2026	Økonomiplan 2027	2028	2029	2030
Til ubundne avsetninger	64 226	49 133	49 703	67 498	68 474	67 977
Til bundne avsetninger	824	550	550	550	550	550
Bruk av ubundne avsetninger	-108 138	-45 623	-38 794	-38 794	-38 794	-38 794
Overføring til investeringsregnskapet	3 200	3 200	3 500	3 500	3 500	3 200
Netto avsetninger	**-39 889**	**7 260**	**14 959**	**32 754**	**33 730**	**32 933**
Netto avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner i tjenesteområdene	-9 347	1 231	-3 562	-3 562	-3 562	-3 562
Totale avsetninger	**-49 235**	**8 491**	**11 397**	**29 192**	**30 168**	**29 371**

Til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000

Oppsummering sentrale poster	Budsjett 2026	Økonomiplan 2027	2028	2029	2030
Sum generelle driftsinntekter	-1 286 270	-1 336 952	-1 329 221	-1 324 130	-1 319 571
Avskrivinger	62 164	80 164	80 164	80 164	80 164
Netto finansutgifter	102 928	124 744	132 744	131 744	134 744
Motpost avskrivninger	-62 164	-80 164	-80 164	-80 164	-80 164
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	8 491	11 397	29 192	30 168	29 371
Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene	**-1 174 851**	**-1 200 811**	**-1 167 285**	**-1 162 218**	**-1 155 456**
Sum fordelt tjenesteområdene	**1 174 851**	**1 200 811**	**1 167 285**	**1 162 218**	**1 155 456**
Merforbruk/mindreforbruk	**0**	**-0**	**-0**	**-0**	**-0**

Tabellen viser at frie disponible inntekter er 1,337 millioner kroner i 2027, mens netto finansutgifter er 124,7 millioner kroner. Dette gir en sum av sentrale inntekter til disposisjon for tjenesteområdet i driftsbudsjettet med 1,200,8 millioner kroner.

Denne tabellen viser også at de frie disponible driftsinntektene går opp fra 1,286 millioner kroner i 2026 til 1,337 millioner kroner i 2027 og at finansutgiftene øker fra 102,9 millioner kroner i 2026 til 124,7 millioner kroner i 2027. Driften legger opp til å avsette 11,4 millioner (2027), 29,2 millioner kroner (2028), 30,2 millioner kroner (2029) og 29,4 millioner kroner i (2030) siste året i økonomiplanperioden.

Tallene fra 2027 og utover i planperioden er oppgitt i 2027 kroner.

Gebyrliste

Barnehage

Max pris barnehage - Fra 1. august 2024. Med forbehold om stortingets godkjenning.

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
100 % plass, barn nr 1	Per måned	1 200	1 200	0	0%	Max pris barnehage - Dette er statlig styrte gebyrer. Kan endres i forbindelse med statsbudsjett.
100 % plass, barn nr 2	Per måned	840	840	0	0%	Max pris barnehage - Dette er statlig styrte gebyrer. Kan endres i forbindelse med statsbudsjett.
100 % plass, barn nr 3	Per måned	0	0	0	0%	Max pris barnehage - Dette er statlig styrte gebyrer. Kan endres i forbindelse med statsbudsjett.
60 % plass, barn nr 1	Per måned	900	900	0	0%	Max pris barnehage - Dette er statlig styrte gebyrer. Kan endres i forbindelse med statsbudsjett.
60 % plass, barn nr 2	Per måned	630	630	0	0%	Max pris barnehage - Dette er statlig styrte gebyrer. Kan endres i forbindelse med statsbudsjett.
60 % plass, barn nr 3	Per måned	0	0	0	0%	Max pris barnehage - Dette er statlig styrte gebyrer. Kan endres i forbindelse med statsbudsjett.
80 % plass, barn nr 1	Per måned	1 140	1 140	0	0%	Max pris barnehage - Dette er statlig styrte gebyrer. Kan endres i forbindelse med statsbudsjett.
80 % plass, barn nr 2	Per måned	798	798	0	0%	Max pris barnehage - Dette er statlig styrte

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
						gebyrer. Kan endres i forbindelse med statsbudsjett.
80 % plass, barn nr 3	Per måned	0	0	0	0%	Max pris barnehage - Dette er statlig styrte gebyrer. Kan endres i forbindelse med statsbudsjett.

SFO

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1-3. trinn 20 % - 1 morgen og 1 ettermiddag	Per måned	0	0	0	0%	
1-3. trinn 100 % - 5 morgener og 5 ettermiddager	Per måned	1 650	1 713	63	4%	
1-3. trinn 40 % - 2 morgener og 2 ettermiddager eller 3 ettermiddager	Per måned	0	0	0	0%	
1-3. trinn 50 % - 5 morgener	Per måned	0	0	0	0%	
1-3. trinn 60 % - 3 morgener og 3 ettermiddager eller 4 ettermiddager	Per måned	0	0	0	0%	
1-3. trinn 80 % - 4 morgener og 4 ettermiddager eller 5 ettermiddage	Per måned	1 320	1 370	50	4%	
4. trinn 100 % - 5 morgener og 5 ettermiddager	Per måned	3 410	3 540	130	4%	
4. trinn 20 % - 1 morgen og 1 ettermiddag	Per måned	989	1 027	38	4%	
4. trinn 40 % - 2 morgener og 2 ettermiddager eller 3 ettermiddager	Per måned	1 364	1 416	52	4%	
4. trinn 50 % - 5 morgener	Per måned	1 705	1 770	65	4%	
4. trinn 60 % - 3 morgener og 3 ettermiddager eller 4 ettermiddager	Per måned	2 046	2 124	78	4%	
4. trinn 80 % - 4 morgener og 4 ettermiddager eller 5 ettermiddage	Per måned	2 728	2 832	104	4%	
I ferier - halv dag		181	188	7	4%	
I ferier - halv dag		181	188	7	4%	priser etter 12. time gratis kjernetid
I ferier - hel dag		352	365	13	4%	
I ferier - hel dag		352	365	13	4%	priser etter 12. time gratis kjernetid
Matpriser SFO	Per dag	12	12	0	4%	

Matpriser SFO

Matkostnaden i SFO har vært uendret i en årrekke, og har ligget på 8 kroner per dag. I samme periode har matvareprisene generelt, økt betydelig. SFO-lederne melder at det har blitt stadig mer utfordrende å få matbudsjettet til å strekke til, som følge av økte matvarepriser. De er opptatt av å kunne tilby barna sunn, variert og næringsrik mat, og opplever nå at dagens kostpris på 8 kroner per dag ikke lenger er tilstrekkelig. For å sikre et fortsatt godt mattilbud i SFO, foreslås det derfor å justere prisen til 12 kroner per dag. Denne foreldrebetalingen går i sin helhet til å finansiere mattilbudet i SFO.

Hjemmetjeneste

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt inntil 2 G	Per måned	245	245	0	0%	Ny G fra 1. mai jf. statens bestemmelser. Statlig sats kommer i starten av desember og blir justert deretter.
2 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt 2 - 3 G	Per måned	1 629	1 629	0	0%	Ny G fra 1. mai jf. statens bestemmelser. Statlig sats kommer i starten av desember og blir justert deretter.
3 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt 3 - 4 G	Per måned	2 647	2 647	0	0%	Ny G fra 1. mai jf. statens bestemmelser. Statlig sats kommer i starten av desember og blir justert deretter.
4 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt 4 - 5 G	Per måned	3 501	3 501	0	0%	Ny G fra 1. mai jf. statens bestemmelser. Statlig sats kommer i starten av desember og blir justert deretter.
5 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt over 5 G	Per måned	4 459	4 459	0	0%	Ny G fra 1. mai jf. statens bestemmelser. Statlig sats kommer i starten av desember og blir justert deretter.
Hjemmesykepleie		Gratis	Gratis			
Timepris ved selvkost	Per time	592	592	0	0%	Statlig sats kommer i starten av desember og blir justert deretter.
Trygghetsalarm	Per måned	316	316	0	0%	
Trygghetsalarm - Installasjonsavgift		864	864	0	0%	
Trygghetsalarm ekstra alarmstykke	Per måned	243	243	0	0%	Aktuelt for ektefeller evt andre

Institusjon

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dag/nattopphold	Per dag/natt	115	115	0	0%	Statlig sats (ny pris kommer 1.januar 2027)
Egenbetaling for langtids- og korttidsopphold over 60 dager blir regnet ut med bakgrunn i inntekt og personlige økonomiske forhold		0	0	0	0%	
Fribeløp før beregning av vederlag i institusjon. Kommunen krever egenbetaling i henhold til Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester - Kap. 1 §3 egenandelens størrelse ved langtidsopphold	Per måned					
Korttidsopphold	Per døgn	205	205	0	0%	Statlig sats (ny pris kommer 1. januar 2027)

Kirken

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Feste av kiste- eller urnegrav. Kreves inn for 10 år, som er festeperioden	Per år	490	500	10	2%	
Feste ved reservering av ny grav		490	500	10	2%	
Festeavgift frigrav første 20 år innbyggere Østre Toten kommune		0	0	0	0%	
Kirketjener til seremoni for personer ikke bosatt i kommunen		0	1 800	1 800	0%	
Leie av gravkapell eller kirke ved begravelse for personer ikke bosatt i kommunen		1 750	2 000	250	14%	
Navnet minnelund - navneplate og stell i 20 år		6 100	6 200	100	2%	
Opptak av kistegrav for personer ikke bosatt i kommunen		0	4 500	4 500	0%	
Opptak av urnegrav for personer ikke bosatt i kommunen		0	2 200	2 200	0%	
Organist til seremoni for personer ikke bosatt i kommunen		1 750	2 000	250	14%	

Utleie Kapp Melkefabrikk

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Auditoriet	Per gang	1 946	2 020	74	4%	
Auditoriet - Foreninger	Per gang	568	589	22	4%	
Foajéen (Arrangement) - Kulturarrangementer	Per gang	2 388	2 478	91	4%	
Foajéen (Arrangement) - Selskap	Per gang	5 714	5 931	217	4%	
Kjøkken - Full bruk av kjøkken	Per gang	5 325	5 527	202	4%	
Kjøkken - inkl. dekketøy - kun anretning	Per gang	1 331	1 381	51	4%	
Kjøkken - kun kaffekok	Per gang	266	276	10	4%	
Kokeriet - Kokeriet inkl. foajé	Per dag	8 331	8 648	317	4%	
Kokeriet - Kokeriet inkl. foajé - foreninger	Per dag	5 049	5 241	192	4%	
Kokeriet - Per dag selskap/fest	Per dag selskap/fest	13 254	13 757	504	4%	
Øvelseslokaler - Lagerrom sal A	Per semester	490	509	19	4%	
Øvelseslokaler - Rockeverksted	Per dag					
Øvelseslokaler - Sal A	Per semester	2 862	2 971	109	4%	
Øvelseslokaler - Sal A og B	Per gang	627	650	24	4%	
Øvelseslokaler - Sal B	Per semester	2 862	2 971	109	4%	
Øvelseslokaler - Scenemoduler	Per dag	136	142	5	4%	
Øvelseslokaler - Scenemoduler foreningspris	Per dag	68	71	3	4%	

Diverse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Etableringsgebyr - startlån/boligtilskudd		4 575	4 575	0	0%	

Eierseksjonsloven (seksjonering av eiendom)

Saksbehandlingsgebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Saksbehandlingsgebyr - Gebyr etter matrikkelloven ved behov for å gjennomføre oppmålingsforretning på grunn av seksjoneringen						
Saksbehandlingsgebyr - gebyr hvis det avholdes befaring	Per gang	6 700	6 955	255	4%	
Saksbehandlingsgebyr - gebyr hvis det ikke avholdes befaring	Per gang	4 000	4 152	152	4%	
Saksbehandlingsgebyr - Rekvirenten (den som bestiller) må i tillegg betale tinglysningsgebyr. Ny sats for 2027 kommer 01.01.2027.		545	545	0	0%	

Matrikkelloven

Oversikt gebyrer underlagt matrikkelloven:

1.1 Oppretting av matrikkelenhet (eiendom med eget gards- og bruksnummer)

1.2 Avbrudd i oppmålingsforretning

1.3 Grensejustering

1.4 Arealoverføring

1.5 Klarlegging av eksisterende grense

1.6 Privat grenseavtale

1.7 Urimelig gebyr

1.8 Betalingstidspunkt

1.9 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken

1.10 Utstedelse av matrikkelbrev - etter matrikkelforskriften §16

1.1.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Areal fra 0 -500 kvadratmeter (grunngebyr)		14 500	15 051	551	4%	
Areal fra 2 001 -5 000 kvadratmeter (pr påbegynte 1000 kvadratmeter)		4 500	4 671	171	4%	
Areal fra 501 -2 000 kvadratmeter (grunngebyr)		24 500	25 431	931	4%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Areal over 5 000 kvadratmeter - pr påbegynte 1 000 kvadratmeter		750	779	29	4%	
Oppretting av grunnboksblad for gamle festetomter		1 250	1 298	48	4%	
Punktfeste med oppmåling		9 100	9 446	346	4%	
Punktfeste uten oppmåling		3 700	3 841	141	4%	
Ved oppmåling av tomter som grenser til hverandre, med samme rekvirent (bestiller) og dato, reduseres gebyret med 20% fra og med tomt nr 3.						

1.1.2 Matrikulering (innføring i eiendomsregisteret) av eksisterende umatrikulert grunn

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Areal fra 0 -2 000 kvadratmeter		6 800	7 058	258	4%	
Areal fra 2 001 kvadratmeter – pr påbegynte 1 000 kvadratmeter		550	571	21	4%	

1.1.3 Oppmåling av uteareal på eierseksjon

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Areal fra 0 -250 kvadratmeter (grunngebyr)		7 300	7 577	277	4%	
Areal fra 1 001 kvadratmeter – pr påbegynte 1 000 kvadratmeter		2 200	2 284	84	4%	
Areal fra 251 -1 000 kvadratmeter (grunngebyr)		11 000	11 418	418	4%	

1.1.4 Oppretting av anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Volum fra 0 -2 000 kubikkmeter		7 200	7 474	274	4%	
Volum fra 2 001 kubikkmeter – pr påbegynte 1 000 kubikkmeter		550	571	21	4%	

1.1.5 Registrering av jordsameie

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid - per time		1 250	1 298	48	4%	

1.1.6 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning (MUF)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyr for denne type forretning - per opprettede matrikkelenhet		2 500	2 595	95	4%	
I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretning, jamfør pkt. 1.1.1						

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ved oppmåling av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning kreves gebyret inn forskuddsvis.						

1.10 Utstedelse av matrikkelbrev - etter matrikkelforskriften §16

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Matrikkelbrev inntil 10 sider		175	182	7	4%	
Matrikkelbrev over 10 sider		350	363	13	4%	

1.2.1 Avbrudd i oppmålingsforretning etter matrikulering

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold (eierforhold) eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter punkt 1.1 og 1.2.						

1.3.1 Grensejustering - Grunneiendom, festegrunn, jordsameie

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Areal for 0-100 kvadratmeter (grunngebyr)		7 000	9 000	2 000	29%	
Areal for 101 -250 kvadratmeter (grunngebyr)		9 000	11 000	2 000	22%	
Areal fra 251 -500 kvadratmeter (grunngebyr)		12 500	13 000	500	4%	
Ny tekst: Der grensene ikke er koordinatfestet (grønne linjer) må det betales for klarlegging av grensene i tillegg til selve grensejusteringen. Dette faktureres etter medgått tid. 1250,- pr time. Fjernes: Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5% av eiendommens areal (maksimalgrensen er satt til 500 kvadratmeter). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som til sammen overstiger 20% av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til						

1.3.2 Grensejustering - Anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5% av anleggseiendommens volum, men den						

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
maksimale grensen settes til 1 000 kubikkmeter.						
Volum fra 0 -250 kubikkmeter		2 300	2 387	87	4%	
Volum fra 251 –1 000 kubikkmeter		5 000	5 190	190	4%	

1.4.1 Arealoverføring - Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Areal fra 0-250 kvadratmeter (grunngebyr)		0	11 000	11 000	0%	
Areal fra 0-500 kvadratmeter		10 000	10 380	380	4%	
Arealoverføring over 500 kvadratmeter - sats per påbegynte 100 m2.		1 250	1 298	48	4%	
Ved overføring av areal fra en eiendom til en annen skal det gjennomføres oppmålingsforretning og tinglysing. Det må betales dokumentavgift bortsett fra ved arealoverføring til veg- og jernbaneformål. Gebyrene skal beregnes etter medgått tid og medgåtte kostnader. Dokumentavgiften kan kreves inn på forskudd.						

1.4.2 Arealoverføring - Anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
For anleggseiendom kan volumet som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volumet kan bare overføres til en matrikkelenhet hvis vilkårene for sammenføyning er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum. Gebyrene skal beregnes etter medgått tid og medgåtte kostnader. Dokumentavgiften kan kreves inn på forskudd.						

1.5.1 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt (oppmålt) ved oppmålingsforretning

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
For flere enn to grensepunkter, per punkt		675	800	125	19%	
For inntil to punkter		3 750	3 000	-750	-20%	

1.5.2 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere ikke er koordinatbestemt/eller klarlegging av rettigheter

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
For inntil tre punkter		8 000	8 304	304	4%	
For overskytende grensepunkt, per punkt		875	908	33	4%	
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid og medgåtte kostnader.						

1.6 Privat grenseavtale

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Billigste alternativ for rekvirent (den som bestiller) velges. Alternativt kan gebyr beregnes etter medgått tid og medgåtte kostnader.						
For hvert nytt punkt		1 000	1 038	38	4%	
For inntil to punkter		3 100	3 218	118	4%	

1.7 Urimelig gebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Hvis gebyret åpenbart er urimelig (for høyt eller lavt) i forhold til prinsippene som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, har kommunedirektøren fullmakt til å fastsette et rimelig gebyr.						

1.8 Betalingstidspunkt

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyret kreves inn på etterskudd. Dokumentavgift kan kreves inn på forskudd. Ved oppmåling av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning kreves gebyret inn på forskudd.						

1.9 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Hvis rekvirenten (den som bestiller) i løpet av sakens behandling gjør forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, blir gebyret likevel opprettholdt.						

Landbruk

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fellingsavgifter - Elg - kalv, pr dyr - ikke mva						Nye satser fra Miljødir. Kommer ila 2027
Fellingsavgifter - Elg - voksen, pr dyr - ikke mva						Nye satser fra Miljødir. Kommer ila 2027
Fellingsavgifter - Hjort - kalv, pr dyr - ikke mva						Nye satser fra Miljødir. Kommer ila 2027
Fellingsavgifter - Hjort - voksen, pr dyr - ikke mva						Nye satser fra Miljødir. Kommer ila 2027
Konsesjonsgebyr - Søknad om konsesjon - 3 promille av kjøpe- eller leiesum - ikke mva		Min , kr 1 500, maks , kr 5 00	Min. kr 1 500, maks. kr 5 000			
Søknad om deling av eiendom (Lov om jord §12) - ikke mva		Maks , kr 2 000	Maks. kr 2 000			

Plan - og bygningsloven (PBL)

A - Søknad om deling av eiendom:

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fradeling etter plan- og bygningsloven		7 235	7 510	275	4%	

B - Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-1

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Oppføring av boligbygg eller hytte		22 259	23 105	846	4%	
B. Tilbygg, påbygg og ombygging av boligbygg eller hytte		10 434	10 830	396	4%	
C. Tilbygg, påbygg og ombygging av boligbygg som inneholder utleie-/hybelleilighet		10 434	10 830	396	4%	
D. Tilbygg, påbygg, ombygging av boligbygg eller hytte som inneholder ny selvstendig boenhet		22 259	23 105	846	4%	
E. Tillegg pr ny boenhet utover den første		11 129	11 552	423	4%	
F. Frittliggende garasje, uthus eller anneks		10 434	10 830	396	4%	
G. Tilbygg til garasje, uthus eller anneks		8 347	8 664	317	4%	
H. Svømmebasseng		8 347	8 664	317	4%	
I. Riving av tiltak		6 793	7 051	258	4%	
J. Terrasser og takoverbygg		6 793	7 051	258	4%	
K. Nybygg, tilbygg, påbygg og ombygging av driftsbygninger i landbruket (over 1 000 kvadratmeter (m2) bruksareal (BRA):		35 000	36 330	1 330	4%	
N. Nybygg, tilbygg, påbygg og ombygging av andre bygg, pr påbegynt:						
O. Bygg med bruksareal inntil 200 kvadratmeter (etter NS 3940)		22 000	22 836	836	4%	
P. Bygg med bruksareal over 200 kvadratmeter (etter NS 3940)		50 000	51 900	1 900	4%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
R. Uisolerte lagerbygg beregnes etter intervallene nevnt ovenfor med 50% gebyr						

C - Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 3

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Driftsbygninger og tilbygg for husdyrhold, inntil 200 kvadratmeter		9 739	10 109	370	4%	
B. Driftsbygninger og tilbygg for husdyrhold, 200 -1 000 kvadratmeter		19 476	20 216	740	4%	
C. Andre driftsbygninger og tilbygg, inntil 200 kvadratmeter		6 956	7 220	264	4%	
D. Andre driftsbygninger og tilbygg, 200 -1 000 kvadratmeter		13 912	14 441	529	4%	
E. Frittliggende garasje, uthus og anneks inntil 70 kvadratmeter		7 235	7 510	275	4%	
F. Tilbygg, påbygg og ombygging av boligbygg (inntil 50 kvadratmeter bruksareal (BRA)/bebygd areal (BYA) som inneholder utleie-/hybelleilighet		9 033	9 376	343	4%	
G. Tilbygg inntil 50 kvadratmeter (BRA/BYA)		6 540	6 789	249	4%	
H. Svømmebasseng		6 540	6 789	249	4%	
I. Riving av tiltak		2 921	3 032	111	4%	
J. Terrasser og takoverbygg		2 921	3 032	111	4%	
K. Plassering av midlertidig bygning, konstruksjon eller anlegg		4 172	4 331	159	4%	

D. Tiltak uavhengig av areal

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Basseng, dammer og kummer inntil 30 kvadratmeter (i tilknytning til landbruksdrift)		2 783	2 889	106	4%	
Basseng, dammer og kummer over 30 kvadratmeter (i tilknytning til landbruksdrift)		8 348	8 665	317	4%	
Bruksendring (PBL §20-3)		11 128	11 551	423	4%	
Bruksendring (PBL §20-4)		5 566	5 778	212	4%	
Bygningstekniske installasjoner, pipe/ildsted, skilt/reklameinnretninger		2 783	2 889	106	4%	
Fasadeendring og andre tiltak uavhengig av areal		5 418	5 624	206	4%	
Terrenginngrep		6 957	7 221	264	4%	

E. Opparbeidelse av infrastruktur

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Parkeringsplass		6 785	7 043	258	4%	
Vann- og avløpsnett (VA-nett) 100 -500 meter		11 129	11 552	423	4%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vann- og avløpsnett (VA-nett) inntil 100 meter		5 566	5 778	212	4%	
Veg 100 -500 meter		6 785	7 043	258	4%	
Veg inntil 100 meter		2 714	2 817	103	4%	
Veg, vann- og avløpsnett over 500 meter		20 867	21 660	793	4%	

F. Godkjenning av ansvarsrett etter PBL § 22

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Endring av ansvarshavende		626	650	24	4%	
Personlig ansvarsrett som selvbygger		3 393	3 522	129	4%	
Søknad om ansvarsrett fra foretak		3 393	3 522	129	4%	

G. Reduserte satser ved søknad om tillatelse til tiltak

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
For kommunens arbeid med saken hvis søknaden blir trukket, betales 25% av ordinært gebyr. Dette gjelder også hvis søknaden blir avvist. Gebyret begrenses oppad til 15 000 kroner.						
Frivillige lag og foreninger i Østre Toten er fritatt for ordinært saksbehandlingsgebyr i fm. byggesaker etter PBL §20-3 og 20-4, jf. kommunestyresak 093/21.						
Hvis en søknad om tiltak blir avslått betales 80% av behandlingsgebyret (gjelder ikke fradeling).						
Ved behandlingstid over 12 uker reduseres det totale byggesaksgebyret med 25% for hver påbegynte uke kommunen overskrider fristen, etter byggesaksforskriften (SAK10) kap. 7.						

H. Diverse hensyn

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Endring av tillatelse gitt etter PBL §20-3		8 764	9 097	333	4%	
Endring av tillatelse gitt etter PBL §20-4		4 311	4 475	164	4%	
Fravik fra byggteknisk forskrift (TEK og VTEK), pr gang		7 235	7 510	275	4%	
Pr høring hos andre myndigheter		1 391	1 444	53	4%	
Purring på søknad om ferdigattest, pr gang		1 740	1 806	66	4%	
Purring på tilleggsopplysninger pr gang for sak etter PBL §20-3		1 740	1 806	66	4%	
Purring på tilleggsopplysninger pr gang for sak etter PBL §20-4		1 740	1 806	66	4%	
Tillegg for hver igangsettingstillatelse		8 764	9 097	333	4%	
Utstedelse av midlertidig brukstillatelse, pr gang		1 692	1 756	64	4%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ved behov for å etterspørre tilleggsopplysninger for å få en søknad fullstendig etter § 20-3 jf. § 20-1 (søknad om tillatelse til tiltak med ansvarsrett) beregnes gebyr ut fra kommunens merarbeid ved utsendelse av mangelbrev.		5 008	5 198	190	4%	
Ved flertrinns saksbehandling beregnes fullt gebyr etter gebyrregulativet ved rammetillatelse						

I. Ulovlighetsoppfølging

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ulovlighetsoppfølging skjer i henhold til plan- og bygningsloven (PBL) §32.						

J. Sakkyndig bistand

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Der kommunen leier inn sakkyndig bistand for kontroll, vurderinger og lignende ut fra krav i lov eller forskrift, skal det betales et gebyr som tilsvarer kostnaden for slik bistand. Tiltakshaver (den som skal utføre tiltaket) kan selv sørge for de nødvendige utredninger. Da faktureres ikke gebyr fra kommunen.						

K. Dispensasjon etter plan- og bygningsloven (§ 19-2 PBL)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
I plan- og byggesaker med administrativ behandling		7 235	7 510	275	4%	
I plan- og byggesaker med politisk behandling		15 582	16 174	592	4%	

Plansaker

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1.Planinitiativ - Gjennomføring av oppstartsmøte etter PBL § 12-8		15 000	15 570	570	4%	
2 A Detaljregulering - Grunngebyr alle planer		72 000	74 736	2 736	4%	
2 B Detaljregulering - For områder avsatt til sentrumsformål - pr 1 000 kvadratmeter		5 000	5 190	190	4%	
2 C Detaljregulering - Andre formål - pr daa for de første 10 daa		2 800	2 906	106	4%	
2 D Detaljregulering - Andre formål - pr daa utover de første 10 daa		1 500	1 557	57	4%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2 Detaljregulering -						
3 A Tillegg for planer med krav om planprogram og konsekvensutredning						
3 B Fatsettelse av planprogram		60 000	62 280	2 280	4%	
4 A Endring av plan etter forenklet prosess						
4 B Endringer som ikke krever høring hos regionale myndigheter		13 000	13 494	494	4%	
4 C Endringer som krever høring hos regionale myndigheter		30 000	31 140	1 140	4%	
5. Endring av plan etter PBL §12.14 1. ledd gir tilsvarende gebyr som for nye planer i ØTK - rabatter i VTK NL og SL						
Formøte med avklaringer - før konsulent utarbeider planinitiativ		0	0	0	0%	
Forutsetninger for plansaker						

2 Detaljregulering -

Det er ikke arealavhengig gebyr for følgende formål: * Grøntstruktur (pbl § 12-5 pkt. 3.) * landbruks-, natur- og friluftsområder (pbl § 12-5 pkt. 5) *bruk og vern av sjø og vassdrag med strandsone. Unntaket gjelder ikke for småbåthavner og andre byggeområder (pbl. § 12-5 pkt 6). Tidspunkt for innbetaling av gebyret for detaljregulering: * Gebyr for behandling av planinitiativ faktureres etter at oppstartsmøtet er avholdt. * 25.000,- av plangebyret faktureres når kommunen har mottatt et fullstendig planforslag til 1. gangs behandling * Resten av gebyret faktureres når reguleringsplanen er vedtatt av kommunen

Forutsetninger for plansaker

Forutsetninger Den som fremmer privat planforslag skal betale: annonsering og skriftlig varsling ved oppstart for registrering av kulturminner for inntegning av endringer i planen før sluttbehandlingen og etter endelig politisk vedtak Planen skal fremmes på oppdatert kommunalt kartgrunnlag, med høyde- og eiendomsdata og der yttergrenser for plan- og utbyggingsområde er oppmålt (matrikkelbrev). Områder som kommunen krever at skal tas med i et planområde, eller andre områder som tas med for å oppnå helhetlige løsninger, kan etter en konkret vurdering holdes utenfor gebyrgrunnlaget.ret kr 25 000, resterende gebyr betales ved kunngjøring av vedtatt plan.

Vann og avløp

Avløp

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fastgebyr (boligeiendom pr. boenhet)		5 051	5 354	303	6%	
Fastgebyr (mer enn en boenhet som ikke er seksjonerte) - 80% av gebyret i 2026**		4 041	5 354	1 313	32%	
Nærings- og kombinasjonseiendom *						
Pris for stipulert forbruk etter areal: Omregningsfaktor (1) for stipulert forbruk (m2=m3).		44,58	47,26	2,68	6,01%	
Pris pr. kubikkmeter (m3)		44,58	47,26	2,68	6,01%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Tilknytning - Kategori 1: Boligeiendom/fritidseiendom		11 221	11 895	674	6%	
Tilknytning - Kategori 2: Næringseiendommer og offentlig virksomhet		11 221	11 895	674	6%	

Fastgebyr (mer enn en boenhet som ikke er seksjonerte) - 80% av gebyret i 2026**

100% av fastgebyret i 2027

Vann

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Depositum - nøkkel vannkiosk		800	800	0	0%	
Erstatning av vannmåler ved frostskade		1 205	1 205	0	0%	
Gebyr for varslet/avtalt avlesning, hvor abonnenten ikke gjør seg og bolig tilgjengelig i avtalt tidsperiode	Per gang	1 472	1 472	0	0%	
Pris pr. kubikkmeter (m3) - vannkiosk		28,19	28,19	0,00	0,00%	

Depositum - nøkkel vannkiosk

Ved tap av utleid nøkkel

Vann

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avlesningsgebyr (der abonnenten ikke leser av eller melder fra innen fastsatt tid - og der kommunen må ut å lese av)		1 656	1 656	0	0%	
Bortfall av vannforsyning i mer enn 24 timer som ikke er varslet. Reduksjon pr. døgn		237	237	0	0%	
Engangsgebyr ved brukeropprettelse - nøkkel vannkiosk		300	300	0	0%	Dekker kostnader knyttet til opprettelse av ny bruker i vårt system, samt adm. og tilrettelegging for fakturering av vannuttak via vannkiosken. Gebyret er en engangskostnad og gjelder per ny bruker.
Fastgebyr (boligeiendom pr. boenhet)		3 825	3 825	0	0%	
Fastgebyr (mer enn en boenhet som ikke er seksjonerte) - 100% av gebyret i 2027**		3 060	3 825	765	25%	
Fastgebyr storforbrukere (nedtrapping over 5 år - 100 % endring i 2027)**/***		35 520	3 825	-31 695	-89%	
Gebyr for flere regning til samme gnr./bnr		1 391	1 391	0	0%	Dette gebyret har 25% mva.
Gebyr for ikke avlest vannmåler og som fører til stipulering		782	782	0	0%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyr for åpning/stenging vann		1 656	1 656	0	0%	
Nærings- og kombinasjonseiendom*						
Nøyaktighetskontroll for vannmåler, der abonnenten krever kontroll - Feil ikke påvist (ref. §4-7 Nøyaktighetskontroll)		11 742	11 742	0	0%	
Pris for stipulert forbruk etter areal: Omregningsfaktor (1) for stipulert forbruk (m2=m3).		28,19	28,19	0,00	0,00%	
Pris pr. kubikkmeter (m3)		28,19	28,19	0,00	0,00%	
Pris pr. kubikkmeter (m3) for storforbrukere - 100 % økning i 2027**/***		25,79	28,19	2,40	9,31%	
Tilknytning - Kategori 1: Boligeiendom/fritidseiendom	Per boenhet	8 855	8 855	0	0%	
Tilknytning - Kategori 2: Næringseiendommer og offentlig virksomhet	Per bruksenhet	8 855	8 855	0	0%	
Vannmålerleie, pr vannmåler		291	291	0	0%	

Fastgebyr (mer enn en boenhet som ikke er seksjonerte) - 100% av gebyret i 2027**

100 % av gebyret i 2027

Fastgebyr storforbrukere (nedtrapping over 5 år - 100 % endring i 2027)**/***

100 % endring i 2027

Nøyaktighetskontroll for vannmåler, der abonnenten krever kontroll - Feil ikke påvist (ref. §4-7 Nøyaktighetskontroll)

Timepris + kjøring (kr 1800 inkl. mva), kalibrering, timepris, frakt (kr 6500, kr 1950, kr 320 eks mva.)

Pris pr. kubikkmeter (m3) for storforbrukere - 100 % økning i 2027**/***

100 % av kubikkpris i 2027

* Nærings- og kombinasjonseiendom – kategorier	Antall fastledd	m3 lav	m3 høy
Kategori 1	1	0	10.000
Kategori 2	3	10.001	20.000
Kategori 3	6	20.001	30.000
Kategori 4	12	30.001	50.000
Kategori 5	24	50.001	100.000
Kategori 6	50	100.001	1.000.000

** henviser til K/sak 053/23 justering av gebyrer de neste 5 år

*** Indeksreguleres årlig

Tidspunkt for vannmåleravlesning. Ref SMS varsling

Septikrenovasjon

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ekstratømming per kubikk		1 150	1 725	575	50%	
Fremmøte uten tømming - gjelder alle forhold som hindrer tømming		940	1 725	785	84%	
Slamavskiller med WC		4 588	5 318	730	16%	
Slamavskiller uten WC		2 292	2 656	364	16%	
Transporttillegg pr. abonnent (tømming av hytter/fritidsb. på Totenåsen)		563	653	90	16%	
Tømming lukkede anlegg - per kubikk		947	1 097	150	16%	

Renovasjon

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avfallsgebyr for hybel		1 569	1 647	78	5%	
Avfallsgebyr, fellesgebyr og 140 liter restavfallsdunk (standardgebyr)		4 706	4 942	236	5%	
Fritidsrenovasjon: (50% av standardgebyr)		2 353	2 471	118	5%	
Reduksjon for deling av avfallsdunk/fellesløsning		-706	-742	-36	5%	
Reduksjon for gjødselkjelleravtale		-472	-495	-23	5%	
Reduksjon for hjemmekompostering		-472	-495	-23	5%	
Reduksjon for mindre dunkstørrelse – 80 liters restavfallsdunk		-706	-742	-36	5%	
Særabonnement – Pris per kubikkmeter		28 239	29 651	1 412	5%	
Tillegg for økt dunkstørrelse - 240 liter restavfallsdunk		941	988	47	5%	
Tillegg for økt dunkstørrelse - 360 liter restavfallsdunk		5 882	6 175	293	5%	
Tillegg for økt dunkstørrelse - 660 liter restavfallsdunk		12 941	13 588	647	5%	

Kulturskolen

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Alle andre tilbud	Per halvår	1 100	1 150	50	5%	
Elevplass gruppe	Per halvår	1 740	1 790	50	3%	
Individuell elevplass	Per halvår	2 192	2 242	50	2%	

Forurensning

Gebyr med hjemmel i Forurensningsloven.

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknad om utslippstillatelse - utslipp mindre enn 50 pe		7 177	7 177	0	0%	Selvkostgebyr for kontroll/spredt avløp, økning 9 %
Søknad om utslippstillatelse av oljeholdig vann Inkludert merverdiavgift		8 940	9 280	340	4%	
Tilsyn på oljeutskilleranlegg og fettutskillere - årlig gebyr - Inkludert merverdiavgift		297	308	11	4%	
Tilsyn på oljeutskilleranlegg og fettutskillere- engangsgebyr på tilsyn på eldre anlegg/anlegg uten kommunal utslippstillatelse - Inkludert merverdiavgift		8 940	9 280	340	4%	
Utslipp fra 50 pe - tillegg til grunnbeløpet – pr pe		23,27	24,15	0,88	3,80%	
Utslipp fra 50 pe – grunnbeløp		11 393	11 826	433	4%	
Årsavgift for kontroll av mindre avløpsanlegg – Selvkost - Uten merverdiavgift		752	752	0	0%	Selvkostgebyr for kontroll/spredt avløp, økning 9 %

Brannvesenet

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyr vedr. godkjenning av utsalgssted for fyrverkeri – Inkludert merverdiavgift		4 748	4 929	180	4%	

Nedbrenning av bygninger

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avtales i hvert enkelt tilfelle.						

Tjenester knyttet til innbruddsalarm

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Utrykning til innbruddsalarm, pr. utrykning		2 491	2 586	95	4%	

Undervisning, kurs, øvelser (min. 10-15 deltakere pr. kurs)

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Bistand ved gjennomføring av brannøvelser, pr. deltager		315	327	12	4%	
Bistand ved gjennomføring av kurs i Sivilforsvarets regi avtales i hvert enkelt tilfelle						
Brannvernlederkurs, 2 dager, pr. deltager		5 412	5 618	206	4%	
Kurs i førstehjelp og brannvern, 1 dag, pr. deltager		1 767	1 834	67	4%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kurs i førstehjelp, HLR, 1/2 dag (4 skoletimer), pr. deltager		883	917	34	4%	

Utleie av materiell

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Stigebil med sjåfør pr. time		2 493	2 588	95	4%	
Utleie avtales i hvert enkelt tilfelle. Utleietid kan være begrenset. Ødelagt materiell erstattes av leietager						

Utrykning til unødige alarmer

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Bedriftsabonnenter, alle typer virksomheter og offentlige bygninger med overføring av alarm fra automatisk brannalarmanlegg og/eller sprinkleranlegg til 110-sentral, hvor brannvesenet blir varslet og utrykning foretas og årsaken anses som unødvendig (teknisk feil, menneskelig handling, manglende vedlikehold m.v.)		7 398	7 398	0	0%	

Bedriftsabonnenter, alle typer virksomheter og offentlige bygninger med overføring av alarm fra automatisk brannalarmanlegg og/eller sprinkleranlegg til 110-sentral, hvor brannvesenet blir varslet og utrykning foretas og årsaken anses som unødvendig (teknisk feil, menneskelig handling, manglende vedlikehold m.v.)

Retsgebyr. Fastsettes 1. januar 2026

Feiing og tilsyn

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Feiing av fritidsbolig per pipe		739	739	0	0%	
Feiing av ildsted		2 118	2 118	0	0%	
Fjerning av fugl i pipe/ildsted		2 118	2 118	0	0%	
Fjerning av fuglereir i pipe		2 118	2 118	0	0%	
Fresing av skorstein/pipe		3 000	3 000	0	0%	
Årsgebyr pr. pipe (selvkost)		739	739	0	0%	

Kommunalmedisinske tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dagplass	Per dag	250	250	0	0%	

Utleie Dr. Sopps plass

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
En plass (15 m2) inkl. strøm. (Ikke-kommersiell stand er gratis - vurderes i hvert tilfelle)	Per dag	225	350	125	56%	
Frivillige organisasjoner leier gratis når det er arrangementer som det er gratis å delta på. Ved arrangementer som krever betaling eller deltakeravgift, priser følges prislisten for lite og stort arrangement.						
Leie hele uken		5 000	5 000	0	0%	
Lite arrangement - opp til 1000 besøkende	Per dag	1 000	1 500	500	50%	
Stort arrangement - over 1000 besøkende	Per dag	1 500	2 000	500	33%	

Investeringer i økonomiplanen

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Investeringer i varige driftsmidler	308 880	442 475	518 705	594 030
Tilskudd til andres investeringer	1 000	500	1 000	500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 500	4 000	3 500	4 000
Sum finansieringsbehov	313 380	446 975	523 205	598 530
Kompensasjon for merverdiavgift	-55 443	-64 803	-78 668	-60 143
Bruk av lån	-254 437	-378 173	-441 038	-534 387
Videreutlån	100 000	100 000	100 000	0
Bruk av lån til videreutlån	-100 000	-100 000	-100 000	0
Avdrag på lån til videreutlån	13 900	16 000	18 000	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-13 900	-16 000	-18 000	0
Overføring fra drift	-3 500	-4 000	-3 500	-4 000
Sum finansiering	-313 380	-446 975	-523 205	-598 530
Sum finansieringsbehov	**313 380**	**446 975**	**523 205**	**598 530**
Sum finansiering	**-313 380**	**-446 975**	**-523 205**	**-598 530**
Udekket finansiering	0	0	0	0

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

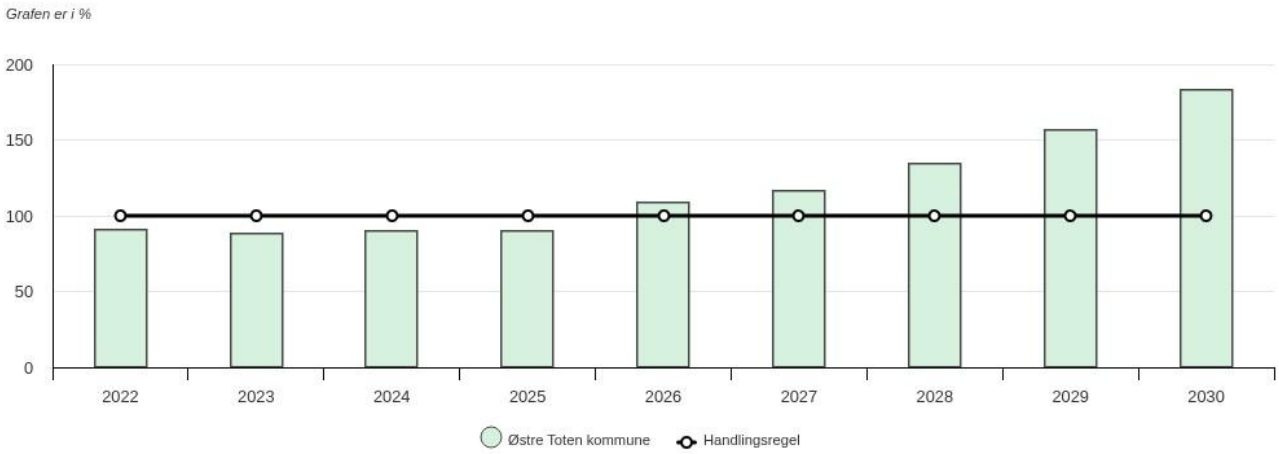

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Østre Toten kommune	90,9 %	88,6 %	90,0 %	89,7 %	109,1 %	116,4 %	134,5 %	156,2 %	183,4 %
Handlingsregel	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Netto lånegjeld i kroner per innbygger

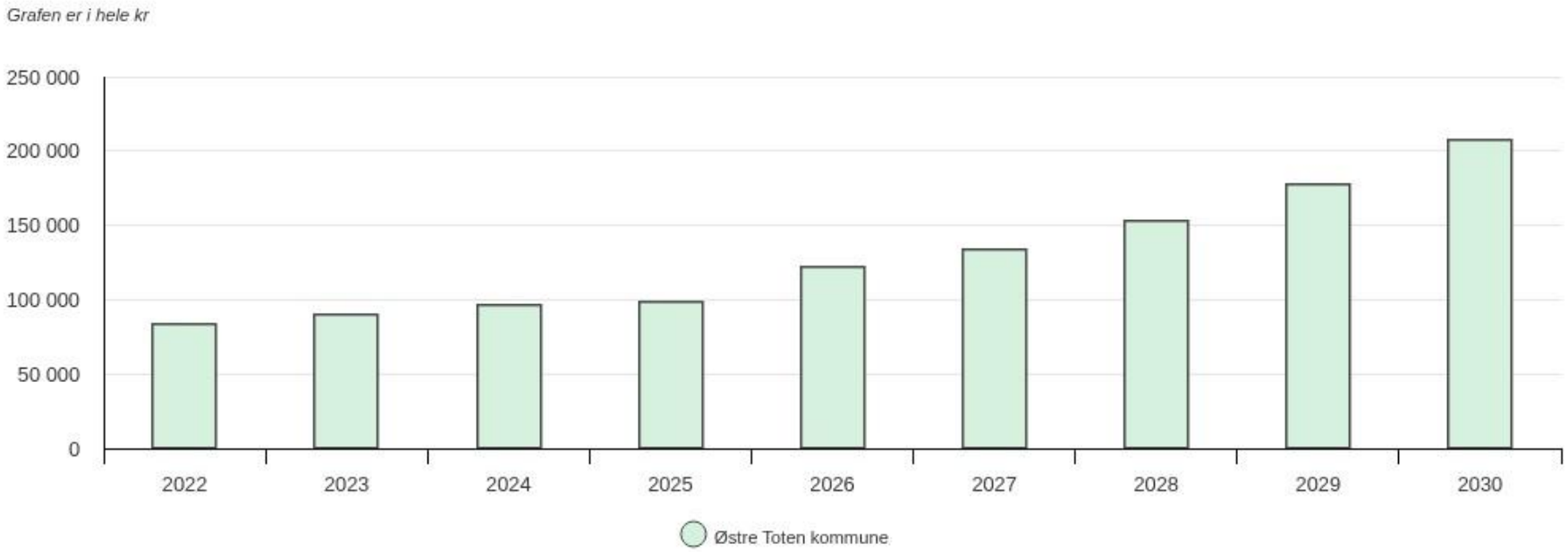

	Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Østre Toten kommune		84 061	89 793	96 199	98 271	121 849	133 556	153 453	177 456	207 608

Økonomisk utvikling i planperioden

Kommentar til økonomisk utvikling i planperioden

Kommunestyret vedtok i sak 034/26 revidert økonomireglement med handlingsregler.

A. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter bør fra og med 2026 være minst 1,75 %. Dette nivået settes ut fra Teknisk beregningsutvalg for kommuneøkonomien sin minimums anbefaling over tid. Dersom normen endres, vil denne handlingsregelen også bli vurdert på nytt.

B. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter bør være mindre enn 100 %. Da holdes lån til selvkost og lån til videre utlån, som startlån utenfor beregningen.

C. Kommunens disposisjonsfond bør være minst 10 % målt opp mot årlige brutto driftsutgifter. Dette målet gjelder fra 2026 med forventning om økning i løpet av de neste åtte årene.

D. Kommunens ordinære driftsutgifter bør finansieres av ordinære driftsinntekter. Denne handlingsregelen gjelder fra og med 2026.

E. Låneandelen ved de samlede årlige investeringene bør ikke være høyere enn 85 %. Denne handlingsregelen gjelder fra og med 2026, og omfatter både anleggsinvesteringene og andre investeringer i kommunebudsjettet/-regnskapet. (Her er det stort sett MVA kompensasjon som trekkes fra)

F. Netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter bør ikke overstige 7 % for sum lån. Uten lån til selvkost og lån til videre utlån skal denne ikke overstige 4%. Denne handlingsregelen gjelder fra og med 2026 Kommunestyret har vedtatt at nøkkeltall fra de økonomiske handlingsreglene skal presenteres på en enkel måte, gjerne i tabellform, der de ulike mål på kort og lang sikt vises sammen med reelle tall for de siste år og prognose for inneværende år.

Kommunestyret har vedtatt at nøkkeltall fra de økonomiske handlingsreglene skal presenteres på en enkel måte, gjerne i tabellform, der de ulike mål på kort og lang sikt vises sammen med reelle tall for de siste år og prognose for inneværende år.

Økonomiske handlingsregler:

Økonomiske handlingsregler		Regnskap	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan				2027-2030
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Gjennomsnitt
Netto driftsresultat i prosent	Regel	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75
av brutto driftsinntekter	Økonomiplan	- 0,40	- 2,70	0,50	0,70	1,70	1,80	1,70	1,40
Netto lånegjeld i prosent av	Regel	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
brutto driftsinntekter	Økonomiplan	89,10	88,90	109,10	116,40	134,50	156,20	183,40	147,63
	Netto lånegjeld/dr uten vA				77,99	90,12	104,65	122,88	98,91
Disposisjonsfond i prosent	Regel	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
av brutto driftsinntekter	Økonomiplan	10,70	7,70	7,70	8,20	9,90	11,60	13,40	10,78
Driftsutgifter skal alltid finansieres	Økonomiplan	- 6,63	- 45,15	8,49	11,40	29,19	30,17	29,37	25,03
av ordinære driftsinntekter - Mill kr									
Låneandel i investeringer totalt	Regel	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00
Prosent	Økonomiplan	87,50	64,30	87,50	81,10	84,10	84,30	89,30	84,70
Finansutgifter i prosent av	Regel	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
brutto driftsinntekter	Økonomiplan	5,86	7,21	6,30	7,30	7,80	7,70	7,90	7,68
	Uten Vann og avløp				4,89	5,23	5,16	5,29	5,14

Netto driftsresultat er det viktigste resultatbegrepet for kommunene, og viser hva som er igjen av de løpende driftsinntektene til avsetninger og investeringer når de løpende driftsutgiftene og renter/avdrag på lån er dekket. Normen og dermed handlingsregelen er 1,75 %. Det første året i perioden (2027) har vi netto driftsresultat på 0,7 % og som ligger under normen og vedtatt ambisjon. Resterende år i planperioden er resultatet mellom 1,7 % til 1,80 %, noe som ligger på norm.

Driften er stabil i perioden, med et økende overskudd.

En stor del av kommunens samlede gjeld er knyttet til selvfinansierende investeringer innen vann og avløp (v/a). Korrigert for dette, er gjennomsnittlig netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter 102,4 % i perioden, og gjennomsnittlig finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter er 7,9 % med v/a og 5,3% uten v/a.

Forslaget om store investeringer mot slutten av planperioden er årsaken til økningen i netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter.

Det må nevnes at kommunen har et ubenyttet potensial for driftsinntekter knyttet til eiendomsskatt på næring med om lag 10 millioner kroner årlig.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

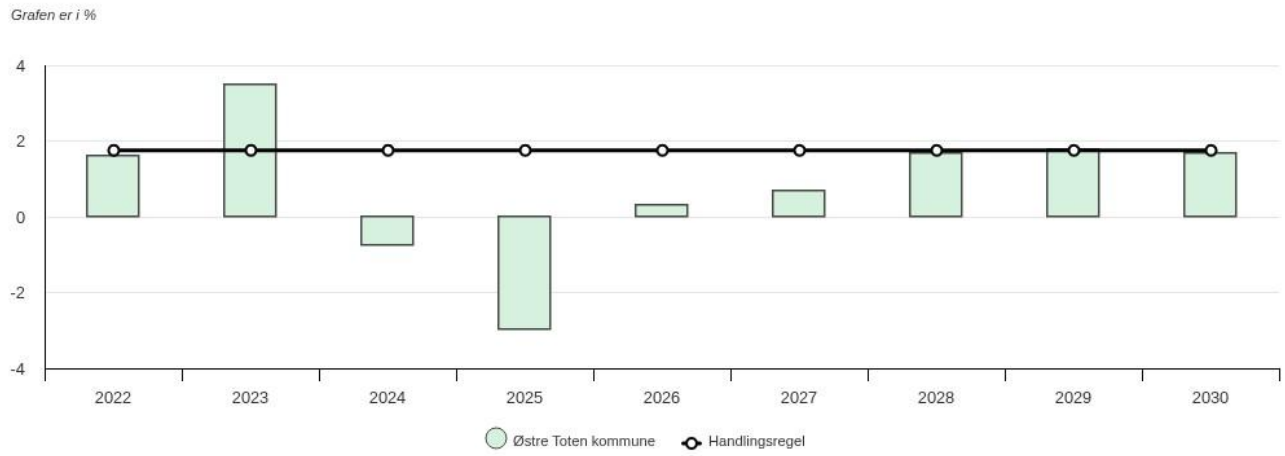

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Østre Toten kommune	1,63 %	3,50 %	-0,74 %	-2,97 %	0,30 %	0,70 %	1,70 %	1,80 %	1,70 %
Handlingsregel	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %

Denne illustrasjonen viser utviklingen av netto driftsresultat over en ni-årsperiode med historiske verdier i perioden 2022–2025, og budsjettert resultat inneværende år og gjennom den kommende fire-årsperioden. De historiske resultatene er preget av høyere skatteinntekter og tilføring av "Hans"-midler i 2022 og 2023. I 2024 og 2025 endte kommunen med et negativt driftsresultat.

Tallene i planperioden viser at kommunen sikter mot et netto driftsresultat rundt 1,75 %, altså rundt handlingsregelens krav.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

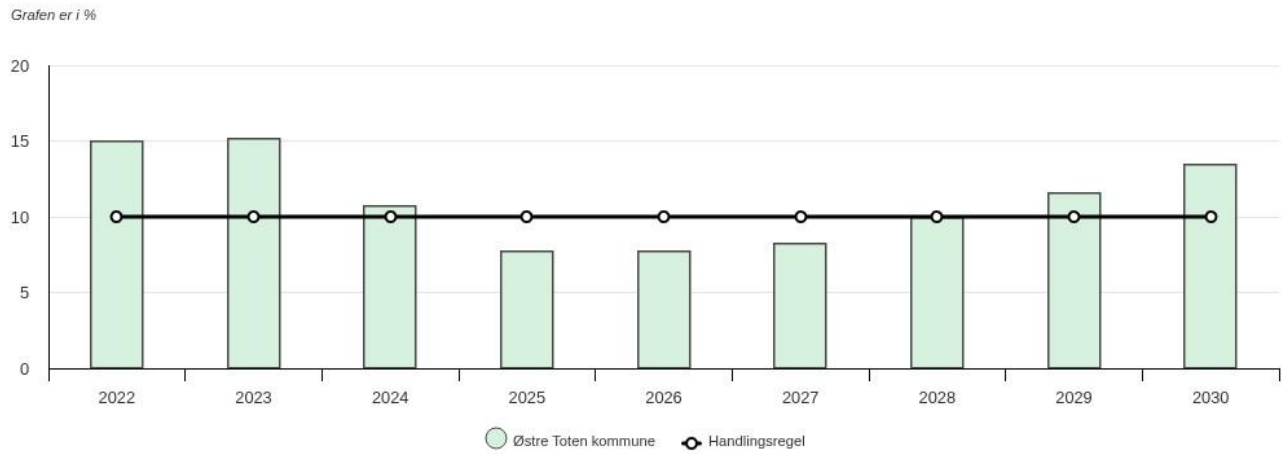

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Østre Toten kommune	15,0 %	15,1 %	10,7 %	7,7 %	7,7 %	8,2 %	9,9 %	11,6 %	13,4 %
Handlingsregel	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter.

Figuren viser at måltallet på 10 % ble mer enn nådd i 2022 - 2024 med en topp i 2023 på 15,1 %. Ved utgangen av 2024 var disposisjonsfondet nede i 10,7 %. For året 2025 fikk vi et resultat under handlingsregelens norm som trakk ned disposisjonsfondet til 7,7 %. For budsjettet i 2027 og videre i planperioden vil disposisjonsfondet ha en økning, under forutsetning av at foreslåtte tiltak blir gjennomført i driften, og da vil vi være på 9,9 % ved utgangen av 2028.

Disposisjonsfond består av avsetninger til å dekke framtidige pensjonsforpliktelser og avsetninger generert fra overskudd i driften.

Ved inngangen til 2026 er disposisjonsfondets saldo på 125,3 millioner kroner. Forpliktelsene knyttet til premieavvik pensjon kostnadsføres årlig i regnskapet fordelt over de neste sju årene, og vises der som pensjonskostnad.

Netto avsetning i 2027 fra premieavvik er 22,8 millioner kroner, og netto avkastning fra pensjonsfondet er 30 millioner kroner.

Ved utløpet av 2030 er disposisjonsfondet 13,4 % av brutto driftsinntekter.

Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter

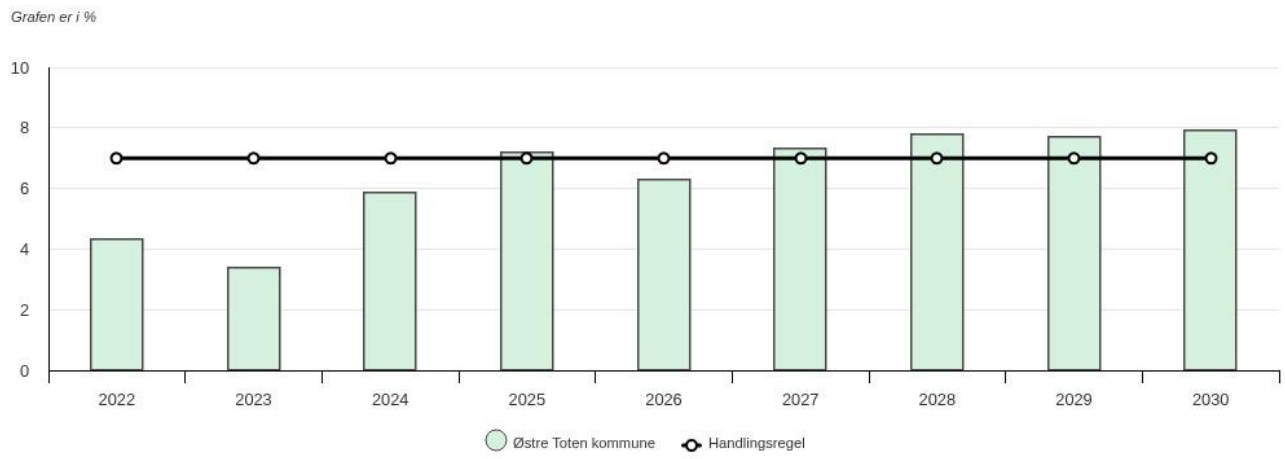

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Østre Toten kommune	4,34 %	3,39 %	5,86 %	7,21 %	6,30 %	7,30 %	7,80 %	7,70 %	7,90 %
Handlingsregel	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %

Netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntektene.

Netto finansutgifter består av renteutgifter og avdrag på investeringslån med fradrag for renteinntekter og utbytte.

Denne illustrasjonen viser at andelen av driftsinntektene som må dekke finanskostnader (renter og avdrag på lån) er økende, og et økende investeringsnivå påvirker driftsbudsjettene til kommunalområdene direkte. En stor andel av finansutgiftene er knyttet til selvkostområdene innen

vann og avløp, og dekkes således ikke av de frie driftsinntektene, men av kommunale avgifter betalt av innbyggerne. Vi har fått en renteøkning som har ført til et høyere rentenivå enn i fjor. Det er en forventning om at rentenivået holdes stabilt på dette nivået opp mot to år, før det anslås en mindre nedgang. Ved en reduksjon i rentenivået vil det kunne bli en bedring i forhold til handlingsregelen.

Norges Bank sin rentebane (%)

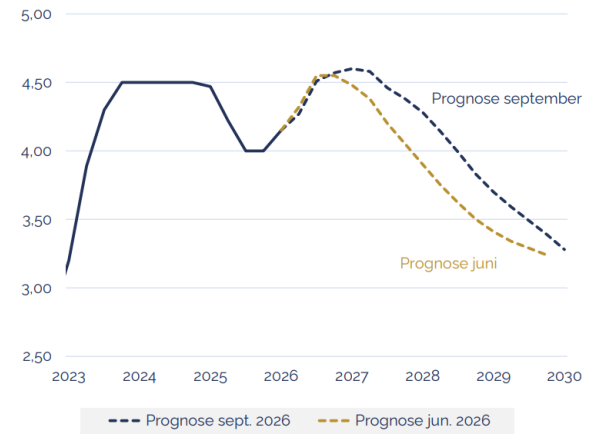

Alt handler om inflasjonsutsiktene

– Prisveksten har ligget over målet i flere år. Ved å sette opp renten bidrar vi til å dempe prisveksten. Trolig vil det være behov for å holde renten oppe en tid fremover, og komiteen er forberedt på å sette renten videre opp dersom det blir nødvendig for å få prisveksten tilbake til målet på 2 prosent innen rimelig tid

Sentralbanksjef Ida Wolden Bache.

- Toppen på rentebanen er økt fra 4,55 % til 4,60 % og indikerer 40 % sannsynlighet for ytterlige renteheving i 1. kvartal 2027.
- Rentebanen viser 5 kutt fra 4,50 % til 3,25 % i perioden 2028 til 2030
- **Avgjørende for renteheving:** selv om prisveksten var noe lavere i sommer, vurderer ikke NB inflasjonsutsiktene frem i tid som vesentlig endret.

Vurdering av den økonomiske utviklingen

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
	Budsjett 2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Sum inntekter	-1 597 146	-1 714 325	-1 706 594	-1 701 503	-1 696 944
Sum utgifter	1 547 891	1 658 348	1 624 822	1 619 755	1 612 993
Brutto resultat	**-49 255**	**-55 977**	**-81 772**	**-81 748**	**-83 951**
Netto finansutgifter og inntekter	102 928	124 744	132 744	131 744	134 744
Motpost avskrivinger	-62 164	-80 164	-80 164	-80 164	-80 164
Netto resultat	**-8 491**	**-11 397**	**-29 192**	**-30 168**	**-29 371**
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	8 491	11 397	29 192	30 168	29 371
Årsresultat	**-0**	**-0**	**-0**	**-0**	**-0**
Netto resultat i prosent av sum inntekter	0,5 %	0,7 %	1,7 %	1,8 %	1,7 %

Økonomiplanen er laget i 2027-kronenivå. Det er avsatt reserver for å dekke lønns- og prisvekst i 2027 på 25 millioner kroner, som sentral avsetning på finansierings-kapittelet i driftsbudsjettet.

Tabellen viser at det er en økning i driftsinntekter fra 2026 til 2027 med om lag 7 millioner kroner (i 2026 kroner), og at det er reduksjon i driftsutgifter i samme periode med om lag 11 millioner kroner (2026 kroner).

I økonomiplanperioden ser vi at driftsinntektene går ned med ca. 7,8 millioner kroner fra 2027 til 2028 og reduseres ytterligere med ca. 5 millioner årlig utover i perioden. Driftsutgiftene går ned med 40,6 millioner kroner, regnet fra året 2027 til 2030. Driftsinntektene reduseres med 17 millioner i perioden.

En forventet reduksjon i integreringstilskudd grunnet lavere anmodning om bosetning er hovedårsaken. Vi forventer at reduksjonen i inntekter herfra speiler reduksjon i driften.

Netto driftsresultat forbedres fra et budsjettert overskudd på 8,49 millioner kroner i budsjettet for 2026 til et overskudd på 29,37 millioner kroner i 2030, en total forbedring på 20,9 millioner kroner.

Det er en betydelig utfordring og jobb som må gjøres for å nå målene for driften fra 2027 og utover i planperioden. Stillingsreduksjonen på 40 stillinger har vært i fokus i 2026 har vært krevende, og dette arbeidet må fortsette videre utover i perioden. For å nå fremtidsmålene vil det kreve videre nedtak. Utover i planperioden vil redusert integreringstilskudd på grunn av færre forventede bosetninger. Reduksjonen i tilskuddet i 2030 i forhold til 2027, utgjør 16,4 millioner kroner. Det betyr at aktiviteten må reduseres tilsvarende.

Kommunens kommunalområder

Stab og fellesområder

Merknader til tabellene

Tallene for 2026 gjelder opprinnelig budsjett og revidert budsjett. Økonomiplanens budsjett 2027 for stab og fellesområder er på 59,7 millioner kroner.

Tallene for 2027–2030 er oppgitt i 2027-kronenivå.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter							
Lønn	41 979	39 500	40 165	41 080	38 580	38 580	38 580
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	12 649	10 709	10 886	10 655	10 028	9 775	9 545
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 268	3 625	3 625	3 485	3 485	3 485	3 485
Overføringsutgifter	11 961	12 405	12 405	11 481	11 481	11 481	11 481
Finansutgifter	874	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	**70 731**	**66 239**	**67 081**	**66 701**	**63 574**	**63 321**	**63 091**
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-461	-602	-602	-625	-625	-625	-625
Refusjoner	-8 578	-6 439	-6 439	-5 897	-5 897	-5 897	-5 897
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-522	-310	-310	-310	-310	-310	-310
Sum Driftsinntekter	**-9 560**	**-7 351**	**-7 351**	**-6 832**	**-6 832**	**-6 832**	**-6 832**
Sum	**61 171**	**58 888**	**59 730**	**59 869**	**56 742**	**56 489**	**56 259**

Fordeling på enhet (graf)

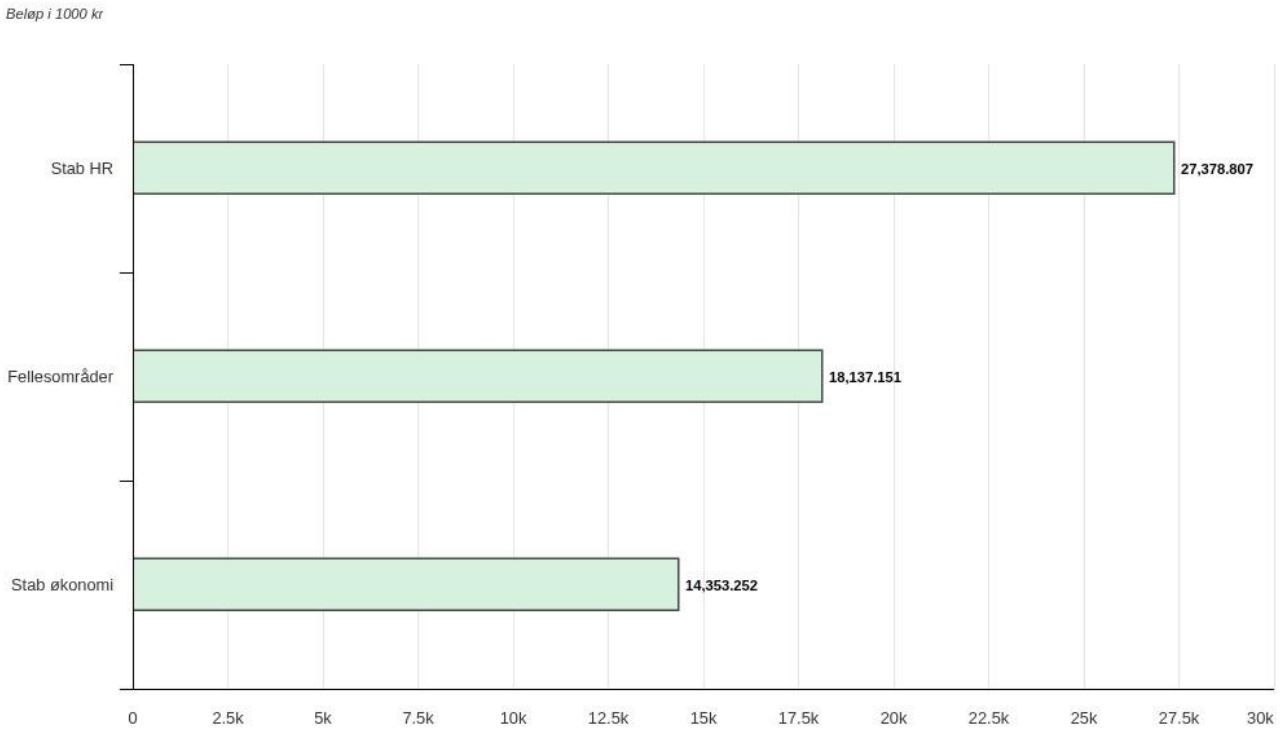

Beløp i mill. kr

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Fellesområder	17,8	17,7	17,7	18,1	18,1	18,1	18,1
Stab økonomi	15,9	15,2	15,7	14,4	11,5	11,2	11,0
Stab HR	27,5	26,0	26,4	27,4	27,1	27,1	27,1
Sum	**61,2**	**58,9**	**59,7**	**59,9**	**56,7**	**56,5**	**56,3**

Beskrivelse av dagens virksomhet

Fra 1. januar 2027 er de administrative støttefunksjonene i Østre Toten kommune organisert i stab og fellesområdet som består av stab HR, stab økonomi og fellesområder.

Vi har følgende organisasjonskart for hele organisasjonen:

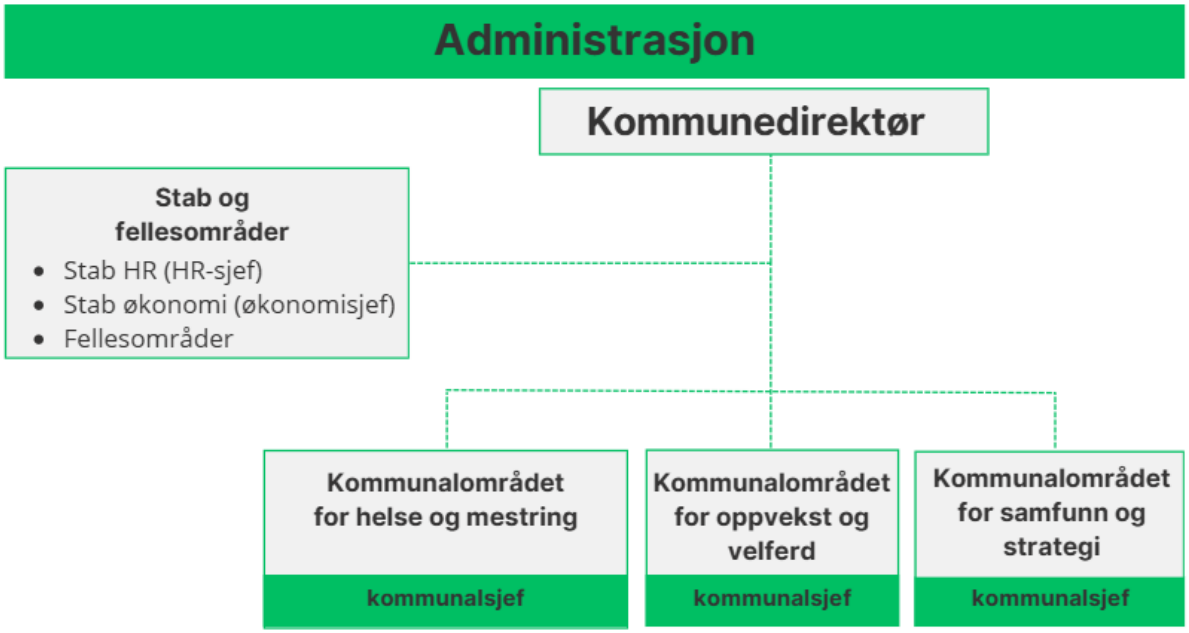

Organisasjonskart som viser alle virksomheter innenfor stab og fellesområder:

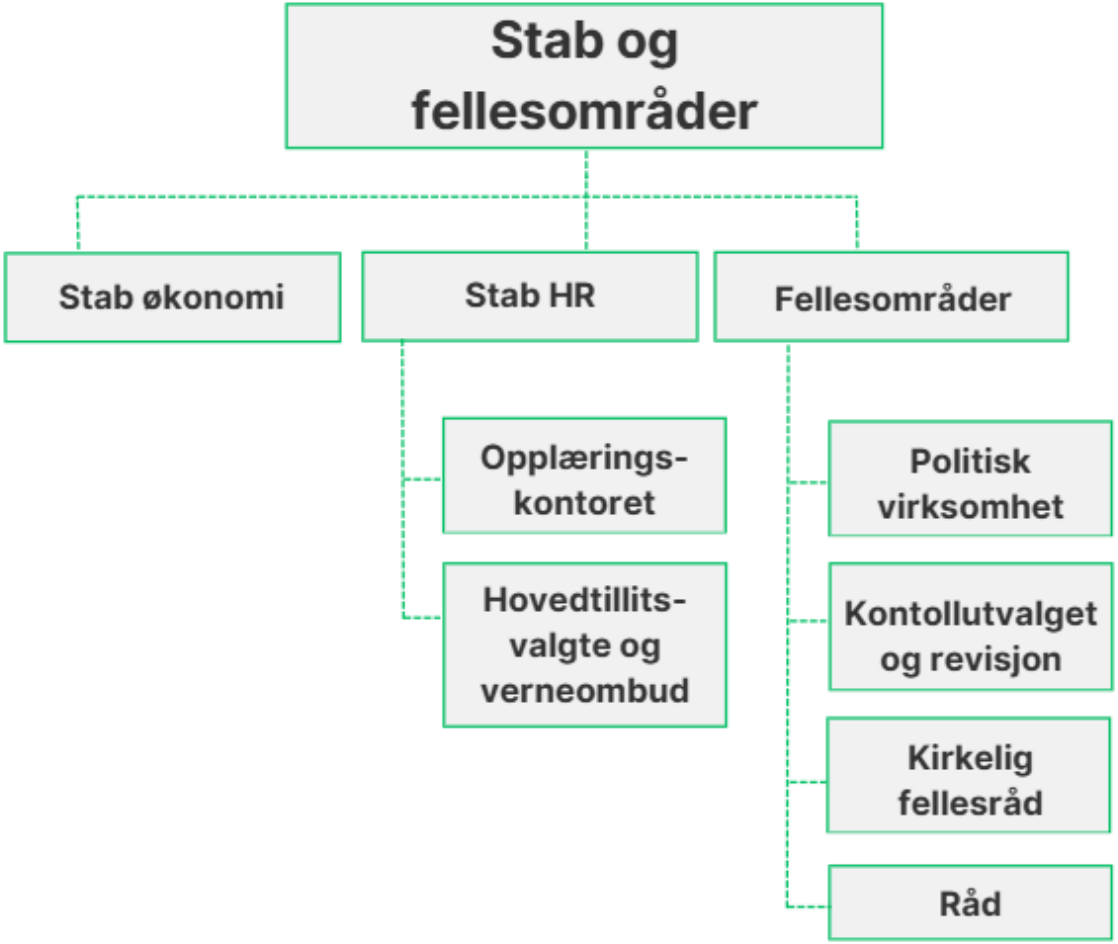

Enhetene skal understøtte kommunens ledelse og tjenesteområder gjennom faglig rådgivning, forvaltning, styring og utvikling. Samlet bidrar de til helhetlig virksomhetsstyring, god ressursutnyttelse og måloppnåelse i hele kommuneorganisasjonen.

Fellesområder

Fellesområder omfatter ansvarsområder som er felles for hele kommuneorganisasjonen, herunder politiske styringsorganer, kirkelig fellesråd, og kontrollutvalg.

Ansvarsområdet politiske styringsorganer omfatter godtgjørelser og øvrige utgifter knyttet til ordfører, varaordfører og kommunens politiske organer. Utgifter knyttet til gjennomføring av kommune- og stortingsvalg føres også her. Kontrollutvalgets virksomhet inngår i ansvarsområdet, mens utgifter til revisjon budsjetteres og regnskapsføres under stab økonomi.

Ansvarsområdet kirkelig fellesråd består av kommunens lovpålagte tilskudd til kirkelig virksomhet. Kirkelig fellesråd har egen økonomi, utarbeider eget budsjett og avlegger eget regnskap. Østre Toten kommune og Østre Toten kirkelige fellesråd har avtaler om samarbeid og levering av enkelte støtte- og forvaltningstjenester.

Ansvarsområdet kommunedirektøren omfatter lønns- og driftsutgifter knyttet til kommunedirektørfunksjonen og kommunedirektørens overordnede ledelse av kommunen.

Stab økonomi

Stab økonomi har ansvar for kommunens økonomiforvaltning og skal bidra til god økonomistyring og bærekraftig ressursutnyttelse. Staben ivaretar regnskap, fakturering, budsjettoppfølging, økonomiske analyser, finansforvaltning, rapportering og arbeid med økonomiplan og årsbudsjett. Kommunedirektørens budsjettområde ligger under stab økonomi.

Staben yter rådgivning og støtte til kommunedirektør, ledere og politiske organer, og bidrar til å sikre gode beslutningsgrunnlag og en helhetlig økonomisk oppfølging av kommunens virksomhet.

Virksomhetsstyring er en sentral del av ansvarsområdet. Dette omfatter utvikling og oppfølging av styringssystemer, rapportering, analyse og internkontroll, slik at kommunen har nødvendig styringsinformasjon for å kunne prioritere og disponere ressursene på best mulig måte.

Stab HR

Stab HR har ansvar for kommunens arbeidsgiverfunksjon, og skal bidra til at Østre Toten kommune har kompetente medarbeidere og ledere som kan løse kommunens samfunnsoppdrag. Staben ivaretar oppgaver innen HR-rådgivning, lønn, arbeidsrett, rekruttering, kompetanseutvikling, lederstøtte, organisasjonsutvikling, HMS, arbeidsinkludering, lærlingordning og bemanningsplanlegging.

Bemanningsplanleggerfunksjonen er organisatorisk plassert i stab HR og skal bidra til god ressursutnyttelse og mer helhetlig planlegging av kommunens personellressurser. Kommunens lærlingordning forvaltes av staben i tett samarbeid med tjenesteområdene.

Kommunikasjon og politisk sekretariat inngår også i stab HR. Kommunikasjonsfunksjonen skal bidra til god intern og ekstern kommunikasjon, understøtte kommunens omdømme og legge til rette for åpenhet og innbyggerdialog. Politisk sekretariat ivaretar sekretariatsfunksjoner for kommunestyret og øvrige politiske organer, og bidrar til effektive og forsvarlige politiske beslutningsprosesser.

Personvern og overordnet internkontroll er organisatorisk plassert i stab HR. Funksjonene skal bidra til at kommunen etterlever krav i lov- og regelverk, har systematiske prosesser for styring og kontroll, samt ivaretar innbyggernes og ansattes personvern på en forsvarlig måte. Arbeidet omfatter blant annet rådgivning, opplæring, risikovurderinger og koordinering av kommunens internkontrollarbeid.

Stab HR har videre en sentral rolle i oppfølgingen av kommunens arbeidsgiverpolitikk og kompetanse- og rekrutteringsstrategi. Arbeidet er rettet mot å utvikle, beholde og mobilisere eksisterende kompetanse, samtidig som kommunen arbeider målrettet for å sikre tilgang på nødvendig arbeidskraft og framtidig kompetanse.

Samarbeid med samfunn og strategi

Fra 2027 er funksjonene knyttet til IT-forvaltning, informasjonssikkerhet, arkiv og innbyggertorg organisatorisk plassert i kommunalområdet samfunn og strategi. Disse funksjonene leverer tjenester til hele kommuneorganisasjonen og samarbeider tett med stab HR og stab økonomi for å sikre effektive administrative prosesser, god styring og etterlevelse av lov- og regelverk.

Det er et kjennetegn ved både stabsfunksjonene og fellesområdet at de ivaretar oppgaver på vegne av hele kommunen. Gjennom rådgivning, forvaltning, styring og utviklingsarbeid bidrar de til at Østre Toten kommune kan levere gode tjenester, sikre forsvarlig drift og møte framtidige utfordringer på en helhetlig og bærekraftig måte.

Driftsutgifter administrasjon

Driftsutgifter til administrasjon gjelder for en stor del lønn til ansatte og omfatter også kjøp av varer og tjenester. IKT-utgifter utgjør en forholdsvis stor andel da fellesutgifter for drift, nettverk og programvare er blitt bokført på IKT fellestjenester.

Driftsutgifter til administrasjon anses for å være høyt hvis man legger historiske KOSTRA-tall til grunn. Som man ser av tabellen under er driftsutgifter til administrasjonen høyere enn kommuner vi sammenligner oss med.

Fra 2024 har man sett på interne rutiner for bruk av funksjon 120 (administrasjon), og funnet et potensiale for å føre kostnader på en mer korrekt og hensiktsmessig måte. Dette vil høyst sannsynlig føre til at bildet vil bli mer realistisk og vise et lavere nivå på driftsutgifter til administrasjon. Dette gjelder blant annet IKT-kostnader for hele organisasjonen, lærlinger og noen stillinger som var ført på en annen funksjon. Vi vil løpende ha fokus på bedre kvalitet av registreringer og føringer.

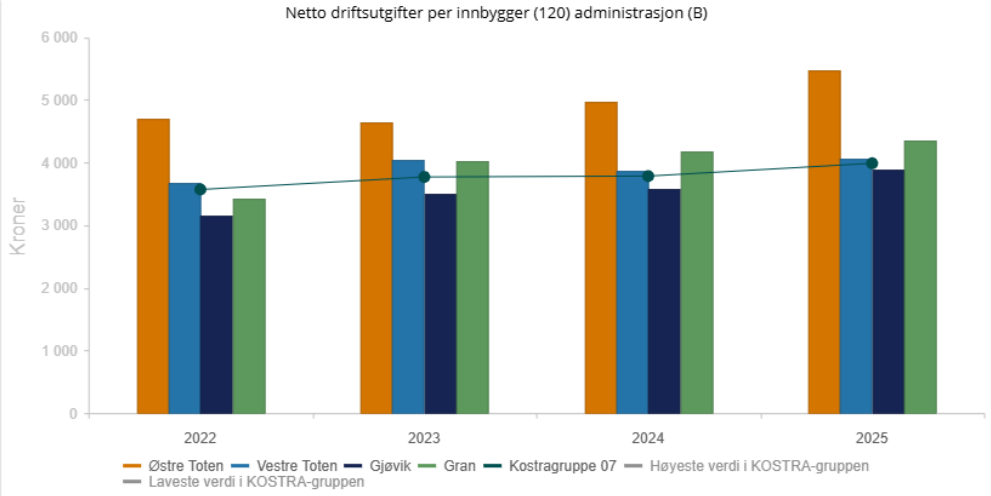

	2022	2023	2024	2025
Østre Toten	4 700	4 634	4 974	5 474
Vestre Toten	3 680	4 029	3 857	4 057
Gjøvik	3 143	3 494	3 574	3 878
Gran	3 424	4 027	4 167	4 347
Kostragruppe 07	3 568	3 768	3 782	3 986

Utfordringer og strategi

Utfordringer og strategier

Fra 1. januar 2027 er de sentrale støttefunksjonene organisert i Stab HR, Stab Økonomi og fellesområdet. Den nye organiseringen skal bidra til tydeligere ansvars- og rollefordeling, sterkere fagmiljøer og bedre støtte til ledere og tjenesteområder. Samtidig står kommunen overfor utfordringer knyttet til demografisk utvikling, tilgang på arbeidskraft, økende forventninger til kommunale tjenester og et begrenset økonomisk handlingsrom. Dette krever at kommunen kontinuerlig utvikler organisasjonen og utnytter tilgjengelige ressurser på en mer effektiv måte.

Et sentralt strategisk grep i planperioden er å styrke kommunens evne til omstilling og utvikling gjennom bedre samhandling mellom stabsfunksjonene og tjenesteområdene. Stabene skal bidra til gode styringssystemer, riktig kompetanse, effektiv ressursutnyttelse og arbeidsprosesser som understøtter tjenesteproduksjonen i hele organisasjonen.

Omstilling og effektiv ressursutnyttelse

Som en del av kommunens samlede omstillingsarbeid skal tidligere kommunalområde Fellestjenester redusere kostnadene tilsvarende om lag 1,6 årsverk. Reduksjonen gjennomføres uten oppsigelser og baserer seg på naturlig avgang, vakant hold av stillinger og omdisponering av eksisterende ressurser.

Tiltakene omfatter blant annet bortfall av den vakante kommunalsjefstillingen for Fellestjenester, reduksjon av en vakant stilling innen IKT og bortfall av en vakant stillingsandel innen kommunikasjon. Samtidig overføres en digitaliseringsressurs fra HR til IKT-området for å styrke arbeidet med digital utvikling, gevinstrealisering og effektive arbeidsprosesser på tvers av organisasjonen.

Det arbeides også med flere tiltak for å redusere øvrige driftskostnader. Dette omfatter blant annet redusert bruk av ekstern annonsering, mer nøktern gjennomføring av leder- og personalsamlinger, gjennomgang av administrative kostnader og økt oppmerksomhet på gevinstrealisering i forbindelse med digitalisering og systemforvaltning. Målet er å redusere kostnadene uten at det går vesentlig utover kvaliteten på støtten til ledere, ansatte og politiske organer.

Kompetanse og arbeidskraft

Tilgang på kvalifisert arbeidskraft vil fortsatt være en av kommunens største utfordringer. Konkurransen om kompetanse forventes å øke, samtidig som behovet for kommunale tjenester vil vokse. Kommunen må derfor arbeide systematisk for å utvikle, beholde og mobilisere eksisterende kompetanse.

Kompetanse- og rekrutteringsstrategien legger til grunn at kommunen først skal vurdere hvordan eksisterende kompetanse kan videreutvikles og utnyttes før nye stillinger rekrutteres. Arbeidet vil rette seg mot kompetanseutvikling, intern mobilitet, heltidskultur, lederutvikling og lærlingeordningen som viktige virkemidler for å sikre nødvendig kompetanse også i framtiden.

Kommunen skal videreutvikle rollen som attraktiv arbeidsgiver gjennom tydelig ledelse, gode utviklingsmuligheter og et arbeidsmiljø som fremmer mestring, trivsel og nærvær.

Virksomhetsstyring og økonomisk bærekraft

Kommunen står overfor en planperiode med begrenset økonomisk handlingsrom. Dette forsterker behovet for helhetlig virksomhetsstyring, tydelige prioriteringer og effektiv ressursutnyttelse.

Stab Økonomi skal videreutvikle kommunens styringssystemer og beslutningsgrunnlag slik at ledere og folkevalgte har tilgang til relevant og oppdatert informasjon for styring og prioritering. Økt fokus på analyse, rapportering og gevinstrealisering skal bidra til at ressursene brukes der de gir størst effekt for innbyggere og tjenester.

Arbeidet med virksomhetsstyring skal understøtte kommunens mål om bedre sammenheng mellom økonomi, kvalitet, risiko og måloppnåelse. Dette skal bidra til økt gjennomføringsevne og mer bærekraftig drift over tid.

Organisasjonsutvikling og internkontroll

Kommunen må kontinuerlig tilpasse organisasjon og arbeidsformer til nye krav og forventninger. Stab HR vil ha en sentral rolle i videreutviklingen av organisasjonen gjennom støtte til ledere, organisasjonsutvikling og implementering av kommunens arbeidsgiverpolitikk.

Overordnet internkontroll skal videreutvikles som et sentralt styringsverktøy for hele kommunen. Målet er å sikre systematisk oppfølging av lovkrav, kvalitet, risiko og forbedringsarbeid. Et styrket internkontrollarbeid skal bidra til bedre etterlevelse, økt kvalitet i tjenestene og redusert sårbarhet.

I en periode med omfattende omstillingsarbeid vil HR ha særlig oppmerksomhet på støtte til ledere, kompetanseutvikling, omstillingsprosesser, sykefraværsoppfølging og intern mobilitet. Målet er å bidra til at kommunen lykkes med nødvendige endringer samtidig som ansatte ivaretas på en god måte.

Kommunikasjon og politisk støtte

God kommunikasjon er avgjørende for å lykkes med utvikling, omstilling og tjenestekvalitet. Kommunen skal videreutvikle intern og ekstern kommunikasjon slik at informasjon er tilgjengelig, forståelig og relevant for innbyggere, ansatte og folkevalgte.

Samtidig må kommunikasjonsressursene tilpasses kommunens økonomiske rammer. Dette vil kreve tydeligere prioriteringer av oppgaver og større vekt på å støtte kommunikasjon som bidrar til god styring, endringsarbeid og informasjon til innbyggere og ansatte.

Politisk sekretariat skal bidra til effektive og velfungerende politiske prosesser gjennom god saksflyt, kvalitet i møteforberedelser og forsvarlig saksbehandling. Dette er viktig både for lokaldemokratiet og for kommunens samlede styring.

Digitalisering og administrative støttefunksjoner

Digitalisering vil fortsatt være et viktig virkemiddel for å møte framtidens utfordringer. Kommunen skal arbeide for økt digital modenhet, bedre utnyttelse av teknologi og mer effektive arbeidsprosesser.

Bruken av Microsoft 365, automatisering, digitale arbeidsprosesser og bedre systemforvaltning skal bidra til å redusere manuelt arbeid, styrke samhandling og frigjøre kapasitet til oppgaver som gir større verdi for organisasjonen. Digitalisering skal understøtte både tjenesteutvikling og kommunens arbeid med effektiv ressursbruk.

Samtidig skal kommunen ha kontroll på kostnadene knyttet til systemer, lisenser og digitale løsninger. Gevinstrealisering og aktiv forvaltning av eksisterende systemportefølje vil derfor være viktige satsingsområder i planperioden.

Strategisk retning for planperioden

Stab HR, Stab Økonomi og fellesområdet skal i planperioden bidra til at Østre Toten kommune:

- har en effektiv og fleksibel organisasjon som kan møte framtidige utfordringer og endrede behov
- utvikler, beholder og rekrutterer nødvendig kompetanse for å løse kommunens samfunnsoppdrag
- gjennomfører nødvendige omstillinger og tilpasser driften til kommunens økonomiske rammer
- har god økonomistyring og styringsinformasjon som understøtter bærekraftige prioriteringer
- videreutvikler internkontroll og risikostyring som grunnlag for kvalitet og etterlevelse

- har gode systemer for kommunikasjon, samhandling og politisk støtte
- utnytter digitalisering og teknologi til å forbedre tjenester, arbeidsprosesser og ressursbruk

Gjennom samspillet mellom stabene, tjenesteområdene og de politiske organene skal kommunen styrke sin evne til omstilling og utvikling, samtidig som innbyggerne sikres gode, bærekraftige og framtidsrettede tjenester innenfor de økonomiske rammene kommunen har til disposisjon.

Delmålsbeskrivelse

Alle barn skal ha tilgang på barnehageplass av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til grunnskolen

Tilgang på barnehageplass ivaretas som en del av kommunens ordinære drift og lovpålagte oppgaver. I perioden 2027–2030 flyttes det strategiske fokuset fra tilgjengelighet til innhold og utvikling av robuste barn. Vi skal tilpasse barnehagestrukturen til de demografiske endringene for å sikre robuste fagmiljøer som tåler sårbarhet, og som garanterer en bærekraftig ressursutnyttelse i en tid med stram økonomi.

Barnehagen skal være en arena for livsmestring, der kompetente ansatte i trygge og inkluderende fellesskap støtter barnas sosiale og faglige utvikling. Ved å styrke det tverrfaglige samarbeidet og bruke BTI-modellen aktivt, skal vi sikre helhet og sammenheng i barnas utviklingsløp og legge til rette for trygge overganger til skolen.

Alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag

For at alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag, må det til flere aktiviteter:

- Etablere en klima og miljø-strategi for kommunen
- Informasjonskampanjer
- Etablering av samarbeid mellom næringslivet og frivillige lag og foreninger
- Fysiske tiltak og infrastruktur må tilpasses
- Måling og rapportering

Barn og unge skal utvikle kompetanse for framtiden

Barn og unge i Østre Toten kommune skal utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å mestre et samfunn i endring. Dette innebærer å styrke både faglige, sosiale og emosjonelle ferdigheter, med særlig vekt på livsmestring, selvstendighet og evne til å ta gode valg.

Gjennom å bygge robusthet og motstandskraft skal barn og unge bli bedre rustet til å håndtere utfordringer og ivareta egen fysisk og psykisk helse. Samtidig skal de utvikle kompetanse som er relevant for fremtidens arbeidsliv. Delmålet forutsetter også en bærekraftig barnehage- og skolestruktur som sikrer sterke fagmiljøer og et likeverdig tilbud, og retter innsatsen mot tidlig innsats og forebygging.

Barn og unge skal utvikle relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap

Barn og unge i ØTK skal utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å møte et arbeidsliv i endring, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap. Kommunen skal bidra til å stimulere til nysgjerrighet og utforskertrang, blant annet gjennom samarbeid med relevante utdanningsmiljøer der det er hensiktsmessig, og legge til rette for yrkesvalg innen områder med stort samfunnsbehov, inkludert lærlingplasser. Kommunen skal etterstrebe aktivt samarbeid med næringslivet og arbeidsgivere, slik at flere unge får utvikle kompetanse som er etterspurt i arbeidsmarkedet, og sikre utdanningsvalg som gir reell kvalifisering og stabil arbeidstilknytning.

Oppveksttjenestene skal gi tidlig og tilpasset støtte slik at barn og unge får best mulig utvikling og læring. Når vi fanger opp utfordringer tidlig og gir riktig hjelp, øker sjansen for at barn og unge lærer, mestrer og fullfører utdanning eller kommer i arbeid. Dette er helt avgjørende for å skape et inkluderende oppvekstmiljø og gi barn og unge verktøyene de trenger for å lykkes i fremtidens samfunn og arbeidsliv.

Bidra til økt regionalt samarbeid

Det jobbes allerede i dag i stor grad med et samarbeid i regionen inenfro næringsutvikling og innovasjon. Gjøvikregionen Utvikling er en aktør i dette arbeidet. Videre er vår næringshage en arena som skal legge til rette for et økt samarbeid. Det at Landsbyen næringshage er med å legger premisser for aktiviteten i næringshagen, vil kunne være med å gi økt ringvirkning. Næringsrådgiver i kommunen deltar i ulike fora for å fremme kommunen og næringslivet her. Gjennom dialog med næringslivet finner vi sammen arenaer for å legge til rette for økt regionalt samarbeid.

Etablere samarbeidsarenaer med kompetansemiljøer som er relevante for lokalt næringsliv

Det er etablert en samarbeidsarena med Østre Toten Næringsforum. Dette er et godt samarbeid som videreføres. Kapp næringshage er kommunens samarbeidsarena for nystartede virksomheter og grundere. Her er det både nye og mer etablerte virksomheter. Innholdet her utvikles av Landbyen næringshage.

Frivilligheten skal gis gode vilkår i samsvar med intensjonene vedtatt i tidligere planverk

Vi skal åpne opp våre tjenester for at frivillige skal kunne bidra der dette er aktuelt. Rammene for dette skal være tydelige. Samfunnsplanen legges som premiss og et kommune 3.0-perspektiv

I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar, uavhengig av etnisk bakgrunn

Integreringsarbeidet skal styrkes gjennom utvikling av tiltak som fremmer deltakelse i arbeids- og samfunnsliv, medborgerskap og mangfoldskompetanse i hele organisasjonen. Barn og unge med innvandrerbakgrunn skal få like muligheter til å delta i skole, fritid og fellesskap – og kommunen skal legge til rette for møteplasser og aktiviteter som bygger bro mellom ulike grupper i samfunnet.

Kommunen skal være en aktiv aktør i arbeidet med etablering av et interkommunalt kompetansesenter for bosetting og kvalifisering av flyktninger. Senteret skal bidra til helhetlig og koordinert oppfølging, med mål om at flere kommer i arbeid og blir selvforsørget.

Kommunen skal være en medspiller for frivillig sektor

Gjennom kontaktet med det frivillige, så avklares rammene for et godt samarbeid og på hvilke områder det kan samarbeides om. Kulturkontoret har dedikerte ressurser mot idrett og musikk, som følger opp og er en medspiller. Dette gjelder også i byggeprosjektene våre, der frivilligheten ønsker å dekke behov, så legger vi til rette for at de kan bidra inn.

Kommuneorganisasjonen og Østre Toten som samfunn skal ha et godt omdømme og nyte tillit hos innbyggere, besøkende og andre aktører

Kommunalområdene skal bidra til et godt omdømme og høy tillit ved å levere tjenester med kvalitet, åpenhet og respekt. Gjennom profesjonalitet, god kommunikasjon og fokus på mestring og trygghet skal vi vise at kommunen er til å stole på – både for innbyggere, pårørende og samarbeidspartnere.

Østre Toten kommune skal videreutvikle samarbeidet mellom politikk og administrasjon for å sikre gjensidig tillit og respekt mellom partene

Kommune skal aktivt sammen med partene forbedre dagens praksis som omhandler hvordan politikere og ansatte i administrasjonen jobber sammen. Begge parter skal ha tillit til hverandres kompetanse og intensjoner og respekt for hverandres roller.

Østre Toten kommune skal bruke målrettet kommunikasjon som et strategisk virkemiddel i alle deler av organisasjonen

Alle kommunalområdene skal bruke vedtatt kommunikasjonstrategi som et verktøy.

Østre Toten kommune skal ha en effektiv og fleksibel kommuneorganisasjon

Alle medarbeiderne er ansatt i Østre Toten kommune. Ressursene må brukes på en smart måte, slik at innbyggerne får gode tjenester. Organisasjonen skal kunne tilpasse seg endringer i behov, teknologi, lovverk og samfunnsutvikling.

Østre Toten kommune skal ha medarbeidere og ledere som jobber sammen for å finne de beste måtene å løse kommunens samfunnsoppdrag på

For å lykkes med samfunnsoppdraget vårt, må vi utvikle en kultur preget av samarbeid, tillit og felles ansvar. Dette delmålet handler om å styrke samspillet mellom medarbeidere og ledere, slik at vi sammen finner gode og bærekraftige løsninger på komplekse utfordringer. Vi skal legge til rette for åpen dialog, kunnskapsdeling og kontinuerlig læring på tvers av fag og enheter. Gjennom involvering, medvirkning og felles målforståelse skal vi bygge en organisasjon som er både handlekraftig og tilpasningsdyktig – til det beste for innbyggerne i Østre Toten.

Østre Toten kommune skal ha tilstrekkelig med kvalifisert arbeidskraft

Det er økende konkurranse om de beste ressursene. Kommunen må løse oppdraget sitt på nye måter, med mindre ressurser og færre med spisskompetanse. For å sikre tilstrekkelig med arbeidskraft må organisasjonen jobbe med både å utvikle, beholde og rekruttere ansatte innenfor alle fagområdet, med særlig fokus på kritiske funksjoner som helse, omsorg, oppvekst og tekniske tjenester. Ansatte må jobbe mer på tvers, og ressursene må benyttes på nye måter. Dette innebærer strategisk arbeid med kompetanseutvikling, rekruttering, og omdømmebygging. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver som tilbyr gode arbeidsvilkår, faglig utvikling og et inkluderende arbeidsmiljø.

Østre Toten kommune skal sikre de ansattes rettigheter, og ha et trygt arbeidsmiljø der ansatte kjenner seg verdsatte og godt ivaretatt

Ansatte skal oppleve at deres rettigheter blir respektert og fulgt opp. De skal ha et arbeidsmiljø som er preget av åpenhet, tillit og god kommunikasjon, og opplever gruppepsykologisk trygghet på jobben. Medarbeiderundersøkelser skal vise høy grad av tilfredshet og opplevelse av trygghet.

Østre Toten kommune skal være åpen, tydelig og tilgjengelig i sin kommunikasjon

Alle kommunalområdene skal bruke vedtatt kommunikasjonstrategi som et verktøy.

Østre Toten skal arbeide aktivt med å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næringer

Revisjon av kommuneplanens arealdel er en viktig tilretteleggingsfunksjon i plansystemet. Det handler om å avsette arealer til nye næringer. Her kan det eksempelvis planlegges for at kommunen kan tilrettelegge for kraftkrevende virksomheter. Kapp næringshage er en kommunens sentrale steder for å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næringer.

Østre Toten skal fremme sirkulærøkonomi

Dette kan gjøres på flere måter. Eksempelvis gjennom å prioritere sirkulære løsninger i offentlige innkjøp.
Gjenbruksstasjoner og reparasjonsverksteder kan også være elementer det skal jobbes med å finne løsninger for, eksempelvis i samarbeid med Horisont.
Informasjonskampanjer og bevisstgjøring på området, med å prioritere barn og unge, med undervisning om dette i skole og barnehage.

Østre Toten skal ha et sterkt og aktivt lokaldemokrati

Helse og Mestring skal bidra til et sterkt og aktivt lokaldemokrati ved å involvere brukere, pårørende og innbyggere i utviklingen av tjenester. Gjennom åpen dialog, medvirkning og partnerskap skal vi sikre at erfaringer og behov fra innbyggerne danner grunnlaget for trygge, relevante og framtidsrettede helsetjenester.

Østre Toten skal ha gode rammebetingelser for næringsvekst

Rammebetingelsene for næringsvekst ligger i en god arealplan og gode reguleringsplaner rundt virksomhetene. Videre vil det være et sentralt element med effektiv saksbehandling i kommunen. Kompetanse for næringsutvikling er i kommunen organisert hos næringrådgiver og ved Kapp næringshage.

Østre Toten skal ha trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestringsevne, tilhørighet og god helse

Østre Toten skal sikre trygge og gode oppvekstmiljøer som fremmer læring, utvikling og mestring gjennom stabile relasjoner, inkluderende fellesskap og tilstedeværende voksne.

Kommunen skal tilby et helhetlig opplæringsløp med vekt på tidlig innsats, og styrke foresattes rolle som sentrale støttespillere. For å sikre kvalitet i læring og utvikling, skal det legges til rette for bærekraftige barnehage- og skolestrukturer med robuste fagmiljøer. Fritidsaktiviteter skal være tilgjengelige for alle.

Barn og unge skal utvikle robusthet og evne til å håndtere utfordringer, samtidig som kommunen prioriterer målrettede tiltak og bærekraftige tjenester med god kvalitet.

Målet er et inkluderende oppvekstmiljø som gir barn og unge trygghet, tilhørighet og et godt grunnlag for videre liv.

Østre Toten skal videreutvikles som en fellesskapskommune, der inn1byggerne, næringslivet, kommunen og andre aktører føler og tar ansvar for fellesskapet

Helse og Mestring skal bidra til å styrke Østre Toten som en fellesskapskommune ved å bygge tjenester som fremmer samarbeid, tillit og deltakelse. I fellesskap med innbyggere, frivillighet og næringsliv skal vi utvikle løsninger som støtter mestring, forebygger utenforskap og skaper trygghet og tilhørighet for alle.

Østre Toten skal være en næringsvennlig kommune

Definisjonen til begrepet næringsvennlig kommune blir viktig å jobbe med. Samtidig som det å følge opp funnene fra undersøkelsen som omhandlet næringsvennlig kommune. Dette følges opp av næringsrådgiver.

Østre Toten skal være et godt lokalsamfunn å bo, leve og vokse opp i

I perioden 2027–2030 skal kommunen videreutvikles som et trygt og inkluderende lokalsamfunn med møteplasser og et allsidig kultur- og fritidstilbud for alle aldersgrupper. Kommunen skal fortsatt legge til rette for fellesskap og aktivitet, men med en dreining der innbyggernes eget ansvar, engasjement og mestring styrkes.

Som en aktiv medspiller skal kommunen støtte opp under frivillighet, foreldreengasjement og lokalt initiativ, samtidig som barn og unge gis reell mulighet til å medvirke i utviklingen av tjenester, aktiviteter og nærmiljø. Slik styrkes både tilhørighet og eierskap til lokalsamfunnet.

Gjennom tidlig innsats og vekt på livsmestring skal et inkluderende fritidstilbud bidra til trivsel, fellesskap og robuste oppvekstmiljøer, og gjøre Østre Toten til et attraktivt og bærekraftig sted å vokse opp på, innenfor de ressursene kommunen har.

Østre Toten skal være et samfunn der alle setter samarbeid og samskaping i fokus

Helse og Mestring skal legge til rette for samarbeid og samhandling på tvers av tjenester, fagområder og med innbyggerne selv. Gjennom å dele kunnskap, bygge relasjoner og utvikle løsninger sammen skal vi skape helhetlige og bærekraftige tjenester som fremmer helse, mestring og livskvalitet.

Østre Totens ulike strukturer skal utvikles med vekt på helhet og gode sammenhenger

Dette følges opp gjennom revisjonen av kommuneplanens arealdel, og er førende for kommunens planlegging.

Strategi for å nå mål (liste)

Overordnet mål: God kommunikasjon skal være en integrert og naturlig del av all planlegging og alle aktiviteter i kommuneorganisasjonen.

Praktisere klarspråk i all kommunikasjon
Ha fyldig, tydelig og oppdatert informasjon om våre tjenester på kommunens nettside.
Synliggjøre organisasjonens positive aktiviteter og resultater internt og eksternt

Overordnet mål: Østre Toten kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og ha en fleksibel organisasjon med rett kompetanse til å løse de oppgavene kommunen til enhver tid har.

Jobbe målrettet ned kompetanseheving og utvikling i takt med endrede oppgaver, og ha en kultur for læring
Styrke samarbeidet på tvers av kommunalområder for å løse felles oppgaver på en god og effektiv måte.
Ha konstruktivt samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene.
Ta i bruk ny teknologi for å løse oppgaver der dette er hensiktsmessig og ressursbesparende.
Administrasjonen skal legge best mulig til rette for at politisk ledelse lykkes som velfungerende lokaldemokrati gjennom gode ledelsesverktøy og beslutningsgrunnlag.

Strategier

Videreutvikle samarbeid på tvers av enheter og sektorer med utgangspunkt i felles måloppnåelse, god ressursutnyttelse og å spille hverandre gode.

Sammendrag budsjett

Samlet har stab og fellesområder ansvar for å støtte kommunens virksomhet gjennom å yte god service til organisasjonen, være utviklingsrettet og en aktiv støttespiller og strategisk partner i samarbeid med våre interne og eksterne aktører. På denne måten skal vi kunne sikre ansvar innen arbeidsgiverfunksjonen, organisasjonsutvikling og samtidig bidra til at Østre Toten kommune er og oppfattes som en samlet organisasjon. Området skal sette resten av organisasjonen i stand til å møte framtidige oppgaver, utfordringer og krav på en hensiktsmessig måte.

Stab og fellesområder skal ivareta organisasjons overgripende utviklings-, forvaltnings- og driftsoppgaver, som skal støtte kommunens virksomhet rettet mot innbyggere og næringsliv innenfor økonomi, HR, og kommunikasjon.

Stab og fellesområder har et samlet netto driftsbudsjett på 59,7 millioner kroner for 2027. Brutto driftsutgifter er på 67 millioner kroner, mens driftsinntektene er på 7,3 millioner kroner. Av disse er lærlingtilskudd på 3,1 millioner kroner.

For å komme i balanse i 2027 har stab og fellesområder foreslått følgende tiltak:

Tjenesteområde	Tiltak	Endring (mill. kroner)	Konsekvens
Stab HR	Redusere kostnader på annonsering	- 0,10	Annonser i aviser er redusert da det ikke har gitt ønsket effekt. Annonsering skjer på andre plattformer som Finn.no
Stab HR	Implementering av programvare Mer – kompetanse.	0,15	Bedre effekt i arbeidet med utvikling av kompetanse.
Stab HR	Anskaffe lederverktøy, oppfølging sykefravær.	0,20	Gir ledere et verktøy for bedre oversikt over tall og analyser for å gi tidlig innsats og se sammenhenger i sykefravær. Sparer tid som i dag brukes innenfor 3 forskjellige systemer.
Stab HR	Flytte 1 årsverk fra HR til administrasjon og 2 årsverk overføres fra administrasjon.	1,07	Bedre samordning og ressursbruk. Stilling HR jobber med IT – relaterte oppgaver som hører inn under administrasjon. Stillinger adm. jobber med politisk sekretariat og kommunikasjon, som hører inn under stab og fellesområder.
Stab HR	Diverse salderinger innenfor kontoarter varer og tjenester i h.h.t. endring kostnader	-0,10	Gir netto innsparing.
Stab Økonomi	Diverse salderinger innenfor kontoarter varer og tjenester i h.h.t. endring kostnader	-0,30	Gir netto innsparing.
Stab Økonomi	Kutte vakant stilling kommunalsjef kommunalområde fellestjenester.	-0,40	Stilling har vært vakant og har vært i stillingsbud - sjettet for perioden oktober-desember. Ikke lenger aktuell i ny organisasjon.
Stab Økonomi	Vertskommunetilskudd Toten barnevern	-0,80	Dekker ressursbruk som kommune har som vertskommune.

Det er også lagt inn tiltak, som gir en samlet innsparing for tjenesteområde administrasjon, som er tatt med til kommunalområde samfunn og strategi.

Kirkelige fellesråd: Det er søkt om 11,7 millioner kroner i driftstilskudd i 2027. Kommunedirektørens forslag ligger inne med en justering av 2026 beløpet på 11,234 millioner, med kommunal deflator på 3,8 %. Dette er i tråd med resten av kommunens virksomhet. Dette tilsvarer en økning av tilskuddet med 426 000 kroner, som gir en overføring på 11,66 millioner kroner.

Kommunalområdet for oppvekst og velferd

Merknader til tabellene

Tabellene som ligger til grunn for beskrivelsen av dagens situasjon, utfordringer og strategier bygger på data fra KOSTRA, SSB, tjenesteområdenes fagsystemer og annen offentlig statistikk publisert av statlige myndigheter.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	20
Driftsutgifter							
Lønn	402 041	358 614	407 041	391 260	373 260	368 260	363 2
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	41 985	46 514	46 499	45 437	40 423	38 396	36 5
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	95 204	98 755	117 698	119 363	119 363	119 363	119 3
Overføringsutgifter	27 387	18 382	20 311	20 062	20 062	20 062	20 0
Finansutgifter	2 259	100	100	100	100	100	1
Sum Driftsutgifter	**568 876**	**522 365**	**591 649**	**576 222**	**553 208**	**546 181**	**539 3**
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-10 654	-9 460	-8 730	-8 280	-8 280	-8 280	-8 2
Refusjoner	-52 546	-26 133	-84 140	-78 786	-78 786	-78 786	-78 7
Overføringsinntekter	-8	0	0	0	0	0	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 262	-400	-895	-0	-0	-0	
Sum Driftsinntekter	**-64 470**	**-35 993**	**-93 765**	**-87 065**	**-87 065**	**-87 065**	**-87 0**
Sum	**504 406**	**486 372**	**497 884**	**489 156**	**466 142**	**459 115**	**452 2**

Fordeling på enhet (graf)

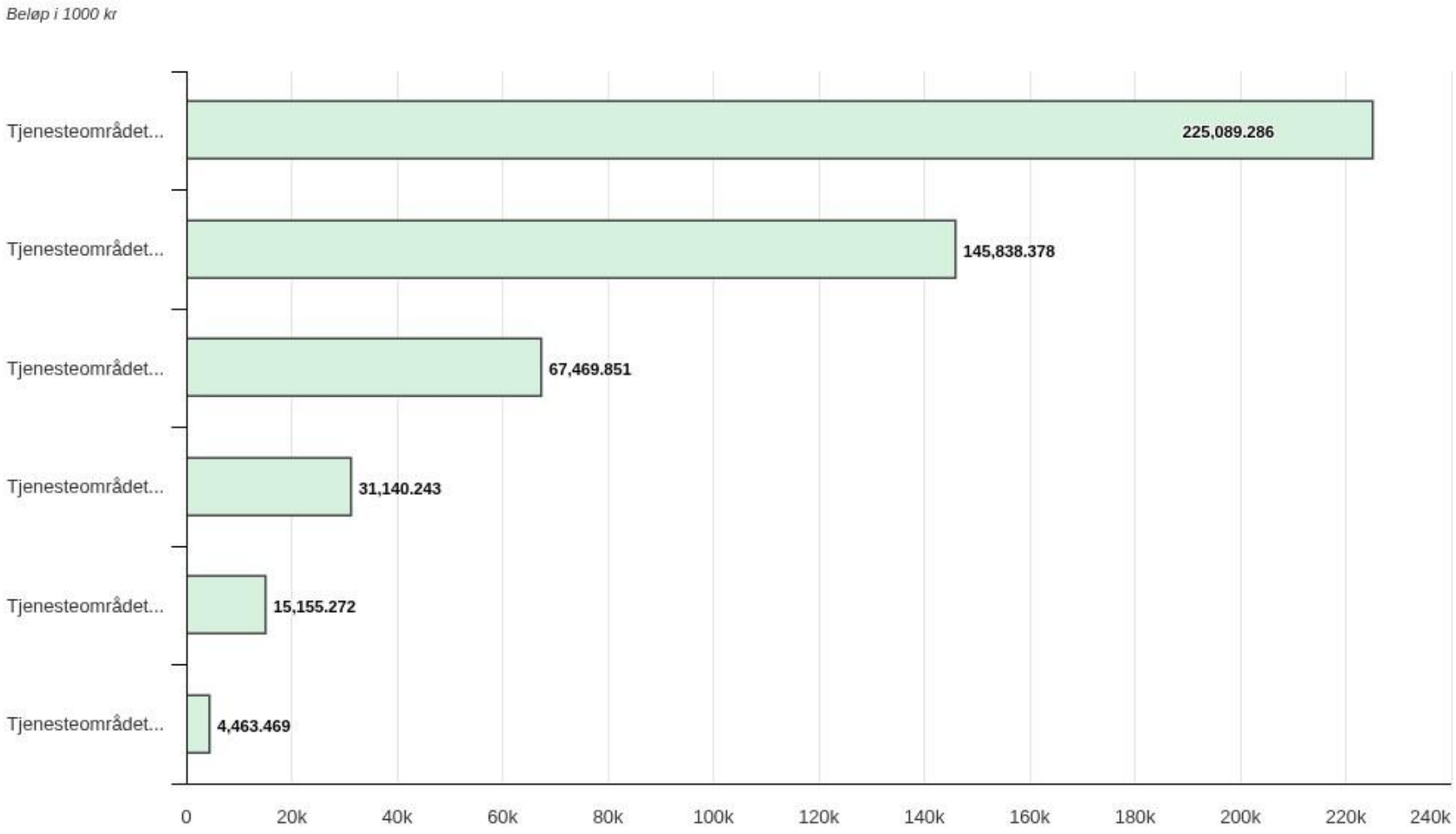

Beløp i mill. kr

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Tjenesteområdet for oppvekst -overordnet	4,8	3,9	4,6	4,5	-15,6	-22,6	-29,4
Tjenesteområdet for barnehage	143,7	142,5	144,7	145,8	145,8	145,8	145,8
Tjenesteområdet for grunnskole	232,2	225,3	230,6	225,1	222,1	222,1	222,1
Tjenesteområdet for læringssenter	18,3	19,1	19,4	15,2	15,2	15,2	15,2
Tjenesteområdet for NAV	31,1	27,6	28,9	31,1	31,1	31,1	31,1
Tjenesteområdet for barn og familie	74,3	68,0	69,7	67,5	67,5	67,5	67,5
Sum	**504,4**	**486,4**	**497,9**	**489,2**	**466,1**	**459,1**	**452,3**

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalområdet for oppvekst og velferd har ansvar for barnehage, grunnskole, Nav, barn og familie, flyktningtjenester og voksenopplæring. Gjennom disse tjenestene skal kommunalområdet bidra til helhetlige og koordinerte tilbud til kommunens innbyggere, med særlig ansvar for samfunnstemaer barn og unge, integrering og sosiale tjenester.

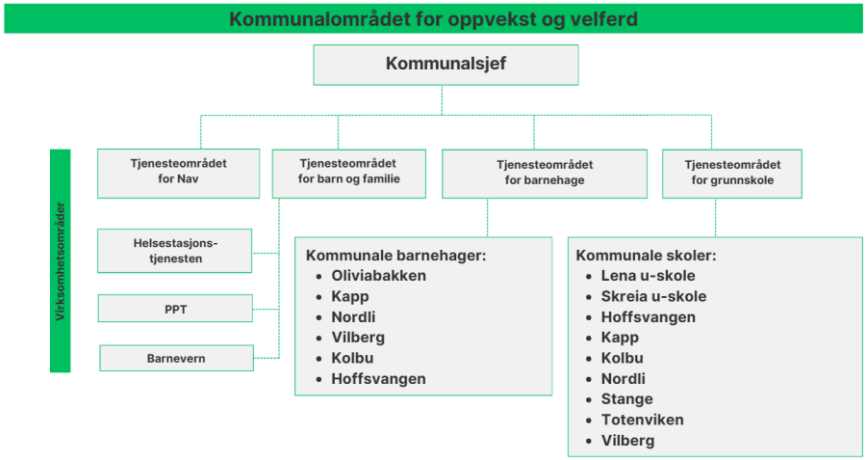

Tjenester innen voksenopplæring, bosetting og integrering leveres gjennom Gjøvik Toten kompetansesenter, som er et interkommunalt samarbeid mellom Gjøvik, Vestre Toten og Østre Toten kommuner. Vestre Toten kommune er vertskommune for samarbeidet. Kommunalområdet samarbeider tett med kompetansesenteret for å sikre god oppfølging, helhetlige tjenester og en god integrering av nyankomne innbyggere i Østre Toten.

Mange av innbyggerne som mottar tjenester fra oppvekst og velferd har behov som berører flere fagområder samtidig. Det legges derfor vekt på å sikre godt samarbeid og overganger mellom tjenestene, samt koordinert oppfølging av barn, unge og familier. Kommunalområdet samarbeider også med andre kommunalområder, statlige og regionale aktører, frivillige lag og organisasjoner – med mål om å finne løsninger på utfordringer som kommunen står ovenfor.

Under følger overordnede beskrivelser av de ulike tjenesteområdene.

210 Tjenesteområdet for barnehage

Tjenesteområdet for barnehage har ansvar for å sikre tilgjengelig, inkluderende og kvalitativt godt barnehagetilbud for kommunens barn. Tjenesteområdet omfatter både drift og utvikling av kommunale barnehager, myndighetsoppgaver etter barnehageloven og samarbeid med private barnehager i kommunen.

Kommunen har 6 kommunale og 6 private barnehager. Det er til sammen 630 barn i barnehagene, 295 i kommunale barnehager og 335 i private barnehager. Det er 243 barn under 3 år.

Per 15. desember 2025 hadde de kommunale barnehagene om lag 77 årsverk, mens de private barnehagene hadde 94 årsverk. Årsverkstallene inkluderer renhold, vaktmestertjenester og spesialpedagogisk hjelp. De private barnehagene har økt bemanningen sammenlignet med 2024, mens de kommunale barnehagene hadde en mindre reduksjon i antall årsverk. Alle barnehagene ligger tilnærmet på den nasjonale bemanningsnormen (3/6 barn per voksen) og pedagognormen (7/14 barn per pedagog).

Barnehagekontoret jobber sammen med de kommunale barnehagene med oppfølging av lederutviklingsprogrammet *Mind*, styrkebasert ledelse. Styrerne jobber også innad i barnehagene med dette programmet og med styrkebaserte tilbakemeldinger. Det jobbes mye med tilbakemeldingskultur i alle barnehager.

Barnehagekontoret, skolekontoret og PP-tjenesten jobber sammen om Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Arbeidet er organisert i nettverk sammen med rektorer og styrere, med tett oppfølging av Universitetet i Innlandet.

Se barnehagebarnet innenfra (SBI) er et satsningsområde både for barnehager og skoler i kommunen. Arbeidet styrker de ansattes relasjonskompetanse og legger til rette for trygge relasjoner, tydelige voksne og gode oppvekstvilkår for alle barn. SBI-arbeidet skal også sikre at barna møter de samme grunnverdiene gjennom hele utdanningsløpet. Målet er å fremme læring, utvikling og mestring.

Språk- lese- veilederutdanningen (SLV) ble startet høsten 2025. En pedagog fra hver av de kommunale barnehagene og tre pedagoger fra private barnehager deltar i utdanningen. I tillegg deltar pedagoger fra grunnskolene i kommunen. Etterutdanningen er organisert som et regionalt samarbeid og ledes av Unviersitetet i Innlandet.

Nøkkeltall for barnehage	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Barn i barnehage - antall	642	628	608	607	630
Barn under 3 år i barnehage - antall	213	218	218	247	243
Barn i kommunale barnehager - antall	308	306	294	286	295
Barn i private barnehager - antall	334	322	314	321	335
Årsverk kommunale barnehager - antall	79.21	85.98	82.12	82.29	76,8
Årsverk private barnehager - antall	90.92	90.94	88.67	90.91	94,4

Sum per barn 0-2 år utbetalt til private barnehager	225 203	224 977	242 378	257 294	292 534
Sum per barn 3-6 år utbetalt til private barnehager	107 912	108 028	118 484	128 861	150 948

220 Tjenesteområdet for grunnskole

Tjenesteområdet for grunnskole består av sju kommunale barneskoler, to kommunale ungdomsskoler, og en privat barne- og ungdomsskole.

Antall elever i grunnskolen har vært fallende de siste årene. Fra 2022 til 2025 er elevtallet redusert fra 1 555 til 1490 elever, en nedgang på 65 elever. Samtidig har antall årsverk til undervisningspersonale vært relativt stabilt, med 154,6 årsverk i 2025.

Rundt 38 elever bosatt i Østre Toten går på ulike privatskoler, hvorav syv er elever ved Toten Montessoriskole.

Nedgangen i elevtallet har vært større en reduksjonen i lærerressursene. Elevnedgangen er spredt på alle grunnskolene i kommunen, noe som begrenser muligheten til å redusere lærerressursene i samme takt som elevtallet går ned. Gruppestørrelsen på 1.-10. trinn er redusert fra 12,5 elever per lærer i 2022 til 11,8 elever per lærer i 2025. Gruppestørrelsen varierer mellom skolene og gjennomsnittstallet for kommunen gir derfor ikke et fullstendig bilde av lærertettheten ved den enkelte skole.

Andelen elever som mottar spesialundervisning har økt gradvis de siste årene, fra 7,9 prosent i 2022 til 8,9 prosent i 2025. Utviklingen indikerer at en større andel av elevene har behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging. Økningen i spesialundervisningen må ses i sammenheng med skolenes samlede ressursbruk og behovet for å sikre at elevene får et tilpasset opplæringstilbud innenfor tilgjengelige rammer.

Elevtallet pr. 1. september 2026 er 1470 elever, noe som tyder på fortsatt synkende elevtall på grunnskolen. I juni 2027 vil 142 elever gå ut av grunnskolen, mens antall elever som vil starte i 1. klasse august 2027 er forventet til å bli 121.

Nøkkeltall for skole	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Elever i grunnskolen	1555	1539	1536	1490
Årsverk undervisningspersonale (GSI-felt C26)	153,5	151,4	156,5	154,6
Gruppestørrelse, 1.-10. trinn (B) (mål på lærertetthet) *	12,5	12,4	12,0	11,8

Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	7,9	8,0	8,3	8,9

**gruppestørrelse må sees i sammenheng med ulike behov i elevgruppa*

310 Tjenesteområdet for Nav

Nav Østre Toten tilbyr tjenester etter Lov om folketrygd (folketrygdloven), Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV-loven) og Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven). Nav skal bidra til sosial og økonomisk trygghet, støtte innbyggerne i overgang til arbeid og aktivitet, og forebygge utenforskap. Pr 01.10.2026 er det 26 årsverk ved Nav Østre Toten fordelt på 27 ansatte, inkludert Nav-leder og to ansatte i midlertidige prosjektstillinger. 11,5 årsverk er statlig finansiert. Av de 14,5 kommunale årsverkene er 1,5 midlertidige prosjektstillinger.

De kommunale lovpålagte tjenestene til Nav Østre Toten omfatter blant annet økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogram (KVP), råd og veiledning, økonomisk rådgivning, frivillig forvaltning, midlertidig botilbud og individuell plan.

De statlige tjenestene omfatter oppfølging av arbeidssøkere, personer med nedsatt arbeidsevne og sykemeldte, samt samarbeid med arbeidsgivere og andre aktører for å få flere i arbeid. Nav forvalter også arbeidsrettede tiltak og virkemidler. Enkelte ytelser som foreldrepenger, barnetrygd, kontantstøtte og pensjon, forvaltes av andre enheter i Arbeids- og velferdsetaten.

I tillegg til de lovpålagte tjenestene prioriterer Nav Østre Toten flere lokale tiltak som skal bidra til arbeidsinkludering og forebygge utenforskap, særlig blant ungdom.

Gjennom IPS Ung tilbys ungdom med psykiske helseutfordringer og/ eller rusrelaterte problemer tett og individuelt tilpasset oppfølging med mål om økt mestring, utdanning og arbeid. Tiltaket er rettet mot personer under 30 år, med særlig vekt på ungdommer i alderen 16-20 år. Det er kapasitet til inntil 20 deltakere, og per august 2026 deltok 16 ungdommer i tiltaket.

Aktivitetsnøkkeltall – Nav	2022	2023	2024	2025
Sosialhjelpsmottakere (antall)	287	317	293	286
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold (antall)	101	105	101	108
Langtidssosialhjelpstilfeller 18-24 år (antall)	10	15	9	11
Langtidssosialhjelpstilfeller 25.29 år (antall)		10	9	9
Mottakere av kvalifiseringsstønad	21	21	15	22
Netto driftsutgifter (281) Ytelse til livsopphold – (i 1000 kroner)	9 832	12 634	16 425	19 258
Antall saker hvor det er gitt økonomisk rådgivning til pers. som ikke mottar økonomisk sosialhjelp.	67	50	57	44
Uføretrygdede, kjønn samlet, 18-29 år, samlede		7,0%	7,0%	
Andel uførepensjonister 16-66 år (prosent)	15,0%	15,4%	16,0%	15,7%

311 Tjenesteområdet for barn og familie

Tjenesteområdet for barn og familie omfatter helsestasjonstjenesten, barneverntjenesten og pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT). Tjenestene skal sammen bidra til at barn, unge og familier får nødvendig støtte, veiledning og oppfølging gjennom ulike faser i oppveksten. Målgruppen er gravide, barn, unge og familier som bor eller oppholder seg i Østre Toten kommune. Målet er å styrke det helsefremmende og forebyggende arbeidet og sikre tidlig, koordinert og helhetlig oppfølging når det er behov for det.

Fra 01.01.2026 er Østre Toten kommune vertskommune for den interkommunale Toten barneverntjeneste, som drives i samarbeid mellom Vestre Toten og Østre Toten kommuner. Etableringen av den interkommunale tjenesten har som mål å bidra til et mer robust fagmiljø, bedre utnyttelse av ressurser og kompetanse, samt økt kapasitet til å håndtere lovpålagte oppgaver. Samarbeidet legger bedre til rette for muligheter for spesialisering, kompetanseutvikling og erfaringsdeling på tvers av kommunegrensene.

Helsestasjonstjenesten flytter inn i felles lokaler i Silogata 20 på Lena, fra desember 2026. Tjenesten drives i dag fra både Lena og Skreia. Samlingen av tjenesten i en lokasjon forventes å gi bedre samhandling mellom fagmiljøene og en mer fleksibel og effektiv bruk av tilgjengelig kompetanse og ressurser.

Nøkkeltall barn og familie	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Helsestasjonstjenesten				
Antall barn født	142	143	116	136

Hjemmebesøk av helsesykepleier til nyfødt, innen 10 dager	120	130	114	132
Antall saker i familieteam	85	99	86	105
Skolehelsetjeneste; 1.trinn helsesamtaler	112	142	129	66
Skolehelsetjeneste; 8.trinn helsesamtale	142	173	136	125
PPT				
Antall aktive saker	380	368	336	214
Nye personsaker PPT	163	110	86	83
Avsluttede personsaker	101	108	147	84
Barneverntjenesten, Østre Toten tall				
Barn med bekymringsmelding ifht barnebefolkning	3,70 %	4,20 %	4 %	4,60 %
Bekymringsmeldinger til barneverntjenesten	195	213	169	198
Undersøkelsessaker m/ konklusjon hjelpetiltak	30	23	24	26
Hjelpetiltak totalt	42	40	40	30
Frivillige plasseringer (i løpet av året*)	16	7	5	9
Ettervern	8	8	10	9
Omsorgstiltak totalt	22	21	21	24

Fosterhjem, inkl frivillige plassering	39	19	20	23
Antall barn i beredskapshjem (i løpet av året*)	2	1	4	6
Antall barn i institusjon (i løpet av året*)	3	5	2	5

Gjøvik Toten kompetansesenter

Fra 1. august 2026 leveres kommunens tjenester innen bosetting, integrering og voksenopplæring gjennom Gjøvik Toten kompetansesenter. Kompetansesenteret er et interkommunalt samarbeid mellom Gjøvik, Vestre Toten og Østre Toten kommuner, med Vestre Toten kommune som vertskommune. Virksomheten drives i dag fra midlertidige lokaler på Gjøvik, og skal på sikt samlokaliseres i permanente lokaler på Sagatunet på Raufoss.

Kommunalområdet for oppvekst og velferd har ansvar for tjenestetilbudet og oppfølging av det interkommunale samarbeidet.

Utfordringer og strategi

Utfordringer

Demografiske endringer med synkende barnetall og flere eldre innbyggere endrer både tjenestebehovet og de økonomiske forutsetningene for Østre Toten kommune. For kommunalområdet for oppvekst og velferd innebærer dette lavere inntekter, økte krav til prioritering og behov for å tilpasse tjenestestrukturen til faktisk og framtidig behov. Målet er å sikre bærekraftige tjenester og et likeverdig tilbud med god kvalitet også i årene som kommer.

Kommunalområdet for oppvekst og velferd står foran betydelige endringer i økonomisk handlingsrom i planperioden. I 2027 blir den økonomiske rammen om lag 20 millioner kroner lavere enn forventet forbruk i 2026. Dette innebærer omfattende innsparinger, blant annet en reduksjon i stillingsressurser på 16 årsverk. I perioden 2028–2030 reduseres rammen for oppvekst og velferd ytterligere med 5 millioner kroner årlig som følge av demografiske endringer.

Den største utfordringen blir å opprettholde forsvarlige tjenester til barn, unge og familier med færre ansatte og mindre økonomisk handlingsrom. Når bemanningen reduseres, forsvinner ikke oppgavene i samme takt. Dette øker presset på virksomheter i kommunalområdet, gjør tjenestene mer sårbare ved fravær og utfordrer evnen til å opprettholde robuste fagmiljøer. Samtidig må vi ivareta ansatte, arbeidsmiljø og tjenestekvalitet gjennom en krevende omstillingsperiode.

En annen sentral utfordring er at vi må prioritere mellom oppgaver og tjenester som alle har verdi og betydning. Utfordringen ligger ikke i å fjerne unødvendige oppgaver, men i å avgjøre hvilke oppgaver som må prioriteres høyest, hva som kan reduseres eller organiseres på en annen måte og hva det ikke lenger vil være rom for å videreføre. Dette innebærer krevende avveininger, fordi flere av tilbudene som vurderes redusert eller avviklet har dokumentert effekt og gir positive resultater for innbyggerne.

Kommunalområdet står også overfor et økende forventningsgap mellom behovene og ambisjonene for tjenestene, og ressursene som er tilgjengelige. Forventningene til tilgjengelige, fleksible og individuelt tilpassede tjenester består, samtidig som handlingsrommet blir mindre. Det vil bli mer krevende å opprettholde dagens nivå på tjenesteomfang, tilgjengelighet og fleksibilitet, og det vil være nødvendig med tydeligere prioriteringer mellom kvalitet, kapasitet og ressursbruk.

Samtidig skal kommunalområdet holde fast ved de langsiktige målene om tidlig innsats, forebygging og helhetlig oppfølging. På kort sikt kan det likevel være nødvendig å gjennomføre tiltak som reduserer kapasiteten også på områder som bidrar til å forebygge større utfordringer senere. Dette skaper en krevende balansegang mellom faglige mål og økonomisk bærekraft.

Samlet sett handler utfordringsbildet om å sikre økonomisk bærekraft, opprettholde forsvarlige tjenester og gjennomføre nødvendige omstillinger på en måte som ivaretar både ansatte og innbyggere. Dette vil kreve tydelige prioriteringer, nye arbeidsmåter og en mer målrettet bruk av de ressursene som er tilgjengelige.

210 Tjenesteområdet for barnehage

Barnehageområdet møter flere utfordringer de kommende årene. Etter noen år med nedgang økte barnetallet igjen i 2025. Fødselstallene i 2026 er forventet å ligge på nivå med 2025. Behovet for barnehageplasser er fortsatt høyt, og kapasiteten må tilpasses svingninger i barnetallet. Samtidig ønsker mange familier mulighet til å få barnehageplass gjennom hele året. Dagens økonomiske rammer gir imidlertid begrenset handlingsrom til å tilby barnehageplass utover hovedopptaket.

Kommunen har ledig barnehagekapasitet målt i areal, men ikke nødvendigvis i bemanning. Personalressurser må til enhver tid tilpasses pedagog- og bemanningsnormen. Endringer i barnetall eller oppsigelser av plasser får derfor direkte konsekvenser for bemanningen i den enkelte barnehage. I de minste barnehagene kan dette også utfordre kvaliteten fordi fagmiljøene blir små.

Overkapasitet på barnehageplasser har ført til økt konkurranse mellom barnehagene. Samtidig skaper den pågående diskusjonen om framtidig barnehagestruktur usikkerhet for ansatte og ledelse i kommunale virksomheter. Når det over tid er foreslått strukturendringer uten at det er tatt endelige beslutninger, blir det vanskeligere å planlegge langsiktig og skape forutsigbarhet.

Bemanningssituasjonen er også krevende. Grunnbemanningen oppleves som knapp, særlig med tanke på planleggingstid, møter og pauser. Høyt sykefravær og mangel på vikarer gjør utfordringen større og påvirker den daglige driften.

Rekruttering har blitt en økende utfordring. Det har vært situasjoner der det var krevende å få kvalifiserte søkere til enkelte stillinger, og mange av dagens ansatte vil gå av med pensjon i løpet av de neste ti årene. Samtidig utdannes det færre barnehagelærere og fagarbeidere enn tidligere.

I tillegg skaper ny finansieringsordning for private barnehager usikkerhet. Endringer i regelverket vil få betydning for både de private barnehagene og kommunens videre planlegging.

220 Tjenesteområdet for grunnskole

Elevtallsprognosene viser en nedgang i grunnskolen fram mot 2030. Nedgangen vil først merkes på barnetrinnet, ettersom de mindre årskullene kommer inn i skolen der. På ungdomstrinnet vil utviklingen komme noe senere, når de samme årskullene går videre fra barnetrinnet. Selv om tidspunktet for nedgangen er forskjellig, er den prosentvise reduksjonen på lengre sikt omtrent like stor på begge trinn.

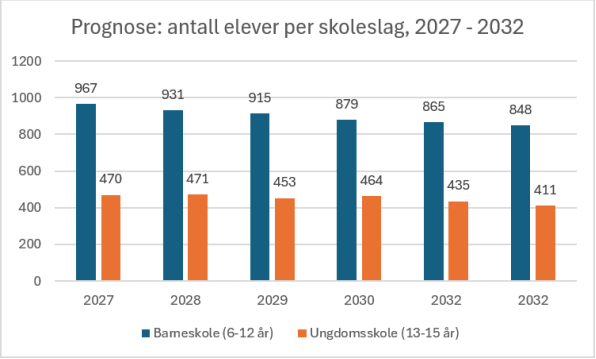

Utfordringsbildet for grunnskolen i Østre Toten er knyttet til fallende elevtall, økende kompleksitet i elevenes behov og et strammere økonomisk handlingsrom. Dagens skolestruktur er i stor grad tilpasset et høyere elevtall enn kommunen forventes å ha i årene framover, noe som begrenser muligheten for effektiv ressursbruk og bærekraftig drift.

Samtidig opplever skolene en økende andel elever med sammensatte utfordringer, herunder psykiske helseutfordringer og behov for omfattende tilrettelegging. Dette stiller større krav til kompetanse, tverrfaglig samarbeid og økonomiske ressurser. Utviklingen bidrar også til økt arbeidsbelastning for ansatte og utfordrer arbeidsmiljøet.

Små fagmiljøer ved flere skoler gir økt sårbarhet ved fravær og gjør det mer krevende å sikre likeverdig kvalitet i tilbudet. I tillegg er det behov for sterkere samhandling mellom skole og øvrige tjenester for å sikre helhetlig oppfølging av barn og unge med sammensatte behov.

Eksterne rammeendringer som statlige ordninger og nye forventninger til tjenestene, bidrar ytterligere til økte kostnader og redusert lokalt handlingsrom.

Samlet sett viser utfordringene at det blir krevende å få aktivitet og økonomi til å gå opp uten å gjøre endringer i struktur og organisering. For å sikre framtidig kvalitet, likeverdighet og bærekraft i tjenestene er det behov for en helhetlig gjennomgang av hvordan ressurser, kompetanse og kapasitet organiseres innen oppvekstområdet.

310 Tjenesteområdet for Nav

Nav Østre Toten opplever en økende andel innbyggere med behov for bistand til å komme i arbeid og oppnå økonomisk selvstendighet. Flere brukere har sammensatte utfordringer knyttet til helse, kompetanse, språk og tilknytning til arbeidslivet, og har behov for tett og langvarig oppfølging fra både Nav og andre kommunale tjenester.

Antallet personer som mottar økonomisk sosialhjelp har vært relativt stabilt de siste årene. Samtidig har det skjedd endringer i sammensetningen av mottakergruppen, og flere har omfattende og langvarige bistandsbehov. Utviklingen må ses i sammenheng med økte levekostnader, flere mottakere med sammensatte utfordringer og et økende antall flyktninger og innvandrere som har behov for økonomisk hjelp over tid. For enkelte er økonomisk sosialhjelp den eneste tilgjengelige inntektssikringen. Figuren under viser antall personer i ulike aldersgrupper som har økonomisk sosialhjelp som sin viktigste kilde til livsopphold. For flyktninger viser tallene hvor mange av det totale antallet registrerte som mottar sosialhjelp ved hvert årstall. Utviklingen viser et økende press på sosialhjelpsområdet, der flyktninger utgjør en stadig større andel av mottakerne over tid.

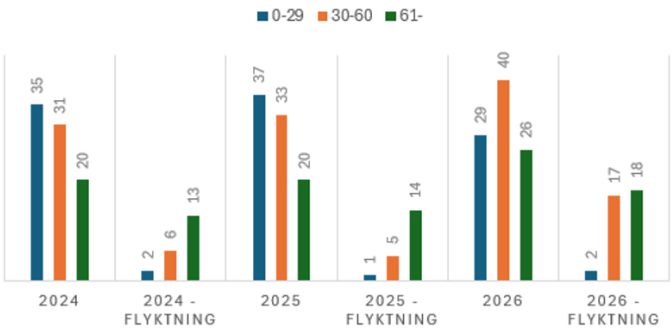

Antall mottakere av økonomisk hjelp som viktigste kilde til livsopphold, januar-august i 2024, 2025 og 2026.

Flere mottakere har behov for tett oppfølging, økonomisk veiledning og koordinering med andre tjenester. Dette medfører økt ressursbehov både i brukeroppfølgingen og i den lovpålagte saksbehandlingen. En særlig utfordring er at enkelte flyktninger og innvandrere har begrensede muligheter til å bli selvforsørget på grunn av alder, helseutfordringer eller manglende forutsetninger for deltakelse i arbeidslivet, noe som bidrar til økt press på kommunens økonomi.

Utenforskap blant unge voksne er også en betydelig utfordring. Mange har lav utdanning, svak tilknytning til arbeidslivet og psykiske helseutfordringer. Uten tidlig og målrettet innsats er risikoen høy for varig utenforskap, langvarig avhengighet av offentlige ytelser og lav yrkesdeltakelse.

Nav Østre Toten har et tydelig fokus på å få flere i arbeid, utdanning eller annen aktivitet som kan bidra til økt selvstendighet. Samtidig øker behovet for oppfølging av innbyggere som står langt fra arbeidslivet. Utviklingen understreker betydningen av tidlig innsats, særlig overfor unge voksne, for å forebygge utenforskap og styrke framtidig deltakelse i arbeidslivet.

311 Tjenesteområdet for barn og familie

Tjenesteområdet for barn og familie må håndtere flere utviklingstrekk som vil påvirke tjenestene og ressursbehovet i planperioden. Det er krevende å rekruttere ansatte med riktig kompetanse. Samtidig øker både saksmengden og kompleksiteten i sakene, noe som legger press på tjenestenes kapasitet. Sårbar bemanning, vakante stillinger og sykefravær gir økt belastning på ansatte og reduserer handlingsrommet for forebyggende og systemrettet arbeid.

Det er økende forventninger til tverrfaglig samarbeid, tidlig innsats og helhetlige tjenester til barn, unge og familier. Dette skal ivaretas parallelt med lovpålagte oppgaver, tjenesteutvikling og omstillingsarbeid. Redusert kapasitet til forebyggende arbeid, blant annet i PPT, kan over tid bidra til økt behov for individrettede tiltak og sakkyndige vurderinger.

Tjenestene skal bidra til likeverdige tilbud uavhengig av innbyggernes bosted, men dagens struktur og ulikheter i elevgrunnlag utfordrer dette målet. Dette gjelder særlig skolehelsetjenesten, der elevenes tilgang til helsesykepleier varierer mellom skolene.

Barneverntjenesten har utfordringer knyttet til uforutsigbar aktivitet, økende kompleksitet i sakene og høye kostnader til individuelle tiltak. Samtidig er det utfordrende å rekruttere fosterhjem. Den nyetablerte interkommunale Toten barneverntjeneste er en styrke for samarbeidskommunene, men det tar tid å bygge en stødig og faglig sterk organisasjon og realisere gevinstene av samarbeidet.

For å møte utfordringene i planperioden er det fortsatt behov for satsing på kompetanse, forebyggende arbeid, tverrfaglig samhandling og utvikling av organisasjonen.

Tjenester innen bosetting, integrering og voksenopplæring

Planperioden vil preges av behovet for å videreutvikle den interkommunale tjenesten, realisere forventede gevinster og samtidig håndtere utfordringer knyttet til varierende bosettingsbehov og måloppnåelse i arbeidet med å kvalifisere flyktninger til utdanning eller arbeid.

Etableringen av Gjøvik Toten kompetansesenter gir muligheter for et mer robust fagmiljø og bedre og mer fleksibel ressursutnyttelse på tvers av kommunene. Samtidig vil de første årene av planperioden være preget av arbeid med å utvikle den nye organisasjonen, etablere felles arbeidsformer og realisere de gevinstene som ligger til grunn for samarbeidet. Dette krever tid, kapasitet og målrettet oppfølging.

En sentral utfordring er usikkerheten knyttet til årlig bosettingsbehov. Nasjonale føringer og internasjonale forhold kan føre til raske endringer i behovet for bosetting. Dette gjør det krevende å planlegge kapasitet, kompetanse og ressursbruk over tid. Tabellen nedenfor viser endringer i antall bosettinger kommunen har blitt anmodet om de siste 6 årene, samt kommunens bosettingsvedtak og bosettingsresultater.

Anmodning og bosetting: Østre Toten kommune	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Opprinnelig anmodning om bosetting	-	12	-	-	55	
Anmodning om bosetting	10	65	80	100	43	45
Vedtak om bosetting	10	65	80	100	43	30
Faktisk bosetting	10	67	76	89	43	15 (pr. 01.09.26)

Tilgang på egnede boliger er en annen utfordring. Begrenset tilgang på boliger påvirker kommunens mulighet til å gjennomføre vedtatt bosetting og sikre en god start for nyankomne innbyggere.

Østre Toten kommune har de siste årene hatt stabile resultater når det gjelder overgang til arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram, jf. tabellen under. Samtidig er det fortsatt en utfordring å få en større andel deltakere over i arbeid eller utdanning etter endt kvalifisering. Mange har behov for omfattende kvalifisering og tett oppfølging før de kan bli selvforsørget, noe som stiller krav til et godt samarbeid mellom kompetansesenteret, Nav Østre Toten, arbeidsgivere og øvrige kommunale tjenester.

Resultater ved endt introduksjonsprogram: Østre Toten kommune	2021	2022	2023	2024	2025
Antall personer avsluttet i introduksjonsprogrammet*	8	8	30	38	43
Andel i arbeid eller utdanning utover grunnskole (%)	37,5	50	50	50	44,19
Andel - annet (%)	63,5	50	50	50	55,81

**Deltakere som avsluttet/ avbrøt programmet på grunn av flytting er ikke tatt med i tallgrunnlaget*

Strategi

Kommunalområdet for oppvekst og velferd står overfor flere utviklingstrekk som vil påvirke tjenestene i årene framover. Strammere økonomiske rammer, økende kompleksitet i brukernes behov, utfordringer med rekruttering og kompetanse, høyere forventninger til tjenestene og behov for sterkere samordning gjør at vi må prioritere annerledes enn tidligere. Målet er å sikre gode og bærekraftige tjenester også i framtiden.

Tydeligere prioritering av kjerneoppgavene
I planperioden skal ressursene i større grad rettes mot kommunens kjerneoppgaver. Tiltak og aktiviteter som i begrenset grad bidrar til læring, mestring, inkludering, arbeid og selvstendighet må vurderes opp mot tjenester som er lovpålagte eller har dokumentert effekt.

Dette innebærer at kommunen må være tydeligere på hva innbyggerne kan forvente av tjenestene, og samtidig ha større fokus på hva den enkelte, familien og nettverket kan bidra med selv. Innbyggerne vil oppleve tydeligere prioriteringer og klarere forventningsavklaringer.

Tilgjengelige tjenester innenfor bærekraftige rammer
Kommunalområdet skal sikre tilgjengelige og faglig gode tjenester innenfor de rammene kommunen har til rådighet. Innbyggernes forventninger til tilgjengelighet, fleksibilitet og individuelt tilpassede tjenester vil fortsatt være høye. Kommunalområdet må derfor prioritere å opprettholde gode og stabile kjernetjenester framfor å utvide eller etablere nye tilbud som binder opp ressurser over tid.

Innbyggerne vil fortsatt ha tilgang til kommunens tjenester, men det kan bli mindre rom for utvidede tilbud, økt tilgjengelighet eller nye tiltak utover det som er nødvendig for å levere gode og stabile kjernetjenester.

Kunnskapsbaserte tiltak og riktig ressursbruk
Kommunalområdet skal i større grad prioritere tiltak og arbeidsmåter som har dokumentert effekt. Når ressursene er begrensede, må innsatsen rettes mot tiltak som bidrar til læring, mestring, inkludering, selvstendighet og deltakelse i arbeid eller utdanning.

Dette innebærer at tiltak, tilbud og arbeidsformer må vurderes jevnlig opp mot hvilke resultater de gir. Tiltak med begrenset effekt skal i mindre grad prioriteres, mens ressurser skal flyttes til innsats som gir dokumenterte resultater for barn, unge og familier. Målet er å sikre best mulig effekt av de ressursene kommunen disponerer.

Tidligere innsats og sterkere fellesskap
En sentral strategi i planperioden er å forebygge mer og reparere mindre. Innsatsen skal i større grad rettes mot tidlig identifisering av utfordringer, forebyggende arbeid og tiltak som styrker barn, unge og familier før utfordringene blir store.

Kommunalområdet skal samtidig i større grad flytte innsatsen fra individ til fellesskap. Det betyr ikke at vi skal gi mindre hjelp, men at hjelpen oftere skal gis gjennom robuste barnehage- og skolemiljøer, foreldrefellesskap og nærmiljøer som inkluderer flere. Flere skal få nødvendig støtte gjennom de ordinære tilbudene, og fellesskapsbaserte løsninger skal prioriteres der dette gir like gode eller bedre resultater enn individuelle tiltak.

Individuelle tiltak skal fortsatt benyttes når det er nødvendig, men hovedretningen er at flere barn og unge skal oppleve mestring, tilhørighet og utvikling i de ordinære fellesskapene. For innbyggerne vil dette innebære at hjelpen i større grad gis tidlig og nærmere de arenaene hvor de lever sine liv, samtidig som ressursene brukes på en måte som kommer flere til gode.

Mer samordnede tjenester
Barn, unge og familier møter kommunen som én helhet. Derfor skal tjenestene samarbeide tettere på tvers av fagområder og virksomheter. BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) skal være en sentral arbeidsmåte for å koordinere innsatsen rundt barn og familier som har behov for oppfølging fra flere tjenester.

Målet er at innbyggerne skal slippe å fortelle den samme historien flere ganger og oppleve bedre sammenheng mellom tjenestene. Riktig hjelp skal gis tidligere, og ressursene skal brukes mer effektivt.

Kompetanse og fagmiljøer som virkemiddel
Tilgang på kvalifisert arbeidskraft vil være en av de største utfordringene de kommende årene. Kommunalområdet skal derfor prioritere tiltak som bidrar til å rekruttere, beholde og utvikle ansatte.

Vi skal bygge sterkere fagmiljøer, bruke kompetansen mer målrettet på tvers av tjenestene og satse på videreutdanning og intern kompetanseutvikling. Samtidig skal vi arbeide systematisk for å redusere sykefravær og styrke nærværet. Innbyggerne skal møte stabile tjenester med kompetente medarbeidere.

Arbeid, deltakelse og selvstendighet
Arbeid og utdanning er de viktigste virkemidlene for å forebygge utenforskap og styrke den enkeltes mulighet til å være økonomisk selvstendig. Kommunalområdet skal derfor prioritere kvalifiserings- og inkluderingsarbeidet overfor unge under 30 år, innbyggere med innvandrerbakgrunn og andre grupper med høy risiko for å falle utenfor arbeid og utdanning.

Gjennom tidlig oppfølging, målrettede kvalifiseringstiltak, tett samarbeid med arbeidsgivere og god samhandling mellom kommunale tjenester skal flere få nødvendig kompetanse og støtte til å komme i arbeid eller utdanning. Målet er at flere skal delta i arbeidslivet, mestre egen hverdag og forsørge seg selv. Dette skal styrke den enkeltes mulighet til å være selvstendig og redusere behovet for offentlige ytelser over tid.

For innbyggerne vil dette innebære tidligere oppfølging, tydeligere forventninger og større vekt på tiltak som gir varig tilknytning til arbeid eller utdanning.

Støtte til foreldre og familier
Foreldre er de viktigste personene i barns liv. Kommunalområdet skal derfor styrke arbeidet med foreldrestøtte, veiledning og lavterskeltilbud som kan bidra til trygge oppvekstvilkår og robuste familier.

Ved å støtte familiene tidligere kan vi bidra til bedre psykisk helse, økt mestring og redusert behov for mer omfattende tjenester senere. Innbyggerne skal oppleve lettere tilgang til råd, støtte og veiledning når behov oppstår.

En bærekraftig utvikling av tjenestene
Kommunalområdet må tilpasse driften til de økonomiske rammene som er tilgjengelige. Derfor er prinsippet om å justere drift før struktur en viktig del av planperioden. Ressurser, organisering og arbeidsmåter må vurderes fortløpende for å sikre at mest mulig av ressursene kommer innbyggerne til gode.

Målet er å bruke ressursene på en måte som gir størst mulig effekt. Dersom vi lykkes med denne retningen, skal innbyggerne oppleve mer samordnede tjenester, tidligere hjelp, sterkere fagmiljøer og bedre utnyttelse av kommunens samlede ressurser.

Delmålsbeskrivelse

Alle barn skal ha tilgang på barnehageplass av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til grunnskolen

Tilgang på barnehageplass ivaretas som en del av kommunens ordinære drift og lovpålagte oppgaver. I perioden 2027–2030 flyttes det strategiske fokuset fra tilgjengelighet til innhold og utvikling av robuste barn. Vi skal tilpasse barnehagestrukturen til de demografiske endringene for å sikre robuste fagmiljøer som tåler sårbarhet, og som garanterer en bærekraftig ressursutnyttelse i en tid med stram økonomi.

Barnehagen skal være en arena for livsmestring, der kompetente ansatte i trygge og inkluderende fellesskap støtter barnas sosiale og faglige utvikling. Ved å styrke det tverrfaglige samarbeidet og bruke BTI-modellen aktivt, skal vi sikre helhet og sammenheng i barnas utviklingsløp og legge til rette for trygge overganger til skolen.

Barn og unge skal utvikle kompetanse for framtiden

Barn og unge i Østre Toten kommune skal utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å mestre et samfunn i endring. Dette innebærer å styrke både faglige, sosiale og emosjonelle ferdigheter, med særlig vekt på livsmestring, selvstendighet og evne til å ta gode valg.

Gjennom å bygge robusthet og motstandskraft skal barn og unge bli bedre rustet til å håndtere utfordringer og ivareta egen fysisk og psykisk helse. Samtidig skal de utvikle kompetanse som er relevant for fremtidens arbeidsliv. Delmålet forutsetter også en bærekraftig barnehage- og skolestruktur som sikrer sterke fagmiljøer og et likeverdig tilbud, og retter innsatsen mot tidlig innsats og forebygging.

Barn og unge skal utvikle relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap

Barn og unge i ØTK skal utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å møte et arbeidsliv i endring, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap. Kommunen skal bidra til å stimulere til nysgjerrighet og utforskertrang, blant annet gjennom samarbeid med relevante utdanningsmiljøer der det er hensiktsmessig, og legge til rette for yrkesvalg innen områder med stort samfunnsbehov, inkludert lærlingplasser. Kommunen skal etterstrebe aktivt

samarbeid med næringslivet og arbeidsgivere, slik at flere unge får utvikle kompetanse som er etterspurt i arbeidsmarkedet, og sikre utdanningsvalg som gir reell kvalifisering og stabil arbeidstilknytning.

Oppvekstjenestene skal gi tidlig og tilpasset støtte slik at barn og unge får best mulig utvikling og læring. Når vi fanger opp utfordringer tidlig og gir riktig hjelp, øker sjansen for at barn og unge lærer, mestrer og fullfører utdanning eller kommer i arbeid. Dette er helt avgjørende for å skape et inkluderende oppvekstmiljø og gi barn og unge verktøyene de trenger for å lykkes i fremtidens samfunn og arbeidsliv.

I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar, uavhengig av etnisk bakgrunn

Integreringsarbeidet skal styrkes gjennom utvikling av tiltak som fremmer deltakelse i arbeids- og samfunnsliv, medborgerskap og mangfoldskompetanse i hele organisasjonen. Barn og unge med innvandrerbakgrunn skal få like muligheter til å delta i skole, fritid og fellesskap – og kommunen skal legge til rette for møteplasser og aktiviteter som bygger bro mellom ulike grupper i samfunnet.

Kommunen skal være en aktiv aktør i arbeidet med etablering av et interkommunalt kompetansesenter for bosetting og kvalifisering av flyktninger. Senteret skal bidra til helhetlig og koordinert oppfølging, med mål om at flere kommer i arbeid og blir selvforsørget.

Innbyggere som mottar helse1tjenester skal kunne leve aktive og selvstendige liv, ta medansvar for egen helse og delta i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetninger og behov

Kommunen skal legge til rette for at innbyggere som mottar helsetjenester lever aktive og selvstendige liv. Tjenestene skal bygge på mestring, forebygging og brukermedvirkning, der den enkelte får støtte til å ta ansvar for egen helse ut fra egne forutsetninger. Gjennom tverrfaglig samarbeid, partnerskap med frivilligheten og bruk av velferdsteknologi skal vi utvikle helhetlige, trygge og fleksible tjenester som gir økt livskvalitet og deltakelse

Innbyggerne skal ha tilgang til helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid

Kommunen skal sikre at innbyggerne får helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid. Gjennom kompetente medarbeidere, tverrfaglig samarbeid og systematisk kvalitetsarbeid skal tjenestene være trygge, koordinerte og basert på oppdatert kunnskap. Målet er å møte innbyggernes behov på en faglig solid, effektiv og omsorgsfull måte.

Østre Toten kommune skal ha en organisasjonskultur som fremmer samarbeid og samhandling

Helse og Mestring skal bidra til en organisasjonskultur som fremmer samarbeid, læring og samhandling på tvers av enheter og fagområder. Gjennom åpenhet, tillit og felles mål skal vi utvikle en arbeidskultur der kompetanse deles, ansvar tas, og alle bidrar til helhetlige og bærekraftige tjenester for innbyggerne.

Østre Toten kommune skal ha medarbeidere og ledere som jobber sammen for å finne de beste måtene å løse kommunens samfunnsoppdrag på

For å lykkes med samfunnsoppdraget vårt, må vi utvikle en kultur preget av samarbeid, tillit og felles ansvar. Dette delmålet handler om å styrke samspillet mellom medarbeidere og ledere, slik at vi sammen finner gode og bærekraftige løsninger på komplekse utfordringer. Vi skal legge til rette for åpen dialog, kunnskapsdeling og kontinuerlig læring på tvers av fag og enheter. Gjennom involvering, medvirkning og felles målforståelse skal vi bygge en organisasjon som er både handlekraftig og tilpasningsdyktig – til det beste for innbyggerne i Østre Toten.

Østre Toten kommune skal ha tilstrekkelig med kvalifisert arbeidskraft

Det er økende konkurranse om de beste ressursene. Kommunen må løse oppdraget sitt på nye måter, med mindre ressurser og færre med spisskompetanse. For å sikre tilstrekkelig med arbeidskraft må organisasjonen jobbe med både å utvikle, beholde og rekruttere ansatte innenfor alle fagområdet, med særlig fokus på kritiske funksjoner som helse, omsorg, oppvekst og tekniske tjenester. Ansatte må jobbe mer på tvers, og ressursene må benyttes på nye måter. Dette innebærer strategisk arbeid med kompetanseutvikling, rekruttering, og omdømmebygging. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver som tilbyr gode arbeidsvilkår, faglig utvikling og et inkluderende arbeidsmiljø.

Østre Toten kommune skal sikre de ansattes rettigheter, og ha et trygt arbeidsmiljø der ansatte kjenner seg verdsatte og godt ivaretatt

Ansatte skal oppleve at deres rettigheter blir respektert og fulgt opp. De skal ha et arbeidsmiljø som er preget av åpenhet, tillit og god kommunikasjon, og opplever gruppepsykologisk trygghet på jobben. Medarbeiderundersøkelser skal vise høy grad av tilfredshet og opplevelse av trygghet.

Østre Toten kommune skal være åpen, tydelig og tilgjengelig i sin kommunikasjon

Alle kommunalområdene skal bruke vedtatt kommunikasjonstrategi som et verktøy.

Østre Toten skal ha trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestringsevne, tilhørighet og god helse

Østre Toten skal sikre trygge og gode oppvekstmiljøer som fremmer læring, utvikling og mestring gjennom stabile relasjoner, inkluderende fellesskap og tilstedeværende voksne.

Kommunen skal tilby et helhetlig opplæringsløp med vekt på tidlig innsats, og styrke foresattes rolle som sentrale støttespillere. For å sikre kvalitet i læring og utvikling, skal det legges til rette for bærekraftige barnehage- og skolestrukturer med robuste fagmiljøer. Fritidsaktiviteter skal være tilgjengelige for alle.

Barn og unge skal utvikle robusthet og evne til å håndtere utfordringer, samtidig som kommunen prioriterer målrettede tiltak og bærekraftige tjenester med god kvalitet.

Målet er et inkluderende oppvekstmiljø som gir barn og unge trygghet, tilhørighet og et godt grunnlag for videre liv.

Østre Toten skal være et godt lokalsamfunn å bo, leve og vokse opp i

I perioden 2027–2030 skal kommunen videreutvikles som et trygt og inkluderende lokalsamfunn med møteplasser og et allsidig kultur- og fritidstilbud for alle aldersgrupper. Kommunen skal fortsatt legge til rette for fellesskap og aktivitet, men med en dreining der innbyggernes eget ansvar, engasjement og mestring styrkes.

Som en aktiv medspiller skal kommunen støtte opp under frivillighet, foreldreengasjement og lokalt initiativ, samtidig som barn og unge gis reell mulighet til å medvirke i utviklingen av tjenester, aktiviteter og nærmiljø. Slik styrkes både tilhørighet og eierskap til lokalsamfunnet.

Gjennom tidlig innsats og vekt på livsmestring skal et inkluderende fritidstilbud bidra til trivsel, fellesskap og robuste oppvekstmiljøer, og gjøre Østre Toten til et attraktivt og bærekraftig sted å vokse opp på, innenfor de ressursene kommunen har.

Østre Toten-samfunnet skal arbeide helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død

Østre Toten-samfunnet skal fremme helse og forebygge sykdom gjennom innsats på tvers av kommunalområder. Ved å styrke fellesskap, inkludering og deltakelse skal vi motvirke utenforskap og bidra til at flere opplever god livskvalitet. Et helsefremmende lokalsamfunn skal redusere risikoen for sykdom og tidlig død, og legge grunnlaget for god helse for alle.

Strategi for å nå mål (liste)

Strategier

Styrke klima og miljø som tema i barnehager og skoler.
Tilrettelegge for et godt psykososialt leke- og læringsmiljø på alle arenaer.
Styrke det tverrfaglige og innovative arbeidet for å utvikle effektive tjenester til barn, unge og deres familier.
Tilrettelegge for at barn og unge får utvikle sine ulike innovative ferdigheter med fokus på å fremme nysgjerrighet, utforskertrang og kreativitet.
Samarbeide med aktører innen forskning/utdanning slik at unge kan utvikle og tilegne seg ny og relevant kompetanse.
Ha en skole- og barnehagestruktur som sikrer et godt og likeverdig tilbud til alle både faglig og sosialt, og som er økonomisk bærekraftig.
Stimulere unge til å utdanne seg innen sektorer med spesielt stort bemanningsbehov.
Videreutvikle samarbeid på tvers av enheter og sektorer med utgangspunkt i felles måloppnåelse, god ressursutnyttelse og å spille hverandre gode.

Sammendrag budsjett

Kommunens langsiktige mål er å styrke tidlig innsats, forebygging og helhetlig oppfølging. Vi vet at tidlig innsats ofte gir bedre resultater for den enkelte og kan redusere behovet for mer omfattende tjenester senere. Samtidig står kommunen i en økonomisk situasjon som gjør det nødvendig å redusere kostnader på kort sikt. Det innebærer at også noen tiltak og funksjoner som bidrar til tidlig innsats må vurderes redusert eller tatt bort.

Dette betyr ikke at kommunen endrer retning eller ambisjonsnivå. Tidlig innsats skal fortsatt være et bærende prinsipp for utviklingen av tjenestene. Utfordringen i planperioden er at ønsket faglig utvikling må balanseres mot kravet om økonomisk bærekraft.

Tiltakene som er lagt fram er ikke uttrykk for hva kommunen ønsker å redusere, men hvilke tiltak som vurderes som nødvendige for å tilpasse driften til de økonomiske rammene. Det er kjent at enkelte av tiltakene kan gi uheldige konsekvenser og medføre at noen gevinster av tidlig innsats svekkes. Likevel vurderes de som nødvendige fordi de gir den økonomiske effekten som må oppnås på kort sikt.

Nedenfor beskrives tiltak som har økonomisk effekt i 2027. Tiltakene presenteres med en overordnet vurdering av konsekvenser.

Endringer i bemanning og årsverk

Kommunalområdet skal redusere bemanning med 16 årsverk i 2027, som konsekvens av kommunestyrevedtak om ansettelsesstopp og ansettelseskontroll gjort i juni 2026.

For å gjennomføre vedtaket om reduksjon i stillinger benytter kommunalområdet først og fremst naturlig avgang og vurderer om ledige stillinger skal erstattes. Gjennom hele 2026 har det også vært ført en restriktiv praksis for bruk av vikarer, ekstrahjelp og andre midlertidige bemanningsløsninger. Kommunalområdet vil videreføre restriktiv praksis med bruk av vikarer og ekstrahjelp i 2027. Ressursene blir i større grad prioritert til lovpålagte oppgaver, mens enkelte ikke-lovpålagte tilbud blir redusert. Kravene til pedagog- og lærernorm vil fortsatt oppfylles, men ressursene må utnyttes mer effektivt enn tidligere.

Arbeidet med ytterligere tilpasninger fortsetter inn i 2027. Alle ledige stillinger vurderes nøye før de eventuelt lyses ut, og intern rekruttering er hovedregelen. Det er gjennomført en kartlegging av hvilke stillingsreduksjoner som kan gi nødvendig økonomisk effekt samtidig som risiko og konsekvenser for tjenestene holdes på et akseptabelt nivå. De foreslåtte tiltakene er valgt fordi de samlet sett vurderes som de mest hensiktsmessige innenfor kommunalområdets rammebetingelser og krav til tjenesteleveransene.

Tjeneste-område	Tiltak	Innsparing (i mill. kroner)	Konsekvens
Barnehage	Reduksjon med *to pedagogstillinger* fra og med barnehageåret 2027/2028 for å utnytte pedagogressursene mer effektivt innenfor lovpålagte normer.	-0,8	Dette kan medføre at enkelte familier ikke får sitt første ønske om barnehageplass oppfylt, men vil bidra til en mer bærekraftig drift og redusere rekrutteringsutfordringer.
Barnehage	*Avvikling av en 30% veilederstilling* som ikke er lovpålagt.	-0,3	tiltaket vil redusere kapasiteten til faglig veiledning og kompetanseutvikling i barnehagene. Dette kan medføre mindre støtte til kvalitets- og utviklingsarbeid samt oppfølging av ansatte.
Barnehage	Reduksjon i *stillingsressurs til spesialpedagogiske tiltak*. Innsparingen er beregnet ut fra forventet reduksjon i antall barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp fra høsten 2027.	-0,4	Der usikkerhet knyttet til framtidig behov, da nye barn kan få rett til spesialpedagogisk hjelp i løpet av året. Dette kan redusere eller forskyve den forventede innsparingen.
Grunnskole	Reduksjon i *stillingsutgifter* på bakgrunn av *helårseffekt av bemanningsreduksjon* foretatt fra og med 01.08.2026. Ressursene til skolene ble redusert med 14 høststillinger høsten 2026.	8,0	Dette kan føre til økt arbeidsbelastning, mindre tilgjengelig tid til oppfølging av den enkelte elev, mindre handlingsrom til å sette inn tidlig innsats og tilpassede tiltak for elever som trenger ekstraoppfølging. Reduksjonen i stillingsressurser kan føre til mindre fleksibilitet ved fravær og økt behov for omprioritering av arbeidsoppgaver.
Grunnskole	*Nedtak i ressurstildeling* til skolene fra og med høsten 2027.	-1,6	Det er en risiko for at en ikke oppfyller lærernormen på enkelte skoler. Tiltaket reduserer skolenes samlede kapasitet og handlingsrom. Tiltaket innebærer også en viss risiko fordi det er usikkerhet knyttet til hvordan elevsammensetningen ved skolene vil utvikle seg.

Grunnskole	Reduksjon med *en lærerstilling fra og med august 2027* grunnet nedgang i elevtall.	-0,4	Skolenes handlingsrom og fleksibilitet vil svekkes ytterligere i forhold til organisering av undervisningen. Skolene blir mer sårbare ved fravær.
Grunnskole	Reduksjon i *ressurser til individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) fra og med august 2027* da flere elever med store behov går ut av 10. trinn enn det kommer inn til 1. trinn.	-0,4	Selv om antall elever med kjente omfattende behov reduseres, er det usikkerhet knyttet til fremtidige elevbehov. Tilflytting, nye vedtak eller endrede oppfølgingsbehov kan redusere den forventede innsparingseffekten.
Grunnskole	Reduksjon i *sosialfaglige ressurser ute på skolene* fra og med august 2027. Dette vil være ressurser som er tilknyttet generelle tiltak.	-0,4	Tiltaket vil begrense omfanget av generelle og forebyggende tiltak på skolene. Dette kan medføre økt press på pedagogiske ressurser og føre til et større behov for individrettede og mer ressurskrevende tiltak på et senere tidspunkt.
Grunnskole	Reduksjon i *bemanningsressurser på SFO* grunnet reduksjon i SFO-åpningstid (halvtime pr dag).	-0,2	Kortere åpningstid i SFO gir et redusert tilbud til brukerne og mindre fleksibilitet for foresatte med behov for omsorgstilbud før eller etter skoletid.
Nav	Reduksjon med *en veilederstilling*. Dette gjelder i hovedsak oppgaver innen stab og støttefunksjoner.	-0,85	Reduksjonen vil gi mindre kapasitet til stab- og støtteoppgaver, oppgaver må omprioriteres eller fordeles på færre ansatte. Direkte brukeroppfølging prioriteres, men tjenesten blir mer sårbar ved fravær og arbeidstopper.
Barn og familie	Reduksjon i *stillingsressurser i barneverntjenesten*: to årsverk med virkning fra januar 2027, og ett årsverk med virkning fra mai 2027. Gjeler begge samarbeidskommuner.	-1,2	Effekten av dette tiltaket fordeles mellom Vestre Toten og Østre Toten kommunene. Reduksjonen håndteres innenfor dagens organisering uten konsekvenser av betydning for brukere.
Barn og familie	Reduksjon av *veilederressurs i familieteamet*.	-0,3	Tiltaket vil redusere kapasiteten til foreldreveiledning og tidlig oppfølging av barn og familier, noe som kan føre til færre forebyggende tiltak, lengre ventetid og mindre mulighet til å avdekke og følge opp utfordringer på et tidlig tidspunkt.

Barn og familie	Reduksjon i *logopedressurs i PPT*, fra 75% til 50% stilling.	-0,25	Tiltaket vil redusere PPTs kapasitet innen språk-, tale- og kommunikasjonsområdet og medføre behov for strengere prioriteringer, mindre oppfølging og økt ventetid for barn og unge som har behov for logopedbistand.
Barn og familie	*Økning i lønnsutgifter med* 50% psykologressurs	0,7	Budsjettansvaret for 50 % av psykologstillingen overføres til oppvekst, i tråd med at halvparten av arbeidsoppgavene er knyttet til området. Tiltaket har ingen konsekvenser for tjenestetilbudet, men innebærer at Barn og familie må finansiere utgiften innenfor egen ramme.
Gjøvik Toten kompetanse-senter	Reduksjon i *stillingsressurser* ved kompetansesenteret.	-1,0	Tiltaket innebærer en nedskalering av tjenestekjøp fra det interkommunale kompetansesenteret som følge av redusert behov, og samarbeid med kompetansesenteret om skalering av tjenestetilbudet. Dersom bosettingstallene øker igjen, vil kompetansesenteret ha mindre kapasitet til å håndtere en rask vekst.

Endringer i driftsbudsjett og inntekter

Nedenfor følger en oversikt over tiltak og inntektsendringer som bidrar til å tilpasse driften til vedtatt budsjettramme i 2027.

Tjeneste-område	**Tiltak**	**Innsparing** **(i mill. kroner)**	**Konsekvens**
Barnehage	Reduksjon *i utgifter til gjestebarn* i andre kommuner	-0,1	Tiltaket forutsetter at flere barn bosatt i Østre Toten benytter barnehageplass i egen kommune. Dersom søkemønsteret ikke endres som forventet, vil den økonomiske gevinsten bli lavere. Færre barn i

			barnehager utenfor kommunen reduserer refusjonskostnadene og gir bedre utnyttelse av kapasiteten i kommunens barnehager.
Barnehage	Reduksjon i *utgifter til tilskudd til private barnehager*, basert på foreløpige beregninger etter innføring av ny finansieringsordning.	-0,95	Feil eller korrigeringer i beregningene etter ny finansieringsforskrift kan medføre lavere innsparing enn forutsatt og behov for etterbetaling av tilskudd.
Barnehage	Reduksjon i *kursutgifter*	-0,1	Barnehagene vil fortsatt ivareta kompetanseutvikling gjennom deltakelse i Kompetanseløftet og den regionale kompetansestrategien.
Grunnskole	Reduksjon i *utgifter til svømmetilbudet.* Svømme-opplæringen vil bli gitt over en kortere periode, fra 1. januar til 31. mai, noe som reduserer utgifter til skyss og bemanning.	-0,3	Elevene får færre timer med svømmeopplæring og mindre tid til å oppnå kompetansemålene i faget. Dette kan også gi skolene mindre mulighet til å følge opp elever som trenger ekstra opplæring for å oppnå nødvendig vannkompetanse.
Grunnskole	Reduksjon i utgifter til *digitale læringsressurser* i matematikk	-0,2	Tiltaket vil begrense elevenes tilgang til varierte oppgaver i faget.
Grunnskole	Reduksjon i *utgifter til IT-lisenser* grunnet besparelser i forbindelse med at Citrix-lisenser avsluttes og erstattes av andre tjenester.	-1,0	Ingen konsekvenser for tjenestetilbudet.
Nav	*Avvikling av FROG-kurs,* som gjennomføres av LePro AS på oppdrag fra Nav Østre Toten.	-0,25	Færre unge vil få tilbud om et strukturert mestrings- og motivasjonstiltak. Dette kan føre til at flere unge blir stående lengre utenfor arbeid, utdanning eller annen aktivitet. På sikt kan behovet for individuell oppfølging og andre arbeidsrettede tiltak øke, samtidig som målet om å få flere unge i arbeid eller utdanning kan bli vanskeligere å nå.

Nav	*Avvikling av kommunale tiltakspenger* til deltakere i kommunale arbeidsrettede tiltak. Viser til KST vedtak 051/22 med avgjørelse om å etablere kommunale tiltakspenger til Nav-brukere. Ordningen er motivasjonspenger til deltakere på kommunale arbeidsmarkedstiltak.	-0,3	Tiltaket kan redusere deltakelsen i kommunale arbeidsmarkedstiltak og gjøre det vanskeligere å motivere enkelte brukere til aktivitet. Dette kan føre til lengre oppfølgingsløp og redusere overgangen til arbeid, utdanning eller annen aktivitet.
Nav	*Reduksjon i Navs finansiering av veilederressurs ved LePro* (tiltak S44), fra 50% til 25% stillingsressurs.	-0,2	Færre arbeidsrettede tilbud og redusert oppfølging av unge kan føre til lengre stønadsløp og gjøre det vanskeligere å få unge over i arbeid eller utdanning.
Nav	*Justering av Navs utgifter til sosialhjelpsoverføringer* i tråd med faktisk forbruk.	1,1	Tiltaket er en økning av utgiftene. Utgiftene til økonomisk sosialhjelp har over tid vært høyere enn budsjettert. Tiltaket bringer budsjettet nærmere forventet utgiftsnivå, men reduserer Navs handlingsrom fordi en større del av budsjettet bindes opp til lovpålagte utgifter.
Barn og familie	*Reduksjon i kjøp av statlige institusjons- og beredskapshjemplasser*; basert på kjent informasjon pr september 2026.	-1,7	Barneverntjenesten har uforutsigbare kostnader, særlig knyttet til akutte plasseringer i beredskapshjem og institusjon. En institusjonsplass koster om lag 197 000 kroner per måned, og flere plasseringer enn forutsatt vil gi merforbruk.
Barn og familie	Reduksjon i *utgifter på godtgjøring til fosterhjem* i tråd med faktisk forbruk i 2026.	-0,3	Tiltaket forventes å ikke påvirke tjenestetilbudet så lenge behovet for besøkshjem er på samme nivå som i 2026. Dersom behovet øker, kan utgiftene blir høyere enn budsjettert.
Barn og familie	*Reduksjon utgifter til juridisk bistand* til Toten barneverntjeneste grunnet færre behandlinger i Barneverns- og helsenemda i 2026.	-0,25	Antall plasseringer og omsorgsovertakelser påvirker behovet for juridisk bistand. Økt aktivitet vil kunne medføre høyere kostnader enn budsjettert.

Barn og familie	*Reduksjon i inntekter* til helsestasjonstjenesten som konsekvens av omlegging av statlige tilskuddsordninger.	-0,67	Strammere prioriteringer mellom lovpålagte oppgaver innebærer at individrettet arbeid i helsestasjon og skolehelsetjeneste prioriteres. Arbeid med kompetanseutvikling, tverrfaglig samarbeid og forebyggende tiltak på systemnivå må reduseres.
Gjøvik Toten kompetanse-senter	*Reduksjon i utgifter til utbetaling av introduksjonsstønad* grunnet forventning om færre bosettinger.	-0,5	Dersom bosetting øker, vil det kunne føre til større utgifter enn budsjettert.

Tiltak som vil ha effekt senere i planperioden

Følgende tiltak er planlagt gjennomført i planperioden, men vil ikke gi økonomisk effekt i 2027. Som følge av tidspunktet for gjennomføring forventes den økonomiske gevinsten først å komme i 2029 og 2030:

- Avvikling av kommunal støtte til Fontenehuset. På grunn av gjeldende avtale med to års oppsigelsestid vil besparelsen først få økonomisk effekt fra 2029.
  Forventet effekt i 2029: - 0,2 millioner kroner.
- Etablering av én felles ungdomsskole fra og med august 2030 vil gi økonomisk effekt i slutten av planperioden.
  Forventet effekt i 2030: -0,83 millioner kroner.

Utfallet av saken om framtidig barnehage- og skolestruktur vil også påvirke kommunalområdets økonomi i planperioden. De økonomiske konsekvensene vil imidlertid avhenge av hvilke strukturvalg og overgangsløsninger som vedtas, og er derfor ikke innarbeidet som konkrete tiltak i denne økonomiplanen.

Risikovurderinger

Tiltakene er vurdert som gjennomførbare, men flere forhold kan påvirke muligheten til å realisere forventede gevinster og opprettholde ønsket kvalitet i tjenestene. Det er knyttet flere risikomomenter til gjennomføringen av tiltakene, blant annet:

- Aktiviteten i flere lovpålagte tjenester er vanskelig å forutse og kan medføre økte kostnader.
- Innsparingstiltak kan gi større konsekvenser for tjenestekvalitet og tilgjengelighet enn antatt.
- Redusert kapasitet til forebyggende arbeid og tidlig innsats kan på sikt gi økt etterspørsel etter individrettede og mer ressurskrevende tjenester.
- Strammere ressursbruk i lovpålagte tjenester kan redusere fleksibiliteten til å håndtere svingninger i aktivitet, nye behov og uforutsette hendelser.
- Endringer i brukergruppen, økt saksmengde eller mer komplekse brukerbehov kan gjøre det vanskelig å realisere tiltakene uten ytterligere reduksjon i tjenestenivået.
- Stram styring av driftsbudsjettene reduserer muligheten til å håndtere uforutsette utgifter innenfor eksisterende rammer.

Kommunalområdet for helse og mestring

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	20
Driftsutgifter							
Lønn	506 715	450 447	466 155	459 002	454 061	459 061	464 0
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	48 104	55 075	66 790	47 213	42 148	40 121	38 2
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	86 136	81 220	81 220	94 507	94 507	94 507	94 5
Overføringsutgifter	8 966	3 578	3 578	4 476	4 476	4 476	4 4
Finansutgifter	565	0	0	0	0	0	
Sum Driftsutgifter	**650 486**	**590 319**	**617 742**	**605 198**	**595 193**	**598 166**	**601 3**
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-31 335	-31 422	-31 422	-31 957	-31 957	-31 957	-31 9
Refusjoner	-94 600	-64 025	-68 068	-65 992	-65 992	-65 992	-65 9
Overføringsinntekter	-184	0	0	0	0	0	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 696	-1 678	-1 678	-1 028	-1 028	-1 028	-1 0
Sum Driftsinntekter	**-127 815**	**-97 126**	**-101 169**	**-98 978**	**-98 978**	**-98 978**	**-98 9**
Sum	**522 672**	**493 194**	**516 574**	**506 220**	**496 215**	**499 188**	**502 3**

Fordeling på enhet (graf)

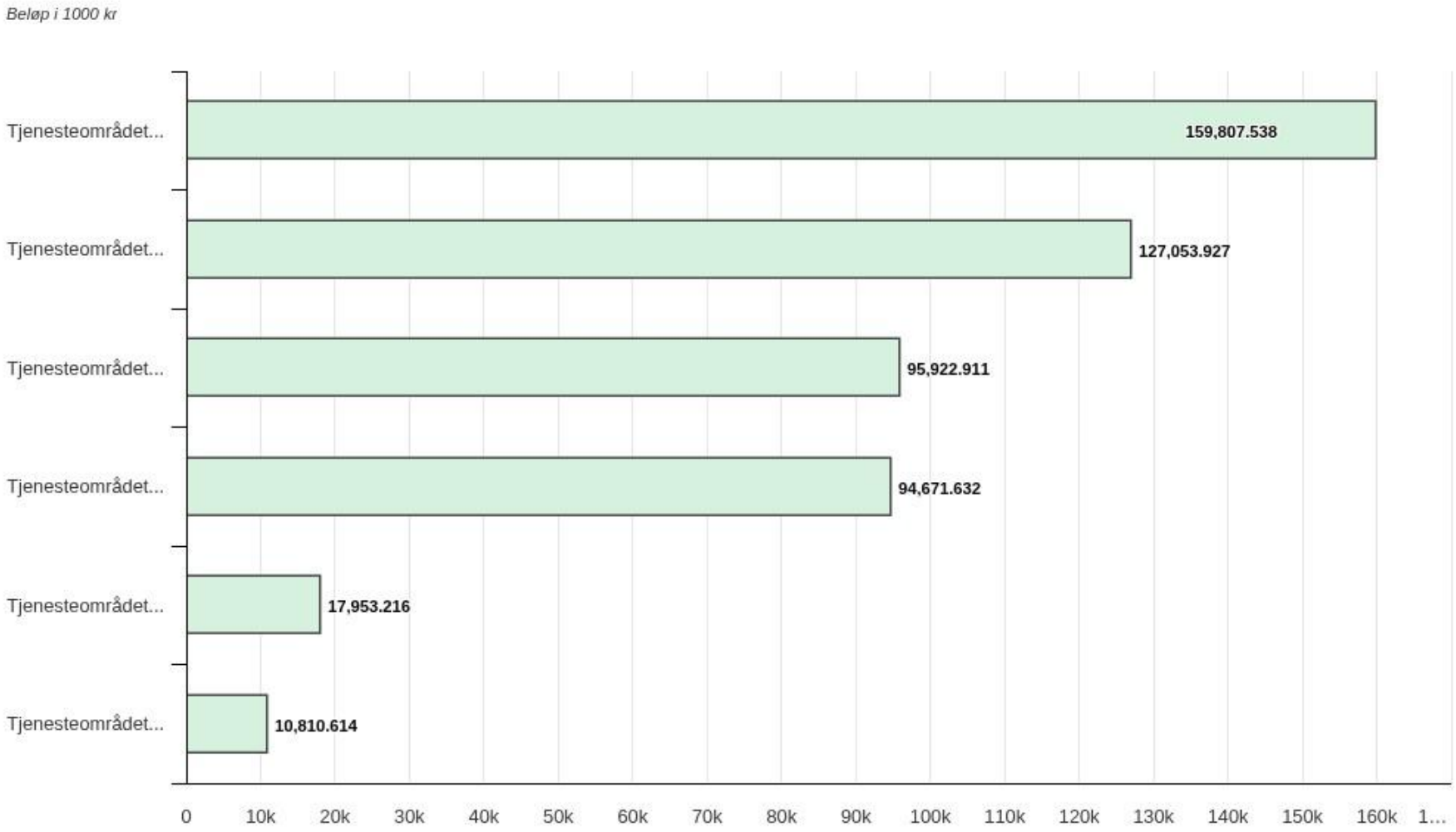

Beløp i mill. kr

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Tjenesteområdet for helse og mestring felles	12,8	19,0	14,9	10,8	4,9	7,9	11,1
Tjenesteområdet for kommunalmedisinske tjenester	136,0	123,9	123,2	127,1	119,3	119,3	119,3
Tjenesteområdet for tildeling	57,2	57,5	18,9	18,0	19,0	19,0	19,0
Tjenesteområdet for tilrettelagte tjenester	128,2	115,4	163,3	159,8	159,5	159,5	159,5
Tjenesteområdet for hjemmetjenesten	105,6	98,7	98,4	94,7	95,0	95,0	95,0
Tjenesteområdet for institusjonstjenester	82,8	78,6	98,0	95,9	98,5	98,5	98,5
Sum	**522,7**	**493,2**	**516,6**	**506,2**	**496,2**	**499,2**	**502,4**

Beskrivelse av dagens virksomhet

Helse og mestring er organisert med kommunalsjef, tjenesteområdeledere, virksomhetsledere og rådgiverressurser.

Kommunalområdet består av fem tjenesteområder. Disse er institusjonstjenester, hjemmetjenester, tilrettelagte tjenester, kommunalmedisinske tjenester og tjenesteområdet for tildeling og koordinerende enhet.

Kommunalområdet følger opp innbyggere i alle aldre. Tjenestene leveres både i institusjon, i brukernes hjem og gjennom forebyggende, helsefremmende og rehabiliterende tilbud i kommunen. Kommunalområdet har også ansvar for fag- og kvalitetssystemer, helseberedskap, kompetanseutvikling, internkontroll, politisk saksbehandling og ulike samarbeidsarenaer innen helseområdet.

Organisasjonskart for kommunalområdet for helse og mestring:

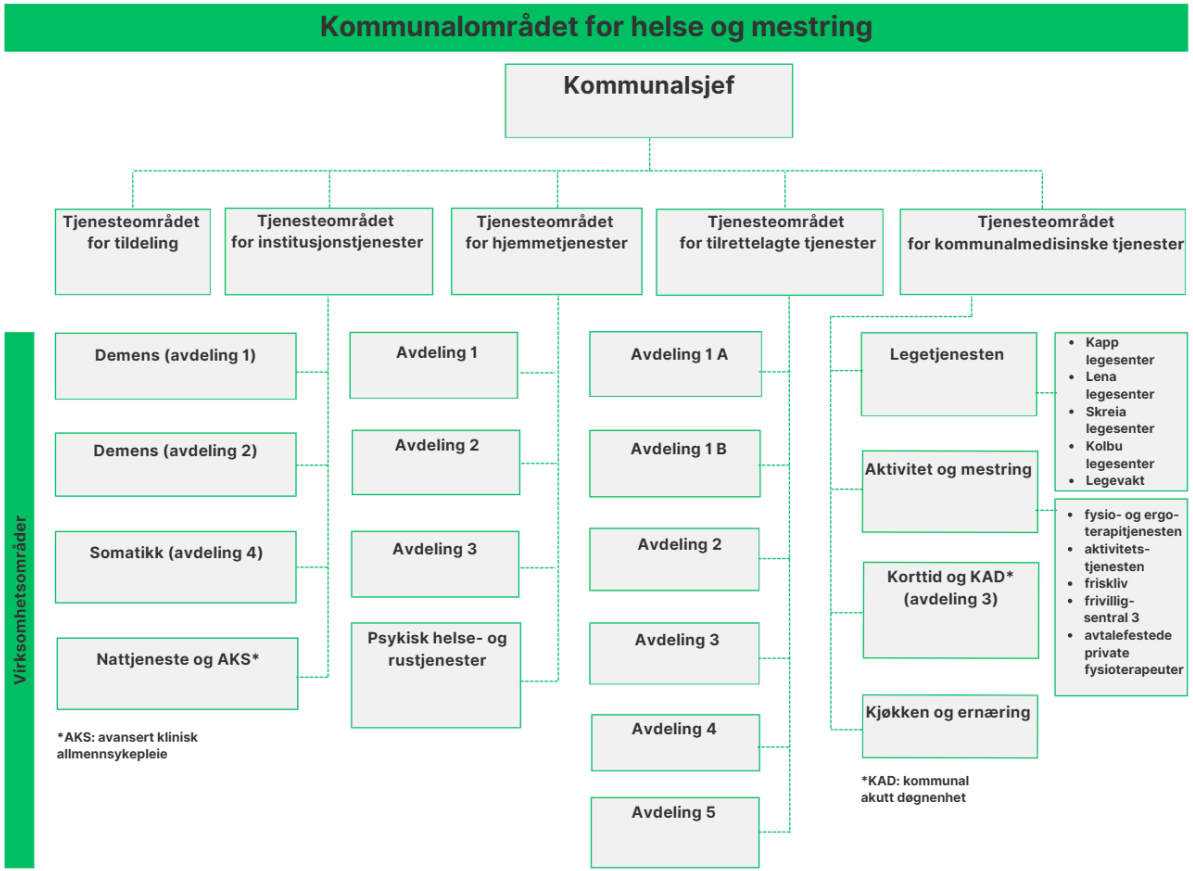

Helse og mestring fellestjenester: Helse og mestring har rådgivere som dekker flere sentrale funksjoner. De gir administrativ støtte til ledere gjennom arbeid med virksomhetsstyring og systemstøtte, boligutvikling, strategiske prioriteringer og årsplanlegging.

Rådgiverne har i tillegg ansvar for fag- og kvalitetssystemer, helseberedskap og kompetanseutvikling. De koordinerer og deltar i prosjekter både internt og på tvers av kommunalområder uavhengig av organisatorisk plassering, og ivaretar controllerfunksjoner, internkontroll og politisk saksbehandling.

Kommunale samarbeidsarenaer, som Helseregionen, Helsefellesskapet og ReKs, inngår også i ansvarsområdet. E-helse, prosjektledelse og lederstøtte er øvrige sentrale fagområder. Kommuneoverlegene er organisert innenfor samme område.

Institusjonstjenester som tjenesteområde er lokalisert på Labo og består av avdeling 1 og 2 som er langtidsavdelinger med til sammen 48 plasser for personer med demens, ved behov korttids-/rulleringsplasser. Avdeling 4 langtid-somatikk med 26 plasser, avdeling 5 og 6 er nattjenesten og AKS (avanseret klinisk almensykepleie). Nattjenesten og AKS betjener tjenestemottakere både i og utenfor Labo. AKS gjør systematiske, kliniske undersøkelser og vurderinger,er pasientens koordinator og er pådriver for tjenesteutvikling og kvalitetssikring. De er også en faglig støtte og veileder for kolleger, noe som bidrar til å øke og beholde kompetanse.

Hjemmetjenester består av fire avdelinger. Det er tre like avdelinger med hjemmesykepleie og praktisk bistand. I tillegg en egen avdeling for psykisk helse og rus. Avdeling psyk/rus har ansvar for drift av brukerstyrt senter Villaen og Rask psykisk helsehjelp.

Hjemmetjenesten utfører nødvendig helsehjelp, veiledning og praktisk bistand til kommunens innbyggere. Tjenesten ivaretar blant annet medisinsk oppfølging, kartlegging og bistår brukere som har trygghetsalarm. Psykisk helse og rus-avdelingen har fokus på bedring, mestring og individuell vekst. Brukere av tjenesten har ofte sammensatte og komplekse diagnoser.

For brukere med alvorlig sykdom tilrettelegges det for palliativ og lindrende omsorg i hjemmet. Tjenesten arbeider systematisk under visjon “livet leves best hjemme”, og utfører hverdagsrehablitering og brukerrelatert egenmestring kombinert med innføring av velferdsteknologi. Tjenesten ivaretar omkring 350 brukere som på grunn av sykdom, skade eller funksjonssvikt har behov for hjelp hele døgnet.

Tilrettelagte tjenester består av fem virksomheter. Området yter tjenester til barn, unge og voksne personer med funksjonsnedsettelser med ulikt behov for bistand. Målrettet miljøarbeid er en sentral del av tilbudet som gis i tilknytning til brukers bolig og/eller aktivitetstilbud, og for at den enkelte skal kunne mestre hverdagslivet. Tjenesteområdet har også hovedansvar for kontraktsoppfølging av kjøp av private helse- og omsorgstjenester.

Kommunalmedisinske tjenester inkluderer legetjenesten, korttid og KAD (kommunal akutt døgn), kjøkken og ernæring samt aktivitet og mestring. Dette er viktige aktører i innsatstrappa og spesielt i de første trinnene. Målet er å skape gode og velfungerende tjenester sammen med innbyggerne slik at flest mulig kan leve sine foretrukne liv med minst mulig inngripen.

Kjøkken og ernæring lager all mat til beboere på Labo. Det legges vekt på bruk av kortreiste råvarer. Lae's kafé er åpen for alle innbyggere sju dager i uka. Virksomheten leverer møtemat internt i kommunen og til større arrangementer på Labo.

Korttids- og KAD-avdelingen har til sammen 34 plasser med korttids-/rehabiliterings-/rulleringsplasser og 2 kommunale akutt døgnplasser (KAD-plasser).

Legetjenesten med leger og hjelpepersonell har ansvaret for å drifte kommunens legesentre med fastlegetjenester og øyeblikkelig hjelp dagtid. Virksomheten har ansvar for sykehjemslege på Labo, helsestasjonslege og lege til særskilt botiltak flyktninger. Utenom legesentrenes åpningstid er det Gjøvik interkommunale legevakt (GIL) som har ansvaret for øyeblikkelig hjelp.

Aktivitet og mestring består av fysio- og ergoterapitjenesten, aktivitetstjenesten med dagaktivitetstilbud, friskliv og Labo Frivilligsentral. Hovedaktiviteten for disse virksomhetene er helsefremmende og forebyggende tjenester, utredning, diagnostisering og behandling, samt habilitering og rehabilitering. I tillegg har virksomheten ansvar for private fysioterapeuter med driftsavtale med kommunen. Lovpålagte dagplasser er Solkroken på Labo, som er for personer med en demenssykdom eller annen kognitiv svikt. Labo Frivilligsentral organiserer lokale møteplasser som skal stimulere til frivillig innsats og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.

Tjenesteområdet tildeling og koordinerende enhet behandler søknader om helse- og omsorgstjenester i tråd med gjeldende myndighetskrav og regionale veiledende tildelingskriterier, samt har ansvar for klagesaksbehandling. Enheten skal sikre forsvarlig saksbehandling og helhetlige vurderinger av den enkeltes behov, slik at innbyggerne får rett tjeneste til rett tid og i riktig omfang. Arbeidet skjer i samhandling med andre tjeneste- og kommunalområder. Videre har tjenesteområdet ansvar for brukerbetalinger.

Tjenesteområdet har ansvar for saksbehandling av søknader om kommunale boliger, samt Husbankens virkemidler (startlån og tilskudd). I tillegg har området ansvar for boligsosial oppfølging etter lov om boligsosialt arbeid og oppgaver knyttet til bostøtteordningen. Videre har tjenesteområdet ansvar for å behandle søknader om skjenkebevillinger.

Koordinerende enhet er organisert under tjenesteområdet tildelingsenheten. Koordinerende enhet skal blant annet ha oversikt over tilbud innen habilitering og rehabilitering, motta interne meldinger om mulig behov for habilitering og rehabilitering. Koordinerende enhet skal også ivareta familieperspektivet, sikre informasjon til befolkningen og samarbeidspartnere, samt bidra til samarbeid på tvers av fagområder, nivåer og sektorer. Koordinerende enhet har også ansvar for å motta meldinger om behov for individuell plan, koordinator og barnekoordinator, og er ansvarlig for oppnevning av koordinator og barnekoordinator, samt opplæring og veiledning av disse.

Utfordringer og strategi

Helse og mestring – retning og prioriteringer i 2027
Helse og mestring står overfor økende behov for tjenester samtidig som tilgangen på kvalifisert arbeidskraft og økonomiske ressurser er begrenset. Flere innbyggere har omfattende og sammensatte behov, og tjenestene møter økende kompleksitet innen blant annet demens, psykisk helse og rus, habilitering, rehabilitering og somatiske sykdommer. Samtidig øker kravene til kvalitet, samhandling og dokumentasjon.

Kommunens økonomiske situasjon gjør det nødvendig å prioritere tydeligere. Nye og økte behov kan ikke møtes gjennom økte bevilgninger alene. Helse og mestring må derfor fortsette omstillingen av tjenestene og bruke personell, kompetanse, teknologi og helsebygg mer målrettet.

I 2027 skal arbeidet særlig konsentreres om tre områder:

Bedre styring og bruk av ressursene
Tjenestene skal i større grad ses og styres i sammenheng. Det skal arbeides videre med oppgavedeling, arbeidstidsordninger, kompetanseutnyttelse, nærvær og styringsinformasjon. Arbeidsformene fra TØRN videreføres, og kompetanse skal brukes på tvers der dette gir bedre ressursutnyttelse og forsvarlige tjenester.

Rekruttering og det å beholde kvalifisert personell vil fortsatt være en hovedutfordring. Samtidig må tjenestenivå og ressursbruk vurderes fortløpende når behovene endrer seg.

Prioriteringsveilederen i kommunale helse- og omsorgstjenester skal legges til grunn for faglige vurderinger, tildeling av tjenester og prioritering av ressurser innen helse og omsorg.

Mer forebygging, mestring og tjenester på riktig nivå
Det skal fortsatt arbeides med fokus på tidlig innsats, hverdagsmestring, habilitering, rehabilitering, aktivitet og egenomsorg. Målet er at flere innbyggere skal kunne mestre egen hverdag og bo hjemme så lenge som mulig.

Hjemmetjenesten, fysio- og ergoterapitjenesten, aktivitetstilbudene og øvrige tjenester må samarbeide tettere om dette. Tildeling av tjenester skal bygge på individuelle behov, men også på hva den enkelte kan mestre selv og hvilke tiltak som kan redusere eller utsette behovet for mer omfattende tjenester.

Det skal arbeides videre med egnede bolig- og tjenesteløsninger, særlig innen psykisk helse, rus og tilrettelagte tjenester. Gode boligløsninger er viktig både for kvaliteten i tjenestene og for å unngå unødvendig ressurskrevende enkeltløsninger.

Bedre sammenheng i tjenestene og økt bruk av teknologi
Pasient- og brukerforløpene skal bli mer sammenhengende, både mellom kommunens egne tjenester og i overgangen mellom kommune, fastleger og spesialisthelsetjenesten. Koordinerende enhet og samarbeidet på tvers av tjeneste- og kommunalområder skal videreutvikles.

2027 blir samtidig et viktig år for digitalisering. Innføring av ny elektronisk pasientjournal vil berøre store deler av helse og mestring. Sensio skal videreutvikles som felles plattform for velferdsteknologi, og bruk av blant annet trygghetsalarmer, medisindispensere og digitale tilsyn skal økes der dette gir bedre tjenester og frigjør personellressurser.

Digitalisering skal ikke gjennomføres som enkeltstående tekniske tiltak, men være en del av utviklingen av arbeidsprosesser og organisering.

Legetjenesten skal videreføres med robuste fagmiljøer og bedre bruk av samlet kompetanse. Det må samtidig arbeides videre med langsiktige løsninger for legesentrenes lokaler.

Samlet innebærer dette at helse og mestring i 2027 må prioritere tiltak som reduserer sårbarhet, bruker tilgjengelige ressurser bedre og demper veksten i behovet for de mest ressurskrevende tjenestene. Omstillingen er nødvendig for å kunne opprettholde forsvarlige tjenester også framover.

Omstillingene i planperioden innebærer betydelige reduksjoner i flere deler av helse og mestring. Samtidig gir tiltakene et nødvendig grunnlag for å utvikle mer bærekraftige tjenester innenfor kommunens økonomiske rammer. Tabellen viser både de viktigste konsekvensene og hvilke muligheter som kan ligge i omstillingsarbeidet. Realisering av mulighetene vil forutsette tydelig ledelse, godt partssamarbeid og en fortsatt satsing på kompetanse, teknologi og nye arbeidsformer.

I planperioden 2027–2030 skal helse og mestring gjennomføre flere større utviklings- og byggeprosjekter. Innføring av ny elektronisk pasientjournal (EPJ), videre utbygging av Sensio, TØRN, bærekraftige aktiviteter og dag- og aktivitetstilbud i tilrettelagte tjenester er sentrale tiltak i utviklingen av tjenestene. Samtidig vil prosjektene Valletunet, Badekvartalet, Sykehjemsparken og Lena Nord få betydning for utviklingen av kommunens helse- og omsorgstilbud. Det er også planlagt oppgradering/bygging av legesentre i legetjenesten. Gjennomføringen av disse prosjektene vil kreve betydelige ressurser fra helse og mestring i planperioden.

Delmålsbeskrivelse

Alle barn skal ha tilgang på barnehageplass av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til grunnskolen

Tilgang på barnehageplass ivaretas som en del av kommunens ordinære drift og lovpålagte oppgaver. I perioden 2027–2030 flyttes det strategiske fokuset fra tilgjengelighet til innhold og utvikling av robuste barn. Vi skal tilpasse barnehagestrukturen til de demografiske endringene for å sikre robuste fagmiljøer som tåler sårbarhet, og som garanterer en bærekraftig ressursutnyttelse i en tid med stram økonomi.

Barnehagen skal være en arena for livsmestring, der kompetente ansatte i trygge og inkluderende fellesskap støtter barnas sosiale og faglige utvikling. Ved å styrke det tverrfaglige samarbeidet og bruke BTI-modellen aktivt, skal vi sikre helhet og sammenheng i barnas utviklingsløp og legge til rette for trygge overganger til skolen.

Alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag

For at alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag, må det til flere aktiviteter:

- Etablere en klima og miljø-strategi for kommunen
- Informasjonskampanjer
- Etablering av samarbeid mellom næringslivet og frivillige lag og foreninger
- Fysiske tiltak og infrastruktur må tilpasses
- Måling og rapportering

Alle innbyggere skal ha tilgang på tilfredsstillende og trygge boliger

Dette arbeidet følger revisjonen av kommuneplanens arealdel. Aktuelle prosjekter som kommunen har i egen regi vil være omsorgsboliger. Etter at oppgaver fra eiendomsselskapet er overført til kommunen, vil det være konkrete prosjekter der knyttet til utvikling av boliger og boligområder. Det å legge til rette for nye boformer i kommunen blir et sentralt element fremover, for alle aldersgrupper.

I eksisterende boliger vil tilsyn fra forebyggende hos brann og redning være en nøkkel for trygge boliger, sett opp mot brann og ulykker i hjemmet.

Barn og unge skal utvikle kompetanse for framtiden

Barn og unge i Østre Toten kommune skal utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å mestre et samfunn i endring. Dette innebærer å styrke både faglige, sosiale og emosjonelle ferdigheter, med særlig vekt på livsmestring, selvstendighet og evne til å ta gode valg.

Gjennom å bygge robusthet og motstandskraft skal barn og unge bli bedre rustet til å håndtere utfordringer og ivareta egen fysisk og psykisk helse. Samtidig skal de utvikle kompetanse som er relevant for fremtidens arbeidsliv. Delmålet forutsetter også en bærekraftig barnehage- og skolestruktur som sikrer sterke fagmiljøer og et likeverdig tilbud, og retter innsatsen mot tidlig innsats og forebygging.

Barn og unge skal utvikle relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap

Barn og unge i ØTK skal utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å møte et arbeidsliv i endring, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap. Kommunen skal bidra til å stimulere til nysgjerrighet og utforskertrang, blant annet gjennom samarbeid med relevante utdanningsmiljøer der det er hensiktsmessig, og legge til rette for yrkesvalg innen områder med stort samfunnsbehov, inkludert lærlingplasser. Kommunen skal etterstrebe aktivt samarbeid med næringslivet og arbeidsgivere, slik at flere unge får utvikle kompetanse som er etterspurt i arbeidsmarkedet, og sikre utdanningsvalg som gir reell kvalifisering og stabil arbeidstilknytning.

Oppvekstjenestene skal gi tidlig og tilpasset støtte slik at barn og unge får best mulig utvikling og læring. Når vi fanger opp utfordringer tidlig og gir riktig hjelp, øker sjansen for at barn og unge lærer, mestrer og fullfører utdanning eller kommer i arbeid. Dette er helt avgjørende for å skape et inkluderende oppvekstmiljø og gi barn og unge verktøyene de trenger for å lykkes i fremtidens samfunn og arbeidsliv.

Frivilligheten skal gis gode vilkår i samsvar med intensjonene vedtatt i tidligere planverk

Vi skal åpne opp våre tjenester for at frivillige skal kunne bidra der dette er aktuelt. Rammene for dette skal være tydelige. Samfunnsplanen legges som premiss og et kommune 3.0-perspektiv

I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar, uavhengig av etnisk bakgrunn

Integreringsarbeidet skal styrkes gjennom utvikling av tiltak som fremmer deltakelse i arbeids- og samfunnsliv, medborgerskap og mangfoldskompetanse i hele organisasjonen. Barn og unge med innvandrerbakgrunn skal få like muligheter til å delta i skole, fritid og fellesskap – og kommunen skal legge til rette for møteplasser og aktiviteter som bygger bro mellom ulike grupper i samfunnet.

Kommunen skal være en aktiv aktør i arbeidet med etablering av et interkommunalt kompetansesenter for bosetting og kvalifisering av flyktninger. Senteret skal bidra til helhetlig og koordinert oppfølging, med mål om at flere kommer i arbeid og blir selvforsørget.

Innbyggere som mottar helse1tjenester skal kunne leve aktive og selvstendige liv, ta medansvar for egen helse og delta i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetninger og behov

Kommunen skal legge til rette for at innbyggere som mottar helsetjenester lever aktive og selvstendige liv. Tjenestene skal bygge på mestring, forebygging og brukermedvirkning, der den enkelte får støtte til å ta ansvar for egen helse ut fra egne forutsetninger. Gjennom tverrfaglig samarbeid, partnerskap med frivilligheten og bruk av velferdsteknologi skal vi utvikle helhetlige, trygge og fleksible tjenester som gir økt livskvalitet og deltakelse

Innbyggerne skal ha tilgang til helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid

Kommunen skal sikre at innbyggerne får helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid. Gjennom kompetente medarbeidere, tverrfaglig samarbeid og systematisk kvalitetsarbeid skal tjenestene være trygge, koordinerte og basert på oppdatert kunnskap. Målet er å møte innbyggernes behov på en faglig solid, effektiv og omsorgsfull måte.

Kommunen skal være en medspiller for frivillig sektor

Gjennom kontaktet med det frivillige, så avklares rammene for et godt samarbeid og på hvilke områder det kan samarbeides om. Kulturkontoret har dedikerte ressurser mot idrett og musikk, som følger opp og er en medspiller. Dette gjelder også i byggeprosjektene våre, der frivilligheten ønsker å dekke behov, så legger vi til rette for at de kan bidra inn.

Østre Toten kommune skal samarbeide aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer

Det er et etablert godt samarbeid med frivilligheten i kommunen. Gjennom planperioden skal dette videreutvikles og endres i tråd med behov i samfunnet. Det er nå tre frivillighetssentraler, som jobber aktivt med aktiviteter.

Østre Toten kommune skal videreutvikle samarbeidet mellom politikk og administrasjon for å sikre gjensidig tillit og respekt mellom partene

Kommune skal aktivt sammen med partene forbedre dagens praksis som omhandler hvordan politikere og ansatte i administrasjonen jobber sammen. Begge parter skal ha tillit til hverandres kompetanse og intensjoner og respekt for hverandres roller.

Østre Toten kommune skal ha en effektiv og fleksibel kommuneorganisasjon

Alle medarbeiderne er ansatt i Østre Toten kommune. Ressursene må brukes på en smart måte, slik at innbyggerne får gode tjenester. Organisasjonen skal kunne tilpasse seg endringer i behov, teknologi, lovverk og samfunnsutvikling.

Østre Toten kommune skal ha medarbeidere og ledere som jobber sammen for å finne de beste måtene å løse kommunens samfunnsoppdrag på

For å lykkes med samfunnsoppdraget vårt, må vi utvikle en kultur preget av samarbeid, tillit og felles ansvar. Dette delmålet handler om å styrke samspillet mellom medarbeidere og ledere, slik at vi sammen finner gode og bærekraftige løsninger på komplekse utfordringer. Vi skal legge til rette for åpen dialog, kunnskapsdeling og kontinuerlig læring på tvers av fag og enheter. Gjennom involvering, medvirkning og felles målforståelse skal vi bygge en organisasjon som er både handlekraftig og tilpasningsdyktig – til det beste for innbyggerne i Østre Toten.

Østre Toten kommune skal ha tilstrekkelig med kvalifisert arbeidskraft

Det er økende konkurranse om de beste ressursene. Kommunen må løse oppdraget sitt på nye måter, med mindre ressurser og færre med spisskompetanse. For å sikre tilstrekkelig med arbeidskraft må organisasjonen jobbe med både å utvikle, beholde og rekruttere ansatte innenfor alle fagområdet, med særlig fokus på kritiske funksjoner som helse, omsorg, oppvekst og tekniske tjenester. Ansatte må jobbe mer på tvers, og ressursene må benyttes på nye måter. Dette

innebærer strategisk arbeid med kompetanseutvikling, rekruttering, og omdømmebygging. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver som tilbyr gode arbeidsvilkår, faglig utvikling og et inkluderende arbeidsmiljø.

Østre Toten kommune skal sikre de ansattes rettigheter, og ha et trygt arbeidsmiljø der ansatte kjenner seg verdsatte og godt ivaretatt

Ansatte skal oppleve at deres rettigheter blir respektert og fulgt opp. De skal ha et arbeidsmiljø som er preget av åpenhet, tillit og god kommunikasjon, og opplever gruppepsykologisk trygghet på jobben. Medarbeiderundersøkelser skal vise høy grad av tilfredshet og opplevelse av trygghet.

Østre Toten skal fremme sirkulærøkonomi

Dette kan gjøres på flere måter. Eksempelvis gjennom å prioritere sirkulære løsninger i offentlige innkjøp.
Gjenbruksstasjoner og reparasjonsverksteder kan også være elementer det skal jobbes med å finne løsninger for, eksempelvis i samarbeid med Horisont.
Informasjonskampanjer og bevisstgjøring på området, med å prioritere barn og unge, med undervisning om dette i skole og barnehage.

Østre Toten skal ha et sterkt og aktivt lokaldemokrati

Helse og Mestring skal bidra til et sterkt og aktivt lokaldemokrati ved å involvere brukere, pårørende og innbyggere i utviklingen av tjenester. Gjennom åpen dialog, medvirkning og partnerskap skal vi sikre at erfaringer og behov fra innbyggerne danner grunnlaget for trygge, relevante og framtidsrettede helsetjenester.

Østre Toten skal ha tilrettelagte og trygge bomiljøer for mennesker i alle aldre og med alle funksjonsnivå

Innenfor helse og mestring er slike bomiljøer i flere av tjenestene. I tillegg jobbes det med å skape nye bomiljøer. Et eksempel er initiativet fra Bo Godt Eiendom, som følges opp av kommunen.

Østre Toten skal ha trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestringsevne, tilhørighet og god helse

Østre Toten skal sikre trygge og gode oppvekstmiljøer som fremmer læring, utvikling og mestring gjennom stabile relasjoner, inkluderende fellesskap og tilstedeværende voksne.

Kommunen skal tilby et helhetlig opplæringsløp med vekt på tidlig innsats, og styrke foresattes rolle som sentrale støttespillere. For å sikre kvalitet i læring og utvikling, skal det legges til rette for bærekraftige barnehage- og skolestrukturer med robuste fagmiljøer. Fritidsaktiviteter skal være tilgjengelige for alle.

Barn og unge skal utvikle robusthet og evne til å håndtere utfordringer, samtidig som kommunen prioriterer målrettede tiltak og bærekraftige tjenester med god kvalitet.

Målet er et inkluderende oppvekstmiljø som gir barn og unge trygghet, tilhørighet og et godt grunnlag for videre liv.

Østre Toten skal videreutvikles som en fellesskapskommune, der inn1byggerne, næringslivet, kommunen og andre aktører føler og tar ansvar for fellesskapet

Helse og Mestring skal bidra til å styrke Østre Toten som en fellesskapskommune ved å bygge tjenester som fremmer samarbeid, tillit og deltakelse. I fellesskap med innbyggere, frivillighet og næringsliv skal vi utvikle løsninger som støtter mestring, forebygger utenforskap og skaper trygghet og tilhørighet for alle.

Østre Toten skal være et godt lokalsamfunn å bo, leve og vokse opp i

I perioden 2027–2030 skal kommunen videreutvikles som et trygt og inkluderende lokalsamfunn med møteplasser og et allsidig kultur- og fritidstilbud for alle aldersgrupper. Kommunen skal fortsatt legge til rette for fellesskap og aktivitet, men med en dreining der innbyggernes eget ansvar, engasjement og mestring styrkes.

Som en aktiv medspiller skal kommunen støtte opp under frivillighet, foreldreengasjement og lokalt initiativ, samtidig som barn og unge gis reell mulighet til å medvirke i utviklingen av tjenester, aktiviteter og nærmiljø. Slik styrkes både tilhørighet og eierskap til lokalsamfunnet.

Gjennom tidlig innsats og vekt på livsmestring skal et inkluderende fritidstilbud bidra til trivsel, fellesskap og robuste oppvekstmiljøer, og gjøre Østre Toten til et attraktivt og bærekraftig sted å vokse opp på, innenfor de ressursene kommunen har.

Østre Toten skal være et samfunn der alle setter samarbeid og samskaping i fokus

Helse og Mestring skal legge til rette for samarbeid og samhandling på tvers av tjenester, fagområder og med innbyggerne selv. Gjennom å dele kunnskap, bygge relasjoner og utvikle løsninger sammen skal vi skape helhetlige og bærekraftige tjenester som fremmer helse, mestring og livskvalitet.

Østre Toten-samfunnet skal arbeide helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død

Østre Toten-samfunnet skal fremme helse og forebygge sykdom gjennom innsats på tvers av kommunalområder. Ved å styrke fellesskap, inkludering og deltakelse skal vi motvirke utenforskap og bidra til at flere opplever god livskvalitet. Et helsefremmende lokalsamfunn skal redusere risikoen for sykdom og tidlig død, og legge grunnlaget for god helse for alle.

Østre Totens ulike strukturer skal utvikles med vekt på helhet og gode sammenhenger

Dette følges opp gjennom revisjonen av kommuneplanens arealdel, og er førende for kommunens planlegging.

Strategi for å nå mål (liste)

Strategier

Videreutvikle samarbeid på tvers av enheter og sektorer med utgangspunkt i felles måloppnåelse, god ressursutnyttelse og å spille hverandre gode.

Sammendrag budsjett

Budsjettets prioriteringer følger tre hovedretninger: god helse for alle, øke frivillighet og medvirkning og videreutvikle kommunen som organisasjon. Dette skal bidra til en mer bærekraftig tjenesteutvikling og et helse- og mestringstilbud som er tilpasset framtidens behov.

Kommunalområdet helse og mestring har et netto driftsbudsjett på 506,2 millioner kroner. Rammene reduseres litt i 2028 for deretter å øke litt i 2029 og 2030. Dette skyldes en ønsket dreining av midler fra oppvekst og velferd til helse og mestring med bakgrunn i demografisk utvikling.

For å tilpasse driften til vedtatte økonomiske rammer foreslås det tiltak med en samlet innsparing på 19 millioner kroner i 2027. Tiltakene innebærer reduksjon i bemanning, nedtak av vakante stillinger, redusert kjøp av tjenester og tilpasninger i tjenestetilbudet.

Tiltakene vil få konsekvenser for kapasitet og handlingsrom i flere tjenester. Samtidig legger omstillingen til rette for å utvikle nye arbeidsformer, styrke prioriteringen av kjerneoppgaver og utnytte tilgjengelige ressurser bedre. Forutsetningen er fortsatt tydelig ledelse, stabsstøtte, god involvering av ansatte og løpende vurdering av tjenestenivå og ressursbruk.

Tilrettelagte tjenester har den største samlede reduksjonen. Det foreslås redusert bemanning i flere avdelinger, sammenslåing av to avdelinger med reduksjon av lederressurs, redusert kjøp av tjenester og tre ukers sommerstenging av barneavlastningen. Tiltakene utgjør samlet i underkant av 8 millioner kroner. Samtidig er tjenesteområdet særlig utsatt for nye og endrede behov, og det er svært begrenset handlingsrom dersom tjenestebehovet øker.

Hjemmetjenesten med psykisk helse og rus reduserer bemanningen med litt over 5 årsverk gjennom vakante stillinger og reduksjon i BPA. I tillegg inngår en saldering av 0,5 årsverk i psykologstilling. Denne stillingsressursen overføres til kommunalområdet for oppvekst og velferd, som må finansiere sin andel av stillingen innenfor egne rammer. Tiltakene gir en samlet budsjetteffekt på om lag 5,5 millioner kroner.

Institusjonstjenesten reduserer kostnadene med om lag 2 millioner kroner gjennom redusert bemanning med 1,8 årsverk og lavere bruk av variabel lønn.

Kommunalmedisinske tjenester reduserer bemanning og aktivitet med om lag 3,6 millioner kroner. Dette omfatter sykepleier- og fagarbeiderressurser på korttidsavdelingen, reduksjon i dagaktivitetstilbud for eldre og fysio- og ergoterapitjenester. Konsekvenser av dette er nedtak av 12 dagplasser på Balke, redusert fagkapasitet til kartlegging og pasientforløp på korttid/KAD, lengre ventetid på rehabilitering og formidling av hjelpemidler og redusert gruppetilbud i regi av friskliv.

Tildelingsenheten reduserer bemanningen med to årsverk (legges vakante), og legger til grunn lavere utgifter til omsorgsstønad.

Felles helse og mestring reduseres med 0,5 årsverk. I tillegg reduksjon på 6,5 millioner ved kjøp av tjenester.

Helse og mestring står overfor betydelige økonomiske utfordringer samtidig som behovet for tjenester forventes å øke i årene som kommer. Omstillingen er krevende for både ansatte, ledere og brukere, men er nødvendig for å sikre bærekraftige tjenester over tid. Videre arbeid må derfor ha særlig fokus på forebygging, mestring, teknologi, kompetanseutnyttelse og utvikling av tjenester som gjør innbyggerne i stand til å mestre mer selv. Slik kan kommunen opprettholde forsvarlige tjenester innenfor de ressursene som er tilgjengelige.

Se på mulighet for å redusere kostnader tilknyttet kjøp av tjenester fra private.

Skjematisk fremstilling av salderingsforslag

Tjenesteområde	Tiltak	Innsparing	Konsekvenser	Muligheter
Tilrettelagte tjenester	Redusert bemanning, sammenslåing av avdelinger, redusert kjøp av tjenester og sommerstenging av barneavlastning	8,0 mill. kr	Reduksjon i tjenester	Fortsatt fokus på planlegging, kompetanseutnyttelse, effektiv drift og bruk av velferdsteknologi
Hjemmetjenesten inkl. psykisk	Reduksjon på 5,34 årsverk gjennom vakante stillinger og reduksjon i BPA.	5,5 mill. kr	Redusert kapasitet og mindre fleksibilitet i tjenestene	Fortsatt fokus på planlegging, kompetanseutnyttelse, effektiv drift og bruk av velferdsteknologi

Institusjonstjenesten	Redusert bemanning og lavere bruk av variabel lønn	2,0 mill. kr	Mindre fleksibilitet ved fravær og aktivitetstopper	Fortsatt fokus på planlegging, kompetanseutnyttelse, effektiv drift og bruk av velferdsteknologi
Kommunalmedisinske tjenester	Reduksjon av sykepleier- og fagarbeiderressurser, dagaktivitetstilbud og fysio-/ergoterapitjenestermed tilsammen 3,8 stillinger	3,6 mill. kr	Mindre fleksibilitet ved fravær. Redusert fagkapasitet kartlegging og pasientforløp. Færre dagplasser, lengre ventetid på rehabilitering og hjelpemidler, redusert gruppetilbud	Fortsatt fokus på planlegging, kompetanseutnyttelse, effektiv drift og bruk av velferdsteknologi

Tildelingsenheten	To vakante årsverk og redusert omsorgsstønad	Ca. 2,5 mill. kr	Redusert kapasitet til saksbehandling og oppfølging	Optimalisering av tilgjengelige ressurser og tydeliggjøring av ansvar.
Fellestjenester	Reduksjon av 0,5 årsverk	0,5 mill. kr	Redusert administrativ støttekapasitet	Tydeligere prioritering av oppgaver og styrket samhandling på tvers av tjenesteområdene
HM	Reduksjon kjøp av tjenester	6,5 millioner	Kan gi uforustette andre tjenestebehov	

Kommunalområdet for samfunn og strategi

Merknader til tabellene

Tallene for 2026 gjelder opprinnelig og revidert budsjett. Budsjettforslag 2027 for kommunalområdet er 120,1 millioner kroner.

Budsjett uten selvkostområdene vann og avløp er 171,5 millioner kroner.

Tallene for 2027–2030 er oppgitt i 2027-kronenivå.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	20
Driftsutgifter							
Lønn	133 016	127 839	133 359	130 279	127 779	127 779	127 7
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	121 600	111 628	111 226	122 067	120 187	119 427	118 7
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	39 415	40 128	40 068	44 127	44 127	44 127	44 1
Overføringsutgifter	31 308	11 382	11 712	11 215	11 215	11 215	11 2
Finansutgifter	23 454	0	0	0	0	0	
Sum Driftsutgifter	**348 793**	**290 977**	**296 365**	**307 688**	**303 308**	**302 548**	**301 8**
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-159 349	-164 447	-164 447	-174 849	-174 849	-174 849	-174 8
Refusjoner	-37 184	-7 531	-9 004	-10 171	-10 171	-10 171	-10 1
Overføringsinntekter	-226	0	0	0	0	0	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-35 535	3 319	3 269	-2 524	-2 524	-2 524	-2 5
Sum Driftsinntekter	**-232 294**	**-168 658**	**-170 181**	**-187 544**	**-187 544**	**-187 544**	**-187 5**
Sum	**116 499**	**122 319**	**126 184**	**120 144**	**115 764**	**115 004**	**114 3**

Fordeling på enhet (graf)

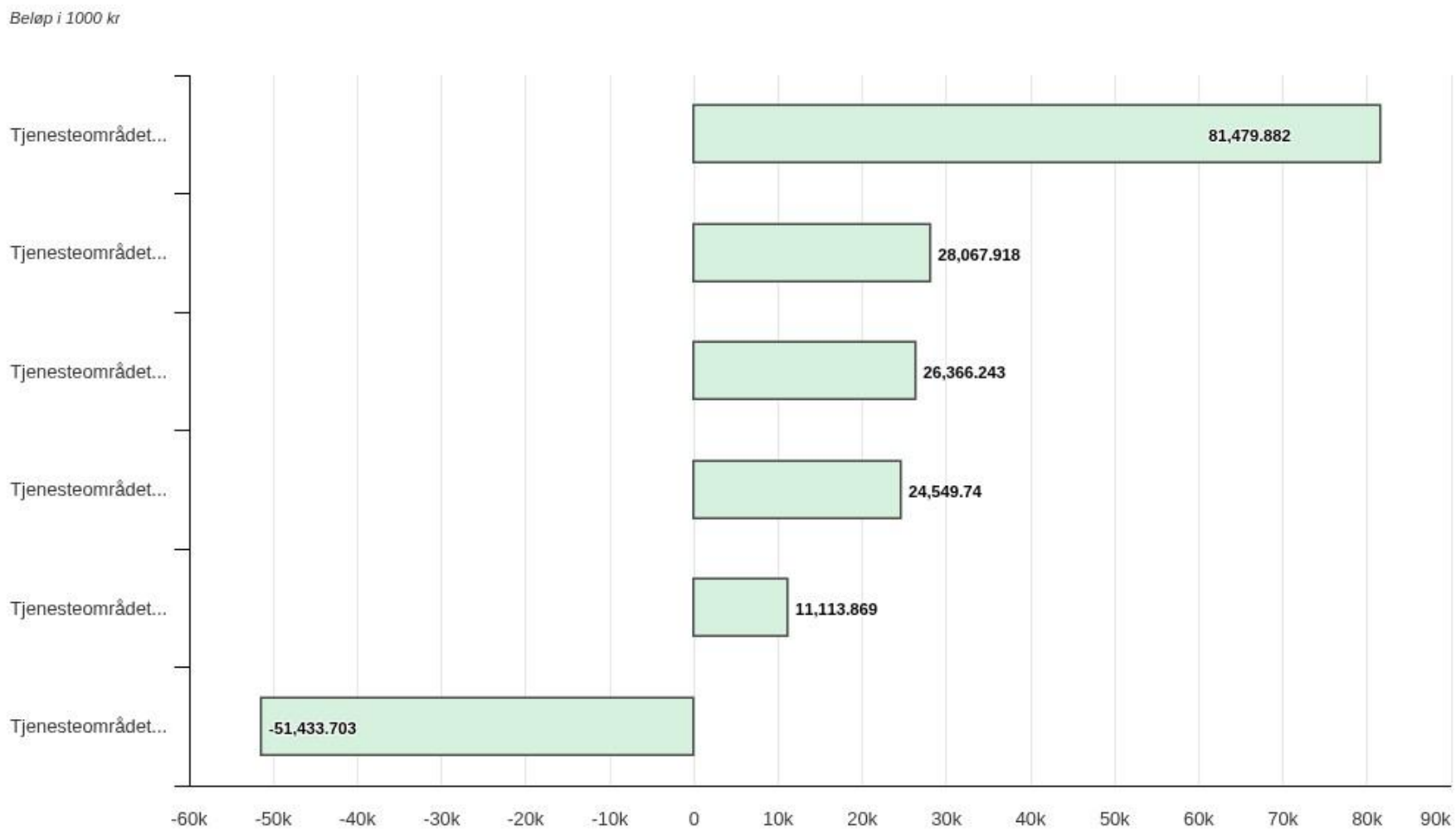

Beløp i mill. kr

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Tjenesteområdet for administrasjon	30,7	28,9	29,2	28,1	28,1	28,1	28,1
Tjenesteområdet for bygg, eiendom og veger	70,0	74,6	75,7	81,5	81,5	81,5	81,5
Tjenesteområdet for kultur	26,9	27,1	28,0	26,4	26,4	26,4	26,4
Tjenesteområdet brann og redning	11,4	10,9	11,0	11,1	11,1	11,1	11,1
Tjenesteområdet for vann og avløp	-47,7	-43,4	-42,9	-51,4	-51,4	-51,4	-51,4
Tjenesteområdet for strategi og utvikling	25,3	24,3	25,3	24,5	20,2	19,4	18,7
Sum	**116,5**	**122,3**	**126,2**	**120,1**	**115,8**	**115,0**	**114,3**

Beskrivelse av dagens virksomhet

Overordnet
Kommunalområdet samfunn og strategi er politisk samlet under utvalg for samfunnsutvikling (SAM), og omfatter administrativt følgende tjenesteområder:

- vann, avløp og renovasjon (VAR)
- brann og redning
- kultur
- bygg og eiendom
- strategi og utvikling
- administrasjon

Fra 1.9.2026 ble tjenesteområde byggesak og landbruk lagt som virksomhetsområde under strategi og utvikling. Dette skjedde i forbindelse med etablering av Toten Landbrukskontor. Strategi og utvikling har dermed fått to virksomhetsområder; byggesak og samfunnsstruktur, og Toten Landbrukskontor. Landbrukskontoret slås formelt sammen med Vestre Toten kommune fra 1. april 2027, med Østre Toten som vertskommune.
I forbindelse med at kommunalområde fellestjenester avvikles, vil tjenesteområde administrasjon bli overført til kommunalområde samfunn og strategi fra 1. januar 2027. Det innebefatter tjenestene for innbyggertorg, IT og post/arkiv.

Kommunalområdet skaper i stor grad resultater i samhandling med innbyggerne gjennom næringslivet, andre institusjoner, frivilligheten eller innbyggerne som enkeltmennesker. Dette gjelder særlig på utviklingsområdet, men også innen myndighetsforvaltning er vi avhengig av slikt samarbeid. Østre Toten har et rikt og aktivt kulturliv som det er viktig at har gode rammer, enten det gjelder kulturlivet og frivillighetens egenverdi, eller de arbeidsplasser som skapes på området.

Østre Toten kommune har en omfattende bygningsmasse og infrastruktur. Dette er infrastruktur som har betydelige verdier og som trenger vedlikehold på et forsvarlig nivå for ikke å forfalle. Etterslepet på vedlikehold er stort, både når det gjelder kommunale bygg og veger og innen vann og avløp.

De fleste KOSTRA-nøkkeltall viser at tjenesteområdene driftes med kostnader pr. innbygger under gjennomsnittet av sammenlignbare kommuner. Dette synliggjør at kommunalområdet samfunn og strategi driftes kostnadseffektivt.

Administrasjon
Tjenesteområdet administrasjon har frem til og med 2026 bestått av IKT drift og forvaltning, kommunikasjon, politisk sekretariat, arkiv, innbyggertorget og sentralbord. Tjenesteområdet har vært organisert i kommunalområdet fellestjenester.

Kommunalområdet fellestjenester avvikles fra 2027 og tjenesteområdet administrasjon vil fra 1. januar inngå i kommunalområdet samfunn og strategi. I dette tjenesteområdet samles kommunens ressurser innen digitalisering og IKT drift, forvaltning og utvikling.

Innen IKT har kommunen strategi på å gå over fra lokal serverdrift hos vår driftspartner Ikomm, til skybaserte tjenester. I 2026 har kommunens IKT-plattform og alle fagapplikasjoner blitt flyttet til sky. Med dette har kommunen oppnådd:

- kostnadsbesparelser
- økt sikkerhet
- skalerbarhet og fleksibilitet
- bedre tilgjengelighet og oppetid

- bedre forutsetning for innovasjon og tilgang til moderne teknologi
- redusert driftskompleksitet

Kommunen drifter i 2026 ca. 850 ansatt-pc-er og i underkant av 1 000 elev-pc-er, og i overkant av 240 telefoner. Disse enhetene driftes i et nettverk, og det er over 220 ulike fagsystemer som benyttes i kommunen.

Kommunens post- og arkivtjeneste er et viktig område for å sikre både sporbarheten i dokumenter og saker, samt det å ta vare på historien i det som skjer i kommunen.

Kommunens innbyggertorg er innbyggeres første fysiske møtepunkt med kommunen på rådhuset. I løpet av 2027 vil innbyggertorget og biblioteket samles til ett felles kontaktpunkt i rådhuset. Samtidig ser vi på løsning hvor det etableres en digital innbyggervert.

Strategi og utvikling
Tjenesteområdet strategi og utvikling har i løpet av høsten 2026 økt med 6 fagområder og 10 ansatte, som følge av overføringen av områdene og ansatte i tidligere byggesak og landbruk. 01.08.2026 inkluderte vi fagområdet folkehelse, som tidligere har vært bemannet under kommunalområdet helse og mestring. Fra 01.09.2026 smeltet tjenesteområde byggesak og landbruk sammen med strategi og utvikling. Det er opprettet to virksomhetsområder, byggesak og samfunnsstruktur og landbrukskontoret, og leder for byggesak og samfunnsstruktur er ansatt fra 01.09.2026, ved hjelp av interne endringer på arbeidsoppgaver. Virksomhetsleder for kommende Toten Landbrukskontor er rekruttert.

Tjenesteområdet består av følgende utvikling og driftsressurser: kommuneplan og plankompetanse, byggesaksbehandling, klima og miljø, digital utvikling, næringsutvikling, boligutvikling, folkehelsearbeid, GIS- geografisk informasjon og analyse, beredskap, oppmåling, jord- og skogbruksforvaltning, matrikkel og eiendomsskatt. Fra 01.01.2027 vil de digitale ressursene overføres til tjenesteområde administrasjon.

Enheten har et betydelig lov- og planverk å forvalte, og utvikling, saks- og kundebehandling krever høy kompetanse. Flere av fagområdene er sårbare ved at de kun har en eller to ansatte med spisskompetanse. Ved vakanser medfører dette redusert kapasitet og kvalitet på tjenestene i form av lengre saksbehandlingstid og strammere prioritering av arbeidsoppgaver. Enheten har i dag ansatte som jobber med utvikling innenfor mange områder som kommuneplanen, trafikksikkerhetsplan, folkehelsestrategi, energiprosjekter, digitalierseringsstrategi, arbeid med microsoft 365, FV 33 - som nasjonal turistvei, vannmiljø og fisketrapper.

På grunn av lite økonomiske midler til arbeid med kunnskapsgrunnlag for kommuneplanens arealdel er det søkt og innvilget midler til kompetanseheving som er nødvendig for at kommuneplanens arealdel bygges på nye relevante konsekvensutredninger. Helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse er utviklet. I tillegg er forvaltningsoppgaver høyt prioritert i tjenesteområdet.

Ansatte er lokalisert på Rådhuset, BygdeLab og Kapp næringshage. Dette gjøres for å styrke arbeidet og involveringen i samfunnsutviklingen i kommunen.

Tjenesteområdets lokaler i Rådhuset skal pusses opp i 2027, og det skal innføres aktivitetsbaserte arbeidsplasser. I en overgangsfase blir tjenestområdet lokalisert utenfor Rådhuset - nærmere bestemt gamle Seierstad skole, og vi har startet forberedelser til dette.

Arbeidet knyttet til den formelle sammenslåingen av Østre Toten og Vestre Toten sine landbrukskontorer 01.04.2027 har startet.

Bygg- og eiendom
Tjenesteområdet har ansvaret for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av alle kommunale eiendommer, ca. 100.000 kvadratmeter kommunale bygg, 100 kilometer med kommunale veger og gang-/sykkelveger samt flere kommunale aktivitet- og friområder. Enheten har som en del av driften ansvar for vaktmestertjeneste, renholdstjeneste, forvaltning av kommunens eiendommer, kommunalt hjelpemiddellager og servicetjenester på Labo.

Området har også fått ansvar for den praktiske oppfølging av forvaltning og drift av de kommunale aksjeselskapene Silogata 20 AS, Kolbu barnehage og og Østre Toten eiendomsselskap.

Tjenesteområdet har også et hovedansvar for koordinering, planlegging og gjennomføring av små og store investeringsprosjekter innenfor bygg, eiendom og veg. I 2027 vil dette omfatte flere større prosjekter slik som “Ny felles ungdomssskole”, Badekvartalet og Sykehjemsparken.

Vann, avløp og renovasjon (VAR)
VAR har sektormyndighet i vannforvaltningen og avløpsforvaltning med ansvar for blant annet produksjon og rensing av drikkevann og rensing av avløpsvann ved 4 renseanlegg. Tømming og kontroll av private anlegg for septik og med innkjøring og rensing av dette på renseanleggene er også en del av oppgaveporteføljen. Drift og vedlikehold av 500 kilometer ledningsnett for vann og 200 kilometer ledningsnett for avløp, 72 pumpestasjoner og 14 høydebasseng, utbyggings- og investeringsprosjekter innen VA, oppfølging av renovasjonsordningen ovenfor Horisont IKS, saksbehandling og forvaltning av regelverk innen vann, avløp og i forhold til spredt avløp (1750 private avløpsanlegg). Det inngår også forvaltning av kommunens damanlegg, samt oppfølging av olje og fett-utskillere for næring en del av oppgaveporteføljen.

Tjenesteområdet har 24-timers beredskap, for å sikre kontinuerlig leveranse av vann og avløp.

Videre er planleggingen svært viktig for å nå målet om god tilstand for drikkevann og avløpsrensing i kommunen. Vann og avløp er derfor involvert i arbeidet i vannregionutvalget og særlig arbeidet i vassdrag og vannområdene.

Det betydelige investeringsbehovet er redusert så mye som mulig, men innenfor krav i forvaltingen. Økte krav i framtiden vil gi utslag i gebyrnivået. Deriblant kan det komme pålegg om nitrogenrensing for Skreia renseanlegg. Kommunen har et av de mest omfattende ledningsnettene i landet som forsyner

størstedelen av kommunens bebygde arealer. Det er lagt nye rammer for styring og gjennomføring av prosjekter, som sikrer en bedre styringsstruktur. Revidert investeringsplan er grunnlag for prioriteringer i planperioden. Planen påvirkes av å sikre nødvendig infrastruktur til ulike boligbyggeprosjekter, næringsutbygging og reguleringsplaner ved samfunnsutvikling for øvrig i kommunen.

Kultur
Tjenesteområdet kultur består av kulturkontoret, ungdomsklubb, bibliotek, kulturskolen og Peder Balke-senteret. Kultur har et utstrakt samarbeid med frivilligheten, og yter tilskudd på flere områder innen kulturfeltet. Kultur drifter noen tilbud og aktiviteter i egen regi, spesielt rettet mot barn og unge, og tilrettelagt tilbud via støttekontakt-tjenesten. Vi drifter også kultur og fritidstilbud i samarbeid med andre aktører. Flere tiltak finansieres helt eller delvis gjennom eksterne bidragsytere. Kultur sitt mål er å bidra til aktivitet, lokal identitet og stolthet av, og i kommunen, sammen med innbyggere, frivillighet og lokalsamfunn.

Brann og redning
Østre Toten brann og redning er kommunens beredskapsorganisasjon for håndtering av branner, ulykker, redningsoppdrag og andre akutte hendelser. Virksomheten er organisert for å beskytte liv, helse, miljø og materielle verdier gjennom en kombinasjon av forebyggende arbeid, beredskap og innsats ved hendelser. Beredskapen er dimensjonert ut fra kommunens risiko- og sårbarhetsbilde og skal kunne håndtere både dagligdagse hendelser og større hendelser i samarbeid med regionale og nasjonale beredskapsressurser.

Brannvesenet har én brannstasjon på Lena og dekker hele kommunen med en kombinasjon av fulltidsansatte på dagtid og deltidsmannskaper i vaktordning utenom ordinær arbeidstid. Organiseringen gir god lokal beredskap, høy stabilitet i mannskapene og evne til å håndtere de fleste hendelser innenfor eget ansvarsområde.

Brann og redning er i hovedsak er godt utrustet og organisert for å møte kommunens risikobilde, som blant annet omfatter industribranner, branner i institusjoner og landbruk, hendelser knyttet til nye energiløsninger som solcelleanlegg, store arrangementer, akutt forurensning og redningsoppdrag. Sentrale styrker er kompetente mannskaper, moderne materiell, høyderedskap, tankbil og et godt etablert samarbeid med nabobrannvesen og andre beredskapsaktører.

For å møte framtidige utfordringer arbeider Østre Toten brann og redning kontinuerlig med kompetanseutvikling, øvelser, utvikling av innsatsplaner og videreutvikling av beredskapen. Målet er å sikre rask, trygg og effektiv innsats ved hendelser, samtidig som virksomheten bidrar til et trygt og robust lokalsamfunn

Utfordringer og strategi

Det totale utfordringsbildet til samfunn og strategi:
Kommunalområdet skal redusere med fem hele stillinger. Det utgjør ca 4,6 millioner kroner. Videre er utfordringsbildet økte kostnader i alle ledd, og hovedtyngden hos bygg og eiendom med 6,3 millioner kroner i 2027, knyttet til investeringer som er gjort og endringer i tjenestene. For planperioden er endringen slik:
2027: 6,3 millioner kroner
2028: 7,3 millioner kroner
2029: 9,4 millioner kroner
2030: 8,3 millioner kroner
For å møte dette er det omdisponert 5 millioner kroner fra fellesfunksjonen til bygg og eiendom. Det vil si at det samlede utfordringsbildet er 1,3 millioner kroner for endringer hos bygg og eiendom pluss 4,6 millioner kroner for stillingsreduksjon for 2027. Dette vil kreve at det må gjøres større inngripende tiltak i bruk av kommunale bygg, vedlikehold mv om samfunn og strategi skal bære kostnadsøkningene i sin helhet.

I økonomiplanen vil altså utfordringsbildet øke med om lag 3 millioner kroner for bygg og eiendom, som følge av de økte investeringene. Det må gjøres avklaringer i forkant av nye rammetildelinger, om hvordan kostnadene skal fordeles. Årsaken til det er at samfunn og strategi vil ha store utfordringer med å dekke dette innenfor egne rammer.

For å komme i mål med 2027 og stillingsreduksjon, er det fordelt ut slik:
Bygg og eiendom: 2
Kultur: 2
Strategi og utvikling 1
Disse stillingsreduksjonene skal utgjøre 4,6 millioner. Videre gjøres det økonomiske tilpasninger for å redusere driften med 1,3 millioner kroner.
Samfunn og strategi er et kommunalområde som dekker det meste av det som ikke omhandler helse og mestring, og oppvekst og velferd. Det er et vidt spekter. Samtidig står de to kommunalområdene i betydelig endring i tiden fremover, og det vil påvirke hva samfunn og strategi skal prioritere av oppgaver for å bidra til at disse får tilpasset sin drift.

Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel i planperioden
Kommuneplanens samfunnsdel 2023 -2035 er den overordnede planen for kommunen der det er fastlagt mål for kommunesamfunnets utvikling i et lengre perspektiv. Planen skal bidra til en helhetlig og samordnet utvikling av kommunen.

Som del av kommuneplanens samfunnsdel er det utarbeidet en egen langsiktig arealstrategi. Denne vil danne grunnlaget for en framtidig overordnet og helhetlig arealpolitikk. Revisjon av kommuneplanens arealdel ble påstartet i 2025. Dette er et langsiktig arbeid og vil gå til 2027/2028, der Formannskapet er styringsgruppe for arbeidet.

Det er vedtatt en ambisiøs planstrategi, og kommunalområdet har begrenset med ressurser. Derfor må det gjøres vurderinger på hvilke sentrale planer som bør revideres, og hvilke som bør ligge inntil videre. Det gjelder også for temaplanen Infrastruktur 2050. Dette er en plan som ikke vil bli prioritert. Arbeidet med kommuneplanens arealdel er allerede i prosess. For 2027 vil det bli arbeidet med kunnskapsgrunnlag for ny planstrategi. Det å rullere eller oppdatere satsingene for samfunnsdelen i 2028 bør være ambisjonen. Denne bør ta opp i seg flere områder, for å unngå å ha et større antall temaplaner, slik vi har i dag.

Mye av arbeidet innen kommunalområdet er avhengig av god samhandling med innbyggerne gjennom næringslivet, andre institusjoner, frivilligheten og innbyggerne som enkeltmennesker. Noe av suksessen i denne arbeidsformen er å ta i bruk idealene i fellesskapskommunen og videreutvikle dialog som arbeidsform på mange felter. Innen kulturområdet er dette med fellesskapkommunen en tradisjonell og godt innarbeidet arbeidsform, som har gitt gode synergier og som kan utvikles videre, ikke minst i et folkehelseperspektiv.

Kommunalområdet er sentral i gjennomføring av handlingsprogrammets overordnede mål og delmål, og videre strategi for kommunalområdet skal hensynta gjennomføring av de felles målene som er nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel og som følges opp i de 4-årige handlingsprogrammene.

Kommunalområdet har mål og delmål innenfor alle hovedtemaene; *bærekraftige lokalsamfunn, god oppvekst, god helse for alle, frivillighet, medvirkning og samskaping, næringsutvikling og innovasjon, klima- og miljøvennlig utvikling og kommunen som organisasjon.*

Følgende hovedmål vil kommunalområdet arbeide spesielt med i kommende år:

- Østre Totens ulike strukturer skal utvikles med vekt på helhet og gode sammenhenger
- Østre Toten skal ha tilrettelagte og trygge bomiljøer for mennesker i alle aldre og med alle funksjonsnivå
- Østre Toten skal være et samfunn der alle setter samarbeid og samskaping i fokus
- Østre Toten skal ha et sterkt og aktivt lokaldemokrati
- Østre Toten skal arbeide aktivt med å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næring
- Østre Toten skal ivareta naturmangfoldet og viktige økosystemtjenester
- Alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag
- Bidra til å synliggjøre Østre Totens potensial som produsent av grønn energi basert på sol, vind, vann og biologisk materiale

Disse punktene fra samfunnsplanen vil være førende når kommunalområdet gjør sine prioriteringer for denne planperioden

Østre Toten Eiendomsselskap AS
I 2025 tok kommunen over oppgaver for eiendomsselskapet. Prosjekter med utvikling av tomter for næring og boligformål er nå overført til kommunen, slik som Krabyskogen, Bilitt næringspark, Fossenfeltet og Nersethtunet. Det vil i løpet av slutten av 2026 eller starten av 2027 komme en sak om overføring av oppgaver og eiendeler i selskapet til kommunen. Driften av selskapets oppgaver innebærer et betydelig merarbeid for Bygg og eiendomsavdelingen. Drift og forvaltning av bygningsmassen innebærer mange små og store arbeidsoppgaver. Arbeidet omfatter også økonomisk oppfølging av selskapet sammen med styreleder. Økonomien i selskapet er fortsatt krevende og det jobbes med at kommunen overtar et større ansvar for næringshagen. I dette ligger også utfordringen med å få på plass en bærekraftig økonomi.

Kapp Næringshage
Kommunen har i 2026 hatt en avtale med Landsbyen Næringshage knyttet til vertskapsrollen i næringshagen. Landsbyen Næringshage er fusjonert med Vaager Innovasjon i 2026. Fra oktober 2025 har Vaager arbeidet sammen med kommunen for næringshagens utvikling knyttet til husleieavtaler, husmøter, markedsføring, ordførerens bedriftsfrokost m.m. I tillegg har Vaager i denne perioden tilbudt kurs til hele næringslivet i kommunen. Det har ikke vært budsjettert med denne utgiften, og den har vært innpassert på grunn av vakanser i øvrige deler av kommunalområdet. På grunn av kommunens økonomiske situasjon avsluttes avtalen 01.01.2027, og tjenestene i næringshagen må løses av kommunens interne ressurser. Det vil si at næringsrådgiver og eiendomsforvalter overtar vertsrollen og vil være stedlige, på gitte tidspunkter i uken. Kapp Næringshage skal fortsatt være det strategiske punktet i kommunen for næringsutvikling. Kommunen vil derfor prioritere å ha tilstedeværelse med egne ressurser, og bruke dette som base når det er møter ned næringslivet og andre aktører. Totalt vil dette gi en kostnadsreduksjon på 1,2 millioner kroner.

Bygdelab
Bygdelab er en møteplass der innbyggere, næringsliv, frivillige, akademia og kommunen kan komme sammen for å utvikle gode ideer og prosjekter for lokalsamfunnet. Kommunen har leid inn lokaler til Bygdelab i Silogata 21 ut 2026. Fra 2027 vil bygdelab i større grad bli sett på som en arbeidsmetodikk, enn som et fast møtested. Alternative steder kan være ungdommens hus eller sammen med innbyggertorget og biblioteket. Det har også høstet gode erfaringer med at bygdelab har hatt møtepunkt i Lena, og at de har hatt turne, deriblant på Skreia. Avslutningen av leieforholdet i Silogata 21 vil gi en innsparing på ca. 250 000 kroner årlig pluss reduserte FDV kostnader.

Bygg og eiendom/veg

Generelt om tjenesteområdet

Bygg og eiendom er en forholdvis stor organisasjon med bred kompetanse innfor drift, forvaltning og utvikling av kommunale bygg og eiendommer. Tjenesteområdet er sentralt som støtte for kommunalområdene Helse og mestring, og Oppvekst og velferd. Det er derfor viktig og nødvendig at tjenesteområdet fortsatt har de ressursene som trengs for at de store områdene kan få gjennomført de nødvendige strukturelle omstillinger som er nødvendig fremover.

Innenfor Bygg og eiendom er det foreslått mange forskjellige tiltak for å få et budsjett i balanse. Innledningsvis er det gjort en gjennomgang av alle budsjettkontoer innenfor både bygg og veg der det er redusert på budsjettet der dette er vurdert som forsvarlig. Det har også vært nødvendig å øke en del poster for å dekke økende utgifter utover den generelle prisstigningen. Eksempler på dette er forsikring og lisensavtaler.

Innledningsvis har bygg og eiendom redusert antall stilinger i 2027 med to stillinger. Dette omfatter både administrasjon, renhold og håndverker/vaktmester.

De største endringene i forhold til budsjett skyldes konkrete endringer knyttet til leie, utleie og bygningsmessig drift av av bygg/arealer. Totalt sett dreier dette seg om ca. 10 millioner kroner i 2027. Dette er konkrete resultater av politiske vedtak i tilknytning til prosjekter som gjelder byggeprosjekter og/eller interkommunalt samarbeide og med NAV. Bygg og eiendom har blitt tilført økt budsjettramme for å dekke størsteparten av kostnadene i forbindelse med bruken av Silogata 20. Kommunalområdet er tilført 5,0 millioner kroner av totalt 6,3 millioner kroner på dette området.

Totalt sett er merutgift og redusert inntekt betydelig selv om utfordringene knyttet til Silogata ble løst. For å dekke dette er det gjort flere kostnadsreduserende tiltak utover generelle kutt. Dette er bla. selge eller stenge Lund grendehus. Godhuset på Lena foreslås også at også stenges for å få budsjettet i balanse. Det som gjør situasjonen enklere er et potensial med å redusere kostnaden til strøm pga. at kommunen betaler en gunstig pris på grunn av fastpris. Det er også en innsparing som følge av nedleggelse av Læringssenteret på Seierstad. I en periode har også kommunen en ekstra inntekt for utleie av Fjellvoll. I motsatt retning er det også utgifter på Balke bo og servicesenter til aktiviteter der. For å komme i balanse løses utfordringen med å redusere vedlikeholdet. Dette bør være en kortsiktig løsning for 2027. Fremover må det være mer oppmerksomhet på å styrke vedlikeholdet. I et slik perspektiv er det viktig å ikke drifte mer arealer enn nødvendig. Lokaler som det ikke er behov for fremover bør ut av kommunens eie. Innenfor grunnskolen vil de nå komprimere tiden hvor det skal være svømmeundervisning. En må i planperioden se på det konkrete behovet for to svømmebasseng sett opp mot opplæringslovens krav til svømmeundervisning. Årsaken til det er at begge bassengene har etterslep i vedlikehold.

I bunn for de tjenester som ytes så er det viktig å huske at de tjenester som ytes innenfor bygg og eiendom er helt avgjørende for en stor del av de tjenestene som ytes av “Oppvekst og velferd” samt “Helse og mestring”.

Når en ser situasjonen for perioden frem til og med 2030 vil utfordringsbildet for drift av kommunale bygg bli langt mer krevende økonomisk enn de er pr. 2026, uten en vesentlig styrking av økonomien. I tillegg til nåværende drift planlegges mange større tiltak som vil innebære økte driftskostnader. Dette innebærer at det stadig blir mindre penger til å ta vare på de store verdiene kommune har i sin bygninger. Dette er på sikt en uholdbar situasjon. Det er derfor helt nødvendig å jobbe permanent med disse utfordringene. Det er helt avgjørende at de endringer som foretas innen kommunalområdene Helse og mestring samt Oppvekst og velferd gjøres i tett dialog med Bygg og eiendom for å sikre en helhetlig ressurs- og økonomistyring.

Konkret ligger det inne følgende endringer i form av budsjettmessige tiltak:

		2027	2028	2029	2030
Nye tiltak	Justering av ramme sam. Kutt 2 stillinger	1760	1760	1760	1760
Nye tiltak	Justering rammer. Silogata	-5 700	-5 700	-5 700	-5 700
Politisk vedtak	Badekvartalet. Leieinntekter fra 30 omsorgsboliger	0	0	0	-1 900
Politisk vedtak	Sykehjemsparken. Husleie 8 boliger	0	-500	-1 000	-1 000
Politisk vedtak	Rådhuset. Leieinntekter og andel FDV for felles landbrukskontor	-50	-150	-150	-150
Politisk vedtak	Rådhuset. Utleie og FDV. Inntekter fra felles barnevern	-300	-600	-600	-600
Politisk vedtak	Brannstasjonen. Økte FDV-kostnader nybygg	350	350	350	350
Politisk vedtak	Bo Godt- Valletunet. Leie av personalrom/base	0	120	120	120
Politisk vedtak	Sykehjemsparken. FDV-kostnader for leiligheter og lokaler rus- og psykiatri	0	300	600	600
Politisk vedtak	Rådhuset. Bortfall av leieinntekter fra NAV	715	715	715	715
Politisk vedtak	Rådhuset. Bortfall av FDV kostnader dekket av NAV	332	-332	332	332
Politisk vedtak	Badekvartalet. FDV-kostnader	0	0	0	1 100
Politisk vedtak	Læringssenter. Husleie inkludert FDV-kostnader for interkommunal løsning	1 263	1 263	2 470	2 470
Politisk vedtak	Silogata 20. FDV-kostnader kommunale arealer (eks. NAV stat)	1 203	1 203	1 203	1 203
Politisk vedtak	Silogata 20. Husleie NAV-kommunal andel	786	786	786	786
Politisk vedtak	Husleie Silogata 20. Helsestasjon og ungdomsklubb	4 026	4 026	4 026	4 026
Innsparingstiltak	Bygg og eiendom. redusert vedlikehold bygg og veg	-600	0	0	0
Innsparingstiltak	Lund grendehus. Stenge for bruk fra 1. juli 2027	-200	-400	-400	-400
Innsparingstiltak	Godshuset. Stenge med virkning fra 1.1.2027	-170	-170	-170	-170

.

Tjenesteområde	Tiltak	Endring 2027 (mill. kroner)	Konsekvens
Administrasjon	Flytte 2 årsverk til HR og 1 årsverk overføres fra HR.	-1,07	Bedre samordning og ressursbruk. Stilling HR jobber med IT – relaterte oppgaver som hører inn under administrasjon. Stillinger adm. jobber med politisk sekretariat og kommunikasjon, som hører inn under stab og fellesområder.
Administrasjon	Fjerne stilling 0,5 årsverk kommunikasjonsrådgiver	-0,35	Mindre kompetanse enn planlagt innen arbeidet med kommunikasjon.
Administrasjon	Fjerne vakante stilling IKT p.g.a vanskelig å rekruttere.	-0,70	Mindre egen kompetanse innen IKT.
Administrasjon	Nedtrekk kontoarter lisenser og kjøp fra kommuner. Økning driftsavtaler og konsulentkjøp innen IKT- tjenester.	0,90	Innsparinger og økninger i h.h.t. reelt forbruk. Budsjett driftsavtaler og konsulentkjøp er i forbindelse med sikkerhet og utvikling innenfor IKT-området.

Investering, vedlikehold og drift

Østre Toten kommune har en omfattende bygningsmasse og infrastruktur, med i underkant av 100 000 kvadratmeter bygg, ca. 100 kilometer kommunal veg, 500 kilometer vannledning og 200 kilometer kloakknett. I tillegg vannrenseanlegg, 14 høydebasseng, 4 avløpsrenseanlegg og 72 pumpestasjoner. Dette er infrastruktur som har betydelige verdier og som trenger vedlikehold på et forsvarlig nivå for ikke å forfalle. Etterslepet på vedlikehold er betydelig. Det generelle vedlikeholdet av den kommunale infrastrukturen er en stor utfordring i seg selv, samtidig som denne infrastrukturen også er en viktig premiss for videre utvikling og utbygging i kommunen.

For de kommunale bygningene er det viktig å ha tydelige rammer og målsettinger for å sikre langsiktig vedlikehold og utvikling. Dette er krevende når utredninger og vedtak av mulige strukturelle endringer som pågår, tar lang tid. Dette innebærer at tiltak som er helt nødvendige, for eksempel oppgradering av ventilasjon og ytterligere ENØK-tiltak må avventes/utsettes. Mindre økonomisk handlingsrom innebærer også at det ligger an til en generell reduksjon innenfor vedlikeholdet . Dette er spesielt krevende på vegområdet som allerede fra før har et økende etterslep på vedlikeholdet. For å skape et mer forutsigbart og planlagt vedlikehold er et vedtak om en framtidig skole- og barnehagestruktur meget positivt.

FNs bærekraftsmål skal være førende for kommunens innsats på ulike områder. Vi opplever utfordringer knyttet til miljø med eksempelvis redusert kvalitet på vassdragene våre med avrenning fra landbruket (landbruksrelatert forurensning) eller manglende oppgradering av private avløpsanlegg eller tilknytning til kommunalt avløpsnett (spredt avløp), samt ulike andre utfordringer.

Presset økonomi, lite økonomisk handlingsrom legger en begrensing på utviklingsrelatert arbeid. Arbeid med utredninger, saksbehandling og driftsrelaterte oppgaver tar mer og mer tid. Kommunalområdet er preget av flere små og til dels sårbare enheter. Det er utfordrende å til enhver tid ha tilgang til nødvendig nøkkelkompetanse i alle deler av kommunalområdet.

Kommunestyret behandler en ny 10-årig investeringsplan høsten 2026. Den økonomiske situasjonen og usikkerhet i forhold til kostnad- og renteutvikling innebærer en stor risiko. Planen er ambisiøs med mange store byggeprosjekter som er viktige for utvikling av kommunen i et samfunnsperspektiv. Omfanget og størrelse på prosjektene utfordrer kommunalområdet når det gjelder ressurser og kompetanse for å sikre god prosjektgjennomføring og et godt resultat.

I 2027 vil aktiviteten fortsatt være stor med planlegging og gjennomføring av byggeprosjekter. Følgende prosjekter vil være i byggefasen:

- Sykehjemsparken. 8 omsorgsboliger og base for rus- og psykiatritjenesten
- Rådhuset. Lokaler for felles barnevern og for kommunalområdet for samfunnsutvikling.
- Legesenter på Kapp og Skreia
- Valletunet (Bo-godt)
- Brannstasjon ferdigstilles i starten av 2027

Det vil fortsatt også være mange mindre tiltak innenfor reinvestering og enøk som vil pågå.

I 2027 vil det være mange prosjekter hvor det planlegges med tanke på gjennomføring de kommende årene. Flere av disse planlegge for oppstart i 2028. Prosjekter som planlegges er:

- Badekvartalet. 30 omsorgsboliger
- Ny felles ungdomsskole
- Ny Skreia barneskole
- Skolestruktur. Midlertidige løsninger

Forslag til investeringsmidler framgår av investeringsoversikten. Planen er utarbeidet med bakgrunn i vedtatt 10-årig investeringsplan.

Økonomi i investeringsprosjekter
Med en allerede krevende økonomisk situasjon, vil det bli utarbeidet tydeligere beskrivelser av de økonomiske konsekvensene når det legges frem saker for politisk behandling. Dette vil gjøre det enklere for alle parter å få et større og helhetlig bilde av konsekvensene for de ulike investeringene og vedtakene som gjøres.

Vegområdet
Den økonomiske handlingsrommet for vegområdet styres i stor grad av været gjennom vinteren. Det er utgifter til vintervedlikehold, som er den største utgiftsposten. De siste årene har høyt forbruk til vintervedlikehold i årets første måneder gjort at det ikke har vært mulig å utføre stort sett annet enn reparasjoner på sommeren. Kostnadsøkningen skyldes både en generell høy kostnadsøkning, høyere pris på anbudene og endringer i klima. Vegområdet driftes i stor grad av innleid bistand. Dette kombinert med noe ressurser i egen organisasjon gir en forholdvis rimelig og effektiv drift. Vegområdet preges i større grad enn bygningene av for lite budsjett til vedlikehold og oppgraderinger.

Mest krevende er nok at asfalterte veger ikke kan vedlikeholdes med nødvendig oppgradering og reasfaltering. Dette vil kunne forsterke seg ytterligere hvis Innlandet Fylkeskommune overfører flere veger til kommunen gjennom en nedklassifisering. Etterslepet i forhold til dette er stor og økende. De økonomiske rammene som ligger inne i budsjett for 2027 til 2030 vil forsterke denne utviklingen.

Legesenter
Avtalen om leie av lokaler på Kapp går ut i 2027. Det må på plass en fremtidig løsning så raskt som mulig. Det har derfor blitt jobbet med fremtidig struktur i 2025 og 2026. Siden det ikke foreligger noe vedtak om løsning pr. 1. oktober 2026 er det ikke tatt inn økonomiske konsekvenser av et nytt legesenter på Kapp og eventuelle endringer på andre plasser utover at det ligger inne investeringsmidler i budsjett/handlingsgprogram. Konsekvens av en løsning med leie av lokaler er ikke tatt inn i budsjett. Det er varslet at kommunen må påregne en betydelig økning i husleie for Kapp legesenter i eksisterende lokaler. Kommunedirektøren må komme tilbake til dette i sak som omhandler legesenter.

Kultur
Kommunestyrets vedtak om å redusere driften tilsvarende 40 stillinger, vil få store konsekvenser for tjenesteområdet kultur. Reduksjonen i stillinger skal tas ved naturlig avgang eller ved at vakante stillinger som hovedsak ikke besettes. Dette vil derfor være hovedtrekkene i forslag til reduksjoner i kostnader fra kultur til budsjettarbeidet. Reduksjonen vil for påvirke fagområdenen forskjellig. De fleste stedene vil reduksjonen tas i allerede vakante stillinger som hos kulturkontoret og kulturskolen, mens på biblioteket vil det føre til overtallighet. Nærmere beskrivelse av reduksjoner og konsekvenser vil bli redegjort for innen hvert fagområdet.
For å kunne nå kravet til balanse i budsjettet har kulturkontoret sett seg nødt til å redusere i aktivitetsmidlene i diverse tjenester. Dette er kjøp av tjenester til kommunen og konsekvensen vil være at vi må redusere kulturkontorets bidrag inn i samarbeidsprosjekter og utskifting/vedlikehold av skilter og annet utstyr.

I 2027 ønsker vi å fortsette arbeidet med synliggjøring og formidling av kulturfeltets aktiviteter og tjenester. Vi ønsker også å formidle Østre Toten mer generelt der vi har kapasitet. Dette for å vise kompleksiteten i oppgavene en kommune er satt til gjøre og i hvor mange settinger vi møter innbyggere.

Som et ledd i diskusjonen om kommunesammenslåing ble det oppfordret til at kommunene skulle se på et tettere og bedre samarbeid. Kultur har høsten 2026 testet ut et miniversjon av et fagfelleskap med Vestre Toten, innen tilrettelagt fritidstilbud og støttekontakt. Dette skal evalueres med mulighet for videreføring og om dette er en samarbeidsform som skal omfatte andre tjenester og fagområder i kultur.

Vi gleder oss også stort til at nytt ungdomshus åpner i januar 2027. Selv om kapasiteten er foreslått kuttet gleder vi oss til å samarbeide om ungdomstilbud, med frivilligsentralen, helsestasjonen, NAV og frivillige lag og foreninger for å fylle huset med så mye aktivitet og ungdommer vi kan.

Idrett
Vi har redusert stillingen som idrettskonsulent med 40 % da denne ble vakant i september og vil bli redusert som følge av kommunestyrets vedtak. Konsekvensen av reduksjonen vil være at idrettskonsulenten ikke vil kunne bistå, veilede og gi råd på samme nivå som før. Dette vil gå utover det enkelte idrettslag og internt i Østre Toten kommune. Vi vil måtte prioritere arbeidet med spillemiddelordningen, koordinering av aktivitet i Østre Toten idrettspark og samarbeidet med Østre Toten idrettsråd.

Kommunestyret har vedtatt at Kolbu idrettshall skal ha driftstilskudd på lik linje som andre anlegg med kommunal avtale. Det vil si Skreia-hallen. Denne støtten vil være i overkant av 200 000 kroner og vil måtte innpasseres i potten med kulturmidler, avsatt til idrett. En innpassering av støtte til Kolbu idrettshall vil påvirke støtten til alle de andre idrettsforeningene i kommunen. Det er ikke er funnet rom for at potten til idrett kan økes innenfor eksisterende ramme.

I 2027 skal vi starte arbeidet med rullering av plan for idrett og friluftsliv. Dette arbeidet vil involvere idretten ved idrettsrådet i stor grad og resultere i en plan som skal brukes som grunnlag for spillemiddelsøknader i neste 4 års periode.

Ungdom og fritid
Vi forslår å redusere en vakant 30% stillingsressurs som har vært avsatt til å oppbemanne det nye ungdomshuset i Lena. Ungdomshuset er planlagt åpnet i januar 2027 og vil gi en dobling av dagens lokaler og gi mulighet til mer varierende aktivitet. Resultatet av denne reduksjonen vil være at vi ikke vil kunne ha en stabil grunnbemanning og voksentetthet i åpningstiden og at et resultat vil kunne bli at hele eller deler av huset vil måtte holde stengt deler av uken. Dagen ungdomshus “Godshuset” har to åpne kvelder og vi ønsker å kunne videreføre antallet kvelder også i det nye huset. Det vil derfor i 2027 bli sett på hvordan ungdomshuset skal kunne fylles med aktivieter, også utenfor målgruppen, for å sikre at vi får benyttet lokalene gjennom hele uken. Et eksempel kan være et samarbeid med bygdelab eller andre aktører som ønsker å fylle huset med liv. For å få effekt av bygget, vil det være ambisjon om at det skal være "lys i vinduene" hver kveld.

Støttekontakttjenesten
Det er foreslått å redusere budsjettet med 170 000 kroner. Dette forutsetter at vi fortsatt vil kunne opprettholde løsninger med gruppeaktiviteter og tilbud, fremfor individuelle tilbud. For å kunne gjøre dette er støttekontakttjenesten avhengig av arenaer som Villaen brukerstyrt senter og biblioteket og de tilbudene de har. Dette er viktige samarbeidspartnere for vår tjeneste til å kunne driftes effektivt og gi et godt tilbud til brukere. Dersom andre tjenester forsvinner eller innskrenker sine tilbud vil risikoen for merforbruk i støttekontakttjenesten øke.

Bibliotek
Biblioteket er en av kommunens viktigste og mest brukte møteplasser, med høy aktivitet gjennom hele året for både innbyggere, lag og foreninger og andre kommunale tjenester. For å møte framtidige behov ønsker vi å øke innbyggernes mulighet til selvbetjening gjennom meråpent bibliotek, som gir tilgang til lokaler og tjenester utenom bemannet åpningstid. Det foreslås å redusere med antall dager kveldsåpent, slik at kommunen tilbyr bemannet bibliotek en kveld i uka, i tillegg til lørdager. Det siste er viktig for å kunne møte barnefamilier.

I budsjettet foreslås det å redusere bemannet kveldsåpning tilsvarende 40 % stilling. På grunn av biblioteksamarbeidet med Lena-Valle videregående skole kan åpningstiden ikke flyttes fra dagtid til kveld. Meråpent bibliotek vil gi voksne brukere økt fleksibilitet og tilgjengelighet, men er et supplement til, ikke en erstatning for, bemannet bibliotek.

Redusert bemanning vil særlig påvirke barn og unge, som utgjør om lag 40 % av bibliotekets lånere. De vil få mindre tilgang til veiledning, aktiviteter og et trygt oppholdssted etter skoletid. Samtidig vil bibliotekets mulighet til å være arena for arrangementer, frivillighet, offentlig samtale og inkludering bli innskrenket. Biblioteket er derfor fortsatt avhengig av bemannede åpningstider for å ivareta sin rolle som kunnskapsarena, møteplass og kulturtilbud for alle innbyggere.

Fokus for 2027 vil være å hjelpe de som kan benytte meråpent bibliotek til dette samt å benytte den kapasisteten vi har på ettermiddag og kveldstid til å forsette med kveldsarrangementer, innbyggerdialog, leselyst og arbeid med et felles møtepunkt for innbyggere, sammen med innbyggertorget.

Kulturskolen
Det foreslås å redusere i undervisningsstillinger (treblås 16%, piano 10% og messing 5%)
De foreslåtte kuttene i undervisningsstillingene utgjør til sammen 31 %, noe som tilsvarer undervisningstilbudet til om lag 15 elever. Reduksjonen vil gi færre elevplasser, lengre ventelister og redusert fagbredde i kulturskolen. Piano er et av de mest etterspurte fagene, og redusert kapasitet vil gjøre det vanskeligere å møte etterspørselen. For treblås og messing vil kuttene også påvirke rekrutteringen til korpsene, som er avhengige av kulturskolens lærere til opplæring, gruppeundervisning og faglig støtte. Dette vil svekke både korpsmiljøet og det lokale musikklivet over tid. Samtidig reduseres kulturskolens kapasitet til samspill, konserter, produksjoner og aktiviteter ute i barnehager, skoler og institusjoner. Færre elever vil også gi lavere inntekter, anslått til om lag 63 500 kroner per år i bortfall av elevbetaling. For korpsene kan kuttene i tillegg føre til økte kostnader dersom undervisning må kjøpes i det private markedet.

Videre vil det foreslås reduksjon i teknikker/husansvarlig med 20% stilling. Et kutt på 20 % vil redusere kapasiteten til husdrift, teknisk bistand og utleie ved Mjølkefabrikken. Dette er oppgaver som fortsatt må utføres, og som i større grad må overføres til rektor og administrasjonen. Redusert oppfølging av utleie kan føre til færre utleieoppdrag og lavere inntekter, samtidig som rektor får mindre tid til ledelse og utvikling av kulturskolen. Konsekvensen blir redusert driftskapasitet, økt belastning på administrasjonen og mindre tilgjengelighet til Mjølkefabrikken for lag, foreninger og innbyggere.

Kulturskolen har hatt en økende satsing siste året på tilbud i tilknytning til "Fabrikn" eller rockeverkstedet. Gruppeaktivitet og individuell undervisning i både gaming og instrument/band-opplæring er populært og i 2026 har vi med støtte fra sparebankstiftelsen bygd nytt lydstudio, dette gleder vi oss til å få satt i drift fremover i 2027, til glede for våre elever og kanskje også andre, dersom vi har kapasitet til dette. Videre vil det være god dialog med de øvrige kulturskolene i regionen om å kunne tilby gode kulturskoletilbud.

Peder Balke-senteret
Det legges opp til en reduksjon i budsjettet til sesongarbeidere tilsvarende 10 % stilling. Det vil føre til færre vakter ved galleriet. Dette innebærer at ansatte i større grad må arbeide alene i perioder med høye besøkstall og store kunstverdier, noe som øker ansvaret og sårbarheten i driften. Kuttet vil også redusere kapasiteten til parkeringsvaktordningen. Fram til parkeringsanlegget er oppgradert kan dette gi større utfordringer knyttet til trafikkavvikling, fremkommelighet og sikkerhet for besøkende. I tillegg må aktivitets- og arrangementsmidlene reduseres. Dette vil blant annet kunne føre til færre Mårråstund-konserter og andre publikumsaktiviteter. Konsekvensen er et mindre attraktivt kulturtilbud, færre arenaer for lokale og regionale kunstnere og musikere, samt risiko for lavere besøkstall. Reduserte aktivitetsmidler vil også gi mindre rom for markedsføring, kuratortjenester og grafisk bistand, noe som kan svekke synligheten og utviklingen av Peder Balke-senteret.

<u>Kunstlåven på Billerud</u>

Utviklingen av Kunstlåven på Billerud er det viktigste langsiktige utviklingsprosjektet for Peder Balke-senteret. Målet er å etablere en helårsarena for kunst og kultur. Arbeidet med å skaffe ekstern finansiering er godt i gang, men for å lykkes er det nødvendig at Østre Toten kommune avsetter 5 millioner kroner i investeringsbudsjettet i løpet av planperioden som kommunal egenandel. Dette har man ikke funnet rom for i saken om investeringsplanen. Dette er en viktig forutsetning i søknader til stiftelser, fylkeskommunen og andre finansieringskilder for å kunne realisere neste byggetrinn.

Vann, avløp og renovasjon
Enhetens drift og investeringer er basert på selvkostprinsippet. Både historikk og framtidige perspektiver gjør at enheten har flere utfordringer knyttet til både eksisterende infrastruktur og til framtidige store investeringsbehov. Dette er relatert til:

- Brudd og lekkasjer i ledningsnettet
- Dårlig kapasitet i deler av ledningsnettet
- Behov for av-kloakkisering i forhold til vassdrag og fornying av private avløpsanlegg

- Alder/materiell – levetidsbetraktninger og kost/nytte for ledningsnett og anlegg (renseanlegg, høydebasseng og pumpestasjoner)
- Mulige krav fra Statsforvalter om nitrogenrensing ved Skreia Renseanlegg. Foreløpig utredning om konsekvensene viser et betydelig investeringbehov.
- Krav fra Mattilsynet om alternativ vannforsyning/reservevannkilde. Utredninger pågår om framtidig reservevann i egen kommune eller om mulig samarbeid interkommunalt.

Avlesing forbruk vannmålere
Kommunen har ca 7000 vannmålere. Det sendes før årsskiftet ut krav om avlesning av vannmålere via SMS til alle huseiere som grunnlag for faktura av kommunale avgifter. En del huseiere leser ikke av vannmåler og forbruket må stipuleres. Det sendes ut purringer og deretter postkort. Ordningen begynner å bli utdatert og medfører mye ekstra arbeid. Det fortsettes med måter for å få tak i flere avlesninger ved påminnelser eller fysisk kontroll der det er behov, for å unngå feil stipulering av vannforbruk. Det behøves å øke takten i bytte av gamle vannmålere til nye. Installering av nye vannmålere i alle boliger er omfattende og stort og har etterslep. Det arbeides med en plan om å gå over til digitale målere med fjernavlesing. Fjernavlesing vil sikre riktig månedlig eller årlig avlesning for alle boligeiere og redusere arbeidet med saksbehandling og kontroller. Videre muligheter senere kan være automatisk generering av gebyrer til faktura.

Fokus på kostnader og effektiv drift
Konsekvenser for kommunale gebyrer begynner å få oppmerksomhet regionalt og nasjonalt. Det ble i 2025 vedtatt av regjeringen å redusere mva på vann- og avløpsgebyrer fra 25% til 15%. Dette ble innført 01.06.2025 for alle huseiere og for næring. Det kom nytt regelverk for avskrivning av investeringer for VA-ledningsnett. Avskrivningen skal relateres til forventet levetid for ledninger. Tidligere avskrivningstid 40 år, er justert til 60 eller 80 år. Beregnede gebyrer i perioden for fastavgift og forbruksavgift for vann og avløp i 2027-2030 viser en lav økning i starten av perioden, men påvirkes senere av krav om reservevann og mulig nitrogenrensing.

Digitalisering av gamle arkiver
Ved overtagelse av tidligere private vannverk ble det overtatt forholdsvis store mengder dokumentasjon i papirarkiver. I tillegg er det lagret en god del dokumentasjon digitalt som behøver flyttes til nyere digitale løsninger. Det pågår en VAR digitaliseringsprosess der alle arkiver skal gjennomgås og lagres på nytt på riktig sted. Dette vil ta tid og oppta ressurser i 2027.

Beredskap og sikkerhet
Det er nye og strengere krav til beredskap og sikkerhet for kritisk infrastruktur. Vann og avløp skal ha en omfattende gjennomgang av den kontinuerlige driftsovervåkingen for alle VA-installasjoner. Installasjonene og overvåkningen sikres mot digitalt innbrudd og sabotasje. Det samme gjelder fysisk sikring av objekter. Arbeidet med planlegging og utførelse pågår og videreføres i 2027. Sikringen medfører ekstra kostnader som ikke er spesifisert enda.

Investeringer
Det legges fram en oppdatert 10-årig VA investeringsplan. Det største prosjektet i 2027 er VA Lensbygda-Gransmarka som har vært utsatt i mange år. Gjennomføringen av dette vil medføre en betydelig oppgradering i området, sikrere vannforsyning fra to kanter ved ledningsbrudd og nye tilkoblinger til avløp.

Renovasjon
Renovasjon for boliger forvaltes av Horisont Miljøpark IKS. For Østre Toten er det innført renovasjon for fritidsboliger, som den siste av kommunene i regionen. Ordningen krever lovpålagt sortering av fraksjoner og skal evalueres etter sommeren 2027. Ordningen med sortering skal deretter innføres i de andre kommunene i regionen, etter mal fra Østre Toten.

Demninger
Kommunen er eier av flere demninger både i egen kommune og i nabokommunen Vestre Toten. De fleste av demningene har stort etterslep av lovpålagt vedlikehold fra NVE. Det vil komme saker med formål om nedklassifisering, fjerning eller senking av vannstand. Dette er saker som omfatter mange berørte og vil kreve riktig forvaltning og oppfølging over tid.

Tilrettelegging for næringslivet – Sikten – Kapphøgda næringspark og andre næringsarealer
Det arbeides med å gi næringslivet gode rammer for etablering og vekst. Det har over lengre tid vært arbeidet med å etablere området på Sikten. Området eies av Tema Eiendom AS. Utfordringene har deriblant vært at det ikke har vært nok brannvannsforsyning til området. Dette er et område som er viktig at blir realisert i kommunen. Årsaken til det er at eksisterende næring i kommunen skal kunne ha attraktive arealer for å kunne vokse, men også at kommunen skal kunne tiltrekke seg nye næringsaktører. Avtale om utbygging av brannvannforsyning er inngått med Sikten/Tema Eiendom og med en fordeling av kostnader. Prosjektet er foreløpig videre utsatt inntil Sikten/Tema Eiendom får på plass avtaler med potensielle aktører for området.

Alternative arealer for næringsutvikling i kommunen vil bli arbeidet med i kommuneplanens arealdel, der vi ser på muligheten for utvidelse av eksisterende eller flere næringsområder.

Strategi og utvikling
Tjenesteområdet ble etablert og kom i drift første kvartal 2025. Det har i tillegg vært flere organisatoriske endringer i løpet av høsten 2026, med 6 nye fagområder og 10 ansatte. 01.08.2026 inkluderte vi fagområdet folkehelse, som tidligere har vært bemannet under kommunalområdet helse og mestring. Fra 01.09.2026 smeltet tjenesteområde byggesak og landbruk sammen med strategi og utvikling. Det er opprettet to virksomhetsområder, byggesak og samfunnsstruktur og landbrukskontoret. Leder for byggesak og samfunnsstruktur er ansatt fra 01.09.2026, ved hjelp av interne endringer på arbeidsoppgaver. Virksomhetsleder for kommende Toten Landbrukskontor skal rekrutteres, og ønsket oppstart tidlig i 2027.

Det er kuttet en stilling fra tjenesteområdet og oppgavene er omfordelt mellom gjenværende ressurser.

Følgende funksjoner tilhørende strategi og utvikling er boligutvikling, næringsutvikling, beredskap og samfunnsikkerhet, arealplanlegging, klima og miljø, porteføljestyring, GIS - geografisk informasjonssystem, kommuneplanlegging/samfunnsplanlegging, byggesaksbehandling, folkehelse, jord- og skogbruksforvaltning, oppmåling, eiendomsskatt, matrikkel og IKT utvikling.

Strategi og utvikling har ansvar for de eksisterende utviklingsprosjektene og administrere nye, i tett samarbeid med øvrige tjenesteområder i samfunn og strategi, og de øvrige kommunalområdene. Det er primært på systemnivå det skal jobbes i disse sakene. Vi skal være en kraftsamling av utviklingsressurser for kommunalområdet, for å skape samhandlingsarenaer og levere mer spissende utviklingsaktiviteter. Fysisk plassering og samhandlingsarenaer er viktige faktorer for at en slik satsning skal lykkes.

I tillegg har tjenesteområdet ansvar for driftsoppgaver knyttet til landbruk, oppmåling, eiendomsskatt, byggesak og matrikkel.

Tjenesteområdet består av få ressurser med høy fagkompetanse innenfor sine områder. Det er ekstra sårbart ved sykdom eller ved nyrekruttering siden denne kompetansen også er etterspurt i markedet. Kortere vikariater er ingen løsning på grunn av lang opplæringstid. Det er etablert samarbeid på tvers av kommunene i regionen for å avhjelpe innenfor for eksempel GIS, men dette samarbeidet bør økes innenfor flere fagfelt. Denne sårbarheten kan også føre til høy risiko for svikt i forbindelse med utførelsen av lovpålagte oppgaver, ved sykdom eller nyansettelser.

Vi har gjennom siste året ansatt nye medarbeidere på landbruk, eiendomsskatt, matrikkel, byggesak og oppmåling. Prosessene har tatt lang tid da det er krevende å finne kompetente søkere i arbeidsmarkedet. At alle stillingene er ressursbelagt gir oss et godt utgangspunkt for 2027, selv med 1,1 årsverk i langtidssykemelding innenfor landbruk. Dette fører til land saksbehandlingstid, selv ved hjelp av innleide ressurser på timesbasis.

Vi arbeider for økt kompetansespredning for å bedre robustheten i tjenesteområdet. Dette vil bety noe økte kostnader på kurs og opplæring.

Framtidens rådhus
Tjenesteområdet strategi og utvikling vil i store deler av 2027 være påvirket av oppussing av rådhuset og endring fra cellekontor til aktivitetsbaserte arbeidsplasser. Det er planlagt en midlertidig løsning på gamle Seierstad skole i den perioden nye lokaler setter i stand.

Gjøvikregionens næringsutviklingsprogram blir Østre Toten kommunes næringsprogram
Regionalt næringsutviklingsprogram som tidligere ble ledet av Gjøvikregionen utvikling er vedtatt av kommunestyret 17.06.2026 og endre til Næringsprogrammet i Østre Toten kommune. Prosjekter hjemmehørende i Østre Toten kommune kan søke midler gjennom programmet, og potten er endret fra 600 000 kroner til 300 000 kroner.

Mjøsbyen
Kommunestyret vedtok 22.04.26 at Østre Toten kommune trekker seg fra deltagelsen i prosjektet Mjøsbyen fra 31.12.2026. Dette gir en innsparing på i underkant av 100 000 kroner.

Bredbåndsutbygging
Kommunen må ta stilling til videre satsing på å støtte utbygging av høyhastighets bredbånd. 99,1% av husstandene i Østre Toten har nå tilgang til høyhastighets

bredbånd (100Mbit/s), men fra og med 2026 er den nasjonale målsettingen at alle husstander skal ha tilgang til min. 1Gbit/s innen utgangen av 2030. I Østre Toten har allerede 96,9% av husstandene tilgang til denne hastigheten. Det er ikke satt av midler til videre satsning.

Porteføljestyring i prosjektportalen
I løpet av 2026 er det arbeidet med oppfølging av kommunens prosjektportefølje. Opplæring i bruk av Prosjektportalen og prioritering av prosjekter som skal inngå i prosjektporteføljen er gjennomført, og det er rapportert samtidig med begge tertialrapportene i prosjektportalen i 2026. Målet er at kommunen skal ha en bedre oversikt og struktur over sine prioriterte prosjekter, spesielt på ressursbruk. Økonomien i prosjektene er det god kontroll på.

Toten landbrukskontor
Den 1. april 2027 vil Toten landbrukskontor formelt være etablert. Ny leder er rekruttert. Forarbeid med sammenslåing er startet. Det er ikke satt av ekstra økonomiske midler til denne prosessen, og ekstra utgifter må derfor tas innenfor etablerte rammer.

For Østre Toten kommunes del har det lenge vært et behov for å styrke landbruket med en stilling for å redusere sårbarheten innen landbruksforvaltningen samt sette kommunen i bedre stand til å følge opp økte miljøkrav på ulike områder. Stillingen bør arbeide med landbruksrelatert forurensning, oppfølging av økte miljøkrav samt bidra til redusere sårbarheten innen landbruk spesielt. Med nytt landbrukskontor blir det viktig å skape en god oversikt over kompetanse og riktig bruk av ressurser i det videre arbeidet. Det er kun satt av midler til ansettelse av leder til virksomhetsområdet.

Beredskap og samfunnssikkerhet
Helhetlig ROS er fullført i løpet av 2026. Det arbeides med vurderinger av funn fra ROS-analysen og videre tiltak. Utfyllende informasjon finnes i eget kapittel.

Folkehelseplan
Kommunens folkehelseplan er under revidering. Dette arbeidet vil fullføres i første tertial 2027.

Digitaliseringsstrategi og digitaliseringsarbeid
I løpet av høsten 2026 vil digitalseringsstrategi og tiltaksliste legges fram for administrativt vedtak. Strategien vil utgjøre grunnlaget for videre satsning innenfor digital utvikling. Alle kommunalområdene har hatt egne digitaliseringsressurser i ulik stillingsgrad knyttet til digitalisering.

Et tverrfaglig prosjekt har arbeidet med å se på hvordan kommunen bruker Microsoft 365 til samhandling, lagring og kommunikasjon. Rutiner, kanalstrategi og forvaltningspolicy er nå på plass og i 2027 vil vi pilotere ut disse metodene i organisasjonen.

Arbeidet lønnes gjennom prosjektmidler.

Fylkesvei 33 – Nasjonal turitsvei
Kommunen har sammen med Eidsvoll kommune, Nordre Land kommune og Visit selskapene (Visit Greater Oslo og Visit Øst Norge) startet et forprosjekt knyttet til å endre kriteriene for nasjonal turistvei i NTP. Dette er et næringsprosjekt for å øke interessen for turisme og kultur fra Eidsvoll til Valdres. Det søkes eksterne midler for å gjennomføre prosjektet som vil fullføres innen utgangen av 2028.

Kartsystem
Kommunen bytter fra 01.01.2027 til nye leverandører av kartsystem både for forvaltning og innsynsmuligheter. Høsten 2026 gjennomføres opplæring i systemene som er valgt fra Norkart og Geodata. Utgifter knyttet til bytte av system ligger på samme nivå som tidligere, og utgifter til kurs er forhåndsbetalt i 2026.

Trafikksikkerhetsplan
Revidering av trafikksikkerhetsplanen fra 2013 startet våren 2026. Kunnskapsgrunnlaget vil fullføres høsten 2026 og vi ser for oss at planen er revidert i løpet av 2027.

Helt på Jordet
I 2025 utbetalte kommunen 300 000 kroner gjennom utviklingsfondet til Helt på jordet, for at de skulle bygge opp sin egen organisasjon. I 2026 har kommunen ikke gitt økonomisk støtte, men kultur har bidratt med en gratis barneforestilling, brann og redning gjennomførte for andre året på rad et forebyggingsmøte rettet mot landbruk. Næringsrådgiver satt både i prosjektgruppe, styret og deltok på mange områder. Til sammen har kommunen deltatt med ca. 270 arbeidstimer. Det er ikke satt av økonomiske midler til Helt på jordet i 2027, ut over administrativt bidrag.

Kommuneplanens arealdel
Kommunal planstrategi ble vedtatt i kommunestyret 13.11.2024, der kommuneplanens arealdel skal revideres. Ut i fra oppdatert framdriftsplan vil arbeidet sluttføres innen utgangen av 2028 (se deler av tabell under for framdrift. Kommuneplanens samfunnsdel (vedtatt 14.06.2023) setter rammene for arbeidet, og vil sammen med kunnskapsgrunnlaget danne fundamentet for arbeidet. Planprogrammet ble vedtatt i Formannskapet 10.06.2026. Det gjennomføres også 4 delprosjekter knyttet til konsekvensutredninger som blir en del av kunnskapsgrunnlaget. Disse prosjektene er finansiert gjennom Miljødirektoratet.

Målsettingen er at ny plan blir vedtatt i løpet av 2027, med følgende overordnede milepeler:

- høring av planforslag innen oktober 2027
- vedtak av plan i februar 2028 (november 2028 dersom det blir behov for ny høring)

Planprosess ved behov for en høring	
Planprosess ved behov for to høringer	

	aug. 2025	okt. 2025	nov. des. 2025	jan. juni 2026	juni 2026 - juni. 2027	aug. 2027	okt. 2027	okt. 2027 feb. 2028	mars mai 2028	juni. 2028	aug. 2028	nov. 2028
Forberedende fase												
Vedtak av forslag til planprogram												
Høring av planprogram, varsle oppstart, medvirkning												
Merknadsbehandling og vedtak av planprogram												
Utarbeidelse av plandokumenter, medvirkning												
Formannskapet sender planen på høring												
1. gangs høring, medvirkning												
Bearbeidelse av høring og vedtak i kommunestyret												
Utarbeidelse av oppdaterte plandokumenter												
Formannskapet sender planen på høring												
2. gangs høring												
Bearbeidelse av høring og vedtak i kommunestyret												

Figur 1 Planprosess med milepeler

Klima, miljø og naturmangfold
I kommunestyresak 106/24 ble det vedtatt oppstart med arbeid med klimaplan i 2025. På grunn av arbeid med kommuneplanens arealdel og planlagt vakanse i tjenesteområdet i starten av 2026, ser vi for oss oppstart av arbeidet med en strategiplan for kommunens klima, miljø og naturmangfold høsten 2026, med fullføring i 2027. Det vil påkomme kostnader knyttet til kunnskapsgrunnlag for dette arbeidet opp mot 500 000 kroner som det ikke er funnet dekning for i budsjettet. Det vil derfor kreve en omdisponering av midler.

Eiendomsskatt
Eiendomsskatt ble innført i Østre Toten kommune 2014. I henhold til lovverkets hovedregel skal det gjennomføres ny taksering hvert 10. år. Lovverket gir åpning for alternativt handlingsrom som kommunestyret har valgt å følge. Det er nå avklart at det ikke blir noe formuesgrunnlag tilgjengelig for kommunenes håndtering av eiendomsskatt på fritidsboliger med det første.

Det er også avklart at det ikke blir noen kommunesammenslåing. Dermed er det ingen grunn til å utsette retaksering av eiendomsskatteeiendommene i Østre Toten kommune. Det blir derfor fremmet en politisk sak ila. høsten 2026 eller tidlig 2027 for å få en prinsippavgjørelse på dette.

Det er ansatt ny person som vil ha ansvar for eiendomsskatt i kommunen, og som overtar for Per André Rjaanes. Han ble ansatt 1.9. i år, og er under opplæring. Den nyansatte har så langt vært igjennom første del av opplæring på nytt system etter oppgradering av Komtek sin eiendomsskattemodul, og er i gang med bruk av systemet for vedlikeholdstaksering for 2027. I tillegg har vi gjennomført kurs i eiendomsskatt sammen med takstnemnda. Kurset ivaretar både opplæring av ny ansatt og oppfriskning av takstnemndas kunnskap for å være godt forberedt til retakseringsprosessen vi skal i gang med.

Inntil vi har nye takster etter retaksering vil det bli brukt kontorjustering på dagens takster.

I 2024 besluttet kommunestyret følgende handlingsplan for eiendomsskatt:

1. Eiendomsskattekontoret og takstnemnda starter forberedelser for ny taksering og bruker kontorjustering i en periode på 4-5 år for å holde døren åpen for bruk av formuesgrunnlag på fritidseiendommer. ***Status: nytt system i gang, kurs gjennomført***.
2. Eiendomsskattekontoret og takstnemnda gjør analyser ved bruk av Eiendomsverdi, og kommer med forslag til størrelsen på kontorjustering for eiendomsskatteåret 2025. Forslaget behandles i kommunestyremøtet der budsjett og eiendomsskatt behandles. Samme prosess brukes de påfølgende årene. ***Status: fortsetter inntil vi har nye takster.***
3. Kommunestyret holdes løpende orientert om det åpnes for å bruke formuesgrunnlag for fritidsboliger. Status rapporteres minst én gang årlig i forbindelse med behandling av budsjett og eiendomsskatt. ***Status: Har mottatt informasjon som tilsier at ikke innføres formuesgrunnlag som***

kommunene kan bruke på fritidseiendommer innenfor rimelig tidsramme.

Administrasjon – digitalisering og IT

Digitalisering og teknologi er viktige virkemidler for å utvikle gode og effektive tjenester i en periode med strammere økonomiske rammer og begrenset tilgang på arbeidskraft. Kommunen har mange digitale løsninger og tilgang på betydelig kompetanse, samtidig som den økende avhengigheten av teknologi gir behov for helhetlig styring, tydelige prioriteringer og god samordning på tvers av organisasjonen.

I planperioden vil det være viktig å videreutvikle porteføljestyring, systemeierskap og gevinstrealisering, og å prioritere digitaliseringsinitiativ ut fra behov og forventet effekt. Eksisterende løsninger skal utnyttes godt før nye anskaffes, og det skal arbeides med standardisering og forenkling der dette kan redusere kostnader og kompleksitet.

Samtidig skal kommunen sikre stabil og sikker drift av eksisterende IT-tjenester og følge løsningene gjennom hele livsløpet. Dette omfatter blant annet god leverandøroppfølging, forvaltning, integrasjoner, kontinuerlig forbedring og vurdering av når løsninger bør videreutvikles, erstattes eller avvikles. Prinsipper som enkelhet, stabilitet, kostnadseffektivitet, sikkerhet og brukerorientering skal ligge til grunn for arbeidet.

Digital utvikling handler også om arbeidsprosesser, kompetanse og endringsledelse. For å hente ut gevinstene av teknologien må løsningene tas i bruk på en god måte, og effektene følges opp over tid. Samarbeid med Ikomm, andre kommuner, Digi Innlandet og KS vil fortsatt være viktig for å dele kompetanse, utnytte felles løsninger og redusere sårbarhet.

Det må derfor jobbes strategisk fremover for å dreie tjenestene til en mer effektiv drift. Dette vil kreve planlegging. Det skal jobbes etter et mantra at vi bruker teknologi der vi kan, og mennesker der vi må. Dette vil kreve at vi gjør tilpasninger i driften vår, samtidig som vi investerer i riktige digitale løsninger som vil kunne effektivisere vår drift. Samfunnet rundt kommunen utvikler seg, med økt bruk av KI. Det gjør at organisasjonen må også utforske og ta i bruk KI i større grad enn vi har gjort til nå. Det handler om å utforske og viljen til å teste ut. Innbyggerne vil oppleve dette i form av økt bruk i saksbehandling, vår drift og kommunikasjon utad. Dette er et område som det må jobbes med i alle kommunalområder - ikke bare i samfunn og strategi, og tjenesteområde administrasjon.

Kostnadsbesparelser har hatt stort fokus gjennom 2026 og fortsetter i 2027. I budsjettbehandling for 2026 ble det fattet vedtak om å kutte 4 millioner kroner i 2026 og ytterligere 4 millioner kroner i 2027. Disse kuttene er lagt inn i budsjettrammene for begge år, fordelt på de ulike kommunalområdene. Det foreligger konkrete tiltak på flere sider av vår drift og forvaltning som gjør at vi skal nå disse målene. Kostnadsbesparelsene kommer i hovedsak innen reduserte og billigere lisenser og brukerpakker, redusert supportsaker, andre relevant IKT kostander.

Brann og redning
Brann- og redningstjenesten er en sentral del av kommunens samfunnssikkerhet og beredskap. Klimaendringer, mer ekstremvær, økt kompleksitet i infrastruktur og et skjerpet nasjonalt fokus på totalberedskap stiller stadig større krav til lokal beredskapsevne. Som kommunens eneste døgnkontinuerlige beredskapsorganisasjon har brann- og redningstjenesten en nøkkelrolle ved branner, trafikkulykker, akutt forurensning, naturhendelser og andre kriser. Tjenesten er samtidig en viktig ressurs i kommunens samlede krisehåndtering og evne til å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner.

For å møte fremtidige utfordringer må beredskapen videreutvikles gjennom satsing på kompetanse, øvelser, rekruttering, bemanning og modernisering av materiell og digitale støttesystemer. En robust lokal beredskap er avgjørende for å beskytte liv, helse, miljø og materielle verdier når uønskede hendelser oppstår.

Forebyggende arbeid får også økt betydning. En aldrende befolkning og ønsket om at flere skal bo lengst mulig hjemme øker behovet for målrettede brannforebyggende tiltak. Informasjon, tilsyn, hjemmebesøk og samarbeid med helse- og omsorgstjenestene bidrar til å redusere risikoen for alvorlige hendelser blant sårbare grupper og støtter kommunens mål om trygge og bærekraftige omsorgstjenester.

KOSTRA-tallene viser samtidig at Østre Toten allerede driver brann- og redningstjenesten med et lavere ressursnivå enn sammenlignbare kommuner i KOSTRA-gruppe 7. Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid (funksjon 338) er 99 kroner per innbygger, mot 119 kroner i sammenligningsgruppen. For operativ beredskap (funksjon 339) er tilsvarende tall 757 kroner per innbygger, mot 962 kroner i KOSTRA-gruppe 7. Brann- og redningstjenesten utgjør dessuten kun 1,0 prosent av kommunens totale netto driftsutgifter, mot 1,3 prosent i sammenligningsgruppen.

Til tross for lavere ressursbruk er aktivitetsnivået på linje med sammenlignbare kommuner. Østre Toten har 15,8 utrykninger per 1 000 innbyggere, mot 15,6 i KOSTRA-gruppe 7. Dette viser at tjenesten allerede drives effektivt og med høy utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Handlingsrommet for ytterligere effektivisering vurderes derfor som begrenset, og eventuelle ytterligere kutt vil i større grad måtte tas gjennom redusert aktivitet, bemanning eller tjenestenivå.

Brann- og redningstjenesten i Østre Toten drives allerede med et ressursnivå som ligger under sammenlignbare kommuner, samtidig som aktivitetsnivået opprettholdes. Samtidig øker kravene til forebygging, beredskap og krisehåndtering som følge av et mer sammensatt risikobilde, et styrket fokus på totalberedskap og en aldrende befolkning. Dagens ressursnivå gjør det utfordrende å ivareta alle oppgaver med ønsket kvalitet og omfang. Det har vært vurdert å redusere vaktlagene med en person. Dette ville gitt en besparelse på ca. 1 million kroner. Videre ble det vurdert å halvere antall øvelsestimer, som ville gitt en innsparing på ca. 350 000 kroner. Begge punktene ble ikke tatt med videre i økonomiplanleggingen, da de ville redusert beredskapen, samtidig som kommunen hadde måtte gjort nye risikovurderinger. Inntil annen vurdering foreligger, opprettholdes bemanning og øvelsestimer. Brann og redning må bære kostnadsøkninger som kommer for sine tjenester, innenfor allerede eksisterende budsjettramme og tilpasse driften. Et eksempel på dette er økt kostnad for nødnett på 40%. Videre vil det bli jobbet med å se på løsning for hvordan ivaretar arbeidet med trygghetsalarmer. Her er ambisjonen om at det inngås samarbeid med helse og mestring, for det som går på å ivareta oppfølging av driftsstans i tjenesten.

For å sikre et forsvarlig tjenestenivå anbefales det å styrke både forebyggende avdeling og beredskapsavdelingen med 0,5 årsverk hver. Dette vil bidra til å redusere kommunens sårbarhet, sikre etterlevelse av lovkrav og styrke tryggheten for innbyggere, næringsliv og ansatte. Det er ikke funnet rom for denne styrkingen. Brann- og redningstjenesten må betraktes som en investering i samfunnssikkerhet og totalberedskap, og ikke som et ordinært driftsområde. En videre satsing vil styrke kommunens evne til å beskytte liv, helse, miljø og kritiske samfunnsfunksjoner i årene som kommer.

Delmålsbeskrivelse

Alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag

For at alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag, må det til flere aktiviteter:

- Etablere en klima og miljø-strategi for kommunen
- Informasjonskampanjer
- Etablering av samarbeid mellom næringslivet og frivillige lag og foreninger
- Fysiske tiltak og infrastruktur må tilpasses
- Måling og rapportering

Alle innbyggere skal ha tilgang på rent og godt drikkevann og hensiktsmessige avløpsløsninger

Det jobbes aktivt med dette, både i drift og prosjekteringer av vann- og avløpsanlegget i kommunen. I tillegg er det oppfølging av de boligene som har spredt avløp.

Ved anlegg av nye hovedledninger, jobbes det aktivt med at nærliggende boliger kobler seg på dette nettet.

Alle innbyggere skal ha tilgang på tilfredsstillende og trygge boliger

Dette arbeidet følger revisjonen av kommuneplanens arealdel. Aktuelle prosjekter som kommunen har i egen regi vil være omsorgsboliger. Etter at oppgaver fra eiendomsselskapet er overført til kommunen, vil det være konkrete prosjekter der knyttet til utvikling av boliger og boligområder. Det å legge til rette for nye boformer i kommunen blir et sentralt element fremover, for alle aldersgrupper.

I eksisterende boliger vil tilsyn fra forebyggende hos brann og redning være en nøkkel for trygge boliger, sett opp mot brann og ulykker i hjemmet.

Bidra til økt regionalt samarbeid

Det jobbes allerede i dag i stor grad med et samarbeid i regionen inenfro næringsutvikling og innovasjon. Gjøvikregionen Utvikling er en aktør i dette arbeidet. Videre er vår næringshage en arena som skal legge til rette for et økt samarbeid. Det at Landsbyen næringshage er med å legger premisser for aktiviteten i næringshagen, vil kunne være med å gi økt ringvirkning. Næringsrådgiver i kommunen deltar i ulike fora for å fremme kommunen og næringslivet her. Gjennom dialog med næringslivet finner vi sammen arenaer for å legge til rette for økt regionalt samarbeid.

Etablere samarbeidsarenaer med kompetansemiljøer som er relevante for lokalt næringsliv

Det er etablert en samarbeidsarena med Østre Toten Næringsforum. Dette er et godt samarbeid som videreføres. Kapp næringshage er kommunens samarbeidsarena for nystartede virksomheter og grundere. Her er det både nye og mer etablerte virksomheter. Innholdet her utvikles av Landbyen næringshage.

Frivilligheten skal gis gode vilkår i samsvar med intensjonene vedtatt i tidligere planverk

Vi skal åpne opp våre tjenester for at frivillige skal kunne bidra der dette er aktuelt. Rammene for dette skal være tydelige. Samfunnsplanen legges som premiss og et kommune 3.0-perspektiv

I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar, uavhengig av etnisk bakgrunn

Integreringsarbeidet skal styrkes gjennom utvikling av tiltak som fremmer deltakelse i arbeids- og samfunnsliv, medborgerskap og mangfoldskompetanse i hele organisasjonen. Barn og unge med innvandrerbakgrunn skal få like muligheter til å delta i skole, fritid og fellesskap – og kommunen skal legge til rette for møteplasser og aktiviteter som bygger bro mellom ulike grupper i samfunnet.

Kommunen skal være en aktiv aktør i arbeidet med etablering av et interkommunalt kompetansesenter for bosetting og kvalifisering av flyktninger. Senteret skal bidra til helhetlig og koordinert oppfølging, med mål om at flere kommer i arbeid og blir selvforsørget.

Kommunen skal være en medspiller for frivillig sektor

Gjennom kontaktet med det frivillige, så avklares rammene for et godt samarbeid og på hvilke områder det kan samarbeides om. Kulturkontoret har dedikerte ressurser mot idrett og musikk, som følger opp og er en medspiller. Dette gjelder også i byggeprosjektene våre, der frivilligheten ønsker å dekke behov, så legger vi til rette for at de kan bidra inn.

Kommuneorganisasjonen og Østre Toten som samfunn skal ha et godt omdømme og nyte tillit hos innbyggere, besøkende og andre aktører

Kommunalområdene skal bidra til et godt omdømme og høy tillit ved å levere tjenester med kvalitet, åpenhet og respekt. Gjennom profesjonalitet, god kommunikasjon og fokus på mestring og trygghet skal vi vise at kommunen er til å stole på – både for innbyggere, pårørende og samarbeidspartnere.

Østre Toten kommune skal samarbeide aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer

Det er et etablert godt samarbeid med frivilligheten i kommunen. Gjennom planperioden skal dette videreutvikles og endres i tråd med behov i samfunnet. Det er nå tre frivillighetssentraler, som jobber aktivt med aktiviteter.

Østre Toten kommune skal videreutvikle samarbeidet mellom politikk og administrasjon for å sikre gjensidig tillit og respekt mellom partene

Kommune skal aktivt sammen med partene forbedre dagens praksis som omhandler hvordan politikere og ansatte i administrasjonen jobber sammen. Begge parter skal ha tillit til hverandres kompetanse og intensjoner og respekt for hverandres roller.

Østre Toten kommune skal bruke målrettet kommunikasjon som et strategisk virkemiddel i alle deler av organisasjonen

Alle kommunalområdene skal bruke vedtatt kommunikasjonstrategi som et verktøy.

Østre Toten kommune skal ha en effektiv og fleksibel kommuneorganisasjon

Alle medarbeiderne er ansatt i Østre Toten kommune. Ressursene må brukes på en smart måte, slik at innbyggerne får gode tjenester. Organisasjonen skal kunne tilpasse seg endringer i behov, teknologi, lovverk og samfunnsutvikling.

Østre Toten kommune skal ha et balansert og bærekraftig bosettingsmønster

Oppfølgingen av dette skjer gjennom revisjonen av kommuneplanens arealdel. I den forbindelse er det laget ulike kunnskapsgrunnlag som gir innsikt til å ta beslutninger på dette feltet.

Østre Toten kommune skal ha medarbeidere og ledere som jobber sammen for å finne de beste måtene å løse kommunens samfunnsoppdrag på

For å lykkes med samfunnsoppdraget vårt, må vi utvikle en kultur preget av samarbeid, tillit og felles ansvar. Dette delmålet handler om å styrke samspillet mellom medarbeidere og ledere, slik at vi sammen finner gode og bærekraftige løsninger på komplekse utfordringer. Vi skal legge til rette for åpen dialog, kunnskapsdeling og kontinuerlig læring på tvers av fag og enheter. Gjennom involvering, medvirkning og felles målforståelse skal vi bygge en organisasjon som er både handlekraftig og tilpasningsdyktig – til det beste for innbyggerne i Østre Toten.

Østre Toten kommune skal ha tilstrekkelig med kvalifisert arbeidskraft

Det er økende konkurranse om de beste ressursene. Kommunen må løse oppdraget sitt på nye måter, med mindre ressurser og færre med spisskompetanse. For å sikre tilstrekkelig med arbeidskraft må organisasjonen jobbe med både å utvikle, beholde og rekruttere ansatte innenfor alle fagområdet, med særlig fokus på kritiske funksjoner som helse, omsorg, oppvekst og tekniske tjenester. Ansatte må jobbe mer på tvers, og ressursene må benyttes på nye måter. Dette innebærer strategisk arbeid med kompetanseutvikling, rekruttering, og omdømmebygging. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver som tilbyr gode arbeidsvilkår, faglig utvikling og et inkluderende arbeidsmiljø.

Østre Toten kommune skal sikre de ansattes rettigheter, og ha et trygt arbeidsmiljø der ansatte kjenner seg verdsatte og godt ivaretatt

Ansatte skal oppleve at deres rettigheter blir respektert og fulgt opp. De skal ha et arbeidsmiljø som er preget av åpenhet, tillit og god kommunikasjon, og opplever gruppepsykologisk trygghet på jobben. Medarbeiderundersøkelser skal vise høy grad av tilfredshet og opplevelse av trygghet.

Østre Toten kommune skal være åpen, tydelig og tilgjengelig i sin kommunikasjon

Alle kommunalområdene skal bruke vedtatt kommunikasjonstrategi som et verktøy.

Østre Toten skal arbeide aktivt med å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næringer

Revisjon av kommuneplanens arealdel er en viktig tilretteleggingsfunksjon i plansystemet. Det handler om å avsette arealer til nye næringer. Her kan det eksempelvis planlegges for at kommunen kan tilrettelegge for kraftkrevende virksomheter. Kapp næringshage er en kommunens sentrale steder for å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næringer.

Østre Toten skal bli et samfunn som er tilpasset kommende klimaendringer

Til dette trenger vi å omsette kunnskapsgrunnlag på feltet til praksis. Det å identifisere områder som har fare for å bli utsatt for flom, tørke, skred og ekstremvær. I dette kan det brukes kartdata.
Det å integrere klimatilpasning i kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner, kan være tiltak for dette. Sikre at vi har god overvannshåndtering i områder som skal bygges ut.
Oppgradering av vann- og avløpssystemet, sikring av veier, broer og annen infrastruktur er viktige områder.
Oppdaterte beredskpasplaner med hensyn til klimaendringer, samt øve på håndtering av ekstremvær og naturhendelser.

Informasjonskampanjer blir et viktig element, da spesielt de nasjonale som kan omsettes lokalt.

Østre Toten skal fremme sirkulærøkonomi

Dette kan gjøres på flere måter. Eksempelvis gjennom å prioritere sirkulære løsninger i offentlige innkjøp.
Gjenbruksstasjoner og reparasjonsverksteder kan også være elementer det skal jobbes med å finne løsninger for, eksempelvis i samarbeid med Horisont.
Informasjonskampanjer og bevisstgjøring på området, med å prioritere barn og unge, med undervisning om dette i skole og barnehage.

Østre Toten skal ha et sterkt og aktivt lokaldemokrati

Helse og Mestring skal bidra til et sterkt og aktivt lokaldemokrati ved å involvere brukere, pårørende og innbyggere i utviklingen av tjenester. Gjennom åpen dialog, medvirkning og partnerskap skal vi sikre at erfaringer og behov fra innbyggerne danner grunnlaget for trygge, relevante og framtidsrettede helsetjenester.

Østre Toten skal ha gode rammebetingelser for næringsvekst

Rammebetingelsene for næringsvekst ligger i en god arealplan og gode reguleringsplaner rundt virksomhetene. Videre vil det være et sentralt element med effektiv saksbehandling i kommunen. Kompetanse for næringsutvikling er i kommunen organisert hos næringrådgiver og ved Kapp næringshage.

Østre Toten skal ha tilrettelagte og trygge bomiljøer for mennesker i alle aldre og med alle funksjonsnivå

Innenfor helse og mestring er slike bomiljøer i flere av tjenestene. I tillegg jobbes det med å skape nye bomiljøer. Et eksempel er initiativet fra Bo Godt Eiendom, som følges opp av kommunen.

Østre Toten skal ivareta naturmangfoldet og viktige økosystemtjenester

Dette følges opp gjennom revisjon av arealdelen. Videre er dette en viktig del av planprosessene ved utbygginger, med gode konsekvensanalyser.

Østre Toten skal sikre de store kulturminnene i kommunen på en god måte, både som kulturarv og til aktiv bruk

Dette følges opp i drift gjennom kulturminneplanen, og hos byggesak og planmyndigheten i kommunen.

Østre Toten skal videreutvikles som en fellesskapskommune, der inn1byggerne, næringslivet, kommunen og andre aktører føler og tar ansvar for fellesskapet

Helse og Mestring skal bidra til å styrke Østre Toten som en fellesskapskommune ved å bygge tjenester som fremmer samarbeid, tillit og deltakelse. I fellesskap med innbyggere, frivillighet og næringsliv skal vi utvikle løsninger som støtter mestring, forebygger utenforskap og skaper trygghet og tilhørighet for alle.

Østre Toten skal være en næringsvennlig kommune

Definisjonen til begrepet næringsvennlig kommune blir viktig å jobbe med. Samtidig som det å følge opp funnene fra undersøkelsen som omhandlet næringsvennlig kommune. Dette følges opp av næringsrådgiver.

Østre Toten skal være en trygg kommune å bo i, besøke og drive næringsvirksomhet i

Kommunen jobber aktivt med beredskap på flere områder, både for egen virksomhet og i et samfunnsperspektiv. Videre er FV33 en nøkkel for trygg ferdsel. Dette følger kommunen opp med fylkeskommunene Innlandet og Akershus. Oppfølgingen av kriminalitetsbildet følges opp med jevnlige møter i politirådet.

Østre Toten skal være et samfunn der alle setter samarbeid og samskaping i fokus

Helse og Mestring skal legge til rette for samarbeid og samhandling på tvers av tjenester, fagområder og med innbyggerne selv. Gjennom å dele kunnskap, bygge relasjoner og utvikle løsninger sammen skal vi skape helhetlige og bærekraftige tjenester som fremmer helse, mestring og livskvalitet.

Østre Toten-samfunnet skal arbeide helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død

Østre Toten-samfunnet skal fremme helse og forebygge sykdom gjennom innsats på tvers av kommunalområder. Ved å styrke fellesskap, inkludering og deltakelse skal vi motvirke utenforskap og bidra til at flere opplever god livskvalitet. Et helsefremmende lokalsamfunn skal redusere risikoen for sykdom og tidlig død, og legge grunnlaget for god helse for alle.

Østre Toten-samfunnet skal redusere klimagassutslippene i tråd med nasjonale og internasjonale målsettinger, med sikte på å bli et lavutslippssamfunn innen 2050

Utarbeidelse av en klima- og miljøstrategi og oppfølgingen av denne vil være med å bidra til lavere utslipp. Informasjonskampanjer og vise til klimaveiledning til innbyggere og næringslivet.
Videre følges dette opp i revisjonen av arealdelen, i reguleringsplaner og ved byggesaksbehandling.

Det kan støttes opp under delingsløsninger og redusere transportbehov gjennom lokal stedutvikling og digitale tjenester.
Tilrettelegge for grønn omstilling i landbruket, eksempelvis biogass, presisjonsjordbruk og karbonbinding.

Østre Totens ulike strukturer skal utvikles med vekt på helhet og gode sammenhenger

Dette følges opp gjennom revisjonen av kommuneplanens arealdel, og er førende for kommunens planlegging.

Strategi for å nå mål (liste)

Strategier

Øke kildesorteringen og graden av ombruk i egen organisasjon, og være pådriver for økt ombruk, økt kildesortering og redusert forbruk hos innbyggerne og næringsliv.

Samarbeide med aktører innen forskning/utdanning slik at unge kan utvikle og tilegne seg ny og relevant kompetanse.

Videreutvikle samarbeid på tvers av enheter og sektorer med utgangspunkt i felles måloppnåelse, god ressursutnyttelse og å spille hverandre gode.

Fellesområder

Merknader til tabellene

Tallene for 2026 gjelder opprinnelig budsjett og revidert budsjett. Budsjettforslag 2027 for fellesområdet er delt i en kostnadsside og en inntektsside. Det som gjelder fellesområde utgifter viser 21,1 millioner kroner. Innteksiden viser 1 196,4 millioner (se tabell om fordeling på enhet).

Tallene for 2027–2030 er oppgitt i 2027-kronenivå.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	20
Driftsutgifter							
Lønn	-57 609	-33 023	-33 023	-13 705	-13 705	-13 705	-13 7
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	9 090	46 428	12 674	33 660	40 660	40 660	38 4
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 479	2 221	2 221	2 221	2 221	2 221	2 2
Overføringsutgifter	575	200	200	200	200	200	2
Finansutgifter	313 842	262 325	265 025	306 261	330 056	328 032	329 2
Sum Driftsutgifter	**268 377**	**278 151**	**247 097**	**328 637**	**359 432**	**357 408**	**356 4**
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-4	-258	-258	-258	-258	-258	-2
Refusjoner	-2 346	-559	-559	-559	-559	-559	-5
Overføringsinntekter	-1 238 101	-1 286 270	-1 293 470	-1 336 952	-1 329 221	-1 324 130	-1 319 5
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-232 673	-151 837	-153 182	-166 258	-164 258	-162 258	-161 2
Sum Driftsinntekter	**-1 473 124**	**-1 438 924**	**-1 447 469**	**-1 504 026**	**-1 494 295**	**-1 487 204**	**-1 481 6**
Sum	**-1 204 747**	**-1 160 773**	**-1 200 372**	**-1 175 389**	**-1 134 863**	**-1 129 796**	**-1 125 2**

Fordeling på enhet (graf)

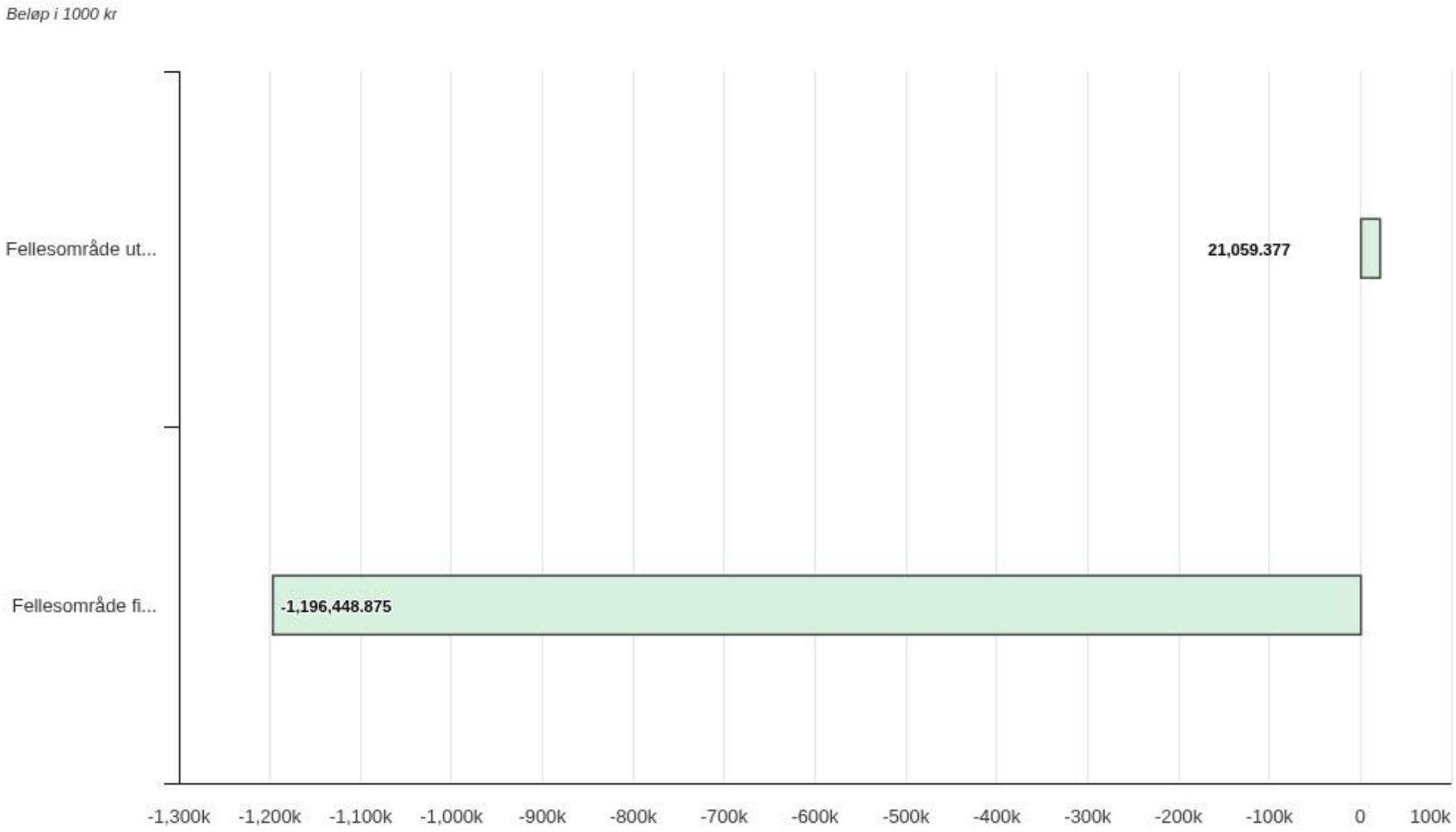

Beløp i mill. kr

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Fellesområde utgfter	-42,8	14,2	-19,5	21,1	28,1	28,1	25,9
Fellesområde finansiering	-1 161,9	-1 175,0	-1 180,8	-1 196,4	-1 162,9	-1 157,9	-1 151,1
Sum	**-1 204,7**	**-1 160,8**	**-1 200,4**	**-1 175,4**	**-1 134,9**	**-1 129,8**	**-1 125,2**

Beskrivelse av dagens virksomhet

Fellesområde utgifter
Under fellesområde utgifter føres utgifter og inntekter som er en del av driften av kommunens tjenester, men som ikke er henført et bestemt kommunalområde.

Premiebetaling til personforsikring og ansvarsforsikring for alle ansatte i hele kommunen er budsjettert til 2,37 millioner kroner for 2027. Kommunen er med i et interkommunalt samarbeid, (Kommunalt Forsikringsfellesskap – KFF) der mer enn 30 kommuner og fylkeskommuner er med. Dette sikrer kommunen et godt faglig nivå på forsikringsforvalting, og gode priser når det skal inngås forsikringsavtaler. Kommunen har kun obligatoriske og lovpålagte forsikringsordninger. Likevel har premieøkningen vært større enn konsumprisindeksen fra sist år. Dette er spesielt på bygning og kjøretøy.

Utgifter og inntekter knyttet til ordningen med startlån, utgiftene og inntektene er like store. Beløpene er i all hovedsak renteutgifter til Husbanken og renteinntekter fra låntakere. Avdragene føres i kommunens investeringsregnskap

Under dette hovedkapittelet i budsjettet føres også avskrivninger. I de kommunale budsjett- og regnskapsforskriftene er ikke avskrivninger en utgift, det er avdrag på lån som utgiftsføres. Men det føres likevel avskrivning, basert på fastsatte regler for avskrivningstid på hvert anleggsmiddel, men med en summarisk motpost med samlet samme beløp som summen av avskrivningene, slik at netto virkning blir null, og at utgiftsførte avdrag er utgiftene i budsjettet og regnskapet. Avskrivningene er årlig budsjettert med 62 millioner kroner.

Fellesområdet utgifter har i 2027 en netto utgift med 25,1 millioner kroner. Disse finansieres av netto inntekt fra fellesområdet finans, på samme måte som kommunalområdenes driftsbudsjetter finansieres.

For årene 2027–2030 har fellesområdet utgifter nettokostnader som finansieres på lik linje med de andre kommunalområdene.

Utgifter knyttet til trygg digitalisering inngår i driften for IKT, og noe av dette fordeles ut på kommunalområdene. Kommunedirektøren har tidligere varslet om at det har en kostnad å sikre trygge tjenester og leveranser.

Kommunen har innført porteføljemodell for innovative utviklings- og digitaliseringsprosjekter. De store utviklingsprosjektene etableres som investeringsprosjekter, mens mindre prosjekter føres og finansieres over driftsbudsjettet.

Inntekter og utgifter knyttet til pensjonsforhold
Premieavviket gir inntekt på 22,8 millioner kroner i 2027, som i sin helhet avsettes til fond. Amortisering/betjening av tidligere års premieavvik, utgifter på 38,8

millioner kroner i 2027, finansieres i helhet av fond. Premiefond, inntekt fra overskudd i KLP, som benyttes til å redusere ordinære utgifter til pensjonspremie, er beregnet til 30 millioner kroner i 2027.

Reserve i budsjettet, for å dekke lønns- og prisvekst, er avsatt med 25 millioner kroner i 2027. Budsjettfremlegget har en forventet lønns- og prisvekst på 3,8 % (deflator).

Interkommunale samarbeid
Budsjettert tilskudd til interkommunalt samarbeid, krisesenter, 2,2 millioner kroner i 2027. Gjelder Gjøvik Krisesenter IKS og NOK Gjøvik, som er et senter mot seksuelle overgrep.

Utgifter og inntekter knyttet til salgs- og skjenkebevillinger og tilsynsfunksjon for tobakksalg, her samles alle de eksterne utgiftene og inntektene ved disse ordningene

Utgifter og inntekter knyttet til ordningen med startlån, utgiftene og inntektene er like store. Beløpene er i all hovedsak renteutgifter til Husbanken og renteinntekter fra låntakere. Avdragene føres i kommunens investeringsregnskap

Under dette hovedkapittelet i budsjettet føres også avskrivninger. I de kommunale budsjett- og regnskapsforskriftene er ikke avskrivninger en utgift, det er avdrag på lån som utgiftsføres. Men det føres likevel avskrivning, basert på fastsatte regler for avskrivningstid på hvert anleggsmiddel, men med en summarisk motpost med samlet samme beløp som summen av avskrivningene, slik at netto virkning blir null, og at utgiftsførte avdrag er utgiftene i budsjettet og regnskapet. Avskrivningene er årlig budsjettert med 62 millioner kroner.

Fellesområdet utgifter har i 2027 en netto utgift med 25,1 millioner kroner. Disse finansieres av netto inntekt fra fellesområdet finans, på samme måte som kommunalområdenes driftsbudsjetter finansieres.

For årene 2027–2030 har fellesområdet utgifter nettokostnader som finansieres på lik linje med de andre kommunalområdene.

Fellesområde utgifter

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2026	2027	2028	2029	20
Driftsutgifter							
Lønn	-57 609	-33 023	-33 023	-13 705	-13 705	-13 705	-13 7
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	8 553	46 428	12 674	33 660	40 660	40 660	38 4
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 479	2 221	2 221	2 221	2 221	2 221	2 2
Overføringsutgifter	432	0	0	0	0	0	
Finansutgifter	95 094	72 164	72 164	90 464	90 464	90 464	90 4
Sum Driftsutgifter	**48 950**	**87 790**	**54 036**	**112 640**	**119 640**	**119 640**	**117 4**
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-4	-258	-258	-258	-258	-258	-2
Refusjoner	-2 203	-359	-359	-359	-359	-359	-3
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-89 569	-72 964	-72 964	-90 964	-90 964	-90 964	-90 9
Sum Driftsinntekter	**-91 775**	**-73 580**	**-73 580**	**-91 580**	**-91 580**	**-91 580**	**-91 5**
Sum	**-42 826**	**14 209**	**-19 545**	**21 059**	**28 059**	**28 059**	**25 8**

Vedlegg

Kirkelig fellesråd

ØSTRE TOTEN KIRKELIGE FELLESRÅD – DRIFTSBUDSJETT 2027

Beskrivelse av egen virksomhet - kirke og gravferdsmyndighet

Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen.

Fellesrådet er på vegne av kommunen gravferdsmyndighet, har ansvar for den kirkelige virksomheten i kommunen og har en selvstendig stilling i forhold til kommunen. Fellesrådets virksomhet bygger på Trossamfunnsloven og Gravferdsloven. Kirkevergen har det administrative ansvar for fellesrådets virksomhet.

Trossamfunnsloven § 14 regulerer definerer statens og kommunens økonomiske ansvar:

§ 14.Finansiering av Den norske kirke

Staten gir tilskudd til prestetjenesten og kirkens virksomhet nasjonalt og regionalt. Staten kan også gi tilskudd til andre kirkelige formål.

Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp. Kommunens tilskudd gis etter budsjettforslag fra soknet. I budsjettforslaget skal også tilskudd til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk inngå.

Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd etter andre ledd.
Kommunen kan ta opp lån for å finansiere investeringer i kirkebygg og tilhørende varige driftsmidler.

Det er kommunestyret, gjennom sitt bevilgningsvedtak, som bestemmer omfanget av de kommunale bevilgningene til kirken. Det er ikke gitt regler eller normer for størrelsen av disse bevilgningene utover det som følger av lovens bestemmelser. Loven bygger på forutsetninger om at kirker og kirkegårder holdes i forsvarlig stand og tjener sitt formål og at kirkens organer settes i stand til å utføre sine oppgaver.

Østre Toten kirkelige fellesråd har ansvaret for drift og vedlikehold av fem kirkegårder, seks kirker, et kapell, flere bårehus og driftsbygg, tre menighetskontorer og kirkevergens kontor. Utfordringen består i å holde bygg og anlegg i så god stand at vedlikeholdsbehovet ikke øker. For å oppnå det trenger fellesrådet et driftsbudsjett som gir rom for materiell til vedlikehold og mulighet til å fornye driftsmidler. Kirkelig fellesråd har arbeidsgiveransvar for alle tilsatte som lønnes over fellesrådets budsjett.

Nedgang i inntekter, nedbemanning og økte utgifter

Som alle andre får også fellesrådet økte lønnsutgifter, økte pensjonskostnader og generelle prisøkninger for neste år. I tillegg har fellesrådet de to siste årene fått en overraskelse i en betydelig nedgang i festeinntekter. Denne nedgangen og endringen i vårt inntektsgrunnlag ser ut til å vare. Med økte utgifter og nedgang i festeinntekter har fellesrådet foretatt nedbemanning for å få budsjettet i balanse.

Pensjonsutgifter

Å budsjettere pensjonskostnader er vanskelig og flere av de siste årene har utgifter til pensjon blitt langt høyere enn forventet og budsjettert med.

KLP har kommet med prognoser for 2026 som viser at fellesrådet må ta høyde for høyere pensjonspremie enn tidligere budsjettert for.
I årene 2022 til 2026 har fellesrådet til sammen brukt ca. 2,5 millioner kroner av oppspart pensjonspremie til å dekke pensjonsutgiftene. Det kan vi ikke fortsette med år etter år. Vo bruker om lag 660 000 kroner fra KLP premiefondet i 2026.

KLP sine prognoser for 2027 er en kostnad på vel 2,2 millioner kroner. Fellesrådet ber på bakgrunn av opplysningene ovenfor om at det tas hensyn til pensjonsutgifter og tidligere års og årets bruk av premiefondet for tildeling av driftsmidler for 2027.

Strømkostnader

For å få ned strømkostnadene har fellesrådet har tatt grep ved å installere strømstyringsanlegg i tre av våre kirker. Dette i tillegg til at det ser ut til at strømprisene fortsatt går noe ned gjør at denne posten i budsjettet kan settes lavere. Men sammenlignet med tidligere er utgifter til strøm fortsatt stort og signalene er at strømprisene vil stige i 2027.

Lønns- og prisvekst

Årlig øker kostnadene til lønn og prisen på varer og tjenester går opp. Skal fellesrådet opprettholde dagens nivå på de tjenester virksomheten gir må lønns- og prisvekst kompenseres.

Lovpålagte oppgaver og gravferdsmyndighet

En stor del av fellesrådets virksomhet er lovpålagte oppgaver. Det blir derfor vanskeligere og vanskeligere å finne innsparingstiltak uten at det kommer i konflikt med lov, forskrifter og forordning. Fellesrådet ønsker å gjennomføre gudstjenester, begravelser og andre kirkelige handlinger med verdighet.

Mange av våre ressurser legges til ansvaret vi har som gravferdsmyndighet. Å sikre en verdig gravferd og en gravplass/kirkegård som er velstelt og et godt sted å minnes de som har gått bort krever tilstrekkelig med midler slik at vi har nok bemanning både administrativt og i utøvende arbeid.

Kvalitet

Østre Toten har noen sjeldne og vakre kirker og flotte gravplasser. Dette er bygg og anlegg som det er viktig å ta vare på og stelle godt med. Fellesrådet har ansatte som ønsker å gjøre en god jobb og drive aktivt vedlikehold. Fellesrådet har også ansatte som har ansvar for barne- og ungdomsarbeid, trosopplæring, undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tjenester. Dette har en viktig forebyggende betydning. For at dette arbeidet skal kunne utføres med kvalitet og til det beste for befolkningen i Østre Toten trenger fellesrådet handlingsrom og et budsjett som er til å leve med.

Kirka i Østre Toten bidrar til å løse utfordringene lokalsamfunnet står i

Kommunen har flere satsningsområder. Disse er blant flere «Det gode livsløp for innbyggerne, frivillighet, medvirkning og samskapning, god oppvekst, trivsel, deltagelse og tilhørighet, helsefremmende og forebyggende aktiviteter og aktive lokalsamfunn».

Kirka bidrar på alle disse områdene med alle de aktiviteter, tilbud og den frivillige innsatsen dette skaper. Kirka er med på å styrke de lavere trinnene i «helhetlig innsatstrapp».

Driftsbudsjett 2027

For å fortsette med forsvarlig drift i 2027 må fellesrådet be om et driftstilskudd på minst samme nivå som i 2026 pluss kompensasjon for pris- og lønnsvekst.

Hva pris og lønnsveksten blir er usikkert. Kommunal deflator for 2027 er satt til 3,1 %. For 2026 var den satt til 3,5 %, men ser ut til å bli en del høyere enn anslått. Deflatoren dekker i utgangspunktet ikke de reelle økte kostnadene og med et langt lavere anslag for 2027 enn for 2026 må fellesrådet be om et driftstilskudd med en økning på 3,5 % på årets tildeling.

På bakgrunn av ovennevnte begrunnelser og spesielt grunnet utfordringer med ber felles om et tilskudd på 11 700 000 kroner.

Østre Toten kirkelige fellesråd ber om et driftstilskudd på 11 700 000 kroner for 2027.

Østre Toten kirkelige fellesråd – investeringer 2027–2030

På bakgrunn av tidligere utredninger og prioriteringer søker Østre Toten kirkelige fellesråd om tilskudd til følgende investeringsprosjekter for fireårsperioden 2027-2030.

Kolbu kirke – oppussing/istandsetting

Fellesrådet har i år fått tilsagn om i underkant av kr. 500 000 fra Kirkebevaringsfondet til et overordnet forprosjekt for Kolbu kirke. Det skal i løpet av høst 2026/vår 2027 gjøres en tilstandsvurdering av kirken. Tilstandsvurderingen er fullfinansiert fra Kirkebevaringsfondet. Dette vil gi et viktig grunnlag for videre valg av istandsetting av kirken og et grunnlag for å søke midler fra Kirkebevaringsfondet til selve arbeidet.

Kirken er slitt og trenger en grundig inspeksjon av treverk/panel, taktekking og beslag, og vasking og maling. Det er skader i taket som har ført til vannlekkasje inn i kirkerommet. I 2030 er kirken 300 år og den bør i god tid før det bli istandsatt/oppusset. Fellesrådet ser for seg at arbeidet kan starte opp i 2027 med en ferdigstillelse i 2027.

Beregnet kostnad: 1,5 millioner kroner fra kommunen og 1,5 millioner kroner fra Kirkebevaringsfondet.

Utstyrsfornyelse

I kommunens økonomiplan har fellesrådet hvert år ligget inne med et fast beløp på 250 000 til utstyrsfornyelse.

Dette har vært benyttet til investeringsoppgaver som store sittegressklippere, små traktorer, høyttaleranlegg, brannvarslingsanlegg osv.

Det er viktig å ha maskiner og utstyr av god kvalitet hvis en skal arbeidet rasjonelt og det påløper fort dyre reparasjoner med gammelt utstyr.

Fellesrådet ber kommunen å fortsette å sette av midler årlig til utstyrsfornyelse.

I takt med prisveksten er det behov for at beløpet økes til **300 000 kroner.**

Hoff kapell – oppussing

Hoff kapell er slitt. Sommeren 2020 ble det pusset opp og malt utvendig etter betydelig dugnadsinnsats.

Hoff kapell blir benyttet til begravelser, og det er det eneste seremonirommet i Østre Toten som kan brukes til livssynsnøytrale begravelser.

Innvendig trenger kapellet en grundig oppussing av tak, vegger og inventar.

Beregnet kostnad: 1,5 million kroner.

Totenviken kirke – utvendig oppussing

Utvendig opprustning av Totenviken kirke står for tur etter Kolbu kirke og innvendig oppgradering av Hoff kapell.

Beregnet kostnad: 1,5 million kroner.

Hoff kirke – utvendig istandsetting/oppussing

I 2024 ble det gjort en innvendig og utvendig tilstandsvurdering av Hoff kirke med midler fra Riksantikvaren. Innvendig er kirken rustet opp i år.

Rapporten fra 2024 sier det bør utføres reparasjoner av kirkens murverk med påfølgende behandling av utvendige overflater i løpet av de neste 1-5 år.

I 2030 har det gått 6 år siden den anbefalingen kom og bør da prioriteres.

Beregnet kostnad: 2 million kroner.

Investeringer økonomiplan 2027-2030:

År	*Formål*	*Beløp*
2027	Utstyrsfornyelse Oppussing/istandsetting Kolbu kirke	300 000 1 500 000
2028	Utstyrsfornyelse Oppussing innvendig Hoff kapell	300 000 1 500 000
2029	Ustyrsfornyelse Utvendig oppussing Totenviken Kirke	300 000 2 000 000
2030	Utstyrsfornyelse Utvendig istandsetting/oppussing Hoff kirke	300 000 2 000 000

Kontrollutvalgets budsjett

Melding om vedtak i kontrollutvalget i Østre Toten.

Sak: Kontrollutvalgets budsjett for 2027
Bakgrunnen for saken er særbestemmelse om kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen.

Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.

Kontrollutvalget i Østre Toten kommune behandlet saken i sitt møte den 14. september 2026, som sak 42/2026.

Det ble fattet følgende enstemmige vedtak:

Innstilling til kommunestyret

Kontrollutvalgets budsjett for 2027 (ansvar 10700, tjeneste 1100) fastsettes med en økonomisk ramme på 2 067 000 kroner, med utgangspunkt i følgende fordeling:

	Konto	**Beløp**
10500	Trekkpliktige godtgjørelser	0
10800	Fast godtgjørelse til folkevalgte	64 000
10801	Møtegodtgjørelse	46 000
10802	Tapt arbeidsfortjeneste	40 000
10990	Arbeidsgiveravgift	21 000
11001	Aviser/tidsskrifter/faglitteratur	13 000
11151	Bevertning, møter,kurs, opplæring	7 000
11500	Opplæring/kurs (inkl.reise)	45 000
13709	Kjøp av tjenester fra private (sekretærtjenester)	335 000
14290	Moms på kjøp av tjenester (utgift)	84 000
17290	Momskompensasjon (inntekt)	- 84 000
	Sum kontrollutvalg	**571 000**
13750	Kjøp fra interkommunalt selskap (Innlandet Revisjon IKS)	1 558 000
	Sum kontrollutvalg og revisjon	**2 129 000**

Investeringer per kommunalområde

Østre Toten kommune

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
Investering	**Ferdig år**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**
Stab og fellesområder							
Investeringstilskudd Kirkelig Fellesråd	2035	14 850	1 000	500	1 000	500	3 000
Sum Stab og fellesområder		**14 850**	**1 000**	**500**	**1 000**	**500**	**3 000**
Kommunalområdet for helse og mestring							
Badekvartalet	2033	260 275	20 000	40 000	120 175	50 000	230 175
Lena Nord - Omsorgsbygg til ressurskrevende tjenester	2030	39 506	-20 000	2 000	19 000	54 000	55 000
Oppgradering/bygging - Legesenter. Del 1	2028	90 600	31 000	22 000	0	0	53 000

Investering	Samlede prosjektbeløp Ferdig år	Netto prosjektutgift	Økonomiplan 2027	2028	2029	2030	Sum 2027-30
Sykehjemsparken (Nybygg psykisk helse og rus)	2029	91 370	48 000	10 370	0	0	58 370
Tilrettelegging av nye boligformer, eks Lena, Kapp, Skreia og Kolbu	2027	4 000	1 000	0	0	0	1 000
Utstyrsfornyelse - HM	LØPENDE	-	350	350	350	350	1 400
Velferdsteknologi - Digitalisering	LØPENDE	-	1 000	1 000	1 000	0	3 000
Sum Kommunalområdet for helse og mestring		**485 751**	**81 350**	**75 720**	**140 525**	**104 350**	**401 945**
Kommunalområdet for samfunn og strategi							
Brannvesenet - Oppgradering av biler og utstyr	2033	19 606	1 200	1 000	0	8 000	10 200
Brukertilpasninger innen bygg for oppvekstsektoren	2033	11 993	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Framtidens Rådhus	2032	84 050	32 150	0	0	0	32 150
Kapp melkefabrikk - oppgradering Kapp næringshage	2028	1 000	1 000	0	0	0	1 000
Lena Nord - Omsorgsbygg til ressurskrevende tjenester	2030	46 000	20 000	0	0	0	20 000
Ny felles ungdomsskole	2030	669 300	50 000	175 300	230 000	164 000	619 300
Opparbeidelse av næringstomter	2028	27 000	5 000	10 000	0	0	15 000
Oppgradering av Vallevegen i Lena	2031	17 800	0	300	5 500	0	5 800
Oppgradering Skreia barneskole	2032	104 000	5 000	10 000	13 000	30 000	58 000
Portefølje - Digital innovasjon	LØPENDE	-	7 500	7 500	7 500	7 500	30 000
Rammebudsjettering avløp	2033	267 084	37 890	51 390	42 890	11 390	143 560
Rammebudsjettering vann	2033	579 437	50 390	85 890	62 390	258 790	457 460
Reinvesteringer Bygg og eiendom	LØPENDE	-	3 900	5 000	5 000	5 000	18 900
Reinvesteringer kommunale veger	2033	55 005	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Skolevegen på Lena. Oppgradering	2028	7 675	0	7 375	0	0	7 375
Svømmehall - tiltak Lena. Ny garderobe og inngangsparti	2029	8 900	1 000	3 000	4 900	0	8 900
Svømmehall Lena - tiltak i 10 årsperioden	2032	6 500	0	0	1 500	0	1 500
Understøttende infrastruktur	LØPENDE	-	1 000	0	0	0	1 000
Utskiftning av lysarmaturer til LED-belysning	2027	24 000	6 000	0	0	0	6 000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
Investering	**Ferdig år**	**Netto prosjektutgift**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**
Østre Toten idrettspark - Bygningsmessige oppgraderinger samt kunstgressbane	2028	7 200	0	5 000	0	0	5 000
Sum Kommunalområdet for samfunn og strategi		**1 936 550**	**226 030**	**365 755**	**376 680**	**488 680**	**1 457 145**
Fellesområder							
Aksjer	LØPENDE	-	3 500	4 000	3 500	4 000	15 000
Fornyelse av bilparken	LØPENDE	-	1 500	1 000	1 500	1 000	5 000
Sum Fellesområder		**-**	**5 000**	**5 000**	**5 000**	**5 000**	**20 000**
Sum		**2 437 151**	**313 380**	**446 975**	**523 205**	**598 530**	**1 882 090**

Østre Toten kommune

Stab og fellesområder

Investeringstilskudd Kirkelig Fellesråd

Kirkevergen har på vegne av Kirkelig Fellesråd lagt fram et forslag til investeringsprosjekter med kommunal finansiering for de kommende fire årene. Forslaget er i sin helet lagt ved som vedlegg til kommunedirektørens framlegg til økonomiplan for perioden 2027-2030.

Kommunalområdet for helse og mestring

Badekvartalet

1. Bakgrunn og behov

Prosjektet er i tråd med tidligere vedtak om «Totenbolig 3.0» og kommunestyrets vedtak i sak 035/25 om å videreføre mulighetsstudien for Badekvartalet utarbeidet av Rambøll/Henning Larsen, basert på alternativ C. Prosjektgruppen er etablert, Norconsult er valgt som arkitekt, og arbeidet med å utarbeide anbudsgrunnlag for prosjektering har pågått siden oktober 2025. Prosjektets første byggetrinn har som formål å realisere 30 bemannede omsorgsboliger med personalbase, samt utvikle en kostnadseffektiv og bærekraftig driftsmodell understøttet av velferdsteknologiske løsninger. Ambisjonsnivået for prosjektet ble vedtatt i kommunestyret i juni 2026 (sak 070/26), hvor alternativ 2 «minimumsløsning» ble valgt. Alternativet omfatter ikke arealer for dagsenter og frivillig aktivitet og gir mindre fleksibilitet enn de øvrige alternativene. Prosjektet understøtter anbefalinger og behov beskrevet i kommunens planer, gjennomførte utredninger og «Konseptutredning for framtidige botilbud for eldre». Den demografiske utviklingen tilsier at kommunen må utvikle flere boligbaserte omsorgstilbud som kan møte framtidens behov på en bærekraftig måte. Badekvartalet er et sentralt tiltak for å sikre tilstrekkelig kapasitet, riktig tjenestenivå og effektiv ressursutnyttelse i årene framover.

2. Formål og målgruppe

Østre Toten kommune disponerer i dag ikke samlokaliserte bemannede omsorgsboliger med fellesarealer og personalbase for eldre innbyggere og andre personer med omfattende helse- og omsorgsbehov som ikke lenger mestrer en ordinær bosituasjon, men som samtidig ikke har behov for langtidsplass i institusjon. Kommunen mangler dermed et boligtilbud som kombinerer selvstendige boliger, fellesskap, aktivitet og nærhet til helse- og omsorgstjenester. Konsekvensen er at enkelte innbyggere mottar omfattende tjenester i eget hjem over lang tid, mens andre får behov for institusjonsplass tidligere enn nødvendig. Badekvartalet skal bidra til å dekke dette behovet gjennom etablering av bemannede omsorgsboliger med fellesarealer og tilrettelagte tjenester. Løsningen skal gi beboerne mulighet til å mestre hverdagen i egen bolig lengst mulig, samtidig som kommunen kan tilby fleksible og bærekraftige tjenester i tråd med framtidige behov. Om lag en tredjedel av boenhetene planlegges organisert som bokollektiv for personer med demens eller annen kognitiv svikt med behov for økt skjerming og oppfølging. De øvrige boenhetene skal tilrettelegges for hjemmeboende innbyggere med omfattende helse- og omsorgsbehov som har behov for nærhet til tjenester, trygghet og fellesskap.

3. Gevinster og forventede effekter

Badekvartalet skal bidra til at innbyggerne mottar helsehjelp til rett tid, på riktig nivå og i egnede omgivelser. Prosjektet vil styrke kommunens kapasitet innen bemannede omsorgsboliger og gi større

fleksibilitet til å møte endrede behov hos innbyggerne. Dette er i tråd med prosjektets mål om å etablere en bærekraftig og framtidsrettet omsorgsmodell. Forventede gevinster er blant annet: • økt kapasitet innen bemannede omsorgsboliger • bedre tilpasning til den demografiske utviklingen og framtidige omsorgsbehov • bedre pasientflyt mellom hjemmetjenester, omsorgsboliger, korttidsopphold og institusjon • redusert behov for langtidsopphold i institusjon for personer som kan ivaretas i en bemannet omsorgsbolig • økt trygghet, mestring og livskvalitet for beboerne • mer effektiv ressursutnyttelse gjennom samlokalisering, teknologi og fleksibel bemanning • sterkere fagmiljø og bedre arbeidsforhold for ansatte • redusert sykefravær og økt stabilitet i tjenestene • økt tilfredshet blant brukere og pårørende Badekvartalet skal være et trygt og attraktivt hjem der beboerne opplever fellesskap, aktivitet og mestring, samtidig som kommunen får bedre forutsetninger for å møte framtidens omsorgsutfordringer.

4. Konsekvenser ved utsettelse

En eventuell utsettelse av prosjektet vil innebære risiko for at kommunen opprettholder en praksis som ikke gir den nødvendige pasientflyten ved korttidsavdelingen på Labo. Konsekvensen kan bli økt press på hjemmetjenesten, redusert evne til å møte innbyggernes behov og svekket tillit til tjenestene. Videre vil kommunen fortsatt mangle et boligtilbud som kan ivareta innbyggere med omfattende helseog omsorgsbehov i en mellomfase mellom ordinær bolig og institusjon. Dette kan føre til at enkelte mottar mer omfattende tjenester enn nødvendig i eget hjem, eller får behov for institusjonsplass tidligere enn ønskelig. I tillegg skjer dette i en situasjon der tilgangen på kvalifisert personell blir stadig mer utfordrende, og hvor behovet for effektive og bærekraftige driftsløsninger forventes å øke i takt med den demografiske utviklingen.

Leieinntekter

Omsorgboliger innbærer at de som tildeles leiligheter skal betale en husleie. Husleie skal i utgangspunktet dekke både kostnader som følge av investering og drift for boligene og nødvendige fellesarealer. Det er gjort en beregning av leieinntekter basert på lei kr. 12.000 pr mnd og at det er en ledighet på 10 %. Dette gir en leieinntekt på i underkant av kr. 4,0 mill. pr år.

Alternative løsninger: Bruk av Balke og evt. Fjellvoll. Gjelder både omsorgsboliger og dagsenter.

Risiko og konsekvenser: Det er utarbeidet tre alternative løsninger for omsorgsboliger med personalbase, aktivitetstjeneste, frivillighet og for å sikre næringsmidler (mat) til disse. Et forslag om å omdisponere arealene aktivitetstjenesten har ved Laes café for at kjøkken og ernæring skal kunne forsyne Badekvartalet med mat samt øke kapasiteten for øvrig vurderes også. • Det er stor risiko og usikkerhet rundt muligheten til å rekruttere nok nye fagpersoner til å bemanne så mange nye plasser med heldøgns omsorgstjenester. • Løsning i «Badekvartalet» forutsetter kjøp av private eiendommer • Kommunens økonomiske bæreevne ift. finanskostnader og økte driftskostnader Investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser fra Husbanken er 1 922 000 pr. boenhet.

Lena Nord - Omsorgsbygg til ressurskrevende tjenester

Utdrag fra saksframlegg: **Med et redusert økonomisk handlingsrom er det foreslått å redusere omfanget av prosjektet på Lena Nord. Rammen er redusert fra kr. 120 mill. til kr. 75 mill. (brutto). Prosjektet er også skjøvet noe ut i tid. Konsekvensen av dette er ikke utredet. Men det kan innebære etappevis utbygging, mulig kjøp av tjenester eller en løsning der en må kombinere nybygg med fortsatt leie av lokaler fra Østre Toten boligstiftelse.**

Kort beskrivelse av prosjektet

Planlegging og bygging av 10 omsorgsboliger med tilhørende base for ansatte i tilrettelagte tjenester.

1. Bakgrunn og behov

Prosjektet om utvikling av 10 samlokaliserte leiligheter med tilhørende fellesarealer og personalbase er i tråd med kommunestyrets vedtak 10/21 og 129/23. Prosjektet bygger på en erkjennelse av at utfordringsbildet innen tilrettelagte tjenester er i endring, og at kommunen må tilpasse både tjenestetilbud og bygningsmessige løsninger til framtidige behov.

Kommunen opplever en økning i antall innbyggere med behov for omfattende og langvarige helse- og omsorgstjenester. Samtidig ytes deler av dagens tjenester i bygg som i begrenset grad er tilpasset målgruppen og tjenestenes behov. Dette gir utfordringer både for tjenestekvalitet, arbeidsmiljø og ressursutnyttelse (jf. vedlagt beslutningsgrunnlag).

Rekruttering av kvalifisert personell er en økende utfordring. Tall fra HR viser at utlyste stillinger innen tilrettelagte tjenester over tid har hatt få eller ingen kvalifiserte søkere, med enkelte unntak. Samtidig er tjenestens beredskap redusert som følge av nødvendige innsparingstiltak og en bevisst strategi om å begrense bruk av innleie ved sykefravær og annet fravær.

På denne bakgrunnen vurderes samlokalisering som et viktig tiltak for å sikre bærekraftige tjenester også i framtiden. En samlokalisert løsning gir bedre muligheter for effektiv ressursutnyttelse, styrket fagmiljø, økt robusthet i tjenesten og mer hensiktsmessig bruk av tilgjengelig kompetanse. Samtidig vil løsningen bidra til å gi innbyggerne et mer tilrettelagt og framtidsrettet tjenestetilbud. Det vil bli lagt frem politisk sak med presentasjon av ekstern gjennomgang av tilrettelagte tjenester i november 2026.

2. Formål og målgruppe

Målgruppen for prosjektet er personer med omfattende og sammensatte bistandsbehov som har behov for tett oppfølging gjennom hele eller store deler av døgnet. Flere tjenestemottakere har behov for bistand fra to til tre ansatte samtidig for å sikre trygghet, deltakelse og forsvarlige tjenester.

De senere årene har tjenesten blitt mer sårbar. Der ansatte tidligere i større grad kunne løse oppgaver sammen, arbeider de nå oftere alene. Samtidig ytes tjenestene fra flere lokasjoner, noe som øker risikoen både for tjenestemottakere og ansatte ved krevende situasjoner og hendelser.

Prosjektets formål er å etablere et framtidsrettet og bærekraftig botilbud som gir økt trygghet og bedre livskvalitet for tjenestemottakerne. Samlokaliseringen skal samtidig bidra til et mer robust fagmiljø og Versjon 5.10.2026 legge til rette for et godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø for ansatte. Som IA-bedrift har kommunen et særlig ansvar for å utvikle helsefremmende arbeidsplasser og redusere arbeidsrelatert belastning.

3. Gevinster og forventede effekter

Samlokalisering av 10 boliger med tilhørende fellesarealer og personalbase forventes å gi flere gevinster for både tjenestemottakere, ansatte og kommunen som organisasjon. Prosjektet forventes blant annet å:

• redusere responstiden ved hendelser og akutte situasjoner

• styrke beredskapen ved samtidige hendelser

• øke tryggheten for ansatte i den daglige tjenesteutøvelsen

• redusere risikoen for arbeidsrelaterte skader og uønskede hendelser

• legge til rette for en forsvarlig og bærekraftig bemanning i et arbeidsmarked med redusert tilgang på kvalifisert personell

• samle nødvendig kompetanse rundt beboere med komplekse behov

• styrke fagmiljøet gjennom økte muligheter for veiledning, opplæring og fagutvikling

• redusere sårbarheten ved fravær og uforutsette hendelser

• gjøre tjenesten mer attraktiv som arbeidsplass og dermed styrke rekrutteringsmulighetene

• gi bedre forutsetninger for ledelse, oppfølging og kvalitetsutvikling i tjenesten

Fra et ledelsesperspektiv er nærhet til ansatte og tjenesteutøvelse en særlig viktig gevinst. Dette gir bedre muligheter for støtte, oppfølging, kompetanseutvikling og kontinuerlig forbedringsarbeid, samtidig som det styrker kvaliteten og robustheten i tjenestene.

4. Konsekvenser ved utsettelse

En utsettelse av prosjektet vil innebære at tjenesten fortsatt må drifte i bygg som bare delvis er egnet, eller ikke egnet, for formålet. Dette vil opprettholde kjente utfordringer knyttet til helse, miljø og sikkerhet (HMS), arbeidsmiljø og kvaliteten i tjenesteytingen. Videre vil tjenesten stå dårligere rustet til å møte framtidens behov og utfordringer, herunder økende krav til kompetanse, bemanning og fleksibilitet. Manglende samlokalisering vil også redusere mulighetene for å styrke beredskap, fagmiljø og ressursutnyttelse. For både Østre Toten boligstiftelse og kommunen vil en utsettelse innebære at det betydelige ressursbehovet knyttet til vedlikehold, reparasjoner og nødvendige ombygginger av eksisterende bygningsmasse videreføres. Dette kan medføre økte driftskostnader uten at de underliggende utfordringene løses. Se for øvrig beslutningsgrunnlag som ligger i saksdokumentene (legge ved konsekvensvurderingen? Kjetil har siste eksemplar).

5. Risiko

En utsettelse av prosjektet vil kunne medføre økte byggekostnader, da kostnadene for nybygg generelt øker over tid. Samtidig vil tjenestemottakerne fortsatt stå uten tilgang til planlagte fellesarealer, noe som begrenser mulighetene for sosialt fellesskap og aktivitet. Det er også risiko for økte husleiekostnader i eksisterende boliger som følge av et betydelig vedlikeholdsetterslep. Samlet sett kan en utsettelse svekke kommunens evne til å tilby framtidsrettede og forsvarlige tjenester til målgruppen.

Oppgradering/bygging - Legesenter. Del 1

Kort beskrivelse av prosjektet

Planlegging og bygging av 8 omsorgsboliger med tilhørende tjenestebase for ansatte i rus- og psykiatritjenesten.

1.Bakgrunn og behov

Østre Toten kommune mangler i dag egnede boenheter for innbyggere med alvorlige og sammensatte utfordringer innen psykisk helse og rus som har behov for heldøgns tjenester. Det mangler også såkalte robuste boliger for personer med betydelige utfordringer knyttet til boevne og som derfor har behov for spesialtilpassede boligløsninger. For å sikre et helhetlig og bærekraftig tjenestetilbud er det behov for å etablere både robuste boliger, omsorgsboliger med nærhet til bemanning og en personalbase for tjenesten. Boligene bør lokaliseres i gangavstand til viktige servicetilbud og med nærhet til bemanning for å gi nødvendig trygghet og oppfølging. Kartlegginger og behovsvurderinger viser et behov for:

• 2 robuste boliger

• boenheter med nærhet til bemanningsbase

• bemanningsbase og kontorlokaler for administrativ ledelse av tjenesten

• en løsning som i hovedsak bygger på eksisterende bemanningsressurser i psykisk helse- og rustjenesten

• mulighet for etablering av nattbemanning ved behov I tillegg til å dekke boligbehovene vil samlokalisering av tjenesten frigjøre lokaler og må derfor ses i sammenheng med prosjektet «Framtidens rådhus» og kommunens samlede behov for kontorarealer.

2. Formål og målgruppe

Formålet med prosjektet er å etablere et framtidsrettet, trygt og bærekraftig botilbud for personer med omfattende utfordringer innen psykisk helse og rus. Prosjektet skal bidra til at innbyggerne kan bo i egnede boliger med nødvendig oppfølging og støtte, samtidig som kommunen styrker kvaliteten, robustheten og effektiviteten i tjenestene. Målgruppen er personer med alvorlige psykiske helseutfordringer og/eller rusutfordringer som har behov for heldøgns tjenester, nær oppfølging eller spesialtilpassede boligløsninger. Prosjektet omfatter også innbyggere som kan bo mer selvstendig, men som har behov for trygghet og tilgang til bemanning i umiddelbar nærhet.

3. Gevinster og forventede effekter

Prosjektet forventes å gi gevinster både for tjenestemottakere, ansatte og kommunen som organisasjon. Versjon 5.10.2026 Forventede effekter er blant annet: • et mer helhetlig og individuelt tilpasset tjenestetilbud • økt trygghet og livskvalitet for beboerne • bedre muligheter for oppfølging og forebygging av kriser og uønskede hendelser • redusert behov for midlertidige og mindre egnede boligløsninger • bedre utnyttelse av eksisterende bemanningsressurser • styrket fagmiljø gjennom samlokalisering av ansatte • bedre forutsetninger for ledelse, veiledning og fagutvikling • frigjøring av kontorarealer i rådhuset • mer effektiv drift gjennom samling av boliger, bemanning og ledelse Samlet sett vil prosjektet bidra til mer robuste og bærekraftige tjenester innen psykisk helse og rus.

4. Status og framdrift

Det har vært vurdert flere alternative lokaliseringer for prosjektet. Kommunestyret vedtok i 2023 å arbeide videre med en løsning i Sykehjemsparken. Gjennomførte utredninger viser at den mest hensiktsmessige løsningen er å etablere ny bebyggelse på tomten ved å erstatte deler av den eksisterende bygningsmassen. Selv om Østre Toten boligstiftelse eier Sykehjemsparken, vurderes det som mest hensiktsmessig at kommunen står som byggherre og framtidig eier av bygget. Det foreligger oppdaterte kostnadskalkyler som skal legges til grunn for videre arbeid i forprosjektfasen. Forprosjektet planlegges lagt fram for politisk behandling i løpet av våren.

5. Konsekvenser ved utsettelse

Manglende gjennomføring eller utsettelse av prosjektet vil innebære at kommunen fortsatt ikke har egnede boliger for innbyggere med store og sammensatte behov innen psykisk helse og rus. Dette kan føre til økt bruk av midlertidige eller mindre hensiktsmessige løsninger, redusert kvalitet i tjenestetilbudet og høyere risiko for uønskede hendelser. Tjenesten vil også fortsette å være fragmentert og mer ressurskrevende å drifte når boliger, bemanning og ledelse er lokalisert på ulike steder. Videre vil kommunen ikke kunne realisere gevinstene knyttet til frigjøring av arealer i rådhuset og samordningen med prosjektet «Framtidens rådhus». 6. Risiko Prosjektet innebærer risiko knyttet til kommunens økonomiske bæreevne og framtidige investeringskapasitet. Det er også risiko knyttet til rekruttering og tilgang på kvalifisert personell, særlig dersom tjenestebehovet øker eller det blir behov for nattbemanning. Videre kan endringer i byggekostnader og framtidige driftsforutsetninger påvirke prosjektets samlede økonomi.

Sykehjemsparken (Nybygg psykisk helse og rus)

Bakgrunn:

Østre Toten kommune mangler egnede boenheter for innbyggere med alvorlige utfordringer

innenfor psykisk helse/rus med behov for heldøgns tjenester. Det mangler også såkalte "hardbruksboliger" til innbyggere innenfor de disse tjenesten som har manglende boevne og derfor er i behov av spesialtilpassede botilbud. Det vil også være viktig for å kunne skape et godt tilbud at en kan etablere omsorgsboliger for personer med behov for punkttjenester / trygghet i form av bemanningsbase i nærhet. Disse bør ligge i gangavstand fra boligene med heldøgns tjenester.

I tillegg til å etablere bemanningsbase knyttet til disse boenhetene er det foreslått å flytte resterende ressurser i tjenesten til denne lokasjonen

Dette vil frigjøre lokaler i rådhuset - og derfor sees i sammenheng med prosjektet «Framtidens rådhus» og de totale behovene for kontorarealer i kommunen.

Behov:

Det er gjort kartlegginger og framskrivinger av et forventet behov framover. Kartleggingen viser at det er behov for

- 2 hardbruksboliger
- 6 boenheter med heldøgns bemanning
- Bemanningsbase samt lokaler for administrativ ledelse av tjenesten (er p.t. plassert på rådhuset)
- Frittstående omsorgsboliger uten bemanning

Hvor:

Det har vært vurdert ulike mulige plasseringer av et slikt tilbud. Boligene bør ligge i gangavstand til viktige servicetjenester. Det ble i 2023 vedtatt av kommunestyret å utrede videre en plassering i Sykehjemsparken til dette formålet. Utredningene viser at det beste er å bygge nytt på tomten ved å

erstatte deler av den gamle bebyggelsen. Boligstiftelsen eier Sykehjemsparken, men det er nok den beste løsningen at det er kommunen som er byggherre og eier.

Driftskonsekvens

- Må påregne økte driftskostnader i form av økte lønnskostnader til personalbase
- Økte FDV kostnader
- Økte finanskostnader

Risiko

Rekruttering av bemanning

Økonomisk bæreevne for Østre Toten kommune

Tilrettelegging av nye boligformer, eks Lena, Kapp, Skreia og Kolbu

I Kommuneplanens samfunnsdel heter det at det skal legges til rette for -og samarbeides med boligutviklere for utvikling av gode bomiljøer og bo-konsepter som fremmer deltakelse, hverdagsmestring og forebygger ensomhet. Strategisk boligutvikling er trukket fram som en av nøkkelfaktorene for å løse framtidas utfordringer knyttet til bl.a. demografi, bærekraft, folkehelse, økonomi osv.

Det er i Ny velferd 2040 og i rapporten om "konsepter for nye boligløsninger for eldre" (febr 2021) pekt på at kommunen mangler boliger med kvaliteter og løsninger som ligger mellom boliger med bemanning og ordinært boligmarked.

Oppgavene omkring kommunens rolle i boligutvikling er sammensatt siden mange av kommunens kommunalområder har interesser, dvs. både forvalter myndighetskrav og utviklingsbehov innenfor dette området. Gode resultater og prosesser er avhengig av godt samarbeid på tvers av kommunalområdene og ikke minst med markedsaktørene innenfor boligutvikling. Kommunene har ulike roller ift. boligutvikling og boligmarkedet: Tilrettelegger, premissleverandør, pådriver og aktør.

Når det gjelder heldøgns bemannede boligløsninger/ institusjonsplasser for eldre har kommunen både vært planlegger, utbygger og eier.

Østre Toten boligstiftelse bygger ut og drifter boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet (funksjonshemmede, rus/psykisk helse, eldre, flyktninger, økonomisk vanskeligstilte mv). Her har også private boligutviklere / og eiere em rolle. Kommunen leier også ut boliger for flyktninger på tidligere Balke bo- og servicesenter.

Kommunen må ha strategier og tiltak for hvordan en skal få boligutviklere til å bygge ut disse nye boligkonseptene som det er viktig at kommunens innbyggere får tilgang til. Videre må disse boligene framstå som attraktive slik at kommunens innbyggere i de riktige målgruppene ønsker å flytte dit.

Eksempler på aktuelle virkemidler /tiltak kan være:

- Utlysning av tilvisnings og tildelingsavtaler gjennom Husbanken (Får da tilgang til Husbankens lånebetingelser). Kan være på kommunale tomter eller at boligutvikler besitter aktuell tomt
- Kommunen tilrettelegger aktuelle tomter for utbygging – dvs for eksempel forestå regulering og / eller bygge ut nødvendig infrastruktur.
- Bostøtteordninger
- Informasjon / kunnskapsformidling til innbyggerne

Andre ordninger/ tiltak / samspillsordninger som gjør det attraktivt å bygge rimelige og gode bo-konsepter på riktig plass

Utstyrsfornyelse - HM

Bakgrunn og behov

For å opprettholde forsvarlige helse- og omsorgstjenester er det behov for løpende utskifting og fornyelse av utstyr innen Helse og mestring og ved det kommunale hjelpemiddellageret. Ved innflytting i Labo ble det besluttet å gjenbruke eksisterende sykesenger. En stor del av disse sengene er nå preget av alder og slitasje, og det er behov for gradvis utskifting. Det er allerede igangsatt utskifting av flere senger ved Labo, finansiert gjennom avsatte investeringsmidler. Samtidig forventes behovet for hjelpemidler å øke betydelig i årene framover. Dette følger av den demografiske utviklingen og kommunens mål om at flere innbyggere skal kunne bo hjemme lengst mulig. Behovet gjelder både kommunalt eide hjelpemidler og håndtering av hjelpemidler som formidles gjennom NAV. Det vurderes derfor som nødvendig å avsette investeringsmidler til løpende fornyelse og anskaffelse av hjelpemidler i størrelsesorden minimum kr 350 000 per år i den kommende tiårsperioden.

Forventede effekter

Løpende investeringer i utstyr og hjelpemidler vil bidra til:

• forsvarlige og effektive helse- og omsorgstjenester

• økt tilgjengelighet til nødvendige hjelpemidler

• bedre kvalitet og sikkerhet for brukerne Versjon 5.10.2026

• redusert risiko for driftsavbrudd og uforutsette kostnader

• bedre forutsetninger for at flere innbyggere kan bo hjemme lengre

Konsekvenser ved manglende investering

Manglende investeringer vil føre til økt slitasje på eksisterende utstyr, større vedlikeholdsbehov og risiko for driftsstans. Dette kan redusere kvaliteten på tjenestene både ved Labo og i hjemmetjenestene. Kommunen vil samtidig få redusert kapasitet til å møte det økende behovet for hjelpemidler og tilrettelegging i hjemmet, noe som kan gjøre det mer krevende å nå målet om at flere innbyggere skal mestre hverdagen i egen bolig.

Ressursmessige forhold

Teknikerne ved hjelpemiddellageret har ansvar for drift, vedlikehold og distribusjon av kommunale hjelpemidler, samt mottak og videreformidling av hjelpemidler fra NAV. I tillegg er det planlagt at ansvaret for montering av trygghetsalarmer skal overføres til tjenesteområde Bygg og eiendom. Oppgaven ivaretas i dag av Brann og redning og tilsvarer om lag 40 prosent stilling. Dette vil på sikt kunne få betydning for organisering og ressursbehov knyttet til hjelpemiddellageret.

Velferdsteknologi - Digitalisering

Kostnadene for å utvikle helse- og omsorgstjenester ved bruk av bærekraftige teknologiske løsninger som e-helse og velferdsteknologi vil avhenge av en rekke faktorer, som lokale behov, eksisterende infrastruktur, politiske prioriteringer og tilgjengelighet av ressurser.

Det er viktig å huske at kostnader og fordeler ved implementering av teknologiske løsninger, kan variere betydelig, avhengig av de spesifikke behovene og omfanget av tjenestene. I forlengelse av - og i sammenheng med nettverksprosjektet, er vi i gang med å gjennomføre en grundig behovsanalyse og kostnadsberegning basert på lokale forhold, for å få mer nøyaktige estimater, i samarbeid IKOMM og gode eksterne ressurser.

Kommunalområdet for samfunn og strategi

Brannvesenet - Oppgradering av biler og utstyr

En investeringsplan for biler og utstyr er nødvendig for å sikre en trygg og bærekraftig beredskap i kommunen. Den gir politikerne forutsigbar økonomi og tydelige prioriteringer. Kjøretøy og utstyr er kritiske for å håndtere branner, trafikkulykker og redningsoppdrag. En plan sikrer at vi til enhver tid har materiell som er trygt, driftssikkert og i tråd med krav i lovverket. Brannbiler og tungt utstyr koster mye og har lang leveringstid. En flerårig plan gjør det mulig å fordele investeringer jevnt, unngå store overraskelser i budsjettet og gi et realistisk bilde av framtidige behov. I 2030 er det bestemt nasjonalt at nytt nødnett skal driftsettes, dette vil føre til økte kostnader for kommunene, det er ikke kommet frem noe beløp for dette enda, men vi velger å avsette 2 000 000 kr til dette i 2030.

Driftskonsekvenser samfunn og strategi:

Uten en investeringsplan øker risikoen for teknisk svikt og havari fordi kjøretøy og utstyr brukes for lenge, noe som kan svekke beredskapen og gi lengre responstid. Manglende planlegging fører også til store og uforutsigbare kostnadstopper når flere kjøretøy må byttes samtidig uten avsatte midler. Det blir vanskeligere å dokumentere forsvarlig beredskap, og mannskapenes sikkerhet svekkes når utstyret blir gammelt og utdatert. Samtidig øker driftskostnadene, evnen til å håndtere nye typer hendelser reduseres, og samarbeidet med nabobrannvesen blir mindre effektivt. Uten en plan får også politikerne dårligere forutsigbarhet og må ta beslutninger uten et tydelig langsiktig grunnlag.

Brukertilpasninger innen bygg for oppvekstsektoren

Kommunens skolebygg og barnehager er i forskjellig grad tilpasset dagens bruk. Det er også knyttet utbedringsbehov når det gjelder universell utforming og enkeltelevers behov. Dette innebærer at det

hvert år er behov for å gjøre tiltak på en eller flere skoler og barnehager. Siden det vil måtte ta tid å oppgradere alle oppvekstbygg vil det være behov for å ha budsjett til denne type oppgraderinger også de kommende 10 årene. Behovet vil kunne bli økende hvis endringer i skolestruktur tar lang tid.

Framtidens Rådhus

Større deler av Rådhuset ble pusset opp for ca. 15 år siden. Unntaket var den nordre fløya fra 1985. I tillegg til betydelige bygningsmessige oppgraderinger ble det installert nytt ventilasjonsanlegg. I 2021 ble det satt av budsjett til å prosjektere nytt ventilasjonsanlegg/system for nordre fløy (1985). Ved oppstart av dette arbeidet så er det avdekket behov for å se på flere utfordringer.

Rådhuset i dag oppleves av mange som en umoderne arbeidsplass som ikke legger godt nok til rette for god flyt i arbeidshverdagen. Løsningene er i all hovedsak basert på cellekontorer. Ved å bygge om til et mere åpent kontorareal, med mulighet for aktivisertbaserte arbeidsplasser, vil rådhuset være mer fleksibelt og bedre tilrettelagt for samarbeid på tvers. Det er også plassmangel på Rådhuset pr. i dag. Det er for mange ansatte i forhold til areal.

I tillegg til utfordringer knyttet til ventilasjon i deler av rådhuset er dårlig lydisolering store deler av bygget at det er til hinder for å opprettholde lovbestemt taushetsplikt. Det er mangel på spiserom, møterom og samtalerom. Antall kontorplasser er ikke tilpasset antall ansatte. Det er også meget dårlig tilrettelagt for mottak av varer samt gode avfallsløsninger.

Parallelt med at investeringsplanen legges frem så fremmes egen sak om Fremtidens Rådhus for politisk behandling som. Denne e ri tråd med vedtak tidligere om et betydelig redusert ambisjonsnivå som kun omfatter deler av Rådhuset.

Kostnader for de tiltak som omfattes av den saken er i størrelsesorden fra kr 48. mill (brutto) for gjennomføringsfasen. Det vil bli noen endringer av leieinntekt som følge av at Vestre Toten skal betale leie for felles barnevernslokaler og landbrukskontor.

Men samtidig mister en leie fra NAV som er høyere.

Kapp melkefabrikk - oppgradering Kapp næringshage

I forbindelse med at kommunen overtar et større ansvar for aktivitetene i Kapp næringshage og at det jobbes med et mulig legesenter i deler av lokalene så vil det være nødvendig å gjøre noen endringer inne i «Ruin» med å bygge flere kontorer til erstatning for «åpent landskap». Dette var også den opprinnelige planen, men ble endret pga. økonomien i prosjektet. Ved å gjøre tiltaket vil en kunne samle leietakere på et mindre areal, noe om vil redusere kostnader til drift av næringshage.

Lena Nord - Omsorgsbygg til ressurskrevende tjenester

Utdrag fra saksframlegg: **Med et redusert økonomisk handlingsrom er det foreslått å redusere omfanget av prosjektet på Lena Nord. Rammen er redusert fra kr. 120 mill. til kr. 75 mill. (brutto). Prosjektet er også skjøvet noe ut i tid. Konsekvensen av dette er ikke utredet. Men det kan innebære etappevis utbygging, mulig kjøp av tjenester eller en løsning der en må kombinere nybygg med fortsatt leie av lokaler fra Østre Toten boligstiftelse.**

Kort beskrivelse av prosjektet

Planlegging og bygging av 10 omsorgsboliger med tilhørende base for ansatte i tilrettelagte tjenester.

1. Bakgrunn og behov

Prosjektet om utvikling av 10 samlokaliserte leiligheter med tilhørende fellesarealer og personalbase er i tråd med kommunestyrets vedtak 10/21 og 129/23. Prosjektet bygger på en erkjennelse av at utfordringsbildet innen tilrettelagte tjenester er i endring, og at kommunen må tilpasse både tjenestetilbud og bygningsmessige løsninger til framtidige behov.

Kommunen opplever en økning i antall innbyggere med behov for omfattende og langvarige helse- og omsorgstjenester. Samtidig ytes deler av dagens tjenester i bygg som i begrenset grad er tilpasset målgruppen og tjenestenes behov. Dette gir utfordringer både for tjenestekvalitet, arbeidsmiljø og ressursutnyttelse (jf. vedlagt beslutningsgrunnlag).

Rekruttering av kvalifisert personell er en økende utfordring. Tall fra HR viser at utlyste stillinger innen tilrettelagte tjenester over tid har hatt få eller ingen kvalifiserte søkere, med enkelte unntak. Samtidig er tjenestens beredskap redusert som følge av nødvendige innsparingstiltak og en bevisst strategi om å begrense bruk av innleie ved sykefravær og annet fravær.

På denne bakgrunnen vurderes samlokalisering som et viktig tiltak for å sikre bærekraftige tjenester også i framtiden. En samlokalisert løsning gir bedre muligheter for effektiv ressursutnyttelse, styrket fagmiljø, økt robusthet i tjenesten og mer hensiktsmessig bruk av tilgjengelig kompetanse. Samtidig vil løsningen bidra til å gi innbyggerne et mer tilrettelagt og framtidsrettet tjenestetilbud. Det vil bli lagt frem politisk sak med presentasjon av ekstern gjennomgang av tilrettelagte tjenester i november 2026.

2. Formål og målgruppe

Målgruppen for prosjektet er personer med omfattende og sammensatte bistandsbehov som har behov for tett oppfølging gjennom hele eller store deler av døgnet. Flere tjenestemottakere har behov for bistand fra to til tre ansatte samtidig for å sikre trygghet, deltakelse og forsvarlige tjenester.

De senere årene har tjenesten blitt mer sårbar. Der ansatte tidligere i større grad kunne løse oppgaver sammen, arbeider de nå oftere alene. Samtidig ytes tjenestene fra flere lokasjoner, noe som øker risikoen både for tjenestemottakere og ansatte ved krevende situasjoner og hendelser.

Prosjektets formål er å etablere et framtidsrettet og bærekraftig botilbud som gir økt trygghet og bedre livskvalitet for tjenestemottakerne. Samlokaliseringen skal samtidig bidra til et mer robust fagmiljø og Versjon 5.10.2026 legge til rette for et godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø for ansatte. Som IA-bedrift har kommunen et særlig ansvar for å utvikle helsefremmende arbeidsplasser og redusere arbeidsrelatert belastning.

3. Gevinster og forventede effekter

Samlokalisering av 10 boliger med tilhørende fellesarealer og personalbase forventes å gi flere gevinster for både tjenestemottakere, ansatte og kommunen som organisasjon. Prosjektet forventes blant annet å:

• redusere responstiden ved hendelser og akutte situasjoner

• styrke beredskapen ved samtidige hendelser

• øke tryggheten for ansatte i den daglige tjenesteutøvelsen

• redusere risikoen for arbeidsrelaterte skader og uønskede hendelser

• legge til rette for en forsvarlig og bærekraftig bemanning i et arbeidsmarked med redusert tilgang på kvalifisert personell

• samle nødvendig kompetanse rundt beboere med komplekse behov

• styrke fagmiljøet gjennom økte muligheter for veiledning, opplæring og fagutvikling

• redusere sårbarheten ved fravær og uforutsette hendelser

• gjøre tjenesten mer attraktiv som arbeidsplass og dermed styrke rekrutteringsmulighetene

• gi bedre forutsetninger for ledelse, oppfølging og kvalitetsutvikling i tjenesten

Fra et ledelsesperspektiv er nærhet til ansatte og tjenesteutøvelse en særlig viktig gevinst. Dette gir bedre muligheter for støtte, oppfølging, kompetanseutvikling og kontinuerlig forbedringsarbeid, samtidig som det styrker kvaliteten og robustheten i tjenestene.

4. Konsekvenser ved utsettelse

En utsettelse av prosjektet vil innebære at tjenesten fortsatt må drifte i bygg som bare delvis er egnet, eller ikke egnet, for formålet. Dette vil opprettholde kjente utfordringer knyttet til helse, miljø og sikkerhet (HMS), arbeidsmiljø og kvaliteten i tjenesteytingen. Videre vil tjenesten stå dårligere rustet til å møte framtidens behov og utfordringer, herunder økende krav til kompetanse, bemanning og fleksibilitet. Manglende samlokalisering vil også redusere mulighetene for å styrke beredskap, fagmiljø og ressursutnyttelse. For både Østre Toten boligstiftelse og kommunen vil en utsettelse innebære at det betydelige ressursbehovet knyttet til vedlikehold, reparasjoner og nødvendige ombygginger av eksisterende bygningsmasse videreføres. Dette kan medføre økte driftskostnader uten at de underliggende utfordringene løses. Se for øvrig beslutningsgrunnlag som ligger i saksdokumentene (legge ved konsekvensvurderingen? Kjetil har siste eksemplar).

5. Risiko

En utsettelse av prosjektet vil kunne medføre økte byggekostnader, da kostnadene for nybygg generelt øker over tid. Samtidig vil tjenestemottakerne fortsatt stå uten tilgang til planlagte fellesarealer, noe som begrenser mulighetene for sosialt fellesskap og aktivitet. Det er også risiko for økte husleiekostnader i eksisterende boliger som følge av et betydelig vedlikeholdsetterslep. Samlet sett kan en utsettelse svekke kommunens evne til å tilby framtidsrettede og forsvarlige tjenester til målgruppen.

Ny felles ungdomsskole

Kort beskrivelse av prosjektet

Ny felles ungdomsskole på Lena basert på alternativet «Optimalisert Favntak». Totalt areal 8650 m2 BTA. Ferdigstilles 2030. Planleggingsfase.

Vedtak 027/26. KST. Felles ungdomsskole. Valg av alternativ og investeringsramme som grunnlag for utarbeidelse av forprosjekt.

Driftskonsekvenser oppvekst:

Beregningene viser at etablering av en samlet Østre Toten ungdomsskole kan gi en årlig lønnsmessig innsparing på om lag **2,0 millioner kroner**.

Innsparingen er knyttet til en mer effektiv organisering av ledelse og administrasjon. Gevinsten oppstår ved at dagens to ungdomsskoler erstattes av én samlet organisasjon med færre administrative funksjoner og en mer samlet lederstruktur.

Den beregnede innsparingen her i all hovedsak knyttet til en mer effektiv organisering av ledelse og administrasjon. Det forventes ikke reduksjon i undervisningsressurser i 2030 eller 2031 som følge av elevtallsutviklingen. Prognosene viser en svak økning i elevtallet fram mot 2031, med estimert antall elever på mellom 480-500 elever årlig. Fra og med 2032 vil elevtallet på ungdomstrinn gå ned, med lavest antall i 2035 (rundt 410), for å stabilisere seg mot 2037/2038 (omlag 440-450 elever).

Dersom elevtallsutviklingen blir som prognosene tilsier, kan innsparingseffekten øke ytterligere etter 2037 som følge av redusert behov for bemanning.

Grunnlag for beregningen

Dagens organisering

Beregningen tar utgangspunkt i dagens samlede administrasjons- og ledelsesressurser ved Skreia ungdomsskole og Lena ungdomsskole.

Dagens organisering omfatter:

Stilling	Årsverk	Kostnad
Rektor	2,0	2 316 542 kr
Avdelingsledere	1,4	1 453 424 kr
Funksjonsstillinger	2,2	1 933 352 kr
Merkantil	1,8	1 179 190 kr
Sum	**7,4**	**6 882 508 kr**

Ny organisering

I en samlet Østre Toten ungdomsskole er det lagt til grunn følgende administrasjons- og ledelsesstruktur:

Stilling	Årsverk	Kostnad
Rektor	1,0	1 158 271 kr
Avdelingsledere	3,0	3 114 480 kr
Merkantil	1,0	655 105 kr
Sum	**5,0**	**4 927 856 kr**

Det er lagt til grunn at dagens funksjonsstillinger videreføres gjennom de nye avdelingslederstillingene. Dette innebærer at deler av dagens ledelses- og utviklingsoppgaver ivaretas innenfor den nye lederstrukturen.

Sammenligning av dagens og ny organisering

Område	Dagens struktur	Ny struktur
Samlede kostnader ledelse og administrasjon	6 882 508 kr	4 927 856 kr
Forskjell		**1 954 652 kr**

Den økonomiske gevinsten oppstår i hovedsak gjennom:

- reduksjon fra to rektorstillinger til én rektorstilling
- reduksjon i merkantile ressurser
- samordning av leder- og funksjonsoppgaver i en samlet organisasjon
- mer effektiv utnyttelse av administrative ressurser ved én skole framfor to

Effekt av elevtallsutviklingen

For ungdomsskolen er det ikke lagt til grunn innsparinger som følge av redusert elevtall.

Sammenligningen mellom skoleårene 2026/27 og 2030/31 viser at elevtallet forventes å være om lag på samme nivå som i dag, eller noe høyere. Det er derfor ikke beregnet reduksjoner i undervisningsressurser for verken 2030 eller 2031.

Område	Innsparing
Administrasjon og ledelse	1 954 652 kr
Undervisningsressurser	0 kr
Samlet innsparing	**1 954 652 kr**

Ved nedgang i elevtallet kan reduksjonen i stillingsressurser bli større enn det som er lagt til grunn i beregningene.

Opparbeidelse av næringstomter

Planlegging og opparbeiding av næringstomter. Pr. 2026 har kommunen svært lite areal tilgjengelig. Det blir derfor viktig/nødvendig å erverve tomtearealer. Det må også jobbes konkret med mulig utvikling på Bilitt næringspark. Nettovirkning settes til 0. Dvs. at tomter selges til selvkost.

Oppgradering av Vallevegen i Lena

Det er flere gater i Lena som bør/må oppgraderes pga dårlig tilstand. Dette er også viktig for å bidra til gode gater med tilhørende fortau for boligutvikling. Skolevegen, Vallevegen/Festadvegen og Kinogata/Stensvanggata sees i sammenheng med forestående planlegging av boliger/omsorgstilbud med tilhørende reguleringsplaner. Skolevegen planlegges i 2025 med mål om gjennomføring i 2026.

Oppgradering Skreia barneskole

Kort beskrivelse av prosjektet – **Reduksjon i omfang Rammene for Skreia barneskole er betydelig redusert som følge av mindre handlingsrom. Reduksjoner er fra kr 295 mill. til kr. 100 mill. Brutto. Dette innebærer at prosjektet vil måtte få en helt anen kvalitet enn det som lå inne i vedtatt mulighetsstudie. Hvis dette i det hele tatt skal være gjennomførbart så vil det bli en streng prioritering**

av hvilke tiltak som er helt nødvendige og hvilke som kan utgå eller løses senere. Det vil også kunne være ønskede funksjoner som ikke kan realiseres eller vil få redusert funksjonalitet. Det kan heller ikke utelukkes at funksjoner må etableres i modulbygg. Men det er viktig å poengtere at det er vesentlige forskjeller på en ungdomsskole og en barneskole når det gjelder funksjoner og utforming.

Portefølje - Digital innovasjon

Porteføljen for digital innovasjon er kommunens verktøy for å understøtte organisasjonens digitale behov samt å ha en sikker, moderne, robust og fleksibel IKT-plattform. Porteføljen dekker blant annet:

- Lønnsmidler for interne prosjektledere/deltakere

- Skyreisen – samarbeidsprosjekt med Ikomm for en mer fremtidsrettet, sikker og kostnadseffektiv IKT-plattform

- Ulike digitaliseringsprosjekter som treffer hele organisasjonen, blant annet Microsoft 365, utvikling og implementering av lovpålagte sikkerhetsløsninger, modernisering av nettverk, kunstig intelligens, automatisering, forenkling og effektivisering av arbeidsprosesser

Porteføljen har ulike prosjekter som forløpende prioriteres av kommunens ledelse sett opp mot kommunens behov, men felles for alle er at de ofte er forutsetninger for at kommunalområdene skal kunne oppnå sine mål og behov knyttet til økt kvalitet, effektivisering av prosesser og økonomiske besparelser.

Driftskonsekvenser samfunn og strategi:

Kommunes IKT-plattform blir raskt utdatert, prosjekter stopper opp og hindrer videre organisasjons- og tjenesteutvikling i kommunalområdene. Sikkerheten blir dårligere og risikoen for digitale angrep øker, manglende/dårligere opplæring av ansatte gir økt risiko for feil og mindre effektiv bruk av digitale løsninger. Økt risiko for nedetid og ustabile tjenester går direkte ut over den kommunale tjenesteytingen. Lovpålagte krav blir vanskeligere å tilfredsstille og kommunen vil ha utfordringer med å levere våre forpliktelser inn mot Ikomm og i det regionale samarbeidet.

Rammebudsjettering avløp

I en økonomiplansammenheng fremmes investeringsbehovet innen vann og avløp som en rammebevilgning. Beløpene som fremmes gir en indikasjon på det investeringsbehovet som er forutsatt dettet i løpet av de neste fire årene.

Det betydelige investeringsbehovet gir også utslag i gebyrnivået, som er relativt høyt. Kommunen har et av de mest omfattende ledningsnett i landet som forsyner størstedelen av kommunens bebygde arealer. Det er lagt nye rammer for styring og gjennomføring av prosjekter, som sikrer en bedre styringsstruktur. Investeringsplan revideres hvert år innenfor en 4 års planperiode.

Aktuelle investeringsprosjekter for den nærmeste fireårsperioden for vann og avløp er:

- VA Tømmerhol
- Vann Billit - Beinvegen

- Sikten industriområde
- VA Rogneby - Slagsvoll
- Skolegata Lena, sammen med Bygg, eiendom og veger
- Vanne Lena - Schjøll
- Kolbu renseanlegg - overføringsledning
- VA Lensbygda - Gransmarka
- Sivesind (Kolbu sentrum) - etappe 2-8
- Reservevann - Vannbehandling/Oveføring Gjøvik
- VA Vestvegen (Ruud - Stelle - Koreavegen)
- Digitale Vannmålere
- Vann Kjølsethsvea - Sluken
- Rehabilitering demning Fiskelausen/andre
- Ny vannbehandling Kihlestrand

Rammebudsjettering vann

I en økonomiplansammenheng fremmes investeringsbehovet innen vann og avløp som en rammebevilgning. Beløpene som fremmes gir en indikasjon på det investeringsbehovet som er forutsatt dettet i løpet av de neste fire årene.

Det betydelige investeringsbehovet gir også utslag i gebyrnivået, som er relativt høyt. Kommunen har et av de mest omfattende ledningsnett i landet som forsyner størstedelen av kommunens bebygde arealer. Det er lagt nye rammer for styring og gjennomføring av prosjekter, som sikrer en bedre styringsstruktur. Investeringsplan revideres hvert år innenfor en 4 års planperiode.

Aktuelle investeringsprosjekter for den nærmeste fireårsperioden for vann og avløp er:

- VA Tømmerhol
- Vann Billit - Beinvegen
- Sikten industriområde
- VA Rogneby - Slagsvoll
- Skolegata Lena, sammen med Bygg, eiendom og veger
- Vanne Lena - Schjøll
- Kolbu renseanlegg - overføringsledning
- VA Lensbygda - Gransmarka
- Sivesind (Kolbu sentrum) - etappe 2-8
- Reservevann - Vannbehandling/Oveføring Gjøvik
- VA Vestvegen (Ruud - Stelle - Koreavegen)
- Digitale Vannmålere
- Vann Kjølsethsvea - Sluken
- Rehabilitering demning Fiskelausen/andre
- Ny vannbehandling Kihlestrand

Reinvesteringer Bygg og eiendom

Kommunen har en bygningsmasse på ca. 100 000 m2. Dette skal driftes og vedlikeholdes. Bygninger og eiendommer som kommune skal beholde og utvikle fremover må tas vare på. Verdiene er meget store og gjenanskaffelseskostnad er formidabel. Det dreier seg om mange milliarder kroner! Budsjett til drift og vedlikehold til kommunale bygg i driftsbudsjett er i underkant av kr. 5,0 mill. i året eller 50 kroner pr m2. Riktignok viser Kostratall noe høyere vedlikehold, men dette gjelder primært oppvekst og omsorgsbygg. Dette betyr egentlig at kommunen bruker enda mindre på vedlikehold på den øvrige bygningsmassen. Nyere tall viser at en bør ha kr. 200 pr m2 pr år til å vedlikeholde bygninger med tekniske anlegg. I tillegg så bør en bruke tilsvarende eller litt mer til å skifte bygningsdeler og tekniske anlegg som har utlevd sin levetid. Her er Østre Toten altfor dårlige. Med så lite penger til drift er en helt avhengig at det er budsjett over investering til å gjøre de utskiftinger og oppgraderinger som må gjøres. Det avsatte budsjettet på kr. 5,0 mill. pr år er også et minimum der en i tillegg er avhengig av at større investeringer i bygg løser vedlikeholdsetterslepet også. Konsekvens ved å ikke avsette penger til reinvesteringer vil være at bygg kan får store skader som følge av manglende vedlikehold, dårlig inneklima eller må stenges. Alternativ vil det føre til store overforbruk på drift for å løse oppgavene. Mangel på midler til vedlikehold gjør også at en må se nærmere på om det er bygningsmasse som en må ha ansvaret for i fremtiden. Samtidig kan en ikke avhende bygg som innebærer at en må velge dyrere løsninger i form av for eksempel å leie.

Reinvesteringer kommunale veger

Situasjonen i forhold til veger er på mange måter den samme som for bygningsmassen. Uten systematisk vedlikehold så forfaller vegene med tilhørende tekniske anlegg slik at de etter hvert ikke oppfyller de krav som gjelder, f.eks. i forhold til bæreevne for næringsliv/landbruk. I driftsbudsjettet for 2026 er det avsatt ca. kr. 2,0 mill. til vedlikehold. Dette omfatter asfaltering, grøfting, grusing, salting, vedlikehold av bruer osv. For vegportefølje på 115 km veg/gangveg, kommunale plasser og 16 bruer er dette nivået ikke (langt fra tilstrekkelig) altfor lite. Gjennom mange år har det vært avsatt midler over

investeringsbudsjettet til å utføre enkelt litt større tiltak (reinvesteringer). Dette har gjort situasjonen håndterlig. Men økte utgifter innebærer at det blir stadig mindre en får ut av pengene selv om det fra 2026 ble bevilget mer på veg. De ekstra midlene som følge av "Hans" har også medført at en har fått gjort et løft på noen områder. Kartlegging av situasjonen viser imidlertid at behovene fremover er meget store. En nylig gjennomgang viser at det er behov for utbedringer og oppgraderinger som vil koste i størrelsesorden kr.79 200 000

- Dette omfatter: utskifting av slitt asfalt og reasfaltering av kritiske strekninger
- grøfterensk og etablering/utbedring av drenering
- forsterkning av bærelag og masseskifte
- oppgradering eller utskifting av eldre bruer og kulverter
- tiltak for å bedre vannavrenning og redusere skadeomfang ved flomepisoder
- utbedring av kommunale plasser og gangveger
- fornying av vegutstyr (rekkverk, skilt, sluk)

Prosjektet er tidligere redusert fra kroner 6 mill. pr år til kr 3 mill. pr år. Dette innebærer et ytterligere økt vedlikeholdsetterslep. Det er ikke funnet midler for å øke dette igjen i planperioden.

Skolevegen på Lena. Oppgradering

Det er tidligere bevilget penger til planlegging og oppgradering av Skolegata på Lena.Prosjektet har imidlertid vært noe nedprioritert pga. jobb med "Hansprosjekter". Det har også vært usikkerhet knyttet til hvorvidt vann og avløpsnett må saneres i gata samt eventuell sammenheng med prosjektet Badekvartalet. Skolegata har i dag svært dårlig tilstand. Det er knapt gjort noe med gata siden tidlig på 1970-tallet. Det legges nå opp til å oppgradere Skolegata i tilknytning til bygging av Badekvartalet. Dette vil da også omfatte nye vann og avløpsledninger.

Svømmehall - tiltak Lena. Ny garderobe og inngangsparti

I vedtatt prosjekt for ny ungdomsskole vil hele bygningsmassen med unntak av svømmehallen rives. Svømmehallen vil bli stående inntil videre. Riving av gymsalen innebærer at inngangspartiet og den ene garderoben til svømmeanlegget rives. Det er derfor behov for å erstatte disse funksjonene med et nybygg. Dette gjøres samtidig med bygging av ny skole.

Svømmehall Lena - tiltak i 10 årsperioden

Det er gjort en tilstandsanalyse for de to svømmehallene med en tiltaksplan. Det er flere kostnadskrevende tiltak. For å kunne holde svømmehallen på Lena i drift i 10 nye år er det estimert et behov på i størrelsesorden kr. 6,5 mill. de neste 10 årene.

Understøttende infrastruktur

Nettverksprosjekt. Økt stabilitet og oppetid på kommunens nettverk. IT-sikkerhet «single point of contact (SPOC), nettverksovervåkning mm. Dette gjelder nødvendige IKTinvesteringer for å understøtte digitaliserings- og innovasjonsprosjekter som gjennomføres med grunnlag i kommunestyrets strategi for digitalisering. Dette er i all hovedsak prosjekter som det er bevilget midler til tidligere, og det er ikke behov for å bevilge nye midler til dette formålet de tre første årene. Avsatte midler er en del av digitaliseringsporteføljen, og som forvaltes av et eget porteføljestyre (kommunedirektørens ledergruppe).

Utskiftning av lysarmaturer til LED-belysning

Prosjektet pågår. Forventes ferdigstilt i 2027. Armaturer skiftes på alle bygg med unntak av Lena ungdomsskole hvor utskifting forutsettes som endel av investeringsprosjekt.

Østre Toten idrettspark - Bygningsmessige oppgraderinger samt kunstgressbane

I vedlikeholdsplanen for Østre Toten Idrettspark er det mange tiltak som er påkrevd. Det har imidlertid også blitt gjort mang kostbare oppgraderinger. I planen er det funnet plass for utskifting av kunstgresset med gummigranulat skiftes ut. Dette bli snart ulovlig. Kostnaden for dette er i størrelsesorden kr. 5,0 mill. i egenandel. Andre tiltak er tatt ut. Dette gjelder bla nytt dekke i A-hallen.

Fellesområder

Aksjer

Som følge av at pensjonsfondene i KLP øker hvert år er det behov for å øke egenkapitalen i selskapet. Jevnlig oppbygging av egenkapital fra eierne må til for å opprettholde en god soliditet i KLP, noe som er en viktig forutsetning for at vi skal kunne oppnå gode avkastningsresultater og holde et stabilt premienivå selv om finansmarkedene svinger. Årlig egenkapitaltilskudd er på omlag 3,5 million kroner, og er en investering i kommunens regnskaper. Egenkapitaltilskudd regnskapsføres som aksjekjøp, og det er ikke adgang til å finansiere dette ved lån. I økonomiplanen er egenkapitaltilskudd til KLP for alle årene finansiert av driftsmidler ved overføring fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet.

Fornyelse av bilparken

Østre Toten har en stor bilpark. Kostnader årlig dekker vedlikehold av bilene og utbytting av gamle kjøretøyer. Når kommunen kjøper ny bil, vil det alltid bli vurdert om dette skal være en el-bil, og kommunen skal utnytte tilskuddsordninger knyttet til framtidige elbilkjøp. Rammene for perioden sikrer at alle biler i omsorg og barnevern tilfredsstiller kravene til teknologi, sikkerhet, miljø og økonomi.